

พรรณไม้
ในสวนหลวง ร.๙ เล่ม ๔

พรรณไม้ในสวนหลวง ร.๙ เล่ม ๔







หนังสือพรรณไม้ในสวนหลวง ร.๙ เล่ม 4

มูลนิธิสวนหลวง ร.๙
จัดพิมพ์เพื่อเฉลิมพระเกียรติ

สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ
สยามบรมราชกุมารี
องค์ประธานกรรมการมูลนิธิสวนหลวง ร.๙

เนื่องในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมายุ 68 พรรษา วันที่ 2 เมษายน 2566



ชมพูสิริน














สวนสมุนไพรเฉลิมพระเกียรติ
Medicinal Plants Garden
in Honour of Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn
on Her Fifth Cycle Birthday 2 April 2015




มูลนิธิสวนหลวง ร.๙

ถ้อยแถลง

เนื่องจากสวนหลวง ร.๙ ได้ปลูกรวบรวมพรรณไม้ไว้มากมายหลายชนิด ทั้งในลักษณะของการเป็นสวนพฤกษศาสตร์และสวนพักผ่อน เพื่อประโยชน์ด้านการศึกษาและการจัดกิจกรรมต่าง ๆ

ทางมูลนิธิสวนหลวง ร.๙ ได้จัดทำหนังสือพรรณไม้ในสวนหลวง ร.๙ มาบ้างแล้ว แต่ยังมีพรรณไม้ที่ยังไม่ได้รวบรวมไว้อีกหลายชนิด จึงเห็นสมควรจัดทำ **หนังสือพรรณไม้ในสวนหลวง ร.๙ เล่มที่ 4** เพื่อเป็นการเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี องค์ประธานกรรมการมูลนิธิสวนหลวง ร.๙ เนื่องในโอกาสที่ทรงเจริญพระชนมายุ 68 พรรษา ในวันที่ 2 เมษายน 2566 และเพื่อเป็นความรู้ทางด้านพฤกษศาสตร์ รวมทั้งเพื่อเผยแพร่ความหลากหลายของนานาพฤกษพรรณในสวนหลวง ร.๙

ในการจัดทำหนังสือเล่มนี้ได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) อีกด้วย จึงหวังเป็นอย่างยิ่งว่า การจัดทำหนังสือพรรณไม้ในสวนหลวง ร.๙ เล่ม 4 ในครั้งนี้จะชักชวนให้ผู้ที่เข้ามาสวนหลวง ร.๙ นอกจากมาเพื่อพักผ่อนหย่อนใจแล้วยังได้รู้จักกับต้นไม้เพิ่มมากขึ้น เป็นการปลูกฝังทัศนคติในการอนุรักษ์ธรรมชาติแก่เยาวชนและประชาชนต่อไป

(นายดนุชา สินธวานนท์)
ประธานกรรมการบริหารสวนหลวง ร.๙



คำนำ

มูลนิธิสวนหลวง ร.๙ และสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) ได้ร่วมมือกันจัดพิมพ์หนังสือ **พรรณไม้ในสวนหลวง ร.๙ เล่ม 4** ด้วยสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เนื่องในโอกาสที่ทรงรับเป็นองค์ประธานมูลนิธิสวนหลวง ร.๙ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2563 เป็นต้นมา อีกทั้งเป็นการเฉลิมพระเกียรติเนื่องในโอกาสวันคล้ายวันพระราชสมภพ วันที่ 2 เมษายน 2566 นี้อีกด้วย

ทั้งนี้ ทางมูลนิธิสวนหลวง ร.๙ และสำนักงาน กปร. ได้ตระหนักดีถึงความสนพระหฤทัยในงานด้านพฤกษศาสตร์ที่พระองค์ทรงให้การสนับสนุนและส่งเสริมงานด้านนี้เสมอมา จนทำให้งานด้านพฤกษศาสตร์ของประเทศไทยได้เจริญก้าวหน้า มีบุคลากรที่สนใจงานด้านนี้เพิ่มมากขึ้น ทำให้งานด้านนี้ได้พัฒนาไปอย่างมาก และได้รับความสนใจจากมวลชนทุกหมู่เหล่า ซึ่งมีผลต่องานด้านการอนุรักษ์พรรณพืชของประเทศไทยให้ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานที่รับผิดชอบมากขึ้น ตลอดจนสถาบันการศึกษาในเรื่องการเรียนการสอน และประชาชนทั่วไปในพื้นที่ให้มีความหวงแหนปกปักรักษาทรัพยากรพืชในท้องถิ่นไม่ให้มีผู้ใดมาลักลอบทำลายได้

จากพระราชกรณียกิจที่พระองค์เสด็จพระราชดำเนินไปในพื้นที่ป่าเขา มีพรรณไม้หลากหลายชนิดขึ้นปะปนกัน พระองค์จะทอดพระเนตรพรรณไม้ต่าง ๆ ด้วยความสนพระหฤทัย พร้อมทรงไต่ถามถึงชื่อชนิดของพรรณไม้เหล่านั้นและจดบันทึกไว้ ทรงจดจำได้เป็นอย่างดีแม้จะเป็นพืชขนาดเล็กที่แทบจะไม่มีผู้ใดสนใจ ทรงถ่ายภาพพืชต่าง ๆ เหล่านั้นไว้แทบทุกครั้งที่ทรงมีโอกาส ทั้งนี้ เพราะพระองค์ทรงตระหนักถึงความสำคัญของพืชทุกชนิดที่เป็นองค์ประกอบของป่าได้เป็นอย่างดี ทำให้การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยเฉพาะพรรณไม้ต่าง ๆ ได้รับการศึกษาและเห็นความสำคัญมากขึ้น นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณต่อการรักษาความสมดุลของระบบนิเวศให้คงอยู่คู่กับประเทศไทยสืบต่อไป

หนังสือ พรรณไม้ในสวนหลวง ร.๙ เล่ม 4 นี้ เป็นเล่มที่ได้ทำการจัดพิมพ์ต่อจากหนังสือพรรณไม้ในสวนหลวง ร.๙ เล่ม 3 ที่พิมพ์เมื่อ พ.ศ. 2554 เนื่องจากพื้นที่ในเขตสวนหลวง ร.๙ ซึ่งจัดเป็นสวนพฤกษศาสตร์ด้วยนั้น ได้มีการจัดปลูกพรรณไม้เพิ่มเติมอย่างต่อเนื่อง และยังไม่ได้จัดพิมพ์ชนิดพรรณไม้ครบตามที่ได้ปลูกไว้ หนังสือ **พรรณไม้ในสวนหลวง ร.๙ เล่ม 4** เล่มนี้ประกอบไปด้วยพรรณพืชจำนวน 158 ชนิด 46 วงศ์ มีคำอธิบายทั้งภาษาไทยและอังกฤษ พร้อมกับภาพประกอบ ซึ่งจัดทำโดยนักพฤกษศาสตร์ที่เชี่ยวชาญ คณะผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือเล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจด้านพรรณพืช ตลอดจนนักเรียน นิสิต นักศึกษา ประชาชนทั่วไป ที่จะได้มีไว้ใช้ประโยชน์ต่อไป



สารบัญ

ACANTHACEAE	14
ANACARDIACEAE	20
ANNONACEAE	24
APIACEAE (UMBELLIFERAE)	27
APOCYNACEAE	28
ARACEAE	43
ARALIACEAE	44
ARECACEAE (PALMAE)	47
BALSAMINACEAE	56
BIGNONIACEAE	58
CAPPARACEAE	61
CLUSIACEAE (GUTTIFERAE)	62
COMBRETACEAE	65
CONVOLVULACEAE	66
DIPTEROCARPACEAE	70
EBENACEAE	72
EUPHORBIACEAE	78
FABACEAE (LEGUMINOSAE)	86
HANGUANACEAE	97
IRVINGIACEAE	98
LAMIACEAE (LABIATAE)	99
LYTHRACEAE (SONNERATIACEAE)	101
MALVACEAE	102
MELIACEAE	112
MORACEAE	114

MYRTACEAE 115
OLEACEAE 120
ONAGRACEAE 122
OXALIDACEAE 123
PASSIFLORACEAE (TURNERACEAE) 124
PIPERACEAE 125
POACEAE (GRAMINEAE) 129
POLYGONACEAE 142
PRIMULACEAE (THEOPHRASTACEAE) 144
PROTEACEAE 146
RHIZOPHORACEAE 148
RUBIACEAE 150
RUTACEAE 155
SALICACEAE 159
SANTALACEAE 160
SAPINDACEAE 161
SAPOTACEAE 166
SOLANACEAE 170
VERBENACEAE 171
WELWITSCHIACEAE 172
ZINGIBERACEAE 174
บรรณานุกรม 184
ดัชนีชื่อวิทยาศาสตร์ 186
ดัชนีชื่อไทย 189
ดัชนีชื่อภาษาอังกฤษ 194







พรรณไม้ในสวนหลวง ร.๙

เล่ม 4

เหงือกปลาหมอเทศ

Acanthus montanus (Nees) T. Anderson
วงศ์ ACANTHACEAE
ชื่ออื่น Mountain thistle, Bear's breech





ไม้พุ่ม สูง 1 - 2 เมตร **ใบ** เดี่ยว เรียงตรงข้ามสลับตั้งฉาก รูปใบหอกถึงรูปคล้ายกระสวย กว้าง 13 - 15 เซนติเมตร ยาว 28 - 30 เซนติเมตร ปลายเรียวแหลม โคนแหลม ขอบหยักเป็นซี่ฟันห่าง ๆ ลึกได้ถึง 2 ใน 3 ของความกว้างแต่ละซีกใบ ขอบมีหนามแหลมคม แผ่นใบด้านบนสีเขียวเข้มเป็นมัน ด้านล่างสีเขียวอ่อน เส้นกลางใบสีขาว **ดอก** แบบช่อเชิงลด ออกที่ปลายยอด ใบประดับรูปไข่หรือรูปใบหอก ขอบเป็นหนามแหลม สีเขียว ใบประดับย่อย 1 คู่ รูปแถบ สีเขียว กลีบเลี้ยง 4 กลีบ สีเขียว กลีบดอกเชื่อมติดกันเป็นหลอดสั้น ปลายแยกเป็นสองปาก ปากบนเป็นติ่งแหลมสั้น ปากล่างแผ่เป็นรูปครึ่งวงกลม หยักเป็นพูตื้น 4 พู สีชมพูอ่อน เกสรเพศผู้ 4 เกสร ติดบนหลอดกลีบดอก ก้านชูอับเรณูยาวต่างกันเป็นสองชุด อับเรณูมีขน รังไข่เหนือวงกลีบ **ผล** แห้งแตก มี 2 - 4 เมล็ด

ช่วงออกดอกและติดผล ออกดอกในช่วงเดือนกุมภาพันธ์
การกระจายพันธุ์ พืชพื้นเมืองของแอฟริกาตะวันตก นำเข้ามาปลูกในประเทศไทย
ประโยชน์ ปลูกเป็นไม้ประดับตามริมน้ำ
การขยายพันธุ์ กิ่งปักชำ

Ngueak pla mo thet

Shrub 1 - 2 m tall. **Leaves** simple, opposite decussate, lanceolate, 28 - 30 by 13 - 15 cm, apex acuminate, base acute, margin large dentate, sparsely spines, upper surface dull green with silver stripe along venation, lower surface light green. **Flowers** spike, terminal, light pink; bracts linear, green; calyx 4-lobed, lanceolate; corolla tube short, 2-lipped, upper lip with one tooth, lower lip suborbicular with 4 shallow lobes; stamens 4; superior ovary. **Fruit** a capsule, dehiscing into 2 valves; few seeds.



แสมขาว

Avicennia alba Blume

วงศ์ ACANTHACEAE (AVICENNIACEAE)

ชื่ออื่น แสม พีพีเล แหม

ไม้ต้น สูง 2 - 7 เมตร มีรากหายใจ **ใบ** เดี่ยว เรียงตรงข้าม รูปขอบขนานหรือรูปขอบขนานแกมใบหอก กว้าง 3 - 5 เซนติเมตร ยาว 5 - 15 เซนติเมตร ปลายใบแหลมโคนใบมน แผ่นใบเกลี้ยงถึงมีขน ด้านล่างสีขาว **ดอก** แบบช่อกระจะ ออกที่ซอกใบ ดอกบานเส้นผ่านศูนย์กลาง 5 - 6 มิลลิเมตร กลีบเลี้ยง 4 กลีบ กลีบดอกเชื่อมติดกัน ปลายแยก 4 กลีบ สีเหลืองแกมส้ม เกสรเพศผู้ 4 เกสร ติดอยู่ที่หลอดกลีบดอกบริเวณคอหลอดดอก รังไข่เหนือวงกลีบ มีขนสั้นนุ่มปกคลุม ก้านเกสรเพศเมียสั้นมาก **ผล** แห้งแตกเป็นสองซีก รูปใบหอกแกมรูปรี ค่อนข้างแบน ปลายเป็นจะงอย มี 1 เมล็ด

ช่วงออกดอกและติดผล ออกดอกเดือนมีนาคม - สิงหาคม ติดผลเดือนเมษายน - กันยายน

การกระจายพันธุ์ อินเดียใต้ถึงนิวกินี หมู่เกาะโซโลมอน ออสเตรเลียเหนือ ภูมิภาคอินโดจีน มาเลเซีย ในประเทศไทยพบที่ภาคกลางและภาคใต้ บริเวณป่าชายเลนริมลำธาร

ประโยชน์ ใช้เป็นยาพื้นบ้าน

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด

Samae Khao

Tree 2 - 7 m tall, with pneumatophores. **Leaves** simple, opposite, oblong to lanceolate, 5 - 15 by 3 - 5 cm, blade glabrous, paler beneath. **Flowers** a small panicle, orange-yellow; calyx 4; corolla 4, yellow-orange, 5 - 6 mm across when anthesis; stamens 4; superior ovary. **Fruits** oblong, beaked, dehiscent, broken along suture into 2 valves; 1 seed.





เสลดพังพอน

Barleria lupulina Lindl.

วงศ์ ACANTHACEAE

ชื่ออื่น พิมเสนต้น เสลดพังพอนตัวผู้; Hop-headed barleria

ไม้พุ่ม สูง 1 - 2 เมตร มีหนามตามข้อ ข้อละ 4 อัน กิ่งก้านสีน้ำตาลแดง **ใบ** เดี่ยว เรียงตรงข้ามสลับตั้งฉาก รูปใบหอกแคบหรือรูปขอบขนาน กว้าง 1 - 2.5 เซนติเมตร ยาว 5 - 12 เซนติเมตร ปลายแหลมถึงเรียวแหลม โคนสอบ ขอบเรียบและเป็นคลื่นเล็กน้อย แผ่นใบเรียบ สีเขียวเข้ม เส้นกลางใบสีแดง ก้านใบสั้น **ดอก** แบบช่อเชิงลด ออกที่ซอกใบใกล้ปลายกิ่ง กลีบเลี้ยงสีเขียว กลีบดอก 5 กลีบ โคนกลีบเชื่อมติดกันเป็นหลอดแคบยาว ปลายแยกเป็นสองปาก ปากบนมีกลีบขนาดใหญ่ 4 กลีบ ปากล่างเล็กมี 1 กลีบ สีเหลืองเข้มถึงแกมสีส้ม เกสรเพศผู้ 4 เกสร ติดบนหลอดกลีบดอก รังไข่เหนือวงกลีบ **ผล** แห้งแตก รูปไข่ มี 2 - 4 เมล็ด

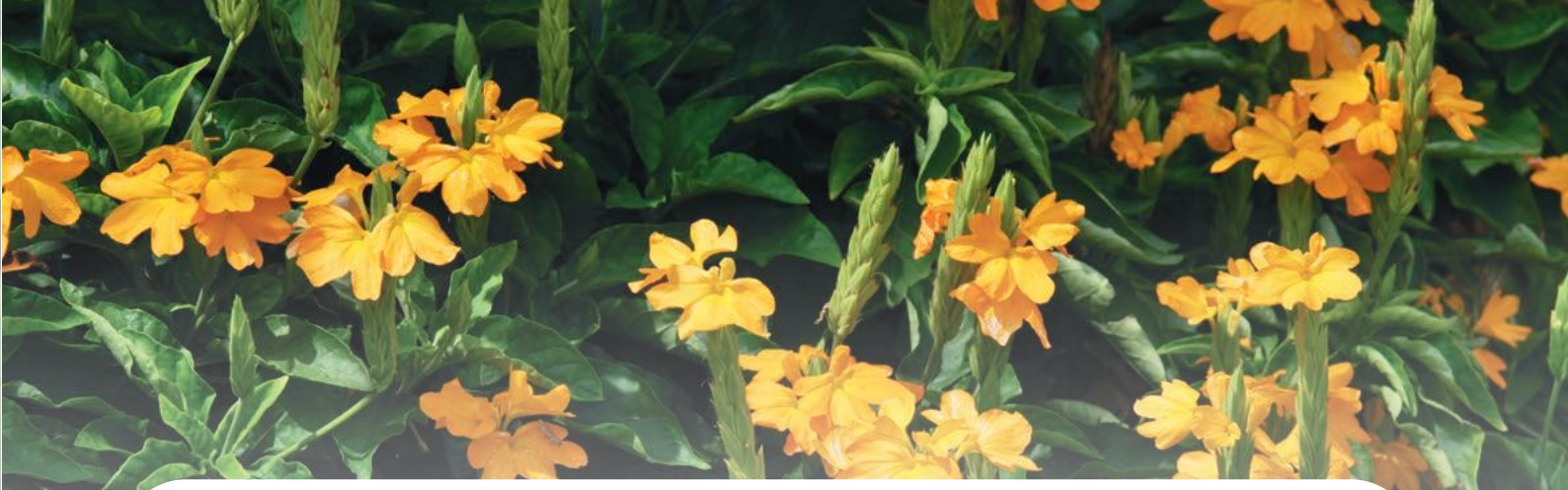
ช่วงออกดอกและติดผล ออกดอกและติดผลเป็นระยะตลอดปี
การกระจายพันธุ์ พบในทุกภาคของประเทศไทย ที่สูงตั้งแต่ระดับทะเลปานกลางถึง 2,000 เมตร
ประโยชน์ ปลูกเป็นไม้ประดับและเป็นสมุนไพร
การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด กิ่งปักชำ





Salet phang phon

Shrub 1 - 2 m tall; spines 4 at the nodes; branches brownish red. **Leaves** simple, opposite decussate, narrowly lanceolate, 5 - 12 by 1 - 2.5 cm, apex acute to acuminate, base cuneate, blade dark green, shiny, midvein red; petiole short. **Flowers** spike, axillary near end of twigs, yellow to orange-yellow; calyx green; corolla tubular, expanded into 2 lips at top, upper lip 4-lobed, lower lip one-lobed; stamens 4; superior ovary. **Fruit** a capsule, oval shape, 2 valves dehiscent; 2 - 4 seeds.



อังกาบสิปุน

Crossandra infundibuliformis (L.) Nees

วงศ์ ACANTHACEAE

ชื่ออื่น สังกรณีใบมัน; Firecracker flower

ไม้พุ่ม สูง 1 - 1.5 เมตร **ใบ** เดี่ยว เรียงตรงข้ามสลับตั้งฉาก รูปไข่แกมรูปรี ถึงรูปใบหอกแกมรูปขอบขนาน กว้าง 2 - 5 เซนติเมตร ยาว 5 - 10 เซนติเมตร ปลายแหลม โคนสอบเรียว ขอบเป็นคลื่นแกมหยักมน **ดอก** แบบช่อเชิงลด ออกที่ปลายยอดและซอกใบ ใบประดับรูปใบหอกแกมรูปขอบขนาน กลีบเลี้ยงมีขน กลีบดอกเชื่อมติดกันเป็นหลอด ยาว 2.5 เซนติเมตร ปลายแยกเป็น 5 กลีบ ปลายกลีบสีส้มแกมแดง คอหลอดดอกสีเหลือง เกสรเพศผู้ 4 เกสร เชื่อมติดที่ตรงกลางหลอดดอก รังไข่เหนือวงกลีบ ก้านเกสรเพศเมียรูปเส้นด้าย **ผล** แห้งแตก รูปขอบขนาน มี 4 เมล็ด

ช่วงออกดอกและติดผล ออกดอกเดือนธันวาคม - มีนาคม ติดผลเดือนมกราคม - เมษายน

การกระจายพันธุ์ อินเดีย ศรีลังกา เนปาล นำเข้ามาปลูกในประเทศไทย

ประโยชน์ ปลูกเป็นไม้ประดับ

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด กิ่งปักชำ





Angkap si pun

Shrub 1 - 1.5 m tall. **Leaves** simple, opposite decussate, lanceolate-oblong, 5 - 10 by 2 - 5 cm, apex acute, base cuneate, margin undulate, blade glabrous. **Flowers** spike, terminal and axillary; bracts oblong-lanceolate; bracteoles glabrous; calyx hairy; corolla tube 2.5 cm long, upper part divided into 5 lobes, reddish orange, yellow at corolla throat; stamens 4; superior ovary, style filiform. **Fruit** a capsule, oblong, dehiscent into 2 valves; 4 seeds.



ช้องนางเล็ก

Thunbergia kirkii Hook. f.
วงศ์ ACANTHACEAE
ชื่ออื่น Blue sky shrub

ไม้พุ่ม สูง 0.5 - 1.5 เมตร กิ่งก้านเป็นสี่เหลี่ยม มีครีบแคบ ๆ **ใบ** เดี่ยว เรียงตรงข้ามสลับตั้งฉาก รูปใบหอกแกมขอบขนาน กว้าง 0.5 - 7.5 เซนติเมตร ยาว 3 - 11 เซนติเมตร ปลายแหลมถึงเรียวแหลม โคนรูปลิ่มถึงมน ขอบหยักเป็นซี่รูปสามเหลี่ยมขนาดใหญ่ลึกถึงใกล้เส้นกลางใบ หรือเรียบถึงหยักมนแกมหยักเป็นซี่ฟันหรือเป็นคลื่น แผ่นใบสีเขียวเข้ม **ดอก** แบบช่อกระจะ ออกที่ซอกใบ มี 1 - 6 ดอก ใบประดับขนาดเล็ก ร่วงง่าย สีเขียว รูปไข่ถึงรูปขอบขนานแกมรูปรี เกลี้ยงถึงมีขนประปราย หรือเป็นขนครุย กลีบเลี้ยงสีเขียว เกลี้ยงถึงมีขนประปราย กลีบดอกเชื่อมติดกันเป็นหลอด โคนหลอดสีขาวนวล ปลายหลอดด้านในสีเหลือง ปลายกลีบสีม่วงสด แยกเป็น 5 กลีบ เกสรเพศผู้ 4 เกสร ติดบนหลอดกลีบดอก รังไข่เหนือวงกลีบ **ผล** แห้งแตก มีขนประปราย เมล็ดสีน้ำตาลแกมแดงเข้ม

ช่วงออกดอกและติดผล ตลอดปี
การกระจายพันธุ์ เคนยา แทนซาเนีย โมซัมบิก นำเข้ามาปลูกในประเทศไทย
ประโยชน์ ปลูกเป็นไม้ประดับ
การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด กิ่งปักชำ

Chong nang lek

Shrub 0.5 - 1.5 m tall; branches quadrangular along with narrow longitudinally wings. **Leaves** simple, opposite decussate to oblong, 3 - 11 by 0.5 - 7.5 cm, apex acute to acuminate, base cuneate to obtuse, margin large triangular-teethed or entire to undulate-serrate, blade dark green. **Flowers** racemose, axillary, 1 - 6-flowered; bracts small, green, ovate to elliptic-oblong, glabrous or hairy, caducous; calyx glabrous or hairy; corolla tubular, outside cream-colored at base, inside yellow at upper part, apex 5-lobed, bright purple; stamens 4; superior ovary. **Fruit** a capsule, hairy, dehiscent; seeds dark reddish brown.

รางจืด

Thunbergia laurifolia Lindl.

วงศ์ ACANTHACEAE

ชื่ออื่น กำลังช้างเผือก ขอบชะนาง รางเย็น; Blue trumpet vine, Laurel clock vine

ไม้เลื้อยเนื้อแข็ง มีหัวใต้ดิน ลำต้นยาวได้ถึง 20 เมตร กิ่งอ่อนเป็นเหลี่ยม กิ่งแก่กลม **ใบ** เดี่ยว เรียงตรงข้าม รูปหัวใจ รูปรีแกมรูปไข่ หรือรูปไข่แกมรูปใบหอก กว้าง 4 - 12 เซนติเมตร ยาว 8 - 16 เซนติเมตร ปลายแหลมถึงเรียวแหลม โคนมน ตัด หรือรูปหัวใจ ขอบเรียบ หยักตื้นใกล้โคนใบ **ดอก** เดี่ยวหรือแบบช่อกระจะ ออกที่ปลายกิ่ง ห้อยลง ใบประดับสีเขียวประสีน้ำตาลแดง กลีบเลี้ยงลดรูป กลีบดอกเชื่อมติดกันเป็นหลอดรูปกรวย ปลายแยกเป็น 5 กลีบ สีม่วงแกมน้ำเงิน สีม่วงอมฟ้า หรือสีขาว เกสรเพศผู้ 4 เกสร รังไข่เหนือวงกลีบ **ผล** แห้งแตก ทรงคล้ายสี่เหลี่ยมข้าวหลามตัด เส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 1 เซนติเมตร ปลายสอบแหลมเป็นจะงอยยาว 1 - 3 เซนติเมตร มี 2 - 4 เมล็ด

ช่วงออกดอกและติดผล ออกดอกเดือนธันวาคม - มีนาคม ติดผลเดือนมกราคม - พฤษภาคม

การกระจายพันธุ์ อินเดีย ภูมิภาคอินโดจีน พบในทุกภาคของประเทศไทย บริเวณป่าดิบและป่าผลัดใบ

ประโยชน์ นิยมปลูกเป็นไม้เลื้อยประดับสวน ใช้เป็นสมุนไพรทั่วไปในภูมิภาคอินโดจีน เช่น เป็นยาลดไข้ ยาถอนพิษอาการเมาสุรา อาการเมายาจากยาเสพติด

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด กิ่งปักชำ

Rang cheut

Woody vine with tuberous root; young branches quadrangular, become rounded when old. **Leaves** simple, opposite, elliptic to ovate-lanceolate, 8 - 16 by 4 - 12 cm, apex acute, base subcordate or truncate, margin entire, blade glabrous. **Flowers** elongated clusters of racemes or solitary, terminal, pendulous; bracts green with brownish tinges, corolla trumpet-shaped, with 5 corolla lobes, blue, violet, purple or white, pale yellow at corolla throat inside; stamens 4; superior ovary. **Fruit** a capsule, rhomboid, about 1 cm in diameter, with a long tapering beak, 1 - 3 cm long; 2 - 4 seeds.







มะม่วงหิมพานต์

Anacardium occidentale L.
ชื่อพ้อง *Acajuba occidentalis* (L.) Gaertn., *Anacardium micropum* Ducke
วงศ์ ANACARDIACEAE
ชื่ออื่น ตำหยาว ท้ายล่อ; Cashew nut







ไม้ต้น สูง 5 - 10 เมตร ทุกส่วนมียางเหนียวและใสสีเหลืองอมน้ำตาล **ใบ** เดี่ยว เรียงเวียน รูปไข่หรือรูปไข่กลับ กว้าง 5 - 10 เซนติเมตร ยาว 10 - 20 เซนติเมตร ปลายใบมนป้าน โคนใบสอบ แผ่นใบหนาเป็นมัน **ดอก** แบบช่อแยกแขนง ออกที่ปลายกิ่ง มีทั้งดอกเพศผู้และดอกสมบูรณ์เพศในต้นเดียวกัน มีกลิ่นหอม กลีบเลี้ยง 5 กลีบ รูปใบหอกแกมรูปไข่ กลีบดอก 5 กลีบ รูปแถบ สีเขียวอ่อน เมื่อแก่เปลี่ยนเป็นสีแดง เกสรเพศผู้ 8 - 10 เกสร มีหนึ่งเกสรที่ยาวกว่าเกสรอื่น รังไข่เหนือวงกลีบ **ผล** เมื่อแก่ส่วนของก้านดอกย่อยจะขยายใหญ่เจริญเป็นผลเทียม ลักษณะคล้ายลูกแพร์ กว้าง 4 - 5 เซนติเมตร ยาว 5 - 8 เซนติเมตร มีเนื้อนุ่ม ฉ่ำน้ำ สีเหลืองหรือสีแดง ส่วนผลแท้ แบบผลเปลือกแข็ง รูปไต กว้างประมาณ 2.5 เซนติเมตร ยาวประมาณ 3 เซนติเมตร เปลือกผลหนาและแข็ง หุ้มเมล็ดมี 1 เมล็ด

ช่วงออกดอกและติดผล ออกดอกและติดผลเป็นระยะเกือบทั้งปี
การกระจายพันธุ์ ตามบริเวณชายฝั่งทะเลของทวีปอเมริกาเขตร้อน จากเม็กซิโก เวสต์อินดีส บราซิล และเปรู พบปลูกในทุกภาคของประเทศไทย
ประโยชน์ เมล็ดนำมารับประทาน ส่วนผลเทียมเมื่อสุกมีรสเปรี้ยวอมหวาน กินเป็นผลไม้ หรือคั้นน้ำทำเครื่องดื่ม ใบอ่อนและยอดอ่อนรับประทานเป็นผักสด
การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด ตอนกิ่ง ทาบกิ่ง

Ma muang himmaphan

Tree 5 - 10 m tall; all parts with brownish yellow resin. **Leaves** simple, spirally arranged, ovate to obovate, 10 - 20 by 5 - 10 cm, apex broadly obtuse, base cuneate, blade coriaceous. **Flowers** in terminal panicle, light green when young, turning reddish, with male and bisexual flowers on same tree, fragrant; calyx lobes 5, ovate-lanceolate; petals 5, oblong; stamens 8 - 10, only one longest; superior ovary. **Fruit** a nut, reniform, 3 by 2.5 cm, 1 seed, seated on enlarged pear-shaped pedicel, 5 - 8 by 4 - 5 cm, red to yellow, shiny, juicy.







พระเจ้าห้าพระองค์

Dracontomelon dao (Blanco) Merr. & Rolfe

วงศ์ ANACARDIACEAE

ชื่ออื่น กะโค ตะกู ตะโก แสนตาล้อม; Argus pheasant tree

ไม้ต้น สูงได้ถึง 30 เมตร มีขนสั้นนุ่มตามยอดอ่อน **ใบ** ประกอบแบบขนนก ปลายคี่ เรียงเวียน ใบย่อย 9 - 19 คู่ รูปไข่หรือแกมรูปขอบขนาน กว้าง 2 - 7 เซนติเมตร ยาว 4 - 15 เซนติเมตร ปลายแหลม โคนเบี้ยว ก้านใบมีขนละเอียด **ดอก** แบบช่อแยกแขนง ออกที่ซอกใบ มี 1 - 3 ช่อ กลีบเลี้ยง 5 กลีบ รูปสามเหลี่ยมปลายมน กลีบดอก 5 กลีบ สีขาว รูปใบหอกหรือรูปแถบ เกสรเพศผู้ 10 เกสร ติดระหว่างกลีบดอก รังไข่เหนือวงกลีบ ก้านเกสรเพศเมียสั้น **ผล** แบบผลผนังชั้นในแข็ง ทรงกลม สุกสีเหลือง ผนังผลชั้นในมีรอยเป็นแอ่งบุ๋ม 5 รอยเท่าจำนวนเมล็ด เมล็ดรูปรี

ช่วงออกดอกและติดผล ออกดอกเดือนมิถุนายน - ตุลาคม ติดผลเดือนสิงหาคม - ธันวาคม

การกระจายพันธุ์ อินเดีย ศรีลังกา บังกลาเทศ ภูฏาน พม่า จีนตอนใต้ ภูมิภาคอินโดจีน สุมาตรา และชวา ในไทยพบแทบทุกภาค ยกเว้นภาคใต้ ขึ้นตามป่าดิบแล้งตามสันเขาหรือริมลำธาร ความสูงตั้งแต่ระดับน้ำทะเลถึงประมาณ 1,200 เมตร

ประโยชน์ นิยมปลูกเป็นไม้ในสวนป่าของเอเชีย แอฟริกา และอเมริกาเขตร้อน

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด

Phra chao ha phra ong

Tree up to 30 m tall; young shoots pubescent. **Leaves** odd pinnate spiral; leaflets 9 - 19 pairs, ovate or oblong-ovate, 4 - 15 by 2 - 7 cm, apex acute, base oblique; petiole puberulous. **Flowers** panicle, axillary, 5-merous; calyx lobes triangular, obtuse; petals lanceolate or oblong, white; stamens 10, alternate with 5 petals; superior ovary, gynophore style. **Fruit** a drupe, rhomboid, yellow when ripe, with 5 holes at tip; 5 seeds, ellipsoid.



มะกัก

Spondias bipinnata Airy Shaw & Forman
วงศ์ ANACARDIACEAE
ชื่ออื่น กอกกัก มะกอกป่า หมักกัก; Hog plum



ไม้ต้น ผลัดใบ สูง 15 - 25 เมตร เปลือกเรียบ เป็นมัน **ใบ** ประกอบแบบขนนก 2 ชั้น เรียงเวียน ใบย่อยเรียงตรงข้าม รูปขอบขนานแกมรูปไข่กว้าง 1 - 3 เซนติเมตร ยาว 1.5 - 9 เซนติเมตร ปลายเรียวแหลม โคนเบี้ยว ขอบเรียบ **ดอก** แบบช่อแยกแขนง ออกที่ปลายยอด ดอกสีขาวอมเหลือง สีเหลืองนวล ช่อดอกยาว 40 - 50 เซนติเมตร กลีบเลี้ยง 5 กลีบ กลีบดอก 5 กลีบ ฐานดอกรูปถ้วย เกสรเพศผู้ 10 เกสร รังไข่เหนือวงกลีบ ค่อนข้างกลม มี 5 ช่อง **ผล** แบบผลผนังชั้นในแข็ง ทรงกลมรี เส้นผ่านศูนย์กลาง 3.5 - 4.5 เซนติเมตร ผลสุกสีเหลือง เมล็ดรูปไข่ มี 2 - 3 เมล็ด

ช่วงออกดอกและติดผล ออกดอกเดือนกุมภาพันธ์ - มีนาคม ติดผลเดือนเมษายน - มิถุนายน
การกระจายพันธุ์ พืชถิ่นเดียวของไทย พบตามป่าดิบแล้งและบริเวณเขาหินปูน
ประโยชน์ เมื่อสุกรับประทานได้และเป็นอาหารสัตว์
การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด

Ma kak

Tree 15 - 25 m tall; bark smooth and shiny. **Leaves** bipinnate spiral; leaflets opposite ovate-oblong, 1.5 - 9 by 1 - 3 cm, apex acuminate, base oblique. **Flowers** paniculate, terminal, 40 - 50 cm long, cream-yellow; calyx 5; petals 5; receptacle cup-shaped; stamens 10; superior ovary, subrhomboid, 5-loculed. **Fruit** a drupe, ellipsoid-rhomboid, 3.5 - 4.5 cm in diameter, turning yellow when ripe; 2 - 3 seeds, ovoid.





มะกอกฝรั่ง

Spondias dulcis Parkinson

วงศ์ ANACARDIACEAE

ชื่ออื่น มะกอกหวาน; Great hog plum, Golden apple







ไม้ต้น สูง 5 - 25 เมตร เปลือกลำต้นสีเทาหรือน้ำตาลแดง **ใบ** ประกอบแบบขนนก ปลายคี่ เรียงเวียน ใบย่อยมี 4 - 10 คู่ รูปไข่แกมรูปขอบขนานหรือรูปขอบขนาน กว้าง 1.5 - 3 เซนติเมตร ยาว 6 - 9 เซนติเมตร ปลายเรียวแหลมหรือแหลมโคนรูปลิ่มเบี้ยว ขอบเรียบหรือหยักมนถี่ บางครั้งหยักซี่ฟัน แผ่นใบคล้ายกระดาษหรือหนาคล้ายแผ่นหนัง ก้านใบยาว 8 - 10 เซนติเมตร ก้านใบย่อยสั้น มีปีกแคบ **ดอก** แบบช่อแยกแขนง ออกที่ปลายยอด ใบประดับรูปแถบแกมรูปใบหอก กลีบเลี้ยง (4) -5 กลีบ กลีบดอก (4) -5 กลีบ รูปไข่แกมรูปขอบขนาน สีขาว จานฐานดอกสีเหลือง เกสรเพศผู้ 10 เกสร รังไข่เหนือวงกลีบ **ผล** แบบผลผนังชั้นในแข็ง รูปรีถึงคล้ายทรงกลม เขียวอมเหลือง สุกสีส้ม เมล็ดทรงกลมรี เปลือกหุ้มเมล็ดแข็ง

ช่วงออกดอกและติดผล ตลอดปี
การกระจายพันธุ์ เอเชียใต้ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ออสเตรเลีย อเมริกากลาง พบในทุกภาคของประเทศไทย
ประโยชน์ ผลรับประทานได้ มีรสเปรี้ยวอมหวาน
การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด

Ma kok farang

Tree 5 - 25 m high; bark grey or reddish brown. **Leaves** pinnate spiral, 4 - 10 pairs; leaflets ovate-oblong, 6 - 9 by 1.5 - 3 cm, apex acuminate, base oblique, margin entire or crenulate, coriaceous; petioles 8 - 10 cm long; petiolules short, winged. **Flowers** panicle, terminal, cream-yellow; bracts linear; calyx cup-shaped, (4) - 5-lobed; petals (4) - 5, oblong-ovate; disc cup-shaped, yellow; stamens 10; superior ovary. **Fruit** a drupe, ellipsoid, turning orange-yellow when ripe; 1 seed, hard.

นาวน้ำ

Artabotrys spinosus Craib

วงศ์ ANNONACEAE

ชื่ออื่น หัวชุม



ไม้พุ่มกึ่งเลื้อย สูง 3 - 4 เมตร กิ่งแก่สีน้ำตาลเข้ม มีรอยแตกสีน้ำตาลอ่อน **ใบ** เดี่ยว เรียงสลับระนาบเดียว รูปกึ่งไข่กลับ กว้าง 4 - 6 เซนติเมตร ยาว 7 - 8 เซนติเมตร ปลายป้าน โคนแหลม **ดอก** เดี่ยวหรือแบบช่อกระจะ ออกเกือบตรงข้ามใบ ก้านดอกยาว 2 - 3 เซนติเมตร มีขนสั้นปกคลุม กลีบเลี้ยง 3 กลีบ รูปกึ่งสามเหลี่ยม สีเขียว กลีบม้วนลง กลีบดอก 6 กลีบ เรียงเป็นสองวง วงละ 3 กลีบ ขอบโค้งเข้าหากันตอนบน ยื่นแยกจากแผ่นกลีบ มีขนสั้น ด้านนอกสีขาวอมเขียวอ่อน ด้านในสีม่วงแดง เกสรเพศผู้จำนวนมาก รังไข่เหนือวงกลีบ **ผล** กลุ่ม ผลย่อยแบบผลผนังชั้นในแข็ง ผลย่อย 3 - 8 ผล รูปรีแกมกระสวย เมื่อสุกสีเหลืองอมเขียว มีประสีเขียวอ่อนทั่วไป มี 1 - 3 เมล็ด

ช่วงออกดอกและติดผล ออกดอกเดือนมกราคม - มีนาคม ติดผลเดือนมีนาคม - เมษายน

การกระจายพันธุ์ เป็นพืชถิ่นเดียวของไทย พบทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือและตะวันออก

ประโยชน์ ปลูกเป็นไม้ประดับ

การขยายพันธุ์ ตอนกิ่ง เพาะเมล็ด

Nao nam

Scandent shrub, 3 - 4 m tall; old branches dark brown, with pale brown lenticel. **Leaves** simple, distichous, subobovate, 7 - 8 by 4 - 6 cm, apex broadly obtuse, base cuneate. **Flowers** solitary or in racemose, subopposite to leaves; pedicels 2 - 3 cm, hairy; sepals 3, subtriangular, green, margin rolled back; petals 6, in 2 whorls of 3, margins curved towards each other at upper part, short hairy, greenish white outside, reddish purple inside; stamens many; superior ovary, with many carpels. **Fruits** aggregate, 3 - 8 fruitlets, ellipsoid, greenish yellow when ripe, with pale green dots all over; 1 - 3-seeded.





นมแมว

Uvaria siamensis (Scheff.) L. L. Zhou, Y. C. F. Su & R. M. K. Saunders

ชื่อพ้อง *Rauwenhoffia siamensis* Scheff.

วงศ์ ANNONACEAE

ไม้พุ่ม รอเลื้อย แตกกิ่งใกล้พื้นดินเป็นกอ กิ่งอ่อนมีขนสีน้ำตาลปกคลุม **ใบ** เดี่ยว เรียงสลับระนาบเดียว รูปไข่แกมรูปขอบขนาน กว้าง 2 - 5 เซนติเมตร ยาว 8 - 15 เซนติเมตร ปลายแหลม โคนมนหรือหยักเว้า ขอบใบเรียบ **ดอก** เดี่ยวหรือแบบช่อกระจุก ออกที่ซอกใบใกล้ปลายกิ่ง จำนวน 2 - 4 ดอก สีเหลืองนวล มีกลิ่นหอมในช่วงเย็น เส้นผ่านศูนย์กลาง 1.5 - 2 เซนติเมตร กลีบเลี้ยง 3 กลีบ รูปสามเหลี่ยม สีเขียว กลีบดอก 6 กลีบ เรียงเป็นสองวง รูปไข่แกมรูปสามเหลี่ยม กลีบหนา กลีบวงในมีขนาดเล็กกว่า เกสรเพศผู้จำนวนมาก รูปขอบขนาน รังไข่เหนือวงกลีบ **ผล** กลุ่ม ผลย่อยแบบผลผนังชั้นในแข็ง ผลย่อย 6 - 15 ผล รูปรี กว้างประมาณ 0.8 เซนติเมตร ยาว 1 - 1.5 เซนติเมตร สีเหลือง มี 5 - 8 เมล็ด สีม่วง

ช่วงออกดอกและติดผล ตลอดปี

การกระจายพันธุ์ พืชถิ่นเดียวของประเทศไทย พบในทุกภาคบริเวณป่าเบญจพรรณ ป่าดิบแล้ง และป่าผลัดใบ

ประโยชน์ ผลสุกรับประทานได้ ใช้เป็นยาพื้นบ้านทางอีสาน แก้พิษแมลงกัดต่อย

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด ตอนกิ่ง ทาบกิ่ง

Nom maeo

Scandent shrub; branched near ground tuft; branchlets with densely brown hairs. **Leaves** simple, distichous, oblong-ovate, 8 - 15 by 2 - 5 cm, apex acuminate, base obtuse or shallowly cordate, margin entire. **Flowers** solitary or in a cluster of 2 - 4, in leaf axils near end of twig, cream-yellow, fragrant, 1.5 - 2 in diameter; sepals 3, green, deltoid; petals 6, thick, in 2 whorls of 3, triangular-ovate, inner smaller; stamens many; superior ovary. **Fruits** aggregate; 6 - 15 fruitlets, ellipsoid, 1 - 1.5 by about 0.8 cm, yellow when ripe; 5 - 8 seeds, purple.





บัวบก

Centella asiatica (L.) Urb.

วงศ์ APIACEAE (UMBELLIFERAE)

ชื่ออื่น ผักหนอก; Asian pennywort, Asiatic coinwort

ไม้ล้มลุกอายุหลายปี ลำต้นเป็นไหลทอดเลื้อย รากออกตามข้อ **ใบ** เดี่ยว เรียงสลับ รูปไตถึงรูปทรงกลม กว้าง 1.5 - 5 เซนติเมตร ยาว 1.3 - 5 เซนติเมตร ปลายกว้าง โคนเว้ารูปหัวใจ ขอบหยักเป็นคลื่นเล็กน้อย ก้านใบยาว 1 - 25 เซนติเมตร **ดอก** แบบช่อซี่ร่ม ออกที่ซอกใบหรือตรงข้ามกับใบ ก้านช่อดอกยาว 1 - 2 เซนติเมตร ดอกขนาดเล็ก กลีบเลี้ยงลดรูปเป็นวงสั้น ๆ กลีบดอก 5 กลีบ สีม่วงอ่อน เกสรเพศผู้ 5 เกสร เรียงสลับกับกลีบดอก รังไข่ใต้วงกลีบ ก้านยอดเกสรเพศเมีย 2 ก้าน คล้ายเส้นด้าย **ผล** แบบผลแห้งแยกมีสองซีกผล ทรงกลมแบน สีน้ำตาล แต่ละซีกมีหนึ่งเมล็ด

ช่วงออกดอกและติดผล ออกดอกเดือนมิถุนายน - ตุลาคม

การกระจายพันธุ์ แอฟริกาใต้ อินเดีย ศรีลังกา จีน ญี่ปุ่น ภูมิภาคอินโดจีน และออสเตรเลีย พบขึ้นทั่วไปในประเทศไทย

ประโยชน์ ใบสดรับประทานเป็นผัก

การขยายพันธุ์ ปักชำ

Bua bok

Perennial herb, creeping by stolon in moist open areas and swamps, rooting at nodes. **Leaves** simple, alternate, reniform to orbicular, 1.3-5 by 1.5 - 5 cm, apex rounded, base heart-shaped, margin slightly crenulate; petiole 1 - 25 cm long. **Flowers** umbel, small, axillary or leaf-opposed; peduncle 1 - 2 cm long; sepals reduced to a short ring; petals 5, pale purple; stamens 5; inferior ovary, stigma 2 thread-like branches. **Fruit** a cremocarp, compress globose, brown; each cremocarp with 1 seed.





พญาสัตบรรณ

Alstonia scholaris (L.) R. Br.

วงศ์ APOCYNACEAE

ชื่ออื่น ตีนเป็ด หัสบรรณ ตีนเป็ดดำ; Devil's tree, White cheesewood

ไม้ต้นขนาดใหญ่ สูงได้ถึง 40 เมตร เปลือกแตกเป็นร่อง สีน้ำตาล กิ่งมีช่องอากาศประปรายถึงหนาแน่น ทุกส่วนมีน้ำยางขาว **ใบ** เดี่ยว เรียงเป็นวงรอบ 4 - 8 ใบ รูปรี รูปไข่กลับ หรือรูปช้อน กว้าง 1.2 - 8.7 เซนติเมตร ยาว 4.4 - 32 เซนติเมตร ปลายเรียวแหลมสั้น ถึงกลม โคนรูปลิ่มหรือเป็นครีบ แผ่นใบคล้ายกระดาษ **ดอก** ออกเป็นช่อคล้ายแบบช่อซี่ร่ม ออกที่ปลายยอด ก้านช่อดอกมีขนสั้นนุ่ม ดอกย่อยจำนวนมาก สีขาวหรือสีเขียวแกมเหลือง มีกลิ่นแรง ก้านดอกย่อยสั้นมาก กลีบเลี้ยงเชื่อมติดกัน ปลายแยก 5 กลีบ กลีบดอกเชื่อมติดกันเป็นหลอด ปลายแยกเป็น 5 กลีบ มีขน เกสรเพศผู้ 5 เกสร ติดบนหลอดกลีบดอก ก้านเกสรสั้น รังไข่เหนือวงกลีบ เกสรเพศเมียมีขน **ผล** กลุ่ม เป็นฝักคู่ ผลย่อยแบบผลแห้งแตกแนวเดียว ทรงกระบอก ยาว 21 - 56 เซนติเมตร เมล็ดจำนวนมาก รูปขอบขนาน แบน มีพู่ขนยาวที่ปลายทั้งสองด้าน

ช่วงออกดอกและติดผล ออกดอกเดือนกันยายน - มกราคม ติดผลเดือนพฤศจิกายน - มีนาคม

การกระจายพันธุ์ จีนตอนใต้ อินเดีย ศรีลังกา เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ประเทศไทยพบบริเวณป่าดิบ ป่าผลัดใบ ป่าผสมในป่าละเมาะที่ชายป่า

ประโยชน์ ปลูกเป็นไม้ประดับ ตำรายาไทยใช้เปลือกต้น แก้บิด สมานลำไส้ แก้ไข้หวัด และหลอดลมอักเสบ

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด

Phaya sattaban

Tree up to 40 m tall; bark brown, finely fissured, all parts with white latex, branches with sparse lenticels. **Leaves** simple, arranged in a whorl of 4 - 8, blade elliptic, obovate, or spathulate, 4.4 - 32 by 1.2 - 8.7 cm, apex shortly acute to rounded, base cuneate or winged, chartaceous. **Flowers** in terminal of dense branched clustered umbels; white or yellowish green, strong smell, peduncle pubescent; pedicels very shot; calyx fused at base, 5-lobed; petals fused into tube, 5-lobed, hairy; stamens 5, filaments short, attached in corolla tube; superior ovary, hairy. **Fruits** aggregate, follicle, in pairs, slender, oblong, 21 - 56 cm long; seeds many, oblong with hairs at both end.







ชะลูด

Alyxia reinwardtii Blume

วงศ์ APOCYNACEAE

ชื่ออื่น นูด ลูด; Madagascar jasmine

ไม้เลื้อย ลำต้นทอดยาว 2 - 5 เมตร ทุกส่วนมีน้ำยางขาว **ใบ** เดี่ยว เรียงตรงข้ามหรือเรียงเป็นวงรอบ รูปรีถึงรูปไข่กลับ กว้าง 2.5 - 4 เซนติเมตร ยาว 3 - 9 เซนติเมตร ปลายเรียวแหลมถึงมน โคนรูปลิ่มถึงมน ใบประดับย่อยเกลี้ยงถึงมีขนละเอียด **ดอก** แบบช่อกระจุกแน่น ออกที่ซอกใบ กลีบเลี้ยงเชื่อมติดกันเป็นหลอด ปลายแยก 5 แฉก สีเขียว มีขน กลีบดอกเชื่อมติดกันเป็นหลอดเรียวแหลมหรือมน ปลายแยก 5 กลีบ สีขาว สีครีม สีเหลือง หรือสีส้ม มีขนละเอียด เกสรเพศผู้ 5 เกสร ติดบนหลอดกลีบดอก รังไข่เหนือวงกลีบ **ผล** กลุ่ม เป็นฝักคู่ ผลย่อยแบบผลแห้งแตกแนวเดียว ผิวเกลี้ยงหรือมีขนสั้นนุ่มประปราย เมล็ดรูปไข่

ช่วงออกดอกและติดผล ออกดอกเดือนมีนาคม - ตุลาคม ติดผลเดือนสิงหาคม - ธันวาคม

การกระจายพันธุ์ พม่า จีน ภูมิภาคอินโดจีน มาเลเซีย อินโดนีเซีย พบในทุกภาคของประเทศไทย ป่าดิบ ป่าผลัดใบ

ประโยชน์ ภาคใต้ใช้เป็นยาสมุนไพรพื้นบ้าน เปลือกต้นมีกลิ่นหอม ใช้บำรุงหัวใจ

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด

Chalut

Climber 2 - 5 m long; all parts with white latex. **Leaves** simple, opposite or whorled, elliptic to obovate, 3 - 9 by 2.5 - 4 cm, apex acuminate or obtuse, base cuneate to obtuse. **Flowers** axillary cymose, with dense flowers. white, cream, yellow, or orange, finely hairs; bracteole glabrous to finely hairs; calyx tube at base, 5-lobed, hairy; corolla slender acute or obtuse tube, 5-lobed; stamens 5; superior ovary. **Fruits** aggregate, follicle, in pairs, oblong, smooth or short hairs; seed ovoid.









แพงพวยฝรั่ง

Catharanthus roseus (L.) G. Don

วงศ์ APOCYNACEAE

ชื่ออื่น ผักปอดบก แพงพวยบก; Periwinkle, Madagascar periwinkle

ไม้พุ่มขนาดเล็ก สูง 0.3 - 1 เมตร กิ่งก้านมีขนละเอียดประปราย ทุกส่วนมีน้ำยางขาว **ใบ** เดี่ยว เรียงตรงข้าม รูปรีหรือรูปรีแกมรูปไข่กลับ กว้าง 0.6 - 2.6 เซนติเมตร ยาว 1.5 - 6 เซนติเมตร ปลายมนหรือกลม เป็นติ่งแหลม โคนมนถึงรูปลิ่ม **ดอก** แบบช่อกระจุก มี 2 ดอก ออกตามซอกใบหรือปลายยอด สีขาว สีชมพู สีม่วงแกมแดง หรือสีเหลือง กลีบเลี้ยง 5 กลีบ เป็นริ้วเล็ก ๆ กลีบดอกเชื่อมติดกันเป็นหลอด ปลายแยก 5 กลีบ มีขนละเอียดด้านบนรอบปากและด้านในปลายหลอดดอก เกสรเพศผู้ติดบนหลอดกลีบดอก รังไข่เหนือวงกลีบ มีขนละเอียด **ผล** เป็นฝักคู่ ผลย่อยแบบผลแห้งแตกแนวเดียว รูปทรงกระบอกแคบ ยาว 1.5 - 2.5 เซนติเมตร ปลายแหลม เป็นร่องตามยาว มีขนละเอียดประปราย

ช่วงออกดอกและติดผล ตลอดปี

การกระจายพันธุ์ ถิ่นกำเนิดที่หมู่เกาะมาดากัสการ์ นำเข้ามาปลูกในประเทศไทย

ประโยชน์ ปลูกเป็นไม้ประดับ ใช้เป็นสมุนไพร

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด

Phaeng phuai farang

Small shrub 0.3 - 1 m tall; branches sparsely hairy, all parts with white latex. **Leaves** simple, opposite, elliptic to obovate-elliptic, 1.5 - 6 by 0.6 - 2.6 cm, apex obtuse to rounded, with sharp point, base obtuse to cuneate. **Flowers** in pairs at leaf axils or terminal cymose. white, pink to reddish purple or yellow; calyx small bands; corolla forming a tube at basal part, upper part expanded to 5 broad lobes, finely hairy around mouth of tube and tip of tube inside; superior ovary. **Fruit** a follicle, in pairs, narrowly oblong cylinder, 1.5 - 2.5 cm long, apex acuminate, longitudinal ridges, sparsely hairy.







สายป่านดวงใจ

Ceropegia woodii Schltr.

ชื่อพ้อง *Ceropegia linearis* E. Mey. subsp. *woodii* (Schltr.) H. Huber

วงศ์ APOCYNACEAE

ชื่ออื่น String of hearts, Sweetheart vine, Chain of hearts

ไม้เลื้อยอวบน้ำ ลำต้นใต้ดินเป็นหัวขนาดเล็ก ทุกส่วนมีน้ำยางขาว **ใบ** เดี่ยว เรียงตรงข้าม รูปไข่แกมรูปใบหอกหรือรูปหัวใจ กว้าง 0.6 - 1.8 เซนติเมตร ยาว 1 - 2 เซนติเมตร ปลายแหลม โคนเว้า ด้านบนสีเขียว เส้นใบสีขาวนวลหรือสีเขียว ด้านล่างสีม่วงแดง **ดอก** แบบช่อกระจุก มี 1 - 2 ดอก กลีบเลี้ยง 5 กลีบ กลีบดอกเชื่อมติดกันเป็นหลอด ปลายแยก 5 กลีบ โคนพองและสั้นกว่าส่วนหลอดดอกด้านบน ด้านบนขยายออกเป็นรูปปากแตรหรือรูปกรวย สีเขียวแกมสีชมพูอ่อน ปลายกลีบมีขนสีม่วงแกมแดง เกสรเพศผู้ 5 เกสร มีชั้นมงกุฎ รังไข่เหนือวงกลีบ **ผล** เป็นฝักคู่ ผลย่อยแบบผลแห้งแตกแนวเดียว รูปกึ่งทรงกระบอก

ช่วงออกดอกและติดผล ตลอดปี

การกระจายพันธุ์ เคนยา ซิมบับเว แอฟริกาใต้ นำเข้ามาปลูกในประเทศไทย

ประโยชน์ ปลูกเป็นไม้ประดับ

การขยายพันธุ์ ปักชำ

Sai pan duang chai

Succulent climber; small underground tuber; all parts with white latex. **Leaves** simple, opposite, oblanceolate-ovate or cordate, 1-2 by 0.6 - 1.8 cm, apex acute, base shallowly cordate, veins creamy white or green above, reddish purple below. **Flowers** cymose, 1-2-flowered; corolla with short basal part broadened, upper part expanded to funnel or conical shaped, pinkish green, reddish purple hairs at tip stamens 5; superior ovary. **Fruit** a follicle, in pairs, narrowly oblong or cylindrical.





เดปกระเป๋า

Dischidia vidalii Becc.
ชื่อพ้อง *Dischidia pectenoides* H. H. W. Pearsen
วงศ์ APOCYNACEAE
ชื่ออื่น Ant plant, Kangaroo pocket

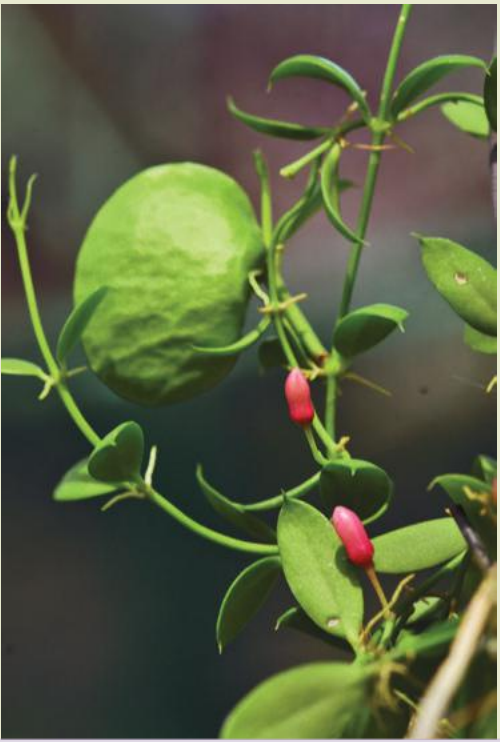
ไม้เลื้อย ลำต้นเล็กเรียว สีเขียวแกมเทา แตกรากตามข้อ ทุกส่วนมีน้ำยางขาว **ใบ** เดี่ยว เรียงตรงข้าม รูปขอบขนาน กว้างประมาณ 1 เซนติเมตร ยาวประมาณ 2 เซนติเมตร ปลายแหลม โคนมน แผ่นใบหนา บางครั้งพบคู่ใบประกบกันและโป่งพอง รูปลูกแพร์ ยาวได้ถึง 10 เซนติเมตร ขอบเป็นสัน ผิวนูนเป็นร่างแห เป็นที่อาศัยของมด **ดอก** แบบช่อกระจุก ออกที่ซอกใบ มี 5 - 10 ดอก สีแดงแกมม่วง กลีบเลี้ยง 5 กลีบ กลีบดอกโคนเชื่อมติดกัน ปลายแยก 5 กลีบ เกสรเพศผู้ 5 เกสร มีชั้นมงกุฎ รังไข่เหนือวงกลีบ **ผล** เป็นฝักคู่ ผลย่อยแบบผลแห้งแตกแนวเดียว รูปกึ่งทรงกระบอก เมล็ดทรงกลม 5 - 10 เมล็ด

ช่วงออกดอกและติดผล ตลอดปี
การกระจายพันธุ์ พืชพื้นเมืองของฟิลิปปินส์ นำเข้ามาปลูกในประเทศไทย พบในบริเวณที่ชุ่มชื้น
ประโยชน์ ปลูกเป็นไม้ประดับ
การขยายพันธุ์ ปักชำ

Dep krapao

Climber; stem slender, greyish green, rooted at nodes; all parts with white latex. **Leaves** simple, opposite, oblong, about 2 by 1 cm, apex acute, base obtuse, thick leathery, sometimes bulbous like pear-shaped, up to 10 cm long, margin ridged, surface with raised reticulation; basal part served as habitat for ants. **Flowers** in axillary cymose, 5 - 10 flowered, purple-red; calyx 5; corolla fused at base, upper part 5-lobed; stamens 5; superior ovary. **Fruit** a follicle, in pair, linear-cylindrical; 5 - 10 seeds, spheroidal.











ดิสคีเดียดอกแดง

Dischidia parasita (Blanco) Arshed, Agoo & Rodda

วงศ์ APOCYNACEAE

ไม้เลื้อย แตกรากตามข้อ ทุกส่วนมีน้ำยางขาว **ใบ** เดี่ยว เรียงตรงข้าม รูปใบหอกแกมรูปแถบ กว้าง 0.8 - 1 เซนติเมตร ยาวประมาณ 5 - 6 เซนติเมตร ปลายเรียวแหลม โคนสอบ ขอบเรียบ แผ่นใบหนา **ดอก** แบบช่อซี่ร่มออกที่ซอกใบ มักออกดอกซ้ำที่ปลายแกนช่อดอกเดิม ทำให้แกนช่อยาวขึ้นเรื่อย ๆ ดอกบานเส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 2 มิลลิเมตร สีแดงคล้ำ กลีบเลี้ยง 5 กลีบ สีเขียว กลีบดอกเชื่อมติดกันเป็นรูปโถ หลอดดอกยาว ด้านนอกเกลี้ยง สีแดงอ่อน ด้านในเหนือโคนมีขนสีขาวใสปกคลุม ปลายแยกเป็น 5 กลีบ สีแดง เกสรเพศผู้ 5 เกสร ติดบนหลอดกลีบดอก ชั้นมงกุฎเป็นสันยื่นออกไป 5 สัน ปลายแต่ละสันมีรยางค์เป็นแผ่นรูปหัวลูกศร สีเหลืองอ่อน รังไข่เหนือวงกลีบ **ผล** เป็นฝักคู่ ผลย่อยแบบผลแห้งแตกแนวเดียว รูปทรงกระบอกแคบ เมล็ดจำนวนมาก มีพู่ขนยาวที่ปลายข้างหนึ่ง สีขาว

ช่วงออกดอกและติดผล ออกเป็นช่วงตลอดทั้งปี
การกระจายพันธุ์ พืชพื้นเมืองของฟิลิปปินส์ นำเข้ามาปลูกในประเทศไทย
ประโยชน์ ปลูกเป็นไม้ประดับ
การขยายพันธุ์ ตัดกิ่งชำ เพาะเมล็ด

Dischidia dok daeng

Climber, rooting at nodes, all parts with white latex. **Leaves** simple, opposite, linear-lanceolate, 5 - 6 by 0.8 - 1 cm, apex acuminate, base cuneate, margin entire, coriaceous. **Flowers** in axillary umbel, darkish red, about 2 mm in diameter at anthesis; often flowered at end of old rachis axis of flowering branches, makes the rachis branches elongated; calyx green; corolla urn-shaped, tube long, outside glabrous, pale red, inside above base with whitish hairs, 5-lobed, red, corona protruding to 5 ridges, each ridges with flat sagittate appendages at top, pale yellow; stamens 5, attached on corolla tube; ovary superior. **Fruit** a follicle, in pairs, narrowly cylindrical; seeds numerous, with white tuft of long hairs at one end.



ผักเชียงดา

Gymnema inodorum (Lour.) Decne.

วงศ์ APOCYNACEAE

ชื่ออื่น ผักจินดา เจียงดา

ไม้เลื้อยขนาดใหญ่ อายุหลายปี ลำต้นทอดยาว 5 - 15 เมตร กิ่งก้านอ่อนมีขน **ใบ** เดี่ยว เรียงตรงข้าม รูปไข่แกมรูปรี กว้าง 8 - 12 เซนติเมตร ยาว 15 - 20 เซนติเมตร ปลายแหลม โคนเว้า **ดอก** แบบช่อซี่ร่ม มี 15 - 30 ดอก กลีบเลี้ยง 5 กลีบ สีเขียว กลีบดอกเชื่อมติดกันเป็นหลอด ปลายแยกเป็น 5 กลีบ สีเหลืองอ่อน เกสรเพศผู้ 5 เกสร ติดบนหลอดกลีบดอก รังไข่เหนือวงกลีบ **ผล** เป็นฝักคู่ ผลย่อยแบบผลแห้งแตกแนวเดียว รูปทรงกระบอก ปลายแหลม เมล็ดจำนวนมาก

ช่วงออกดอกและติดผล ออกดอกเดือนพฤษภาคม - ตุลาคม ติดผลเดือนตุลาคม - ธันวาคม

การกระจายพันธุ์ อินเดีย ศรีลังกา เวียดนาม มาเลเซีย ญี่ปุ่น จีน และแอฟริกา พบทางภาคเหนือของประเทศไทย

ประโยชน์ ใบรับประทานสุกเป็นผัก

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด ปักชำ

Phak chiang da

Large climber, stem elongate, 5 - 15 m long, branches and branchlets hairy. **Leaves** simple, opposite, elliptic-ovate, 15 - 20 by 8 - 12 cm, apex acute, base cordate. **Flowers** in umbellate, 15 - 30-flowered; calyx 5, green; corolla fused into tube, 5-lobed at tip, light yellow; stamens 5, attached on corolla tube; ovary superior. **Fruit** a follicle, in pairs, acute cylindrical; seeds numerous.







ต้าง

Hoya kerrii Craib

วงศ์ APOCYNACEAE

ชื่ออื่น เครือหนอนตาย เทียนขโมย หัวใจทศกัณฐ์

ไม้เลื้อยอิงอาศัย ทุกส่วนมีน้ำยางขาว **ใบ** เดี่ยว เรียงตรงข้าม รูปไข่กลับ กว้าง 5 - 9 เซนติเมตร ยาว 4 - 12 เซนติเมตร ปลายเว้าตื้น โคนสอบหรือมน แผ่นใบอวบหนา ก้านใบยาว 0.3 - 1.5 เซนติเมตร **ดอก** แบบช่อซี่ร่ม รูปครึ่งทรงกลม ก้านช่อดอกยาว 1 - 5 เซนติเมตร ดอกย่อยจำนวน 10 - 15 ดอก สีขาวนวลแกมม่วง กลีบเลี้ยง 5 กลีบ กลีบดอกเชื่อมกัน ปลายแยกเป็น 5 กลีบ เกสรเพศผู้ 5 เกสร มีชั้นมงกุฎ รังไข่เหนือวงกลีบ **ผล** เป็นฝักคู่ ผลย่อยแบบผลแห้งแตกแนวเดียว รูปทรงกระบอก ยาว 4 - 10 เซนติเมตร เมล็ดรูปไข่ มีพู่ขนยาวที่ปลายข้างหนึ่ง สีขาวที่ปลายด้านหนึ่ง

ช่วงออกดอกและติดผล ออกดอกเดือนมีนาคม - พฤษภาคม
การกระจายพันธุ์ ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ประเทศไทยพบตามป่าเต็งรัง
ประโยชน์ ปลูกเป็นไม้ประดับ ใช้เป็นยาพื้นบ้านแถบอีสาน ลำต้นและใบต้มน้ำดื่มแก้เบาหวาน
การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด ปักชำ

Tang

Epiphytic climber, all parts with white latex. **Leaves** simple, opposite, obovate, 4 - 12 by 5 - 9 cm, apex retuse, base cuneate or obtuse, blade thick coriaceous; petiole 0.3 - 1.5 cm long. **Flowers** in axillary umbel, hemispherical; peduncle 1 - 5 cm long; 10 - 15-flowered, purplish creamy white; calyx 5; corolla fused at base, 5-lobed, 5-lobed appendage in the center, purple; stamens 5; superior ovary. **Fruit** a follicle, in pairs, narrowly cylindrical, 4 - 10 cm long; seeds ovoid, with a tuft of white long hairs at one end.





กล้วยไม้พันงู

Hoya multiflora Blume

วงศ์ APOCYNACEAE

ชื่ออื่น โฮย่าลูกศร; Shooting stars, Wax plants

ไม้เลื้อยอิงอาศัย ลำต้นตั้งหรือทอดชูยอด สีเขียวแกมเทา มีใบเกล็ดติดทนทุกส่วนมีน้ำยางขาว **ใบ** เดี่ยว เรียงตรงข้าม รูปขอบขนานแกมรูปใบหอก กว้าง 2 - 6 เซนติเมตร ยาว 8 - 18 เซนติเมตร ปลายเรียวแหลม โคนรูปลิ่ม แผ่นใบหนาคล้ายกระดาษ **ดอก** แบบช่อซี่ร่ม รูปครึ่งทรงกลม ออกที่ปลายยอดหรือใกล้ปลายยอด ก้านช่อดอกยาว 1.5 - 3 เซนติเมตร อ้วนสั้น ดอกจำนวนมาก สีขาวแกมเหลือง สีขาวแกมส้ม กลีบเลี้ยง 5 กลีบ รูปไข่ มีต่อมรูปแถบ กลีบดอกเชื่อมกันเป็นหลอดสั้นรูปปากแตรสั้น ปลายแยก 5 กลีบ สีขาวแกมเหลือง ปลายกลีบสีส้ม โคนกลีบโค้งพับลง คอหลอดดอกมีขนสีขาว เกสรเพศผู้ 5 เกสร มงกุฎมีก้านชูสีเหลือง รูปใบหอกแคบ มีรยางค์ปลายแหลมงอน 5 อัน รังไข่เหนือวงกลีบ **ผล** กลุ่ม เป็นฝักคู่ ผลย่อยแบบผลแห้งแตกแนวเดียว รูปแถบแกมรูปใบหอก ยาว 12 - 18 เซนติเมตร เมล็ดรูปไข่ มีพู่ขนยาวที่ปลายด้านหนึ่ง

ช่วงออกดอกและติดผล ออกดอกเดือนพฤษภาคม - กรกฎาคม ติดผลเดือนสิงหาคม - ธันวาคม

การกระจายพันธุ์ จีน พม่า ภูมิภาคอินโดจีน ประเทศไทยพบในภาคตะวันออกและภาคกลาง พบบริเวณป่าโปร่งที่สูงจากระดับทะเลปานกลาง

ประโยชน์ ปลูกเป็นไม้ประดับ ทางอีสานใช้เป็นยาพื้นบ้าน ทั้งต้นต้มน้ำดื่มแก้ปวดท้องและปวดเมื่อยตามร่างกาย

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด ปักชำ



Kluai mai pan ngu

Epiphytic climber; stem erect or decumbent, greyish green, leaf scales persistent, all parts with white latex. **Leaves** simple, opposite, lanceolate-oblong, 8 - 18 by 2 - 6 cm, apex acuminate, base cuneate, blade thick papery. **Flowers** in densely hemispherical umbel, terminal or near end of twig; peduncle stout, 1.5 - 3 cm long; many-flowered, yellowish white or orangish white; calyx 5, ovate, with linear gland; corolla yellowish white, orange at tip; tube short funnel-shaped, white hairs at throat; lobes white, folded backwards; corona stalk yellow, with 5 pointed curved appendages; stamens 5; ovary superior. **Fruit** a follicle, in pairs, lanceolate-linear, 12 - 18 cm long; seeds ovoid, with a tuft of white long hairs at one end.



จันทร์กระจ่างฟ้า

Pentalinon luteum (L.) B. F. Hansen & Wunderlin
วงศ์ APOCYNACEAE
ชื่ออื่น Yellow dipladenia, Hammock viper's tail

ไม้เลื้อยเนื้อแข็ง ลำต้นทอดยาว 3-5 เมตร ทุกส่วนมีน้ำยางขาว กิ่งอ่อนสีเขียวปนแดง **ใบ** เดี่ยว เรียงตรงข้าม รูปรีแกมขอบขนาน กว้าง 4-6 เซนติเมตร ยาว 6-9 เซนติเมตร ปลายและโคนมน ขอบเรียบ แผ่นใบสีเขียวสดเป็นมัน **ดอก** แบบช่อกระจุกออกที่ซอกใบ ดอกบานเส้นผ่านศูนย์กลาง 4-5 เซนติเมตร กลีบเลี้ยง 5 กลีบ สีเขียว กลีบดอกเชื่อมติดกัน ปลายแยกออกเป็น 5 กลีบ เรียงเวียนซ้อนเหลื่อมกัน สีเหลือง เกสรเพศผู้ 5 เกสร ติดบนหลอดกลีบดอก รังไข่เหนือวงกลีบ ไม่พบติดผล

ช่วงออกดอกและติดผล ออกดอกตลอดปี
การกระจายพันธุ์ ทวีปอเมริกาใต้ นำเข้ามาปลูกในประเทศไทย
ประโยชน์ ปลูกเป็นไม้ประดับ
การขยายพันธุ์ ปักชำ ตอนกิ่ง

Chan krachang fa

Woody climber, 3-5 m long; all parts with white latex; young branches reddish green. **Leaves** simple, opposite, elliptic-oblong, 6-9 by 4-6 cm, obtuse at both ends, margin entire, blade light green, glossy. **Flowers** in axillary cyme, yellow, 4-5 cm in diameter at anthesis; calyx 5, green; corolla fused at base, apex 5-lobed, imbricate; stamens 5, attached on corolla tube; ovary superior. **Fruit** not found.







ลั่นทมเลื่อย

Plumeria x *stenopetala* Urb.

วงศ์ APOCYNACEAE

ไม้พุ่ม สูงประมาณ 2 เมตร แตกกิ่งก้านมาก ทุกส่วนมีน้ำยางขาว **ใบ** เดี่ยว เรียงเวียนสลับ รูปใบหอกแคบ กว้างประมาณ 6 เซนติเมตร ยาวประมาณ 25 เซนติเมตร ปลายแหลม โคนสอบ ขอบเรียบ แผ่นใบหนา สีเขียวหม่น เส้นกลางใบด้านล่างนูน ก้านใบยาวประมาณ 3 เซนติเมตร **ดอก** แบบช่อกระจุกเชิงประกอบขนาดใหญ่ ออกที่ซอกใบ ดอกจำนวนมาก ดอกบานเส้นผ่านศูนย์กลาง 2-3 เซนติเมตร มีกลิ่นหอม กลีบเลี้ยง 5 กลีบ สีเขียว กลีบดอกเชื่อมติดกันเป็นหลอดแคบ ปลายแยกเป็น 5 กลีบ สีขาว รูปขอบขนานแกมรูปแถบ เกสรเพศผู้ 5 เกสร ติดบนหลอดกลีบดอก รังไข่เหนือวงกลีบ **ผล** เป็นฝักคู่ ผลย่อยแบบผลแห้งแตกแนวเดียว เมล็ดมีปีก

ช่วงออกดอกและติดผล ตลอดปี
การกระจายพันธุ์ เฮติ นำเข้ามาปลูกในประเทศไทย
ประโยชน์ ปลูกเป็นไม้ประดับ เนื่องจากมีดอกสวยงาม
การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด ปักชำ ตอนกิ่ง

Lan thom lueai

Shrub, about 2 m tall, much branched, all parts with white latex. **Leaves** simple, spirally arranged, narrowly lanceolate, about 25 by 6 cm, apex acute, base cuneate, margin entire, coriaceous, dull green, midvein prominent beneath; petiole about 3 cm long. **Flowers** in large axillary compound cyme; many-flowered, 2-3 cm in diameter when anthesis, fragrant; calyx 5, green; corolla united into a tube, upper part expanded to 5 linear-oblong lobes, white; stamens 5, epipetalous; ovary superior. **Fruit** a follicle, in pairs; seeds narrowly winged.





พุดดาราราย

Tabernaemontana cerifera Pancher & Sebert

วงศ์ APOCYNACEAE

ชื่ออื่น Paper gardenia

ไม้ต้นขนาดเล็ก สูง 3 - 5 เมตร ทุกส่วนมีน้ำยางขาว **ใบ** เดี่ยว เรียงตรงข้ามสลับตั้งฉาก รูปใบหอกกลับแกมขอบขนานหรือรูปรีแกมขอบขนาน กว้างประมาณ 13 เซนติเมตร ยาว 20 - 30 เซนติเมตร ปลายป้านถึงแหลม โคนกลมถึงเว้า แผ่นใบหนา สีเขียวเข้มเป็นมัน **ดอก** แบบช่อกระจุกเชิงประกอบ ดอกจำนวนมาก สีขาว บานกลางคืน มีกลิ่นหอม กลีบเลี้ยง 5 กลีบ กลีบดอกเชื่อมติดกันเป็นหลอด ปลายแยกเป็น 5 กลีบ เรียงเวียนคล้ายกังหัน เกสรเพศผู้ 5 เกสร ติดเหนือโคนหลอดกลีบดอก สีขาวอมเหลืองอ่อน อับเรณูรูปหัวลูกศรแคบ รังไข่เหนือวงกลีบ ยอดเกสรเพศเมีย ปลายแยกเป็น 2 แฉก สีเหลืองอ่อน **ผล** เป็นฝักคู่ ผลย่อยแบบผลแห้งแตกแนวเดียว สีเขียวหม่น เมล็ดมีเนื้อหุ้มเมล็ดสีแดง

ช่วงออกดอกและติดผล ออกดอกเป็นช่วง ๆ ตลอดทั้งปี

การกระจายพันธุ์ พืชถิ่นเดียวของ New Caledonia นำเข้ามาปลูกในประเทศไทย

ประโยชน์ ไม้ประดับ

การขยายพันธุ์ ตอนกิ่ง

Phut dara rai

Small tree 3 - 5 m tall, all parts with white latex. **Leaves** simple, decussate, oblanceolate-oblong or elliptic oblong, 20 - 30 by about 13 cm, apex obtuse to acute, base broadly obtuse or shallowly heart-shaped, coriaceous, dark green, glossy. **Flowers** in compound cyme; many-flowered, white, nocturnal, fragrant; calyx 5; corolla united into tube, upper part expanded to 5 lobes; stamens 5, yellowish white, attached at base of corolla tube, anthers sagittate; ovary superior, stigma 2-lobed, pale yellow. **Fruit** a follicle, in pairs, dull green; seeds with red aril.







ขจร

Telosma cordata (Burm. f.) Merr.
วงศ์ APOCYNACEAE
ชื่ออื่น สลิด

ไม้เลื้อยขนาดเล็ก ลำต้นทอดเลื้อยยาวได้ถึง 10 เมตร สีเขียวแกมเหลือง มีขนสั้นนุ่มเมื่อยังอ่อน ลำต้นมีช่องอากาศประปราย **ใบ** เดี่ยว เรียงตรงข้าม รูปไข่ กว้าง 3 - 10 เซนติเมตร ยาว 4 - 12 เซนติเมตร ปลายเรียวแหลม โคนรูปหัวใจกว้าง ขอบเรียบ **ดอก** แบบช่อซี่ร่ม ห้อยลง ดอกย่อย 15 - 30 ดอก สีเขียวแกมเหลือง กลีบเลี้ยงเชื่อมติดกัน ปลายแยก 5 กลีบ สีเขียว กลีบดอกเชื่อมติดกันเป็นหลอดสั้น ปลายแยกเป็น 5 กลีบ ด้านนอก มีขนละเอียด คอหลอดดอกด้านในมีขนยาว เกสรเพศผู้ 5 เกสร มีกระบังรอบรูปดาว 5 แฉก รังไข่เหนือวงกลีบ **ผล** เป็นฝักคู่ ผลย่อยแบบผลแห้งแตกแนวเดียว เมล็ดรูปไข่ แบน ปลายตัด ปลายด้านหนึ่งมีพู่ขน

ช่วงออกดอกและติดผล ออกดอกเดือนพฤษภาคม - ตุลาคม ติดผลเดือนตุลาคม - ธันวาคม
การกระจายพันธุ์ จีนตอนใต้ อินเดีย พม่า ปากีสถาน เวียดนาม ยุโรป อเมริกาเหนือและใต้ พบในทุกภาคของประเทศไทย
ประโยชน์ ดอกรับประทานได้
การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด ปักชำ

Kha chon

Small climber; stem trailing to 10 m, yellowish green, pubescent when young, with scattered lenticels. **Leaves** simple, opposite, ovate, 4 - 12 by 3 - 10 cm, apex acuminate, base broadly cordate, margin entire. **Flowers** umbellate, drooping. 15 - 30-flowered, yellowish green; calyx cup-shaped, green; corolla lower part fused into a tube, upper part expanded to 5 lobes, finely hairs outside, long hairs at throat inside; stamens with star-shaped corona; stamens 5; ovary superior. **Fruit** a follicle, in pairs, cylindrical oblong; seeds ovoid, apex truncate, with a tuft of white long hairs at one end.







ชมนาดเล็ก

Vallaris solanacea (Roth) Kuntze

วงศ์ APOCYNACEAE

ชื่ออื่น ชำมะนาดเล็ก; Bread flower

ไม้พุ่มรอเลื้อย ทุกส่วนมีน้ำยางขาว **ใบ** เดี่ยว เรียงตรงข้าม รูปรี กว้าง 0.8 - 3.6 (-6) เซนติเมตร ยาว 2 - 11 (-15) เซนติเมตร ปลายเรียวแหลมหรือเป็นติ่งแหลม โคนรูปลิ่ม **ดอก** แบบช่อกระจุก มีดอกจำนวนมาก สีขาวครีม มีกลิ่นหอม กลีบเลี้ยง 5 กลีบ กลีบดอกเชื่อมกันเป็นหลอดสั้นแล้วแผ่ออกเป็นรูปถ้วย รูปไข่กลับถึงรูปไข่ ปลายแยก 5 กลีบ มีขนสั้นนุ่มด้านนอก ยกเว้นที่โคนดอก สีขาว ครีม เหลืองอ่อน หรือเขียวเทา เกสรเพศผู้ 5 เกสร เชื่อมติดกับหลอดกลีบดอก รังไข่เหนือวงกลีบ มีขนสั้นนุ่มเป็นกระจุก ก้านเกสรเพศเมียและยอดเกสรเพศเมียมีขนสั้นนุ่ม **ผล** เป็นฝักคู่ ผลย่อยแบบผลแห้งแตกแนวเดียว รูปทรงกระบอก กว้าง 1.5 - 3.5 เซนติเมตร ยาว 8 - 14 เซนติเมตร เมล็ดรูปรี มีพู่ขนที่ปลายด้านหนึ่ง

ช่วงออกดอกและติดผล ตลอดปี

การกระจายพันธุ์ ปากีสถาน อินเดีย ประเทศไทยพบตามป่าดิบแล้งในภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออก ภาคตะวันตก และภาคกลาง บริเวณป่าละเมาะ

ประโยชน์ ปลูกเป็นไม้ประดับ

การขยายพันธุ์ ปักชำ เพาะเมล็ด

Cham ma nat lek

Scandent shrub, all parts with white latex. **Leaves** simple, opposite, elliptic, 2 - 11 (-15) by 0.8 - 3.6 (-6) cm, apex acuminate or mucronate, base cuneate. **Flowers** cymose, creamy white, fragrant, flowers many; calyx 5; corolla 5, lower part fused forming a small tube; upper part expanded to 5 deltoid lobes, rounded at apex, finely short hairs outside; stamens 5, connate at base; disc glabrous or sparely hairy, superior ovary, with soft shortly hairs, and also on style and stigma. **Fruit** a follicle, in pairs, cylindrical, 8 - 14 by 1.5 - 3.5 cm; seeds elliptic, with a tuft of hairs at one end.









บุกเข่ายีราฟ

Gonatopus boivinii (Decne.) Engl.

วงศ์ ARACEAE

ชื่ออื่น Giraffe's knees

ไม้ล้มลุกอายุหลายปี สูงประมาณ 1 เมตร ลำต้นใต้ดินเป็นหัวรูปกลมแป้น สีน้ำตาลอ่อน พักตัวในหน้าแล้ง **ใบ** ประกอบแบบขนนก 4-5 ชั้น รูปกึ่งสามเหลี่ยม ขนาดประมาณ 45 เซนติเมตร มีกาบหุ้มใบอ่อน รูปสามเหลี่ยมแคบ ก้านใบยาวประมาณ 50 เซนติเมตร สีเขียวอ่อน มีประ ปื้น หรือเส้นสีน้ำตาลอมเขียว ใบย่อยรูปใบหอก กว้างประมาณ 3 เซนติเมตร ยาวประมาณ 5 เซนติเมตร เมื่อร่วงลงพื้นจะเกิดเป็นหัวใหม่ที่โคนใบย่อย **ดอก** แบบช่อเชิงลดมีกาบสีขาวนวล ออกที่โคนลำต้น ช่อดอกออกครั้งละ 2-5 ช่อ ก้านช่อดอกยาวประมาณ 35 เซนติเมตร กาบรูปขอบขนานแกมใบหอก ช่อดอกตอนบนเป็นดอกเพศผู้จำนวนมากเรียงอัดกันแน่น แต่ละดอกมีเกสรเพศผู้ 3-6 เกสร สีขาวนวล ตอนล่างเป็นดอกเพศเมียเรียงอัดกันแน่น กลีบรวม 4 กลีบ รังไข่เหนือวงกลีบ ถูกหุ้มปิดด้วยกาบใบตอนล่างที่ม้วนซ้อนทับกัน **ผล** มีเนื้อหนึ่งถึงหลายเมล็ด เมื่อสุกสีส้มแดง

ช่วงออกดอกและติดผล เดือนมีนาคม - เมษายน
การกระจายพันธุ์ เขตร้อนของแอฟริกาตะวันออก ในประเทศไทยพบในป่าที่มีดินทราย หรือป่าผลัดใบ
ประโยชน์ ปลูกเป็นไม้ประดับ เนื่องจากใบสวยงาม
การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด และแยกหน่อ

Buk khao yirap

Perennial herb about 1 m tall; underground tuber subglobose, 10 cm in diameter, pale brown; dormancy in dry season. **Leaves** solitary, 4-5-pinnate on a long, thick fleshy stalk, with a knee-like swelling at the middle, often reaches 50 cm in height and marbled with blackish brown markings. **Flowers** a large spadix; stalk ca 35 cm long; spathe whitish to creamy yellow, a tubular compacted spike, partially wrapped by a spathe, lower part female, upper part male flowers; stamens 3-6. **Fruit** a berry, turn orange-red when ripen.





หนวดปลาหมึก

Heptapleurum actinophyllum (Endl.) Lowry & G. M. Plunkett

ชื่อพ้อง *Schefflera actinophylla* (Endl.) Harms

วงศ์ ARALIACEAE

ชื่ออื่น หนวดปลาหมึกยักษ์; Queensland umbrella tree, Octopus tree, Umbrella tree

ไม้ต้น สูงประมาณ 10 เมตร **ใบ** ประกอบแบบนิ้วมือ เรียงเวียน ใบย่อย 7 - 16 ใบ รูปขอบขนานถึงรูปขอบขนานแกมรูปไข่กลับ กว้าง 4 - 8 เซนติเมตร ยาว 8 - 30 เซนติเมตร ปลายเรียวแหลม โคนกลม ขอบเรียบ แผ่นใบหนาคล้ายแผ่นหนัง เกลี้ยง สีเขียวเข้ม ก้านใบยาว 15 - 40 เซนติเมตร ก้านใบย่อยยาว 4 - 8 เซนติเมตร เชื่อมติดอยู่ระหว่างหูใบที่ก้านใบ **ดอก** แบบช่อกระจะ ช่อดอกยาวได้ถึง 60 เซนติเมตร มักออกเป็นกลุ่มที่ปลายกิ่ง ก้านช่อดอกหุ้มด้วยใบประดับคล้ายหูใบ วงกลีบเลี้ยงขนาดเล็ก กลีบดอก 7 - 18 กลีบ ส่วนใหญ่มักมี 12 กลีบ สีแดง เกสรเพศผู้จำนวนเท่ากับจำนวนกลีบดอก รังไข่ใต้วงกลีบ **ผล** แบบผลผนังชั้นในแข็ง ผนังชั้นนอกแข็งเป็นสัน สีแดงเข้ม มี 1 เมล็ด

ช่วงออกดอกและติดผล ออกดอกและติดผลในช่วงหน้าหนาว

การกระจายพันธุ์ อินโดนีเซีย นิวกินี ทางตอนเหนือของออสเตรเลีย นำเข้ามาปลูกในประเทศไทย

ประโยชน์ ปลูกเป็นไม้ประดับ

การขยายพันธุ์ ปักชำ

Nuat pla muek

Small tree, up to 10 m tall. **Leaves** palmately compound, spiral; leaflets 7 - 16, radiate outward in an umbrella-like form, blade ovate-elliptic in outline; main axis 15 - 40 cm long; petiolet 4 - 8 cm long. **Flowers** in terminal racemes; peduncle up to 60 cm long; flower buds subglobose, enclosed by floral bracts; petals 7 - 18, red; number of stamen and petal are always equal; inferior ovary. **Fruit** a drupe, subglobose, red; 1 seed.





แว่นแก้ว

Hydrocotyle umbellata L.

วงศ์ ARALIACEAE (UMBELLIFERAE)

ชื่ออื่น ผักหนอกใหญ่; Dollar weed, Water-pennywort





ไม้ล้มลุกอายุหลายปี ลำต้นเป็นไหลทอดเลื้อย รากออกตามข้อ **ใบ** เดี่ยว เรียงสลับ รูปกลมแบบก้นปิด เส้นผ่านศูนย์กลาง 1 - 5 เซนติเมตร ขอบหยักตื้น ๆ แผ่นใบด้านบนเรียบ สีเขียวสด เป็นมัน ด้านล่างสีเขียว ก้านใบเรียวติดกับใบแบบก้นปิด **ดอก** คล้ายช่อซี่ร่มประกอบ ช่อดอกย่อยออกเป็นชั้น ๆ แต่ละชั้นมีดอกย่อย 12 - 15 ดอก ก้านช่อดอกยาว 1.5 - 2 เซนติเมตร กลีบเลี้ยงลดรูปเป็นเกล็ดเล็ก กลีบดอก 5 กลีบ สีขาว เกสรเพศผู้ 5 เกสร รังไข่ใต้วงกลีบ ก้านยอดเกสรเพศเมีย 2 ก้าน คล้ายเส้นด้าย **ผล** แบบผลแห้งแยกสองซีกผล กึ่งทรงกลมแบน แต่ละซีกมีหนึ่งเมล็ด

ช่วงออกดอกและติดผล เดือนมีนาคม - กรกฎาคม

การกระจายพันธุ์ อเมริกาตอนเหนือและนำเข้ามาปลูกในประเทศไทย พบตามที่ชื้นแฉะ บ่อน้ำ ลำธารที่ไหลเอื่อย ๆ หนองบึง

ประโยชน์ ใบสดรับประทานเป็นผัก ปลูกเป็นไม้ประดับ แต่แพร่เร็วจนอาจกลายเป็นวัชพืช

การขยายพันธุ์ ปักชำไหล

Waen kaeo

Perennial herb, creeping by stolon in moist open areas and swamps, rooting at nodes. **Leaves** simple, alternate, orbicular, 1 - 5 cm in diameter, apex rounded, base peltate, margin slightly crenulate, shiny above. **Flowers** in compound umbel, with many layers, 12-15 flowers in each layer; peduncle 1.5 - 2 cm long; sepals reduce to scales; petals 5, white; stamens 5; inferior ovary, stigma thread-like branches. **Fruit** a schizocarp, compress subglobose; each cremocarp with 1 seed.



ต้างหลวง

Trevesia palmata (Roxb. ex Lindl.) Vis.

วงศ์ ARALIACEAE

ชื่ออื่น ต้างป่า ต้างผา; Snowflake aralia, Snowflake plant

ไม้ต้นไม่ผลัดใบ สูง 6 - 8 เมตร กิ่งมีหนาม มีขนสั้นนุ่มรูปดาว มีนวลแป้ง **ใบ** เดี่ยว เรียงเวียน ออกถี่ที่ปลายกิ่ง รูปเกือบกลม กว้างและยาว 60 - 90 เซนติเมตร ปลายแหลมถึงเรียวแหลม เกลี้ยงหรือมีขนสั้นนุ่มรูปดาว ขอบเว้าลึก 8 - 9 พู พูรูปไข่แกมรูปใบหอกแคบ ขอบพูจักฟันเลื่อย เส้นแขนงใบเด่นชัดทั้งสองด้าน ก้านใบมีหนาม หูใบเชื่อมติดเป็นกาบ **ดอก** แบบช่อแยกแขนง ช่อดอกย่อยแบบช่อซี่ร่ม ออกที่ปลายกิ่งหรือใกล้ปลายกิ่ง มีขนสั้นหนานุ่มรูปดาวหนาแน่นเมื่อยังอ่อน มี 25 - 45 ดอก ก้านช่อดอกยาว 10 - 17 เซนติเมตร กลีบเลี้ยงมีขนสั้นหนานุ่มรูปดาว กลีบดอกสีเขียว เกสรเพศผู้ 7 - 12 เกสร รังไข่ใต้วงกลีบ **ผล** มีเนื้อหนึ่งถึงหลายเมล็ด ทรงกลมถึงทรงกลมแบน เส้นผ่านศูนย์กลาง 1 - 1.8 เซนติเมตร เรียบหรือเป็นสัน มีก้านเกสรเพศเมียติดทน

ช่วงออกดอกและติดผล ออกดอกเดือนตุลาคม - มีนาคม ติดผลเดือนพฤษภาคม - กรกฎาคม

การกระจายพันธุ์ จีน บังกลาเทศ อินเดีย ภูมิภาคอินโดจีน พบในทุกภาคของประเทศไทย บริเวณป่าดิบที่ปลอดจากไฟป่า ที่สูงจากระดับทะเลปานกลาง 600 - 2,000 เมตร

ประโยชน์ ดอกอ่อนรับประทานได้

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด

Tang luang

Small tree 6 - 8 m tall; stem armed with thorns, young branches sparsely stellate hairs. **Leaves** palmate, large, spiral, 60 - 90 cm across, divided into 8 - 9 lobes, radiated from a central axis, blade with broad teeth along the edge. **Flowers** panicle of umbel; peduncles 10 - 17 cm long; 25 - 45-flowered, green; stamens 7 - 12, inferior ovary. **Fruit** a berry, ovoid to subterete, 1 - 1.8 cm long; stigmas attach persistently at the tip.







ตาลฟ้า

Bismarckia nobilis Hildebrandt & H. Wendl.

วงศ์ ARECACEAE (PALMAE)

ชื่ออื่น Bismarck palm, Satra palm

ปาล์มลำต้นเดี่ยว ขนาดใหญ่ สูงประมาณ 25 เมตร เส้นผ่านศูนย์กลางลำต้น 40 - 60 เซนติเมตร ผิวเรียบ มีเกล็ดที่ใบ **ใบ** เดี่ยว เรียงเวียน รูปพัด แกนโค้ง ยาวประมาณ 3 เมตร ขอบใบจักลึกถึงครึ่งตัวใบ สีฟ้าน้ำเงินหรือสีฟ้าแกมเขียว แผ่นใบมีนวลสีขาวปกคลุม ก้านใบยาวประมาณ 2 เมตร **ดอก** แบบช่อแยกแขนง ดอกแยกเพศต่างต้น ออกระหว่างกาบใบ ดอกขนาดเล็ก จำนวนมาก **ผล** แบบผลผนังชั้นในแข็ง กลมรีถึงรูปไข่ เส้นผ่านศูนย์กลาง 3 - 4 เซนติเมตร ผลสุกสีน้ำตาล มี 1 เมล็ด

ช่วงออกดอกและติดผล เดือนมีนาคม - กรกฎาคม
การกระจายพันธุ์ มาดากัสการ์ตอนใต้ ตะวันตก และเหนือ นำเข้ามาปลูกในประเทศไทย
ประโยชน์ ปลูกเป็นไม้ประดับ ลำต้นใช้ทำสิ่งก่อสร้าง ใบใช้ทำหลังคา
การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด

Tan fa

A huge fan palm, up to 25 m tall; trunk stout, smooth, 40 - 60 cm in diameter. **Leaves** large,spiral, fan-shaped, ca 3 m in diameter, frond silver-blue colour, stiff; petiole ca 2 m long. **Flowers** dioecious, panicle, small, many. **Fruit** a drupe, elliptic to ovoid, brown, 3 - 4 cm; 1 seed.





ตาล

Borassus flabellifer L.

วงศ์ ARECACEAE (PALMAE)

ชื่ออื่น ตาลโตนด ตาลใหญ่; Palmyra palm, Lontar palm, Wine palm



ปาล์มลำต้นเดี่ยว สูง 20 - 25 เมตร เปลือกขรุขระ สีดำ **ใบ** เดี่ยว เรียงเวียนแน่นใกล้ปลายยอด รูปมือแกมขนนก กว้าง 1 - 2 เมตร ยาว 0.5 - 1 เมตร ปลายแยกเป็นแฉกลึก ขอบก้านใบมีหนามสีดำ ก้านใบยาว 1 - 2 เมตร **ดอก** แบบช่อแยกแขนง ดอกแยกเพศต่างต้น ออกที่ซอกใบ ช่อดอกย่อยแบบช่อเชิงลด ช่อดอกเพศผู้ยาว 90 - 150 เซนติเมตร กลีบเลี้ยง 3 กลีบ รูปลิ่มแคบ มีปลายยอดโค้งงอตัด กลีบดอก 3 กลีบ สั้นกว่า รูปไข่กลับแกมรูปช้อน เกสรเพศผู้ 6 เกสร รังไข่เหนือวงกลีบ ช่อดอกเพศเมียกว้างประมาณ 2.5 เซนติเมตร ยาวประมาณ 30 เซนติเมตร มี 8 - 16 ดอก เรียงเวียน ขนาดประมาณ 2.5 เซนติเมตร กลีบเลี้ยง 3 กลีบ รูปไต กลีบดอก 3 กลีบ ขนาดเล็ก รังไข่เหนือวงกลีบ รังไข่มี 3 ช่อง แต่ละช่องมี 1 เมล็ด ยอดเกสรเพศเมียไม่มีก้าน โค้งลง **ผล** แบบผลผนังชั้นในแข็ง รูปไข่กว้าง สีม่วงดำ เส้นผ่านศูนย์กลาง 10 - 20 เซนติเมตร ผนังผลชั้นกลางเป็นเส้นใยและฉ่ำน้ำ สีเหลือง กลิ่นหอม มี 3 เมล็ด รูปกึ่งทรงกลมแบน

ช่วงออกดอกและติดผล ตลอดปี

การกระจายพันธุ์ อินเดีย ศรีลังกา ปากีสถาน พม่า ภูมิภาคอินโดจีน อินโดนีเซีย มาเลเซีย นิวกินี และออสเตรเลียตอนเหนือ พบในทุกภาคของประเทศไทย

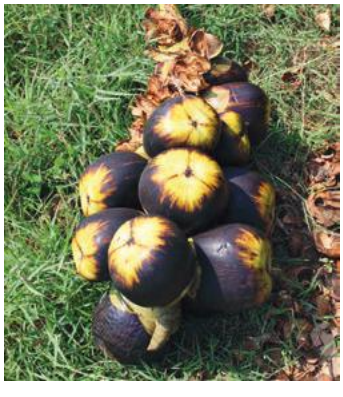
ประโยชน์ ผลสุกนำมาทำขนม น้ำหวานจากช่อดอกนำมาทำน้ำตาลปึก

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด

Tan

Solitary palm, 20 - 25 m tall, rounded crown, trunk prominent with ring scars. **Leaves** spiral, fan-shaped, 0.5 - 1 by 1 - 2 m. broad; petiole 1 - 2 m long., edge with spines. **Flowers** dioecious; male inflorescence large panicle, 90 - 150 cm long; sepals 3, petals 3, stamens 6; female inflorescence spike, 30 cm long; flowers 8 - 16, 2.5 cm across; sepals 3, petals 3, superior ovary. **Fruit** a drupe, globose, 10 - 20 cm in diameter, purple black, glossy; 3-seeded; endosperm edible, transparent to white colour, sweet and fragrant taste.









ตาลกิ่ง

Hyphaene compressa H. Wendl.

วงศ์ ARECACEAE (PALMAE)

ชื่ออื่น East African doum palm, Doum palm

ปาล์มขนาดกลาง สูง 10 - 20 เมตร เส้นผ่านศูนย์กลางลำต้นประมาณ 40 เซนติเมตร โค้งเอียง ลำต้นแตกกิ่งใกล้พื้นดิน **ใบ** เดี่ยว เรียงเวียนแน่นใกล้ปลายยอด รูปพัด แกนโค้ง กว้างประมาณ 1.5 เมตร ยาวประมาณ 3 เมตร ขอบจักเว้าลึกเกือบถึงกลางแผ่นใบ แผ่นใบสีเขียวแกมเทา ก้านใบยาวประมาณ 1.5 เมตร มีหนาม **ดอก** แบบช่อแยกแขนง ดอกแยกเพศต่างต้น ออกระหว่างกาบใบ ดอกจำนวนมาก ดอกเพศผู้ กลีบรวม 3 กลีบ สีเหลือง เกสรเพศผู้ 6 เกสร ดอกเพศเมีย กลีบเลี้ยง 3 กลีบ กลีบดอก 3 กลีบ สีเขียว รังไข่เหนือวงกลีบ **ผล** แบบผลผนังชั้นในแข็ง รูปกลมรีจนถึงรูปชมพู่แป้น ขนาดประมาณ 5 เซนติเมตร



ช่วงออกดอกและติดผล ออกดอกเดือนมีนาคม - กรกฎาคม ติดผลหลังจากดอกบานสองปี

การกระจายพันธุ์ แอฟริกาตอนตะวันออกเฉียงเหนือ เคนยา แทนซาเนีย โซมาเลีย เอธิโอเปีย คอสตาริกา คาบสมุทรอาหรับ อินเดีย นำเข้ามาในประเทศไทย พบในบริเวณที่แล้ง ที่สูงตั้งแต่ระดับทะเลปานกลาง 200 - 300 เมตร

ประโยชน์ ปลูกเป็นไม้ประดับ ก้านใบอ่อนนำเส้นใยมาทอเสื่อ เก้าอี้ เครื่องปัดกวาด หมวก และเปลญวน ใบที่โตเต็มที่ใช้ทำหลังคา

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด

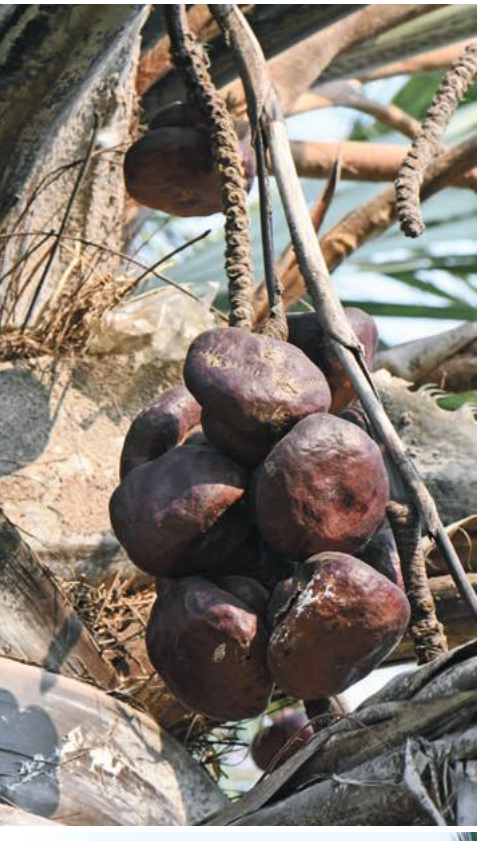




Tan king

Moderate-sized palm 10 - 20 m tall, about 40 cm in diameter; stems curved, many per clump. **Leaves** simple, fan-shaped, about 3 by 1.5 m, greyish green, margin divided almost to center of blade; petiole about 1.5 m long, spiny. **Flowers** dioecious, clustered in a bract; numerous-flowered, green; male flower with tepal 3, yellow, stamens 6; female flower with sepals 3, petals 3, greenish, superior ovary. **Fruit** a drupe, ellipsoid to rhomboid about 5 cm long.







ตาลกิ่ง

Hyphaene coriacea Gaertn.

วงศ์ ARECACEAE (PALMAE)

ชื่ออื่น Ilala palm, Doum palm

ปาล์มขนาดเล็กถึงขนาดกลาง สูง 5 - 15 เมตร ลำต้นโค้งเอียง แตกกิ่งจากระดับพื้นดินและอาจแตกอีกครั้งเมื่อต้นสูงขึ้น **ใบ** เดี่ยว เรียงเวียนแน่นใกล้ปลายยอด รูปพัด แกนโค้ง ยาวประมาณ 2 เมตร ขอบจักเว้าตื้นไม่ถึงครึ่งตัวใบ แผ่นใบสีน้ำเงินเทาหรือสีเทาแกมเขียว ก้านใบยาวประมาณ 1.5 - 2 เมตร **ดอก** แบบช่อแยกแขนง ดอกแยกเพศต่างต้น ออกระหว่างกาบใบ ห้อยลง ยาว 0.4 - 1.0 เมตร ช่อดอกเพศผู้เรียวยาวและแตกกิ่งมากกว่าดอกเพศเมีย ดอกเพศผู้ กลีบรวม 3 กลีบ เกสรเพศผู้ 6 เกสร ดอกเพศเมีย กลีบเลี้ยง 3 กลีบ กลีบดอก 3 กลีบ เกสรเพศผู้เป็นหมัน 3 เกสร รังไข่เหนือวงกลีบ **ผล** แบบผลผนังชั้นในแข็ง กลมรีจนถึงรูปชมพู่ ยาว 3 - 6 เซนติเมตร ผลสุกสีส้มถึงน้ำตาล มี 1 เมล็ด

ช่วงออกดอกและติดผล ออกดอกเดือนพฤศจิกายน - กุมภาพันธ์
การกระจายพันธุ์ บราซิลตอนใต้ มาดากัสการ์ คาบสมุทรอาหรับถึงอินเดีย เคนยา นำเข้ามาปลูกในประเทศไทย
ประโยชน์ ปลูกเป็นไม้ประดับ
การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด

Tan king

Small to moderate palm, up to 5 - 15 m tall, often forking which is uncommon branching habit among palms. **Leaves** fan-shaped, stiffly pointed, about 2 m in diameter, rachis curved; petioles 1.5 - 2 m long. **Flowers** dioecious, clustered in a bract; numerous-flowered, green; male flower with tepal 3, stamens 6; female flower with sepals 3, petals 3, superior ovary. **Fruit** a drupe, pear-shaped, 3 - 6 cm, orange to brown, shiny; 1 seed.







ค้อ

Livistona speciosa Kurz

วงศ์ ARECACEAE (PALMAE)

ชื่ออื่น Mountain serdang

ปาล์มลำต้นเดี่ยว สูง 20 - 25 เมตร เส้นผ่านศูนย์กลางลำต้นประมาณ 30 เซนติเมตร **ใบ** เดี่ยว เรียงเวียนแน่นใกล้ปลายยอด รูปพัด ปลายใบจักตื้นเป็นสองแฉก แผ่นใบด้านบนสีเขียว ด้านล่างสีเทา เส้นใบด้านล่างมีขนปกคลุม ก้านใบยาวประมาณ 2 เมตร ขอบกาบใบมีหนามสีเหลืองยาวตลอดก้านใบ โคนมีรกเส้นใยสีน้ำตาลปกคลุม **ดอก** แบบช่อแยกแขนง ออกที่ซอกกาบใบ กาบหุ้มช่อดอกสีน้ำตาลแดง ช่อดอกยาว 1 - 2 เมตร กลีบเลี้ยง 3 กลีบ กลีบดอก 3 กลีบ รังไข่เหนือวงกลีบ **ผล** แบบผลผนังชั้นในแข็ง รูปกลม เส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 2.5 เซนติเมตร ผลอ่อนสีเขียว ผลสุกสีเทาแกมเขียวเข้ม

ช่วงออกดอกและติดผล เดือนพฤษภาคม - สิงหาคม
การกระจายพันธุ์ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ประเทศไทยพบในป่าดิบชื้น ความสูงระดับน้ำทะเล 300 เมตร
ประโยชน์ ปลูกเป็นไม้ประดับ ใบใช้มุงหลังคา
การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด

Kho

Solitary palm, 20 - 25 m tall, ca 30 cm in diameter. **Leaves** simple, spirally arranged, fan-shaped, apex shallowly 2-lobed, green above, grey and hairy on veins below; petiole ca 2 m long; leaf sheath margin armed with yellow spines, base with brown flagella. **Flowers** a large panicle, in axillary of prophyll; 1 - 2 m long, prophyll reddish brown; sepals 3, petals 3, superior ovary. **Fruit** a drupe, globose, 2.5 cm in diameter, green when young, greyish dark green when ripe.







สาคู

Metroxylon sagu Rottb.

วงศ์ ARECACEAE (PALMAE)

ชื่ออื่น สากู; sagu, sago palm

ปาล์มลำต้นแตกกอ สูง 10 - 12 เมตร เส้นผ่านศูนย์กลางลำต้น 40 - 60 เซนติเมตร ช่วงแรกลำต้นจะเลื้อยทอดไปตามพื้นดิน ต่อมาจะตั้งตรงสูงขึ้น **ใบ** ประกอบแบบขนนก เรียงเวียนแน่นใกล้ปลายยอด ยาว 5 - 8 เมตร ใบย่อยรูปขอบขนาน กว้าง 4 - 5 เซนติเมตร ยาว 50 - 80 เซนติเมตร ปลายเรียวแหลม เส้นกลางใบชัดเจน เส้นกลางใบย่อยมีหนามขนาดเล็ก โคนก้านใบแผ่เป็นกาบใหญ่ ขอบกาบใบมีรกสีน้ำตาล **ดอก** แบบช่อแยกแขนง ดอกแยกเพศต่างต้น ออกที่ปลายยอด สีน้ำตาลแดง กลีบเลี้ยง 3 กลีบ กลีบดอก 3 กลีบ รังไข่เหนือวงกลีบ **ผล** แบบผลผนังชั้นในแข็ง ทรงกลม ด้านบนแบน เปลือกผลชั้นนอกเป็นเกล็ดเรียงซ้อนกัน สีน้ำตาลแกมเหลือง มี 1 เมล็ด แข็ง สีน้ำตาลดำ

ช่วงออกดอกและติดผล ออกดอกถึงติดผลใช้ระยะเวลา 3 - 5 ปี หลังจากติดผลต้นจะตาย

การกระจายพันธุ์ แถบเอเชียภูมิภาคมาเลเซีย นิวกินี ประเทศไทยพบทางภาคใต้

ประโยชน์ แป้งจากลำต้น นำมาทำขนม ใบ นำมาเย็บเป็นตับเพื่อใช้มุงหลังคาบ้านหรือกั้นฝาบ้าน ห่อขนม สานเป็นตะกร้า กระจาดหรือเสื่อ ผลสุก รสหวานฝาดกินสดเป็นผลไม้

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด

Sa khu

Massive tree palm, 10 - 12 m tall, 40 - 60 cm in diameter; stems procumbent along the ground when young, then erect and forming a clump. **Leaves** pinnately compound, spiral, 5 - 8 m long; leaflets oblong, 50 - 80 by 4 - 5 cm, apex acuminate, midrib spiny; petiole expanded to large sheath at base, margin with brown flagella. **Flowers** terminal panicles, reddish brown; sepals 3, petals 3, superior ovary. **Fruit** a drupe, globose, flat top, epicarp yellowish brown scaly; 1 seed, hard, brownish black.

จาก

Nypa fruticans Wurmb

วงศ์ ARECACEAE (PALMAE)

ชื่ออื่น อัดต๊ะ; Nypa palm, Atap palm, Mangrove palm

ปาล์มลำต้นแตกกอ ขนาดกลาง ลำต้นเป็นเหง้าใหญ่เลื้อยไปตามผิวดินหรือใต้ดิน รากอวบอ้วน อัดแน่นอยู่ใต้กอต้น **ใบ** ประกอบแบบขนนกชั้นเดียว เรียงเวียน ยาว 4 - 5 เมตร โคนก้านใบแผ่เป็นกาบใหญ่ ใบย่อย รูปใบหอก ยาว 100 - 130 เซนติเมตร แผ่นใบหนา แข็ง **ดอก** แบบช่อแยกเพศร่วมต้น ก้านช่อดอกยาวประมาณ 2 เมตร ช่อดอกเพศผู้เรียวยาว อยู่รอบช่อดอกเพศเมียตอนล่าง ดอกย่อยจำนวนมาก สีเหลือง กลีบรวม 6 กลีบ เรียงเป็น 2 ชั้น เกสรเพศผู้ 3 เกสร ช่อดอกเพศเมียออกเป็นกระจุกแน่นขนาดใหญ่ รูปทรงกลม สีน้ำตาลเข้ม ดอกย่อยจำนวนมาก รังไข่เหนือวงกลีบ เป็นเหลี่ยม แข็ง มี 1 ออวุล ช่อผลทรงกลม เส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 15 เซนติเมตร **ผล** แบบผลผนังชั้นในแข็ง มี 1 เมล็ด

ช่วงออกดอกและติดผล ตลอดปี

การกระจายพันธุ์ จีน ญี่ปุ่น อินเดีย พม่า ศรีลังกา ภูมิภาคมาเลเซีย นิวกินี ออสเตรเลีย ประเทศไทยพบในภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงใต้ ภาคตะวันตก และภาคใต้ บริเวณน้ำกร่อย ตามป่าชายเลน

ประโยชน์ ช่อดอก ทำน้ำตาลและแอลกอฮอล์ ใบทำหลังคา เรียกว่า “หลังคาใบจาก” และใช้ห่อขนม เรียกว่า “ขนมจาก” เนื้อในเมล็ดสีขาวใสรับประทานได้

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด

Chak

Palm abundant in mangrove forest, trunk underground, only leaves and flowers raised above ground surface. **Leaves** pinnately compound, spiral, 4 - 5 m long, basal part expand to enclosed the stem; leaflets oblong, apex acuminate, 100 - 130 cm long. **Flowers** monoecious; male inflorescence spike-like, yellow; female inflorescence large, densely packed in spherical head, dark brown. **Fruit** a drupe, in globular cluster, 15 cm in diameter; 1 seed, endosperm white, edible, sweet and fragrant.







หลาวชะโอน

Oncosperma tigillarium (Jack.) Ridl.

วงศ์ ARECACEAE (PALMAE)
ชื่ออื่น ชะโอน หลาวชะโอนทุ่ง นิบง; Nibong palm





ปาล์มลำต้นแตกกอ สูงได้ถึง 30 เมตร เส้นผ่านศูนย์กลาง 10 - 30 เซนติเมตร มีหนามสีดำปกคลุมทั่วลำต้น กาบใบ ก้านใบ และก้านช่อดอก **ใบ** ประกอบแบบขนนกชั้นเดียว ทางใบและใบย่อยอ่อนลู่ลง คอยอดสีเขียวเข้มเด่นชัด ทางใบยาว 3.5 - 4 เมตร ใบย่อยรูปแถบ กว้างประมาณ 3 เซนติเมตร ยาวประมาณ 60 เซนติเมตร **ดอก** แบบช่อแยกแขนง ดอกแยกเพศอยู่ในช่อเดียวกัน ออกใต้คอยอด ก้านแขนงช่อห้อยลง ช่อดอก กว้าง 30 - 40 เซนติเมตร ยาว 60 - 100 เซนติเมตร ดอกเพศผู้ขนาดเล็ก กลีบเลี้ยงติดกันเป็นรูปถ้วย ปลายแยกเป็น 3 กลีบ กลีบดอก 3 กลีบ รูปใบหอก แข็ง เกสรเพศผู้ 6 เกสร ดอกเพศเมียขนาดใหญ่กว่าดอกเพศผู้ กลีบเลี้ยงเชื่อมติดกัน ปลายแยกเป็น 3 กลีบ กลีบดอก 3 กลีบ รูปไข่ แข็ง มีเกสรเพศผู้เป็นหมัน 6 เกสร เชื่อมติดกันเป็นหลอดสั้น รังไข่เหนือวงกลีบ มี 3 ช่อง ยอดเกสรเพศเมียแยกเป็น 3 แฉก **ผล** แบบผลผนังชั้นในแข็ง ทรงกลม เส้นผ่านศูนย์กลาง 0.7 - 1 เซนติเมตร สุกสีม่วง มี 1 เมล็ด

ช่วงออกดอกและติดผล เดือนกรกฎาคม - กุมภาพันธ์
การกระจายพันธุ์ ภูมิภาคมาเลเซีย ประเทศไทยพบในภาคใต้ บริเวณป่าชายเลน
ประโยชน์ ลำต้นใช้ทำเสาค้ำยัน กาบทำเป็นภาชนะใส่ของ
การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด

Lao cha on

Clustering palm; individual stem up to 30 m tall, 10 - 30 cm in diameter; trunk prominent with ring leaf scars; all parts covered with black spines, 3.5 - 4 m long. **Leaves** pinnately compound, leaflets drooping, main axis ca 60 cm long. **Flowers** panicle, monoecious, 30 - 40 cm broad, 60 - 100 cm long; male flowers small, trimerous, fertile stamens 6; female flowers larger, stamens sterile 6. **Fruit** a drupe, globose, 0.7 - 1 cm, turn blackish when ripen; 1 seed.

มะพร้าวแคระ

Syagrus schizophylla (Mart.) Glassman
วงศ์ ARECACEAE (PALMAE)
ชื่ออื่น Arikury palm





ปาล์มลำต้นเดี่ยว สูง 1 - 4 เมตร เส้นผ่านศูนย์กลาง 10 - 15 เซนติเมตร **ใบ** ประกอบแบบขนนก เรียงเวียนแน่นใกล้ปลายยอด ยาวได้ถึง 2 เมตร ขอบก้านใบมีหนามโค้ง ยาว 2 - 3 เซนติเมตร **ดอก** แบบช่อแยกแขนง ดอกแยกเพศร่วมช่อ ออกที่ซอกใบ มีใบประดับคล้ายกาบขนาดใหญ่รองรับช่อดอก ดอกจำนวนมาก สีเหลืองอมส้ม ไม่มีก้านดอกย่อย กลีบรวม 3 กลีบ ดอกเพศผู้มีเกสรเพศผู้ 6 เกสร ดอกเพศเมีย กลีบรวมชั้นนอกรูปไข่กว้าง กลีบรวมชั้นในรูปกึ่งสามเหลี่ยมกว้าง รังไข่เหนือวงกลีบ **ผล** แบบผลผนังชั้นในแข็ง ทรงกลมแกมรี เส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 2.2 เซนติเมตร สุกสีส้ม มี 1 เมล็ด

ช่วงออกดอกและติดผล ออกดอกเดือนมีนาคม - เมษายน ติดผลเดือนเมษายน
การกระจายพันธุ์ บราซิล
ประโยชน์ ปลูกเป็นไม้ประดับ ผลดิบรับประทานได้
การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด



Ma phrao khrae

One-stemmed palm, 1 - 4 m tall, 10 - 15 cm in diameter. **Leaves** pinnate, to 2 m long; petiole edge with curved spines, 2 - 3 cm long. **Flowers** axillary paniculate, monoecious; sheath-like bracts large; flowers numerous, orange-yellow, sessile; male flowers with tepals 6, fertile stamens 6; female flowers with tepals 6, broadly ovate, inner tepals broadly triangular, superior ovary. **Fruit** a drupe, globose, 2.2 cm in diameter, turn orange when ripen, black at maturity; 1 seed.







ชมพูสิริน

Impatiens sirindhorniae Triboun & Suksathan

วงศ์ BALSAMINACEAE

ชื่ออื่น เทียนสิรินธร

ไม้ล้มลุกอายุหลายปี สูง 20-50 เซนติเมตร ลำต้นอวบน้ำ **ใบ** เดี่ยว เรียงเวียนออกหนาแน่นตามปลายกิ่ง รูปรีหรือรูปไข่ กว้าง 2-3 เซนติเมตร ยาว 3-4 เซนติเมตร ปลายแหลม โคนรูปลิ่มกว้าง กลม หรือคล้ายรูปหัวใจตื้น ๆ ขอบจักห่าง ๆ ปลายจักมีติ่ง มีต่อมใกล้โคนเหนือก้านใบ แผ่นใบค่อนข้างหนา เส้นแขนงใบ 3-6 เส้นในแต่ละข้าง ก้านใบยาว 2-7.5 เซนติเมตร **ดอก** เดี่ยว หรือออกเป็นกระจุก 2 ดอก ตามซอกใบใกล้ปลายกิ่ง ก้านดอกยาว 3-6.5 เซนติเมตร ใบประดับขนาดเล็กติดใกล้โคนก้านดอก กลีบเลี้ยง 5 กลีบ กลีบข้าง 4 กลีบ กลีบคู่นอกรูปไข่ กลีบคู่ในรูปกลม กลีบปากเกือบเป็นถุงลึก ที่โค้งเรียวยาว เว้าเป็นเดือย ยาวได้ถึง 6 เซนติเมตร สีเขียวอ่อน กลีบดอก กลีบปากรูปไข่กลับกว้าง กลีบข้างคู่นอกติดกัน แฉกลึกประมาณ 2 ใน 3 ส่วน คล้ายรูปหัวใจ กลีบคู่ในรูปไข่กลับ มีความยาวเท่า ๆ กับกลีบคู่นอก สีชมพูอมม่วงอ่อน **ผล** แบบผลแห้งแตก รูปขอบขนาน

ชมพูสิริน สำรวจพบโดย ดร.ปราโมทย์ ไตรบุญ นักวิชาการเกษตรชำนาญการจากกรมวิชาการเกษตร และ ดร.ปิยเกษตร สุขสถาน นักพฤกษศาสตร์จากองค์การสวนพฤกษศาสตร์ และได้ขอพระบรมราชานุญาตตั้งชื่อเป็นพรรณไม้ในพระนามของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เพื่อเทิดพระเกียรติในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมายุ 55 พรรษา 2 เมษายน พ.ศ. 2553 ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานชื่อเป็นภาษาไทยว่า **ชมพูสิริน**

ช่วงออกดอกและติดผล -

การกระจายพันธุ์ พืชถิ่นเดียวของประเทศไทย พบได้ที่จังหวัดกระบี่และจังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยจะขึ้นตามหน้าผาเขาหินปูนที่ความสูงประมาณ 200 เมตร

ประโยชน์ ปลูกเป็นไม้ประดับ

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด

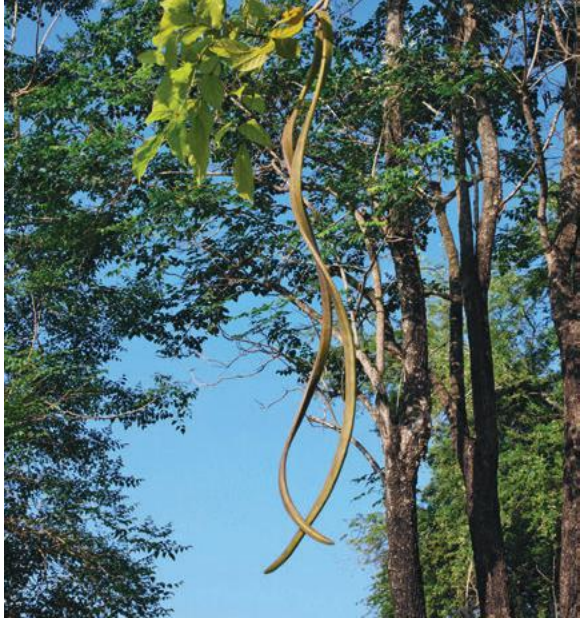
Chom phu siri

Perennial herb 20-50 cm tall, succulent. **Leaves** simple, spiral, densely at end of twigs, elliptic or ovate, 3-4 by 2-3 cm, apex acute, base broadly cuneate, obtuse or shallowly cordate, margin remotely dentate, with spine at tip, glandular near base above petiole, blade rather thick, lateral veins 3-6 on each side of midrib; petiole 2-7.5 cm long. **Flowers** single or in cyme of 2 flowers, at leaf axil near end of twig; pedicle 3-6.5 cm long; bract small, near base of pedicels; lateral calyx 4, outer pair ovate, inner pair orbicular, lip sac-shaped, slender and curved forming hook up to 6 cm long, pale green; corolla lip broadly obovate, outer lateral petals fused together, deeply-lobed about 2/3, heart-shaped, inner pair obovate, as long as outer pair, pale purple-pink. **Fruit** a capsule, oblong.









แคนา

Dolichandrone serrulata (Wall. ex DC.) Seem.

ชื่อพ้อง *Bignonia serrulata* Wall. ex DC., *Spathodea serrulata* (Wall. ex DC.) DC.

วงศ์ BIGNONIACEAE

ชื่ออื่น แคเก็ดถะหวา แคขาว

ไม้ต้นผลัดใบ สูง 7 - 20 เมตร เรือนยอดรูปทรงกระบอก **ใบ** ประกอบแบบขนนกชั้นเดียวปลายคี่ เรียงตรงข้ามสลับตั้งฉาก ใบย่อย 7 - 9 ใบ รูปรีหรือรูปรีแกมรูปไข่กลับ กว้าง 3 - 5 เซนติเมตร ยาว 5 - 10 เซนติเมตร ปลายเรียวแหลมโคนสอบและเบี้ยว ขอบหยักตื้นหรือเรียบ แผ่นใบบางคล้ายกระดาษ ด้านล่างมีต่อมขนาดใหญ่ตลอดเส้นกลางใบ **ดอก** เดี่ยว หรือแบบช่อกระจะ ดอกย่อย 3 - 7 ดอก เส้นผ่านศูนย์กลาง 8 เซนติเมตร กลีบเลี้ยงเชื่อมติดกันเป็นรูปกรวยมีจะงอยยาว 3 - 5 เซนติเมตร กลีบดอกเชื่อมติดกันเป็นรูปปากแตร ปลายแยก 5 กลีบ ผิวและขอบกลีบดอกยับย่นเป็นริ้ว เกสรเพศผู้ 4 เกสร สั้น 2 ยาว 2 และเกสรเพศผู้เป็นหมัน 1 เกสร รังไข่เหนือวงกลีบ มี 2 ช่อง ยอดเกสรเพศเมียแยกเป็น 2 พู **ผล** แห้งแตกสองซีก รูปทรงกระบอก ฝักคดโค้งหรือบิด หนา เรียบและแข็ง ยาวประมาณ 85 เซนติเมตร เมล็ดบางแบน ปลายทั้งสองด้านมีเยื่อบางใสคล้ายปีก สีขาว โปร่งแสง

ช่วงออกดอกและติดผล ออกดอกเดือนกุมภาพันธ์ - พฤษภาคม ติดผลเดือนมีนาคม - มิถุนายน

การกระจายพันธุ์ พม่า ลาว เวียดนาม ประเทศไทยพบในภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออก และภาคกลาง พบในป่าเบญจพรรณที่สูงตั้งแต่ระดับทะเลปานกลางถึง 1,200 เมตร

ประโยชน์ ปลูกเป็นไม้ให้ร่มเงา ดอกและยอดอ่อนรับประทานได้ เปลือกต้นต้มน้ำดื่มแก้ท้องอืดเฟ้อ ใบตำพอกรักษาแผล

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด

Khae na

Deciduous tree 7 - 20 m tall. **Leaves** odd-pinnate, opposite; leaflets 7 - 9, elliptic or obovate-elliptic, 5 - 10 by 3 - 5 cm, base narrow and oblique, apex acuminate, margin shallowly lobes or entire, papery, glands along the midrib. **Flowers** racemes, 3 - 7 flowered; calyx lower part fused forming a tube, upper part expanded to conical shaped; corolla trumpet-shaped white, corolla lobes wrinkled; stamens 4, 2 short, 2 long and one sterile; superior ovary **Fruit** a capsule, twisted, cylindrical, up to 85 cm long; seeds flat, with white, thin transparent wing at both ends.



เพกา

Oroxylum indicum (L.) Kurz

วงศ์ BIGNONIACEAE

ชื่ออื่น มะลิดไม้ มะลิ้นไม้ ลิดไม้; Indian trumpet flower, Broken bones plant



ไม้ต้นขนาดกลาง สูง 5 - 10 เมตร **ใบ** ประกอบแบบขนนก 3 ชั้น ปลายคี่ เรียงตรงข้ามสลับตั้งฉาก ใบย่อยรูปไข่หรือรูปไข่แกมรูปรี กว้าง 3 - 10 เซนติเมตร ยาว 5 - 13 เซนติเมตร ปลายแหลม โคนกลม ผิวใบด้านบนสีเข้มกว่าผิวใบด้านล่าง **ดอก** แบบช่อกระจะ ออกที่ปลายยอด ดอกบานเส้นผ่านศูนย์กลาง 8 - 12 เซนติเมตร กลีบเลี้ยง 5 กลีบ โคนเชื่อมติดกันเป็นรูประฆัง กลีบดอกเชื่อมติดกันเป็นรูประฆัง ปลายแยก 5 กลีบ ส่วนบนมี 2 กลีบ ส่วนล่างมี 3 กลีบ พับย่น สีเขียวแกมสีแดงเลือดหมู เกสรเพศผู้ 5 เกสร สั้น 2 ยาว 2 และเป็นหมัน 1 เกสร รังไข่เหนือวงกลีบ มี 2 ช่อง ยอดเกสรเพศเมียแยกเป็น 2 พู **ผล** แห้งแตกสองซีก เป็นฝักแบน รูปดาบแบน ปลายแหลม ยาว 45 - 80 เซนติเมตร เมล็ดแบนสีน้ำตาลอ่อน ทั้งสองด้านมีเยื่อบางใส สีขาว โปร่งแสงคล้ายปีก

ช่วงออกดอกและติดผล ตลอดปี

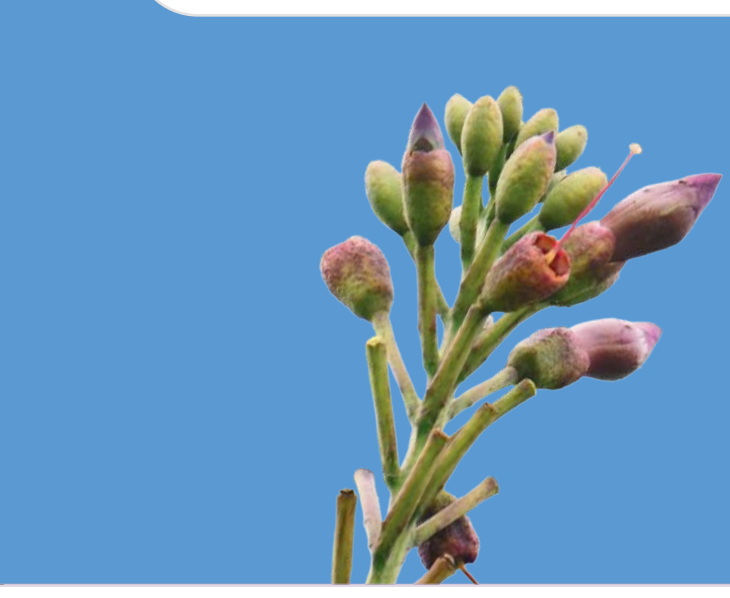
การกระจายพันธุ์ อินเดีย ศรีลังกา พม่า จีนตอนใต้ ภูมิภาคอินโดจีน และภูมิภาคมาเลเซีย ประเทศไทยพบแทบทุกภาค ที่สูงจากระดับทะเลปานกลาง 350 - 600 เมตร

ประโยชน์ ฝักรับประทานได้ เปลือกฝักเป็นยาแก้ท้องเสีย เมล็ดในฝักเป็นยาแก้ไข้

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด

Pheka

Small tree 5 - 10 m tall. **Leaves** odd-tripinnate, opposite; leaflets ovate or elliptic-ovate, 5-13 by 3 - 10 cm. **Flowers** in terminal panicle. creamy to purplish red, 8 - 12 cm across; calyx bell-shaped; corolla upper part divided to 5 lobes, wrinkled; stamens 5; 2 short, 2 long, and one sterile. **Fruit** a capsule, brownish, sword-like, apex acute, 45 - 80 cm long; seeds orbicular in outline, flat, with white, thin transparent wing at both ends.













ตะเบดอกขาว

Tabebuia bahamensis (Northr.) Britton

วงศ์ BIGNONIACEAE

ชื่ออื่น Five finger

ไม้ต้นขนาดเล็ก สูง 3 - 5 เมตร **ใบ** ประกอบแบบนิ้วมือ เรียงตรงข้ามสลับตั้งฉาก มี 5 - 7 ใบย่อย รูปรีแกมไข่กลับแคบ ปลายกลม โคนแหลม สีเขียวหม่น **ดอก** แบบช่อกระจุก ออกที่ซอกใบ กลีบเลี้ยงโคนเชื่อมติดกันเป็นรูปกรวยแคบ ปลายหยักเป็น 3 กลีบ สีเขียว มีขนสั้น สีน้ำตาล กลีบดอกเชื่อมติดกันเป็นกรวยแคบ ปลายแยกเป็น 2 ปาก ปากบน ปลายหยักเป็น 2 กลีบ สีขาว โคนสีเหลืองอ่อน ขอบเป็นคลื่น ปากล่าง รูปกึ่งครึ่งวงกลม หยักเป็น 3 กลีบ เกสรเพศผู้ 4 เกสร ติดสลับกับกลีบดอก เกสรเพศผู้เป็นหมัน 1 เกสร ต่อมรูปจานที่โคนรังไข่ สีเขียว รังไข่เหนือวงกลีบ ยอดเกสรเพศเมียแบน **ผล** แห้งแตก เป็นสองซีก ยาวประมาณ 10 เซนติเมตร มีร่องตื้นตามยาว เมล็ดแบน ทั้งสองด้านมีเยื่อบางใส สีขาว โปร่งแสงคล้ายปีก

ระยะเวลาออกดอก ออกดอกเป็นช่วง ๆ ตลอดทั้งปี ออกมากในเดือนกันยายน - ธันวาคม
การกระจายพันธุ์ บาฮามาส ถึงคิวบา
ประโยชน์ ปลูกเป็นไม้ประดับ
การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด ตอนกิ่ง

Tabe dok khao

Small tree 3 - 5 m tall. **Leaves** digitately compound, decussate; leaflets 5 - 7, narrowly obovate-elliptic, apex rounded, base acute, blade whitish green. **Flowers** axillary compound cymose, with only 1 lateral flower; calyx fused at base to narrowly conical, 3-lobed, green, short brown hairy; corolla base narrow conical, apex 3-lobed, white, pale yellow at base; stamens 4, sterile stamen 1; disc gland-like, green; superior ovary, stigma flattened. **Fruit** a capsule, 2-valved dehiscent, about 10 cm long, longitudinally furrow; seeds flattened, with white, thin transparent wing at both ends.





แจง

Maerua siamensis (Kurz) Pax
วงศ์ CAPPARACEAE
ชื่ออื่น แกง

ไม้ต้นขนาดเล็กหรือไม้พุ่ม สูง 5 - 10 เมตร **ใบ** ประกอบแบบนิ้วมือ เรียงเวียน มีใบย่อย 3 - 5 ใบ รูปใบหอกกลับ รูปขอบขนาน หรือรูปแถบ กว้าง 1 - 3 เซนติเมตร ยาว 5 - 7 เซนติเมตร ปลายเว้าตื้นหรือกลม โคนรูปลิ่มหรือมน **ดอก** แบบช่อกระจุก ออกที่ปลายยอดหรือซอกใบ กลีบเลี้ยง 4 กลีบ สีเขียวแกมเหลือง ไม่มีกลีบดอก เกสรเพศผู้ 10 เกสร รังไข่เหนือวงกลีบ รูปทรงกระบอก ก้านเกสรเพศเมียยาว 1.5 - 2 เซนติเมตร **ผล** แบบมีเนื้อหนึ่งถึงหลายเมล็ด รูปกระสวยหรือกลม กว้าง 1.3 - 1.5 เซนติเมตร ยาว 2 - 2.5 เซนติเมตร ก้านผลยาว 4.5 - 7.5 เซนติเมตร สุกสีเหลืองเข้ม เมล็ดรูปไต

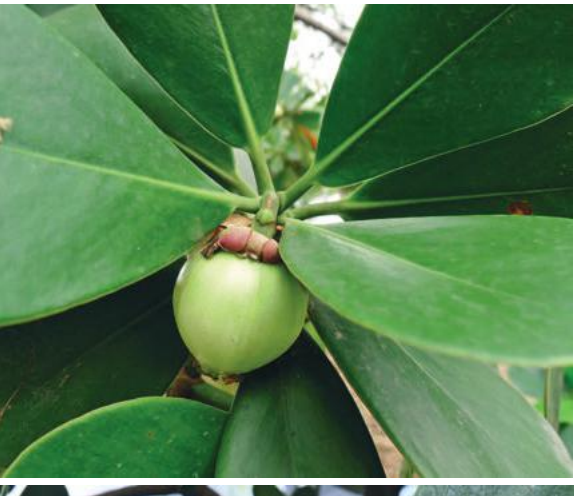
ช่วงออกดอกและติดผล ออกดอกเดือนธันวาคม - มีนาคม ติดผลเดือนกุมภาพันธ์ - เมษายน
การกระจายพันธุ์ กัมพูชา เวียดนาม พบในทุกภาคของประเทศไทย บริเวณป่าดิบแล้ง ป่าผสมผลัดใบ ป่าเต็งรัง เขาหินปูน ที่สูงจากระดับทะเลปานกลางถึง 400 เมตร
ประโยชน์ ใช้เป็นสมุนไพร ใบอ่อนรับประทานเป็นผัก
การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด

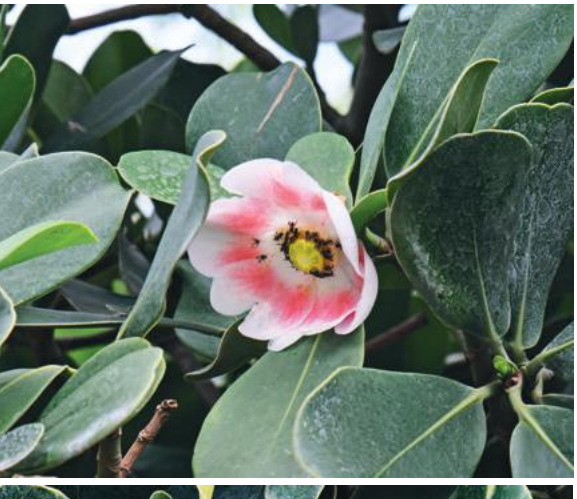
Chaeng

Tree 5 - 10 m tall. **Leaves** palmately compound; leaflets 3-5, oblong, apex blunt or rounded, base cuneate, 5-7 by 1 - 3 cm, apex retuse or rounded, base cuneate to obtuse. **Flowers** terminal or axillary cymose, green; sepal 4, yellowish green; petal absent; stamens 10; superior ovary, cylindrical, style 1.5 - 2 cm long. **Fruit** a berry, ovoid, 2-2.5 by 1.3 - 1.5 cm, ripen yellow; stalk 4.5 - 7.5 cm long; seeds, reniform.











เกล็ดกะให้

Clusia rosea Jacq.

ชื่อพ้อง *Clusia retusa* Poir., *Elwertia retusa* Raf.

วงศ์ CLUSIACEAE (GUTTIFERAE)

ชื่ออื่น เกล็ดกะโห้ด่าง; Autograph tree, Balsam apple

ไม้ต้นไม่ผลัดใบ สูง 2 - 6 เมตร เจริญเติบโตช้า ทรงพุ่มกลมโปร่ง แตกกิ่งจำนวนมาก มีรากอากาศแตกจากกิ่งหยั่งลงดินค้ำจุนต้น **ใบ** เดี่ยว เรียงตรงข้าม รูปไข่กลับ กว้าง 10 - 15 เซนติเมตร ยาว 15 - 20 เซนติเมตร ปลายมนกลม โคนสอบ แผ่นใบหนา คล้ายแผ่นหนัง สีเขียวเข้ม ใบอ่อนเปราะหักง่าย **ดอก** เดี่ยวหรือแบบช่อกระจุก ออกที่ซอกใบใกล้ปลายกิ่ง มี 1 - 3 ดอก มีแต่ดอกเพศเมีย ดอกบานเส้นผ่านศูนย์กลาง 4 - 6 เซนติเมตร สีขาวอมชมพู กลีบเลี้ยง 6 กลีบ ติดทนจนเป็นผล กลีบดอก 6 - 7 กลีบ รังไข่เหนือวงกลีบ **ผล** แห้งแตกหลายพู เส้นผ่านศูนย์กลาง 3 - 5 เซนติเมตร มีเนื้อหุ้มเมล็ดสีแดง มีการสร้างเมล็ดโดยไม่อาศัยเพศ

ช่วงออกดอกและติดผล ตลอดปี

การกระจายพันธุ์ ทวีปอเมริกาเขตร้อน นำเข้ามาปลูกในประเทศไทย

ประโยชน์ ปลูกเป็นไม้ประดับ

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด ตอนกิ่ง

Klet kaho

Evergreen tree 2 - 6 m tall; crown rounded, rooted at branch and reaching the ground for supporting plant. **Leaves** simple, opposite, obovate, 15 - 20 by 10 - 15 cm, apex blunt, base cuneate, thick coriaceous. **Flowers** white to pinkish, solitary or in a cluster of 1 - 3 pistillate flowered; calyx 6, persistent; petals 6 - 7, 4 - 6 cm across at anthesis; superior ovary. **Fruit** a capsule, ovoid, 3 - 5 cm across, with persistent calyx; seeds aril red; agamospermy.

ชะมาง

Garcinia lanceifolia Roxb. var. *lanceifolia*

วงศ์ CLUSIACEAE (GUTTIFERAE)

ชื่ออื่น มักแปม หมากแปม



ไม้ต้นไม่ผลัดใบขนาดเล็ก สูง 3 - 5 เมตร แตกกิ่งห่าง ๆ เป็นคู่กัน ตามแนวนอน ทุกส่วนมีน้ำยางสีเหลือง **ใบ** เดี่ยว เรียงตรงข้าม รูปรีถึงรูปหอก กว้าง 3 - 4 เซนติเมตร ยาว 7 - 11 เซนติเมตร ปลายเรียวแหลม โคนสอบ **ดอก** เดี่ยวหรือเป็นกระจุกที่ซอกใบและปลายกิ่ง ดอกแยกเพศต่างต้น สีส้มอ่อนถึงสีแดงเข้ม **ผล** สดแบบมีเนื้อหลายเมล็ด ทรงกลม ปลายกลมหรือบุ๋ม ผลสุกสีแดงสด รสชาติเปรี้ยวจัดทั้งผลดิบและผลสุก

ช่วงออกดอกและติดผล เดือนเมษายน - พฤษภาคม

การกระจายพันธุ์ ขึ้นตามป่าดิบทุกภาคของประเทศไทย พบมากที่สุดทางภาคใต้

ประโยชน์ ผลสุก เป็นยาระบายและแก้เลือดออกตามไรฟัน

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด ตอนกิ่ง



Cha mang

Small tree, evergreen, 3 - 5 m tall, widely space horizontal branches in opposite pairs; all parts with yellow resin. **Leaves** simple, opposite, elliptic to lanceolate, 7 - 11 by 3 - 4 cm, apex acuminate, base cuneate. **Flowers** solitary or in cluster, axillary and terminal, dioecious, pale orange to dark red. **Fruit** a berry, spheroid, apex rounded or retuse, red when ripe, sour taste.









มะดัน

Garcinia schomburgkiana Pierre

วงศ์ CLUSIACEAE (GUTTIFERAE)

ไม้ต้น ไม่ผลัดใบ สูง 7 - 10 เมตร ทุกส่วนมีน้ำยางสีเหลือง **ใบ** เดี่ยว เรียงตรงข้าม รูปขอบขนาน รูปใบหอก หรือรูปไข่แกมขอบขนาน กว้าง 2 - 3 เซนติเมตร ยาว 5 - 8 เซนติเมตร ปลายและโคนแหลม แผ่นใบเกลี้ยง สีเขียวเข้ม เป็นมัน **ดอก** เดี่ยวหรือแบบช่อกระจุก มี 3 - 6 ดอก ออกที่ซอกใบ เป็นดอกสมบูรณ์เพศและดอกเพศผู้ กลีบเลี้ยง 4 กลีบ ค่อนข้างกลม กลีบดอก 4 กลีบ รูปไข่ ปลายมน กลีบแข็งหนา สีเหลืองอมส้ม เกสรเพศผู้จำนวนมาก รังไข่เหนือวงกลีบ **ผล** แบบผลมีเนื้อหนึ่งถึงหลายเมล็ด รูปรี ปลายแหลม สีเขียวเป็นมัน มี 3 - 4 เมล็ด เปลือกเมล็ดแข็ง ขรุขระ

ช่วงออกดอกและติดผล เดือนธันวาคม - มกราคม
การกระจายพันธุ์ เวียดนาม กัมพูชา ประเทศไทยพบบริเวณภาคกลางและภาคใต้
ประโยชน์ ยอดอ่อนมีรสเปรี้ยว รับประทานเป็นผัก ผลนำมาประกอบอาหารให้รสเปรี้ยวถึงเปรี้ยวจัด
การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด ตอนกิ่ง

Ma dan

Evergreen tree 7 - 10 m tall, all parts with yellow resin. **Leaves** simple, opposite, oblong, lanceolate, or oblong-ovate, 5 - 8 by 2 - 3 cm, acute at both ends, blade dark green, glabrous, shiny. **Flowers** axillary, solitary or cymose of 3-6 flowers with bisexual and male flowers; sepal 4, suborbicular; petals 4, ovate, apex obtuse, thick coriaceous, orange-yellow; stamens many, superior ovary. **Fruit** a berry elliptic, apex acute, glossy green, sour taste; seeds 3-4, hard, tuberculate.







หูกระจง

Terminalia mantaly H.Perrier

วงศ์ COMBRETACEAE

ชื่ออื่น แผ่บารมี; Madagascar almond, Umbrella tree

ไม้ต้นขนาดใหญ่ สูง 15 - 20 เมตร ทรงพุ่มแผ่เป็นชั้นๆ หนาทึบ แตกกิ่งตั้งฉากกับลำต้น เปลือกต้นสีน้ำตาล ผิวค่อนข้างเรียบ มีรอยแตกเล็กน้อย **ใบ** เดี่ยว เรียงเวียน รูปไข่กลับ กว้าง 1 - 1.5 เซนติเมตร ยาว 1.5 - 3 เซนติเมตร ปลายเป็นติ่งแหลม โคนสอบแคบ มีต่อม 1 คู่ ขอบใบเรียบ แผ่นใบด้านบนและด้านล่างสีเขียวเป็นมัน **ดอก** แบบช่อเชิงลด ออกที่ซอกใบใกล้ปลายกิ่ง ดอกย่อยแยกเพศร่วมช่อ สีขาว กลีบเลี้ยงโคนเชื่อมติดกัน ปลายแยกเป็น 5 กลีบ ไม่มีกลีบดอก เกสรเพศผู้ 10 เกสร รังไข่ใต้วงกลีบ **ผล** แบบผลผนังชั้นในแข็ง รูปไข่หรือรูปรี สีเหลืองอมเขียว เมล็ดรูปรี สีน้ำตาล

ช่วงออกดอกและติดผล ออกดอกเดือนกุมภาพันธ์ - เมษายน

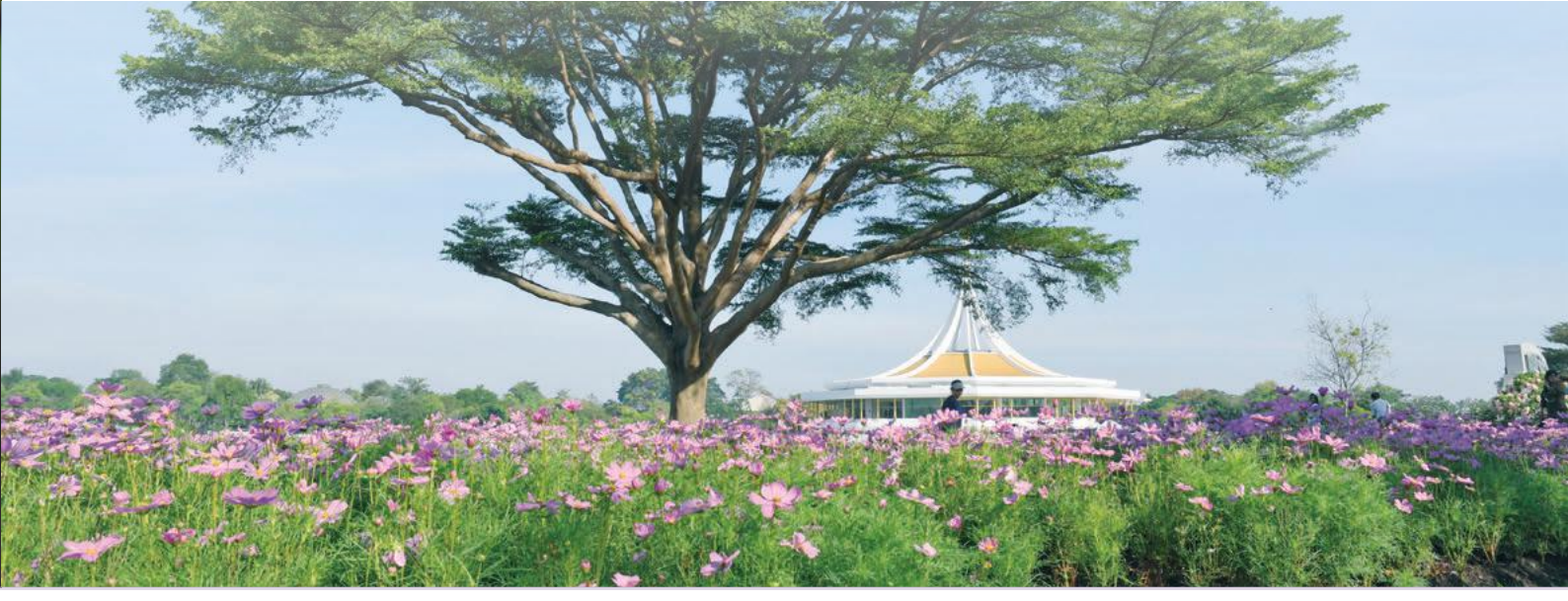
เขตการกระจายพันธุ์ ถิ่นกำเนิดทางแอฟริกาตะวันตก แคเมอรูน นำเข้ามาปลูกในประเทศไทย

ประโยชน์ ปลูกเป็นไม้ประดับ ปลูกให้ร่มเงา

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด ตอนกิ่ง

Hu krachong

Large tree 15 - 20 m tall; branching perpendicular with the stem; bark brown, rather smooth, slightly cracked. **Leaves** simple, spirally arranged, obovate, 1.5-3 by 1 - 1.5 cm, apex mucronate, base cuneate, with 1 pair of glands, margin entire, dark green. **Flowers** spike, at leaf axils near end of twigs, whitish, small; calyx fused at base, apex 5-lobed; petals absent; stamens 10; inferior ovary. **Fruit** a drupe, ovoid or ellipsoid, greenish yellow; seed ellipsoid, brown.



ใบระบาด

Argyreia nervosa (Burm. f.) Bojer

วงศ์ CONVOLVULACEAE

ชื่ออื่น ผักระบาด เมืองมอน; Hawaiian baby woodrose, Woolly morning glory

ไม้เลื้อย ลำต้นมีเนื้อไม้ที่โคน รูปทรงกระบอก เมื่ออ่อนมีขนสั้นนุ่มสีขาวจำนวนมาก **ใบ** เดี่ยว เรียงเวียน รูปหัวใจ รูปไข่กว้าง หรือรูปขอบขนานกว้าง 3.5 - 13 เซนติเมตร ยาว 7 - 18 เซนติเมตร ปลายแหลม มน สอบเรียว หรือเรียวแหลม โคนตัดหรือคล้ายรูปหัวใจ ด้านบนมีขนประปราย ด้านล่างมีขนหยาบแข็ง ก้านใบยาว 1.5 - 4 เซนติเมตร มีขน **ดอก** แบบช่อกระจุกประกอบ ออกที่ซอกใบ ก้านช่อดอกสีขาว มีขนสั้นหนานุ่ม ใบประดับรูปไข่แกมรูปใบหอก มีขน กลีบเลี้ยง 5 กลีบ รูปไข่ มีขนสั้นหนานุ่ม กลีบดอกเชื่อมติดกันเป็นรูปกรวย ยาว 2.5 - 3 เซนติเมตร หลอดดอกมีขนสั้นนุ่มด้านนอก ปลายแยก 5 กลีบ สีม่วงอ่อน เกสรเพศผู้ 5 เกสร โคนเกสรเพศผู้มีขน โคนก้านชูอับเรณูมีขนต่อม รังไข่เหนือวงกลีบ **ผล** แบบผล มีเนื้อหนึ่งถึงหลายเมล็ด ทรงกลม เส้นผ่านศูนย์กลาง 1 - 1.5 เซนติเมตร เมล็ดสีน้ำตาล

ช่วงออกดอกและติดผล เดือนเมษายน - ตุลาคม
การกระจายพันธุ์ อินเดียตะวันออก นำเข้ามาปลูกในประเทศไทย
ประโยชน์ ปลูกเป็นไม้ประดับ
การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด



Bai rabat

Climber; young twig sparsely white hairy. **Leaves** simple, broadly ovate, 7 - 18 by 3.5 - 13 cm, apex acute, base cordate; petiole 1.5 - 4 cm long. **Flowers** compound cymes, pinkish-purple; pedicel densely tomentose; calyx funnel shape, lobes ovate, pubescent; corolla conical, 2.5 - 3 cm long, 5-lobed; stamens 5; superior ovary. **Fruit** a berry, subglobose to ovoid, 1 - 1.5 cm in diameter; seeds brown.













ผักบุ้งเวียดนาม

Decalobanthus eberhardtii (Gagnep.) Simoes & Staples

วงศ์ CONVOLVULACEAE

ชื่ออื่น สกาวจันทร์

ไม้เลื้อยขนาดใหญ่ ลำต้นมีขนละเอียดปกคลุมแน่น **ใบ** เดี่ยว เรียงเวียน รูปหัวใจ กว้าง 12 - 17 เซนติเมตร ยาว 16 - 20 เซนติเมตร ปลายเรียวแหลม โคนรูปหัวใจ สีเขียวนวล เนื้อใบหนา มีขนสั้นนุ่มปกคลุมแน่นทั้งสองด้าน ด้านล่างมีเส้นใบนูน ก้านใบยาว 10 - 13 เซนติเมตร **ดอก** แบบช่อกระจุกประกอบ มีดอกข้างหนึ่งดอก มีขนนุ่มสั้นปกคลุม มีใบประดับย่อยรองรับ กลีบเลี้ยง 5 กลีบ รูปไข่ ขนาดไม่เท่ากัน กลีบดอกเชื่อมติดกันเป็นกรวยแคบ ยาวประมาณ 5 เซนติเมตร สีขาว ด้านในสีเหลืองสด ปลายแยก 5 กลีบ เกสรเพศผู้ 5 เกสร ติดบนหลอดกลีบดอก จานฐานดอกสีเหลือง รังไข่เหนือวงกลีบ ยอดเกสรเพศเมียหยักเป็นสองพู สีเหลืองอ่อน **ผล** แห้งแตก รูปไข่ เส้นผ่านศูนย์กลาง 8 - 9 มิลลิเมตร ปลายแหลม สีน้ำตาล มี 3 - 4 เมล็ด รูปรี

ช่วงออกดอกและติดผล ออกดอกเดือนพฤศจิกายน - กุมภาพันธ์

การกระจายพันธุ์ พืชเฉพาะถิ่นของเวียดนาม

ประโยชน์ ปลูกเป็นไม้ประดับ

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด

Phak bung viet nam

Large climber; stem with densely fine hairs. **Leaves** simple, spirally arranged, heart-shaped, about 16 - 20 by 12 - 17 cm, apex acuminate, base cordate, pale greyish green, thick coriaceous, densely fine soft hairy on both surfaces, lateral veins raised below, petiole 10 - 13 cm long. **Flowers** compound cymes, with 1 lateral flower, densely fine soft hairy; calyx 5, ovate, unequal-sized; corolla funnel-shaped, white, inside bright yellow, 5 cm long; stamens 5, disc yellow, superior ovary, stigma 2-lobed, pale yellow. **Fruit** a capsule, ovoid, 8 - 9 mm in diameter, apex acute, brown; 3 - 4 seeds, ellipsoid.

ผักบุ้งต้น

Ipomoea carnea Jacq. subsp. *fistulosa* (Mart. ex Choisy) D. F. Austin

วงศ์ CONVOLVULACEAE

ชื่ออื่น ผักบุ้งฝรั่ง ผักบุ้งรั้ว; Bush morning glory



ไม้พุ่ม หรือไม้พุ่มรอเลื้อย สูง 2 - 3 เมตร แตกกิ่งก้านมากในแนวตั้ง **ใบ** เดี่ยว เรียงเวียน รูปหัวใจ กว้าง 10 - 13 เซนติเมตร ยาว 18 - 20 เซนติเมตร ปลายเรียวแหลมเป็นติ่ง โคนรูปหัวใจ แผ่นใบหนานุ่ม มีขนสั้นละเอียดปกคลุมทั้งสองด้าน ด้านล่างมีเส้นใบนูน มีต่อม 1 คู่ที่โคนเส้นกลางใบ ก้านใบยาว 9 - 11 เซนติเมตร **ดอก** แบบช่อกระจุก เชิงประกอบ ออกที่ปลายยอดและซอกใบใกล้ปลายยอด ดอกจำนวนมาก เส้นผ่านศูนย์กลาง 10 - 11 เซนติเมตร สีชมพูม่วงอ่อน ก้านดอกยาวประมาณ 2 เซนติเมตร สีเขียวอ่อน กลีบเลี้ยง 5 กลีบ รูปไข่กว้าง สีเขียวอ่อน กลีบดอกเชื่อมติดกันเป็นกรวยแคบ ยาว 4 - 5 เซนติเมตร สีชมพูอมม่วงอ่อน ภายในสีม่วงเข้ม ปลายแยกเป็น 5 กลีบ เกสรเพศผู้ 5 เกสร ติดบนหลอดกลีบดอก รังไข่เหนือวงกลีบ ยอดเกสรเพศเมียรูปกึ่งทรงกลม เป็นหนามสั้น สีขาว **ผล** แห้งแตก มี 4 เมล็ด

ช่วงออกดอกและติดผล ออกดอกเป็นช่วง ๆ ตลอดทั้งปี

การกระจายพันธุ์ พืชพื้นเมืองอเมริกาใต้ เอเชีย หมู่เกาะแปซิฟิก

ประโยชน์ นิยมปลูกเป็นไม้ประดับตามริมถนน เนื่องจากขยายพันธุ์และเจริญเติบโตง่าย ดอกสวยงาม

การขยายพันธุ์ ตัดกิ่งปักชำ



Phak bung ton

Shrub or scandent shrub 2 - 3 m tall. **Leaves** simple, spirally arranged, ovate, 18 - 20 by 10 - 13 cm, apex acuminate, base cordate, margin entire, pubescent on both surfaces, one pair of glands at base of midvein. **Flowers** in terminal, compound cymes; calyx 5, light green; corolla funnel-shaped, 5-lobed, light pink, purple near base inside; stamens 5, epipetalous, superior ovary. **Fruit** a capsule, 4-seeded.



ผักบุ้งทะเล

Ipomoea pes-caprae (L.) R. Br.

วงศ์ CONVOLVULACEAE

ชื่ออื่น ผักบุ้งเท; Goat's foot creeper, Beach morning glory



ไม้เลื้อยล้มลุก ลำต้นทอดเลื้อยไปตามพื้นดิน ยาว 5 - 30 เมตร ลำต้นเป็นสัน มีน้ำยางสีขาว **ใบ** เดี่ยว เรียงสลับ แตกออกจากลำต้นเพียงด้านเดียวเท่านั้น รูปหัวใจ กว้าง 7 - 11 เซนติเมตร ยาว 8 - 15 เซนติเมตร ปลายแหลม โคนเว้าลึก แผ่นใบค่อนข้างหนา ผิวใบเป็นมัน **ดอก** แบบช่อกระจุกเชิงประกอบ ออกที่ซอกใบ มี 2 - 6 ดอก กลีบเลี้ยงโคนเชื่อมติดกัน ปลายแยกเป็น 5 กลีบ กลีบดอกเชื่อมติดกันเป็นรูปกรวย ยาว 3 - 5 เซนติเมตร ปลายแยกเป็น 5 กลีบ สีม่วงแกมชมพู ดอกเหี่ยวง่าย เกสรเพศผู้ 5 เกสร ติดบนหลอดกลีบดอก โคนก้านชูอับเรณูมีขน รังไข่เหนือวงกลีบ **ผล** แห้งแตก รูปไข่ถึงทรงกลม เมล็ดสีดำ มีขนปกคลุม

ช่วงออกดอกและติดผล ตลอดปี

การกระจายพันธุ์ ทวีปแอตแลนติก เอเชียแปซิฟิก ออสเตรเลีย ประเทศไทยพบในภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงใต้ ภาคตะวันตก และภาคใต้ ตามชายหาด ที่สูงตั้งแต่ระดับทะเลปานกลางถึงประมาณ 750 เมตร

ประโยชน์ ใบใช้เป็นสมุนไพร แก้พิษจากแมงกะพรุน

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด

Phak bung thale

Perennial herb, trailing on ground, 5 - 30 m long; stem quadrangular, white latex. **Leaves** simple, borne on one side of node, cordate in outline, 8-15 by 7 - 11 cm, apex acuminate, base cordate, glabrous. **Flowers** compound cymes, 2 - 6-flowered, pinkish purple; calyx 5-lobed; corolla funnel-shaped, tube 3 - 5 cm long, 5-lobed; stamens 5 epipetalous; superior ovary. **Fruit** a capsule, globose to ovoid; seeds black, densely tomentose.





ยางกราด

Dipterocarpus intricatus Dyer

วงศ์ DIPTEROCARPACEAE

ไม้ต้น สูง 15 - 30 เมตร เปลือกแตกเป็นร่อง สีน้ำตาลหรือสีเทา กิ่งอ่อนมีขนกระจาย **ใบ** เดี่ยว เรียงสลับ รูปรีหรือรูปขอบขนาน เรียงสลับ กว้าง 10 - 20 เซนติเมตร ยาว 15 - 25 เซนติเมตร ปลายแหลม โคนเว้ารูปหัวใจ ขอบเรียบ แผ่นใบหยาบหนาคล้ายหนัง มีขนกระจาย มีมากตรงเส้นกลางใบ **ดอก** แบบช่อกระจุกเชิงประกอบ ออกที่ซอกใบใกล้ปลายกิ่ง ดอกมีกลิ่นหอม กลีบเลี้ยงเชื่อมติดกัน มีครีบหยิกย่นตามยาว 5 ครีบ ปลายแยก 5 กลีบ กลีบดอกเชื่อมเป็นหลอดสั้น ปลายแยก 5 กลีบ บิดเวียนคล้ายกังหัน สีชมพู ขอบสีขาว เกสรเพศผู้จำนวนมาก อับเรณูสีเหลือง รังไข่เหนือวงกลีบ ปลายเกสรเพศเมียเรียวแหลม **ผล** คล้ายผลมีปีก ทรงกลมหรือรี ผิวมีครีบสีแดง เป็นจีบพับไปมาตามความยาวผล กลีบเลี้ยงติดทนขยายขนาดเป็นปีกยาว 2 ปีก สั้น 3 ปีก มี 1 เมล็ด

ช่วงออกดอกและติดผล ออกดอกเดือนมกราคม - กุมภาพันธ์ ติดผลเดือนกุมภาพันธ์ - พฤษภาคม
การกระจายพันธุ์ อินโดจีน ประเทศไทยพบตามป่าเต็งรัง ป่าเบญจพรรณ ที่สูงจากระดับน้ำทะเล 200 - 500 เมตร
ประโยชน์ ยางไม้ ใส่แผล รักษาแผล ใช้ยาเครื่องจักสาน ทาไม้ อุดเรือรั่ว ผลใช้ทำเครื่องประดับ ดอกอ่อนรับประทานเป็นผัก
การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด







Yang krat

Tree 15 - 30 m tall, bark fissured, brown or grey, young shoot sparsely hairy. **Leaves** simple, alternate, elliptic or oblong, 15 - 25 by 10 - 20 cm, apex acute, base cordate, margin entire, coriaceous, sparsely hairy, especially on midvein. **Flowers** compound cymes, at leaf axils near end of twig, fragrant; calyx 5, tube with longitudinally wrinkle wings; petals 5, short tube, lobes free, contorted, pink with white edge; stamens numerous, anther yellow; superior ovary. **Fruit** samaroid, orbicular or ellipsoid; calyx persistent, red, long wings 2, short wings 3; 1 seed.



สะเดาปัก

Vatica harmandiana Pierre
วงศ์ DIPTEROCARPACEAE
ชื่ออื่น จันทน์กะพ้อ







ไม้ต้น สูงถึง 13 เมตร โคนต้นมักเป็นพูพอน เปลือกแตกเป็นร่องเล็ก สีน้ำตาล กิ่งอ่อนมีขนสีเทา **ใบ** เดี่ยว เรียงสลับ รูปไข่แกมรูปหอก กว้าง 7 - 10 เซนติเมตร ยาว 10 - 15 เซนติเมตร ปลายเรียวแหลม โคนสอบเรียวและเบี้ยว ขอบเรียบ มีเส้นแขนงใบประมาณ 9 เส้น ก้านใบยาวประมาณ 1 เซนติเมตร มีขนสีเทาอ่อน **ดอก** แบบช่อกระจุกเชิงประกอบ ออกที่ซอกใบใกล้ปลายกิ่ง ดอกมีกลิ่นหอม ดอกบานเส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 2 เซนติเมตร กลีบเลี้ยงเชื่อมติดกัน ปลายแยก 5 กลีบ กลีบดอกเชื่อมเป็นหลอดสั้น ปลายแยก 5 กลีบบิดเวียน สีขาว **ผล** คล้ายผลมีปีก ทรงกลมแกมรี กลีบเลี้ยงติดทน ขยายขนาดเป็นปีกยาว 2 ปีก ปีกสั้น 3 ปีก สีแดง มี 1 เมล็ด รูปไข่

ช่วงออกดอกและติดผล ออกดอกเดือนมกราคม - กุมภาพันธ์ ติดผลเดือนกุมภาพันธ์ - พฤษภาคม
การกระจายพันธุ์ อินโดจีน
ประโยชน์ ปลูกเป็นไม้ประดับ
การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด

Sa dao pak

Tree up to 13 m tall, buttressed; bark brown, fissured; young shoot greyish hairy. **Leaves** simple, alternate, lanceolate-ovate, 10 - 15 by 7 - 10 cm, apex acuminate, base oblique, margin entire, lateral vein about 9, petiole about 1 cm long. **Flowers** compound cymes, at leaf axils near end of twig, fragrant, about 2 cm in diameter at anthesis; calyx 5, united at base, apex lobed; petals 5, short tube at base, apex 5, tip contorted, white. **Fruit** samaroid, ellipsoid-spheroid; calyx persistent, 5-winged, red at maturity, long wings 2, short wings 3; 1 seed, ovoid.

มะพลับ



Diospyros areolata King & Gamble
ชื่อพ้อง *Diospyros bantamensis* Koord. & Valeton ex Bakh.
วงศ์ EBENACEAE
ชื่ออื่น พลับ

ไม้ต้นไม่ผลัดใบ สูงประมาณ 15 เมตร มีขนสั้นนุ่มตามกิ่งอ่อน **ใบ** เดี่ยว เรียงสลับ รูปขอบขนาน กว้าง 4 - 7 เซนติเมตร ยาว 7 - 10 เซนติเมตร ปลายแหลม โคนมน หรือรูปลิ่ม ขอบเรียบ แผ่นใบหนาคล้ายหนัง **ดอก** แบบดอกแยกเพศต่างต้น ดอกเพศผู้เป็นช่อกระจะ กลีบเลี้ยง 4 กลีบ มีขนสีดำหนาแน่น กลีบดอกเชื่อมติดกัน ปลายแยก 4 กลีบ สีขาว เกสรเพศผู้ 10 - 40 เกสร ดอกเพศเมีย ก้านดอกยาว 0.5 - 1 เซนติเมตร กลีบดอกเชื่อมติดกัน ปลายแยก 4 กลีบ เรียงซ้อนเหลื่อม สีเหลืองอ่อน รังไข่เหนือวงกลีบ มีขน ไม่มีเกสรเพศผู้ **ผล** แบบผลมีเนื้อหนึ่งถึงหลายเมล็ด ทรงกลม สุกสีเหลืองอมน้ำตาล ผิวมีเกล็ดสีน้ำตาลแดง กลีบเลี้ยงติดทน มี 4 - 8 เมล็ด รูปขอบขนาน สีน้ำตาลเข้ม

ช่วงออกดอกและติดผล ออกดอกเดือนมีนาคม - พฤษภาคม ติดผลเดือนมิถุนายน - พฤศจิกายน
การกระจายพันธุ์ บอร์เนียว ชวา มาลายา สุมาตรา ประเทศไทยพบตามป่าดิบชื้นและตามบริเวณป่าชายเลน เหนือระดับน้ำทะเล 2 - 30 เมตร
ประโยชน์ ยางของลูกมะพลับนำมาละลายน้ำใช้ย้อมแหและอวน เพื่อให้ทนทาน
การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด

Ma plap

Evergreen tree about 15 m tall; young shoots pubescent. **Leaves** simple, alternate, oblong, 7 - 10 by 4 - 7 cm, apex acute, base obtuse or cuneate, margin entire, coriaceous. **Flowers** fragrant; male and female inflorescences on different plants, calyx 4; petals 4, white; male inflorescence recemes, calyx tube densely black hairs; stamens 10 - 40; female flower pedicel 0.5 - 1 cm long, imbricate; stamen absent; superior ovary, hairy. **Fruit** a berry, spheroid, brownish yellow when ripe, reddish brown scales all over; calyx persistent; seeds 4 - 8, oblong, dark brown.







ดอกเพศผู้



ดอกเพศเมีย







สังทำ

Diospyros buxifolia (Blume) Hiern
ชื่อพ้อง *Leucoxylum buxifolium* Blume
วงศ์ EBENACEAE
ชื่ออื่น หูหนู ล่ำซำ

ไม้ต้นไม่ผลัดใบ สูงประมาณ 20 เมตร มีขนสั้นนุ่มตามกิ่งอ่อน **ใบ** เดี่ยว เรียงสลับระนาบเดียว รูปรี รูปขอบขนาน หรือแกมรูปไข่ กว้าง 1 - 2 เซนติเมตร ยาว 1.2 - 6 เซนติเมตร ปลายและโคนแหลม ก้านใบยาวประมาณ 1 มิลลิเมตร **ดอก** แบบดอกแยกเพศต่างต้น กลีบเลี้ยงเชื่อมติดกัน ปลายแยก 4 กลีบ กลีบดอกเชื่อมติดกัน ปลายแยก 4 กลีบ สีขาว ช่อดอกเพศผู้แบบช่อกระจะ สั้นมาก ดอกเพศผู้ไร้ก้าน กลีบเลี้ยงมีขน เกสรเพศผู้ 8 - 20 เกสร รังไข่ไม่เจริญมีขนยาว ดอกเพศเมียมีก้านดอกยาว 1 - 2 มิลลิเมตร รังไข่เหนือวงกลีบ มี 4 ช่อง เกลี้ยง ไม่มีเกสรเพศผู้ **ผล** แบบผลมีเนื้อหนึ่งถึงหลายเมล็ด รูปรี ยาว 1 - 1.5 เซนติเมตร ผลสุกสีแดงอมน้ำตาล เปลี่ยนเป็นสีดำ เมล็ดรูปรี

ช่วงออกดอกและติดผล ออกดอกเดือนมีนาคม - พฤษภาคม ติดผลเดือนมิถุนายน - พฤศจิกายน
การกระจายพันธุ์ อินเดีย ศรีลังกา พม่า กัมพูชา เวียดนาม มาเลเซีย และนิวกินี ในประเทศไทยพบทางภาคตะวันออกและภาคใต้ ขึ้นตามป่าดิบแล้งและป่าดิบชื้น ที่สูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 500 เมตร
ประโยชน์ เปลือกมีสรรพคุณแก้โรคไต
การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด

Sang tham

Evergreen tree about 20 m tall; young shoots with short soft hairs. **Leaves** simple, alternate distichous, oblong or ovate-oblong, 1.2 - 6 by 1 - 2 cm, tapering to both ends; petiole about 1 mm long. **Flowers** fragrant; male and female inflorescences on different plants; calyx 4; petals 4, white; male flower sessile; calyx hairy; petals short tube, stamens 8 - 20; rudimentary ovary long hairy; female flower pedicel 1 - 2 mm long; petals white; superior ovary, 4-loculed, glabrous; no stamens. **Fruit** a berry, ellipsoid, 1 - 1.5 cm long, brownish red when ripe, then black; seed ellipsoid.



ดอกเพศเมีย



มะริด

Diospyros blancoi A. DC.
ชื่อพ้อง *Diospyros discolor* Willd.
วงศ์ EBENACEAE
ชื่ออื่น โตมา; Butter fruit, Mabola-tree, Velvet persimmon

ไม้ต้นไม่ผลัดใบ สูงประมาณ 20 เมตร เปลือกต้นสีน้ำตาลดำแตกเป็นร่องสีเทา **ใบ** เดี่ยว เรียงสลับ รูปขอบขนานถึงรูปขอบขนานแกมรูปรี กว้าง 7 - 11 เซนติเมตร ยาว 20 - 30 เซนติเมตร ปลายเรียวแหลม โคนกลมถึงรูปหัวใจตื้น แผ่นใบคล้ายหนัง เส้นกลางใบมีขนสั้นนุ่มเมื่อยังอ่อนอยู่ มีต่อมขนาดเล็กกระจายอยู่ระหว่างเส้นแขนงใบ ก้านใบยาว 0.5 - 1.7 เซนติเมตร มีขนสั้นนุ่มหนาแน่น **ดอก** แบบดอกแยกเพศต่างต้น กลีบเลี้ยงเชื่อมติดกันปลายแยก 4 กลีบ กลีบดอกเชื่อมติดกันปลายแยก 4 กลีบ สีขาว ดอกเพศผู้แบบช่อกระจะ สีขาวอมเหลือง มีกลิ่นหอม ก้านช่อดอกยาว 1 - 7 มิลลิเมตร มีขนหนาแน่น มี 3 - 7 ดอก เกสรเพศผู้ประมาณ 24 เกสร ดอกเพศเมียเป็นดอกเดี่ยว ปลายแยก 4 แฉก โค้งพับลง มีเกสรเพศผู้เป็นหมัน รังไข่เหนือวงกลีบ กลมแป้น มีขนนุ่มหนาแน่น ก้านเกสรเพศเมียเว้าลึก **ผล** แบบผลมีเนื้อหนึ่งถึงหลายเมล็ด ทรงกลม เส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 8 เซนติเมตร สีน้ำตาลแดง มีขนสีเหลืองหรือเทา กลีบเลี้ยงติดทน มี 5 - 8 เมล็ด รูปขอบขนาน สีน้ำตาลเข้ม

ช่วงออกดอกและติดผล ออกดอกเดือนมีนาคม - พฤษภาคม ติดผลเดือนมิถุนายน - พฤศจิกายน
การกระจายพันธุ์ จีน อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ นำเข้ามาปลูกในประเทศไทย **ประโยชน์** ผลรับประทานได้ เนื้อไม้แข็ง ใช้ทำเฟอร์นิเจอร์ประเภทงานฝีมือ
การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด

Ma rit

Evergreen tree about 20 m tall; bark blackish with longitudinal fissures. **Leaves** simple, alternate arranged, oblong or elliptic-oblong, 20-30 by 7 - 11 cm, apex acuminate, base rounded to shallowly cordate, coriaceous; midrib with short soft hairs when young, small glands sparsely along lateral veins; petiole 0.5 - 1.7 cm long, densely short soft hairs. **Flowers** fragrant; male and female inflorescences on different plants, calyx 4; petals 4, yellowish white; male flower racemose, 3 - 7-flowered, fragrant; peduncle 1 - 7 mm long, densely hairy; stamens about 24; female flower solitary; calyx fused, hairy; with sterile stamens; superior ovary, spheroid, flat top, densely pubescent, style deeply lobed. **Fruit** a berry, spheroid, about 8 cm in diameter, reddish brown, densely yellow or greyish hairs; calyx persistent; seeds 5 - 8, oblong, dark brown.



ดอกเพศผู้









มะเกลือ

Diospyros mollis Griff.

วงศ์ EBENACEAE

ชื่ออื่น มักเกลือ

ไม้ต้น สูง 10 - 30 เมตร มีขนสั้นนุ่มตามกิ่งและใบอ่อน ก้านใบ และกลีบเลี้ยงด้านนอก **ใบ** เดี่ยว เรียงสลับระนาบเดียว รูปไข่หรือแกมรูปขอบขนาน ยาว 4 - 8 เซนติเมตร ปลายแหลมหรือแหลมเรียวยาว เส้นแขนงใบข้างละ 10 - 15 เส้น **ดอก** แบบดอกแยกเพศต่างต้น กลีบเลี้ยงเชื่อมติดกันปลายแยก 4 กลีบ กลีบดอกเชื่อมติดกันปลายแยก 4 กลีบ สีเหลืองอมส้ม ดอกเพศผู้แบบช่อกระจะ เกสรเพศผู้ 14 - 24 เกสร ดอกเพศเมีย มีเกสรเพศผู้เป็นหมัน 8 - 10 เกสร รังไข่เหนือวงกลีบ มี 8 ช่อง มีขนสั้นนุ่ม **ผล** แบบผลมีเนื้อหนึ่งถึงหลายเมล็ด ทรงกลม เส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 2 เซนติเมตร กลีบเลี้ยงติดทน กลีบพับงอกลับ มี 4 - 5 เมล็ด

ช่วงออกดอกและติดผล ออกดอกเดือนมีนาคม - พฤษภาคม ติดผลเดือนมิถุนายน - พฤศจิกายน

การกระจายพันธุ์ พม่าและภูมิภาคอินโดจีน ในไทยพบทุกภาค ขึ้นตามป่าเบญจพรรณ ป่าดิบแล้ง หรือเขาหินปูน ที่สูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 500 เมตร

ประโยชน์ รากและผลดิบใช้เป็นยาถ่ายพยาธิ ควรใช้ด้วยความระมัดระวังเนื่องจากมีพิษ ผลให้สีดำใช้ย้อมผ้า

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด

Ma kluea

Tree 10 - 30 m tall, pubescent on branches, young leaves, petiole and outside of calyx. **Leaves** simple, alternate distichous, ovate or oblong-ovate, 4 - 8 cm long, apex acute or caudate, lateral veins 10 - 15 pairs. **Flowers** male and female inflorescences on different plants; calyx fused, 4-lobed; corolla urceolate, 4-lobed, orange-yellow; male flowers with 14 - 24 stamens; female flower with sterile stamens 8 - 10; superior ovary, 8-loculed, pubescent. **Fruit** a berry, spheroid, about 2 cm in diameter; calyx persistent, lobes folded backwards; seeds 4 - 5.











ตานดำ

Diospyros montana Roxb.

วงศ์ EBENACEAE

ไม้ต้น สูงได้ถึง 15 เมตร กิ่งมีหนาม **ใบ** เดี่ยว เรียงสลับ รูปรี รูปขอบขนาน รูปไข่ หรือรูปไข่กลับ กว้าง 2 - 5 เซนติเมตร ยาว 4 - 12 เซนติเมตร ปลายแหลม โคนเว้ารูปหัวใจ แผ่นใบมีขนสั้นนุ่มทั้งสองด้าน เส้นแขนงใบข้างละ 3 - 7 เส้น ก้านใบยาว 0.2 - 1 เซนติเมตร **ดอก** แบบดอกแยกเพศต่างต้น กลีบเลี้ยงเชื่อมติดกันปลายแยก 4 กลีบ กลีบดอกเชื่อมติดกันปลายแยก 4 กลีบ สีขาวอมเหลือง ดอกเพศผู้ก้านดอกยาวประมาณ 2 มิลลิเมตร กลีบเลี้ยงมีขนประปรายทั้งสองด้าน เกสรเพศผู้ 14 - 20 เกสร รังไข่ไม่เจริญมีขนยาว ดอกเพศเมียเป็นดอกเดี่ยว ก้านดอกยาวประมาณ 5 มิลลิเมตร กลีบดอกมีเกสรเพศผู้เป็นหมัน 4 - 12 เกสร รังไข่เหนือวงกลีบ มี 8 ช่อง เกลี้ยง ก้านเกสรเพศเมีย 4 ก้าน **ผล** แบบผลมีเนื้อหนึ่งถึงหลายเมล็ด ทรงกลม เส้นผ่านศูนย์กลาง 1 - 3 เซนติเมตร กลีบเลี้ยงติดทน ปลายกลีบบานออกหรือพับงอกลับ มีหลายเมล็ด

ช่วงออกดอกและติดผล ออกดอกเดือนมีนาคม - พฤษภาคม ติดผลเดือนมิถุนายน - พฤศจิกายน

การกระจายพันธุ์ อินเดีย พม่า ภูมิภาคอินโดจีนและมาเลเซีย ฟิลิปปินส์ ในไทยพบทุกภาค ขึ้นตามป่าดิบแล้ง ป่าเบญจพรรณ และตามเขาหินปูนในป่าดิบชื้น ที่สูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 600 เมตร

ประโยชน์ มีสรรพคุณเป็นยาสมาน ลดไข้ เปลือกแก้ปวดท้อง โรคบิด

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด

Tan dam

Tree up to 15 m tall; spines along branches. **Leaves** simple, alternate, elliptic, oblong, ovate or obovate, 4 - 12 by 2 - 5 cm, apex acute, base cordate, pubescent on both surfaces, lateral veins 3 - 7 pairs; petiole 0.2 - 1 cm long. **Flowers** male and female inflorescences on different plants; calyx fused, 4-lobed; corolla urceolate, 4-lobed, creamy white; male flowers pedicel about 2 mm long; sparsely hairs on both sides; stamens 14 - 20; rudimentary ovary long hairy; female flower solitary; pedicel about 5 mm long; sterile stamens 4 - 12; superior ovary, 8-loculed, styles 4. **Fruit** a berry, spheroid, 1 - 3 cm in diameter; calyx persistent, straight or folded; seeds many.

มะเม่าดง

Antidesma bunius (L.) Spreng.

ชื่อพ้อง *Antidesma bunius* (L.) Spreng. var. *bunius*

วงศ์ EUPHORBIACEAE (PHYLLANTHACEAE-ANTIDESMATOIDEAE)

ชื่ออื่น เม่าฤาษี เม่าช้าง แมงเม่าควาย; Chinese laurel, Currant tree





ไม้ต้น สูงถึง 30 เมตร **ใบ** เดี่ยว เรียงสลับ รูปขอบขนานหรือรูปรี กว้าง 4 - 6 เซนติเมตร ยาว 10 - 18 เซนติเมตร ปลายเรียวแหลมหรือเป็นติ่งกลม โคนกลมหรือแหลม แผ่นใบหนาคล้ายหนัง เกลี้ยงหรือมีขน หูใบรูปแถบ ร่วงง่าย มีขนสั้นนุ่ม **ดอก** แบบช่อกระจะ ช่อดอกแยกเพศอยู่ร่วมต้น ออกที่ซอกใบ ดอกเพศผู้ กว้างประมาณ 3 มิลลิเมตร ยาว 3 - 4 มิลลิเมตร กลีบเลี้ยง 3 - 4 กลีบ ไม่มีกลีบดอก เกสรเพศผู้ 3 - 4 เกสร เกสรเพศเมียเป็นหมันรูปกระบอง ดอกเพศเมีย กลีบเลี้ยงเชื่อมติดกันเป็นรูปถ้วย ปลายแยก 3 กลีบ กว้างประมาณ 1.5 มิลลิเมตร ยาว 1 - 1.5 มิลลิเมตร กลีบเลี้ยง 3 กลีบ รังไข่เหนือวงกลีบ รูปรี ยอดเกสรเพศเมีย 3 หรือ 4 ยอด **ผล** แบบผลผนังชั้นในแข็ง รูปรีหรือแบนข้าง มี 1 เมล็ด แข็ง ขนาดเล็ก

ช่วงออกดอกและติดผล ตลอดปี

การกระจายพันธุ์ อินเดีย ศรีลังกา จีนตอนใต้ พม่า ลาว เวียดนาม มาเลเซีย นิวกินี ประเทศไทยพบในภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันตก และภาคตะวันออก บริเวณป่าดิบชื้น ป่าเต็งรัง ป่าไผ่ ที่เปิดโล่ง พบที่สูงระดับทะเลปานกลางถึงประมาณ 2,000 เมตร

ประโยชน์ ผลสุกรับประทานได้

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด

Ma mao dong

Tree up to 30 m tall. **Leaves** simple, alternate, elliptic or oblong, 10 - 18 by 4 - 6 cm, apex acuminate, base rounded or acute, coriaceous, glabrous or hairy. Stipule linear, hairy, early caducous. **Flowers** racemose; male and female inflorescences on different plants; male flowers 3 - 4 by 3 mm; sepal 3 - 4, petal absent; stamens 3 - 4; sterile pistils club-shaped; female flowers cup-shaped, 1 - 1.5 by 1.5 mm; sepals 3; superior ovary, ellipsoid, stigma 3 - 4-lobed. **Fruits** drupe, ellipsoid, laterally compressed; seed 1, minute, hard.

มะเม่าไข่ปลา

Antidesma ghaesembilla Gaertn.

วงศ์ EUPHORBIACEAE (PHYLLANTHACEAE-ANTIDESMATOIDEAE)

ชื่ออื่น ขะเม่าผา มะเม่า เม่าไข่ปลา



ไม้ต้น ขนาดเล็กถึงขนาดกลาง สูงประมาณ 20 เมตร เปลือกต้นสีเทา เขียวหรือน้ำตาล **ใบ** เดี่ยว เรียงสลับ รูปไข่หรือรูปไข่กลับ กว้าง 3 - 4.5 เซนติเมตร ยาว 4 - 7 เซนติเมตร ปลายกลม โคนกลมหรือรูปหัวใจ **ดอก** แบบช่อกระจะ ช่อดอกแยกเพศอยู่ร่วมต้น ออกที่ซอกใบ ช่อดอกเพศผู้แบบช่อเชิงลด ยาว 4 - 6 เซนติเมตร แกนช่อมีขนสั้นนุ่ม ดอกเพศผู้ยาว 2 - 3 มิลลิเมตร ไม่มีก้าน กลีบเลี้ยง 4 - 6 กลีบ แยกจากกัน รูปสามเหลี่ยมถึงรูปขอบขนาน เกสรเพศผู้ 4 - 6 เกสร เกสรเพศเมียเป็นหมันรูปกรวยคว่ำ ช่อดอกเพศเมียยาว 2 - 3 เซนติเมตร ดอกเพศเมียยาว 1.5 - 2 มิลลิเมตร ก้านดอกยาวได้ถึง 1 มิลลิเมตร กลีบเลี้ยง 5 - 6 กลีบ รังไข่เหนือวงกลีบ **ผล** แบบผลผนังชั้นในแข็ง รูปเลนส์ ยาว 4 - 7 มิลลิเมตร มี 1 เมล็ด แข็ง ขนาดเล็ก

ช่วงออกดอกและติดผล ออกดอกเดือนพฤศจิกายน - มีนาคม ติดผลเดือนธันวาคม - เมษายน

การกระจายพันธุ์ อินเดีย ศรีลังกา จีนตอนใต้ บังกลาเทศ พม่า ลาว กัมพูชา เวียดนาม มาเลเซีย สุมาตรา บอร์เนียว ชวา ฟิลิปปินส์ สุลาเวสี หมู่เกาะซุนดาน้อย มะละกา นิวกินี ออสเตรเลียตอนเหนือ พบในป่าทุกภาคของประเทศไทย พบที่สูงระดับทะเลปานกลางถึงประมาณ 1,250 เมตร

ประโยชน์ ใบและผล ต้มน้ำอาบ แก้อาการโลหิตจาง ผลมีรสเปรี้ยวอมหวาน รับประทานได้

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด

Ma mao khai pla

Small to medium-sized tree, about 20 m tall; bark grey, green or brown. **Leaves** simple, alternate, ovate or obovate, 4 - 7 by 3 - 4.5 cm, apex rounded, base rounded to cordate. **Flowers** axillary raceme; monoecious; male inflorescences 4 - 6 cm long, rachis soft hairy; male flowers 2 - 3 mm long; pedicel absent; sepals 4 - 6, free, triangular to oblong; stamens 4 - 6; female inflorescence 2 - 3 cm long; female flower 1.5 - 2 mm long; pedicel short; sepals 5 - 6, free, subtriangular; superior ovary. **Fruit** a drupe, lens-shaped, 4 - 7 mm long; 1 seed, minute, hard.





มะไฟ

Baccaurea ramiflora Lour.

วงศ์ EUPHORBIACEAE (PHYLLANTHACEAE-ANTIDESMATOIDEAE)

ชื่ออื่น ขี้หมี หัมกัง มะไฟป่า มะไฟกา ส้มไฟ; Burmese grape



ไม้ต้น สูงประมาณ 13 เมตร **ใบ** เดี่ยว เรียงสลับ รูปรีถึงรูปไข่กลับ กว้าง 3 - 9 เซนติเมตร ยาว 7 - 25.5 เซนติเมตร ปลายแหลมถึงเรียวแหลม โคนสอบเรียวถึงรูปลิ่ม ก้านใบยาว 1 - 6.3 เซนติเมตร หูใบขนาดเล็ก **ดอก** แบบช่อกระจะ ออกเป็นกระจุกที่ซอกใบหรือออกตามลำต้น ใบประดับขนาดเล็ก ช่อดอกแยกเพศอยู่ร่วมต้น ช่อดอกเพศผู้ยาว 8 - 15 เซนติเมตร ดอกเพศผู้ขนาดเล็ก สีเหลือง กลีบเลี้ยง 4 - 5 กลีบ ขนาดเล็ก ไม่มีกลีบดอก เกสรเพศผู้ 5 - 8 เกสร ขนาดเล็ก ช่อดอกเพศเมียยาวได้ถึง 10 เซนติเมตร ดอกเพศเมียขนาดเล็ก สีเหลือง กลีบเลี้ยง 4 - 5 กลีบ ไม่มีกลีบดอก รังไข่เหนือวงกลีบ **ผล** แบบผลมีเนื้อหนึ่งถึงหลายเมล็ด ทรงกลมถึงรูปไข่ กว้าง 1.5 - 3 เซนติเมตร ยาว 2 - 4 เซนติเมตร ด้านนอกสีแดงถึงสีส้ม สีชมพู หรือสีม่วง เมล็ดทรงกลม สีดำแดง มีหลายเมล็ด มีเยื่อหุ้มเมล็ดสีขาว

ช่วงออกดอกและติดผล เดือนกรกฎาคม - ธันวาคม

การกระจายพันธุ์ อินเดีย พม่า ลาว จีน เวียดนาม มาเลเซีย หมู่เกาะอันดามันและนิโคบาร์ พบในทุกภาคของประเทศไทย ตามป่าดิบชื้น พบที่สูงตั้งแต่ระดับทะเลปานกลางถึง 50 - 1,700 เมตร

ประโยชน์ ผลสุกรับประทานได้ เนื้อไม้ใช้ก่อสร้างบ้านเรือน ต่อเรือ และทำเฟอร์นิเจอร์

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด

Ma fai

Tree about 13 m tall. **Leaves** simple, alternate, elliptic to obovoide, 7 - 25.5 by 3 - 9 cm, apex acute to acuminate, base attenuate to cuneate; petiole 1 - 6.3 cm long. **Flowers** in clustered raceme, axillary or cauliflorous; flowers small, yellow; bracts small; sepals 4 - 5; petal absent; male and female inflorescences on same plant; male inflorescences 8 - 15 cm long, stamens 5 - 8; female inflorescence up to 10 cm long; female flowers with superior ovary. **Fruit** a berry, spheroid to ovoid, 2 - 4 by 1.5 - 3 cm, red, orange, pink or purple; seeds many, spheroid, reddish black with white juicy aril.





นกนอน

Cleistanthus helferi Hook. f.

วงศ์ EUPHORBIACEAE
(PHYLLANTHACEAE)





ไม้พุ่มถึงไม้ต้นขนาดกลาง สูง 4 - 10 เมตร เปลือกต้นสีน้ำตาล แตกเป็นร่องเล็ก ๆ เมื่ออ่อนมีขนหยาบแข็ง เมื่อแก่ค่อนข้างเกลี้ยง **ใบ** เดี่ยว เรียงสลับ รูปขอบขนานถึงรูปไข่แกมรูปขอบขนาน กว้าง 1 - 4 เซนติเมตร ยาว 2 - 17.5 เซนติเมตร ปลายแหลมถึงเรียวแหลม โคนมน แผ่นใบคล้ายกระดาษถึงคล้ายแผ่นหนัง ก้านใบมีขน **ดอก** แบบช่อกระจุก ช่อดอกแยกเพศอยู่ร่วมต้น ออกที่ซอกใบ มี 1 - 6 ดอก กลีบเลี้ยง 5 กลีบ กลีบดอก 5 กลีบ สีขาวแกมขาวนวล ดอกเพศผู้ กลีบเลี้ยงรูปรี มีขนหนาแน่นด้านนอก กลีบดอกบางคล้ายกระดาษ จานฐานดอกรูปกรวยมี 4 หรือ 5 พู เกสรเพศผู้ 5 เกสร ขนาดไม่เท่ากัน ดอกเพศเมีย กลีบเลี้ยงรูปไข่แกมรูปขอบขนาน กลีบดอกรูปไข่แกมรูปสี่เหลี่ยมข้าวหลามตัด ขอบจักฟันเลื่อยขนาดไม่เท่ากัน รังไข่เหนือวงกลีบ มีขนหนาแน่น **ผล** แห้งแตก 3 พู มีขนสีน้ำตาล ผลสุกสีแดงคล้ำ มี 3 เมล็ด สีดำ



ช่วงออกดอกและติดผล ออกดอกเดือนพฤศจิกายน - มิถุนายน ติดผลเดือนพฤศจิกายน - พฤษภาคม
การกระจายพันธุ์ พม่า มาเลเซีย สิงคโปร์ ประเทศไทยพบในภาคตะวันออกและภาคใต้ ตามป่าดิบเขา ป่าดิบแล้ง ป่าชายหาด
ประโยชน์ ลำต้นใช้ทำเชื้อเพลิง
การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด

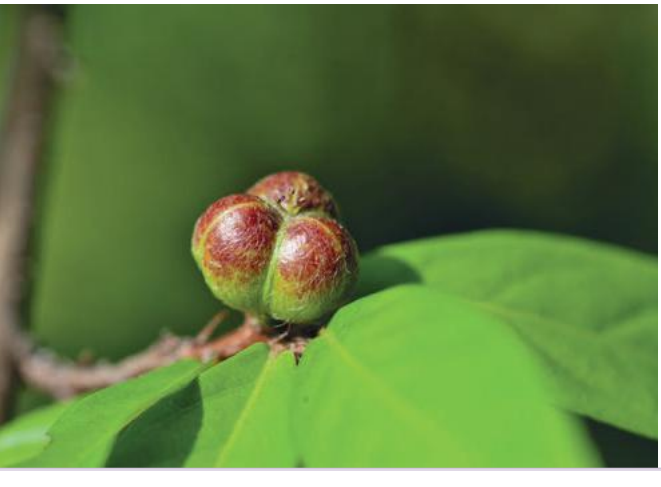


Nok non

Shrub to medium sized tree 4 - 10 m tall; bark brown, scabrous when young, smooth when old. **Leaves** simple, alternate, oblong to ovate-oblong, 2 - 17.5 by 1 - 4 cm, apex acute to acuminate, base obtuse, chartaceous to coriaceous; petiole hairy. **Flowers** in axillary cyme, monoecious, 1 - 6 flowered, sepals 5, petals 5, white or creamy white; male flower densely hairy; disc conical, 4 - 5 lobed; stamens 5, unequal; female flower with superior ovary, densely hairy. **Fruit** a capsule, 3 valves dehiscent, brown hairy, dark red when ripe; seeds 3, black.







แก้วน้ำ

Cleistanthus hirsutulus Hook. f.

วงศ์ EUPHORBIACEAE (PHYLLANTHACEAE)

ชื่ออื่น กอนี ขางแข้งแคะ ไม้เลี่ยงไพร

ไม้ต้นขนาดเล็กถึงขนาดกลาง สูงประมาณ 8 เมตร เปลือกต้นเรียบ **ใบ** เดี่ยว เรียงสลับ รูปไข่กลับแกมรูปขอบขนาน กว้าง 2 - 4 เซนติเมตร ยาว 4 - 15 เซนติเมตร ปลายแหลมถึงเรียวแหลม โคนมนหรือรูปลิ่มถึงคล้ายรูปหัวใจ แผ่นใบคล้ายกระดาษถึงเกือบคล้ายแผ่นหนัง มีขนที่เส้นกลางใบทั้งสองด้าน มีขนหนาแน่นที่โคนใบ **ดอก** แบบช่อกระจุก ช่อดอกแยกเพศอยู่ร่วมต้น ออกที่ซอกใบ มี 2 - 5 ดอก กลีบเลี้ยง 5 กลีบ กลีบดอก 5 กลีบ สีเหลือง ใบประดับจำนวนมาก ดอกเพศผู้ กลีบเลี้ยงรูปไข่แกมรูปขอบขนาน กลีบดอกรูปช้อนหรือรูปพัด เกสรเพศผู้ 5 เกสร ก้านชูอับเรณูโคนเชื่อมติดกับเกสรเพศเมียที่เป็นหมัน อับเรณูติดที่ฐาน ดอกเพศเมียจานฐานดอกเว้าลึกเป็นวง กลีบเลี้ยงรูปไข่แกมรูปขอบขนาน กลีบดอกรูปช้อนหรือรูปพัด จานฐานดอกรูปกรวย รังไข่เหนือวงกลีบ **ผล** แห้งแตก 3 พู มีขน ผลสุกสีน้ำตาลแกมแดง เมล็ดรูปไข่กลับแกมรูปสามเหลี่ยม

ช่วงออกดอกและติดผล ออกดอกเดือนมีนาคม - กรกฎาคม ติดผลเดือนเมษายน - ธันวาคม

การกระจายพันธุ์ อินเดีย มาเลเซีย สิงคโปร์ ประเทศไทยพบทุกภาค บริเวณป่าดิบแล้ง ป่าดิบชื้น ป่าเต็งรัง ป่าเบญจพรรณ

ประโยชน์ ใบและผล เป็นส่วนประกอบที่สำคัญในตำรับยาสมุนไพร

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด

Kaeo nam

Small to medium-sized tree, about 8 m tall; bark smooth. **Leaves** simple, alternate, oblong-obovate, 4 - 15 by 2 - 4 cm, apex acute to acuminate, base obtuse, cuneate or subcordate, chartaceous to subcoriaceous, veins hairy on both surfaces, densely hair at base. **Flowers** axillary cymes, monoecious; 2 - 5 flowered, sepals 5, petals 5, yellow; sepals oblong-ovate; petals spathulate or fan-shaped; bracts many; male flowers stamens 5, filament fused with sterile style, anther basifixed; female flowers disc conical, deeply lobed; superior ovary, densely hairy. **Fruit** a capsule, 3 valves dehiscent, hairy, reddish brown when ripe; seeds obovate-deltoid.



หนุมานคาบแก้ว

Cnidoscolus aconitifolius (Mill.) I. M. Johnst.

วงศ์ EUPHORBIACEAE

ชื่ออื่น ผักไชยา Mayan spinach tree, Tree spinach, Chaya

ไม้พุ่ม สูง 1.5 - 6 เมตร ทุกส่วนมีน้ำยางขาว **ใบ** เดี่ยว เรียงเวียน รูปกึ่งทรงกลม กว้าง 4.5 - 5 เซนติเมตร ยาวประมาณ 7 เซนติเมตร ขอบหยักลึก 5 พู ขอบพูหยักฟันเลื่อยหยาบ ๆ ปลายพูเรียวแหลม โคนรูปหัวใจ **ดอก** แบบช่อกระจุกเชิงประกอบ มีดอกด้านข้าง 2 ดอก ออกที่ซอกใบใกล้ปลายยอด ดอกแยกเพศร่วมช่อ ดอกเพศผู้เป็นดอกข้าง ดอกเพศเมียเป็นดอกกลาง กลีบเลี้ยง 5 กลีบ สีเขียว กลีบดอก 5 กลีบ สีขาว ดอกเพศผู้ เกสรเพศผู้ 5 เกสร สีขาว ดอกเพศเมีย รังไข่เหนือวงกลีบ **ผล** แห้งแตก 3 พู ทรงกลมแป้น เส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 7 มิลลิเมตร

ช่วงออกดอกและติดผล ออกดอกและติดผลตลอดปี
การกระจายพันธุ์ อเมริกากลาง นำเข้ามาปลูกในประเทศไทย
ประโยชน์ ปลูกเป็นไม้ประดับ มีดอกหอม ในเม็กซิโกและอเมริกากลางนิยมใช้ใบเป็นผัก โดยต้องทำให้สุกเป็นเวลานานเพื่อกำจัดไซยาไนด์ก่อน
การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด ปักชำกิ่ง

Hanuman khap kaeo

Shrub 1.5 - 6 m tall; all parts with white latex. **Leaves** simple, spirally arranged, hemispherical, about 7 by 4.5 - 5 cm, deeply 5 lobed, apex acuminate, margin coarsely serrate, base cordate. **Flowers** compound cymes, with 2 lateral flowers, in leaf axils near end of twigs; flowers white, unisexual in same inflorescence, sepal 5, green; petals 5; male flowers lateral; stamens 5; female flower central; superior ovary, 3 united locules, style 3-branched, each branch divided into 2. **Fruit** a capsule, compressed orbicular, about 7 mm in diameter.





โป๊ยเซียนใบมัน

Euphorbia geroldii Rauh

วงศ์ EUPHORBIACEAE

ชื่ออื่น โป๊ยเซียนมาดากัสการ์ โป๊ยเซียนไร้หนาม; Gerold's spurge

ไม้พุ่ม สูง 1 - 3 เมตร ทุกส่วนมีน้ำยางขาว **ใบ** เดี่ยว เรียงเวียน รูปใบหอกแกมไข่กลับ กว้าง 2.5 - 3 เซนติเมตร ยาว 4.5 - 5 เซนติเมตร ปลายแหลม โคนสอบ แผ่นใบหนา ด้านบนสีเขียวเข้มเป็นมัน ด้านล่างสีเขียวอ่อน ขอบสีม่วงแดง เป็นคลื่น ก้านใบยาว 2 - 3 มิลลิเมตร **ดอก** แบบช่อกระจุกเชิงประกอบคล้ายโป๊ยเซียน แตกช่อย่อยครั้งละ 2 ช่อ วงใบประดับ 2 ชั้น ชั้นนอกมี 2 ใบ สีส้มแดง ชั้นในเชื่อมติดกันเป็นรูปถ้วยหรือรูปกรวยหงาย ดอกแยกเพศอยู่ในช่อเดียวกัน ไม่มีกลีบเลี้ยงและกลีบดอก ดอกเพศผู้จำนวนมาก เกสรเพศผู้ 1 เกสร ดอกเพศเมีย 1 ดอก อยู่ตรงกลางช่อ บานเป็นดอกแรก รังไข่เหนือวงกลีบ ก้านยอดเกสรเพศเมีย 3 แฉก สีส้ม ยอดเกสรเพศเมียเป็นตุ่ม มีขนหนามปกคลุม **ผล** แห้งแตก 3 พู สีน้ำตาลอ่อน

ช่วงออกดอกและติดผล ตลอดปี

การกระจายพันธุ์ พืชพื้นเมืองมาดากัสการ์ เป็นพืชหายาก นำเข้ามาปลูกในประเทศไทย

ประโยชน์ ปลูกเป็นไม้ประดับ ใบและช่อดอกสวยงาม

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด ปักชำกิ่ง

Poi sian bai man

Shrub 1 - 3 m tall; all parts with white latex. **Leaves** simple, spirally arranged, obovate-lanceolate, 4.5 - 5 by 2.5-3 cm, apex acute, base cuneate, margin reddish purple, undulate, upper surface dark green and glossy, lower surface pale green. **Flowers** compound cymes, branched 2 at a time, a small cyme cup-shaped or obconical; flowers unisexual, male and female flowers in a same cyme; outer bracts 2, suborbicular, orange-red, inner involucral tube cup shape, lobes 5; sepal and petal absent; male flowers numerous; stamen 1; female flower 1, in the center; superior ovary, styles 3, orange, stigma knob-shaped, covered with hairy spines. **Fruit** a capsule, open in 3 valves, light brown.











สามพันตา

Sampantaea amentiflora (Airy Shaw) Airy Shaw

วงศ์ EUPHORBIACEAE

ชื่ออื่น สามปันตา สามพันสา

ไม้พุ่มหรือไม้ต้นขนาดเล็ก ไม่ผลัดใบ สูงประมาณ 5 เมตร ทุกส่วนมียางขาว **ใบ** เดี่ยว เรียงสลับ รูปไข่กลับ กว้าง 1.4 - 7.5 เซนติเมตร ยาว 3.7 - 19 เซนติเมตร ปลายแหลมโคนรูปลิ่ม ก้านใบด้านบนแบน **ดอก** แบบช่อกระจะ ดอกแยกเพศอยู่ต่างต้น ออกที่ซอกใบ กลีบเลี้ยง 4 - 5 กลีบ ไม่มีกลีบดอก ดอกเพศผู้สีเขียวถึงสีขาวนวล ยาวประมาณ 6 เซนติเมตร ห้อยลง ใบประดับ ยาวประมาณ 2 มิลลิเมตร กลีบเลี้ยงรูปไข่ เกสรเพศผู้ 18 - 20 เกสร ดอกเพศเมียสีเขียว ก้านช่อดอกยาวประมาณ 0.8 มิลลิเมตร กลีบเลี้ยงรูปไข่ถึงรูปรี รังไข่เหนือวงกลีบ มี 3 พู ยอดเกสรเพศเมียแตกเป็นแฉก **ผล** แห้งแตก 3 พู ผนังบาง สีเขียว โคนเรียวยาว ปลายยอดรูปสามเหลี่ยมกลับกว้าง เมล็ดรูปรี

ช่วงออกดอกและติดผล ออกดอกเดือนพฤษภาคม - มิถุนายน ติดผลเดือนมิถุนายน - กรกฎาคม

การกระจายพันธุ์ กัมพูชา ประเทศไทยพบในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออก ภาคกลาง และภาคใต้ บริเวณป่าดิบที่สูงจากระดับทะเลปานกลาง 150 - 400 เมตร

ประโยชน์ ปลูกเป็นไม้ประดับ

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด

Sam phan ta

Shrub or small tree 1 - 3 m tall; all parts with white latex. **Leaves** simple, alternate, obovate-lanceolate, 3.7 - 19 by 1.4 - 7.5 cm, apex acute, base cuneate; petiole 1 - 6 mm long, flattened above. **Flowers** in axillary racemes, dioecious; male inflorescence green to creamy white, about 6 cm long, drooping; male flowers sepal ovate; stamens 18 - 20; female flowers green; pedicel about 0.8 mm long; sepal ovate to elliptic; superior ovary, 3-lobed, stigma branched. **Fruit** a capsule, open in 3 valves, thin-walled, green, base tapering, tip broadly obdeltoid; seeds ellipsoid.





แซะ

Adinobotrys atropurpureus (Wall.) Dunn
ชื่อพ้อง *Callerya atropurpurea* (Wall.) Schot,
Millettia atropurpurea (Wall.) Benth.
วงศ์ FABACEAE (LEGUMINOSAE)
ชื่ออื่น กาแซะ; Purple Millettia

ไม้ต้น สูง 10 - 25 เมตร **ใบ** ประกอบแบบขนนก ปลายคี่ ก้านใบยาว 10 - 17 เซนติเมตร โคนก้านพอง ใบย่อย เรียงตรงข้าม 3 - 5 คู่ รูปขอบขนานแกมรูปรีหรือรูปขอบขนานแกมรูปไข่ เบี้ยว กว้าง 2 - 4 เซนติเมตร ยาว 7 - 11 เซนติเมตร ปลายแหลม โคนมน ขอบใบเรียบ แผ่นใบสีเขียวหนา **ดอก** แบบช่อแยกแขนง ออกที่ปลายกิ่ง ดอกย่อยจำนวนมาก สีแดงอมม่วงเข้ม กลีบเลี้ยงเชื่อมติดกันรูประฆัง ปลายแยกเป็นแฉกขนาดเล็กไม่เท่ากัน กลีบดอก 5 กลีบ รูปดอกถั่ว กลีบกลาง มีแถบสีเหลืองอมเขียวตรงกลางด้านใน เกสรเพศผู้ 10 เกสร ก้านชูอับเรณูเชื่อมติดกันเป็น 2 มัด รังไข่เหนือวงกลีบ รูปทรงกระบอก สีม่วงแดง **ผล** แห้งแตกสองแนว ฝักรูปไข่กลับ แบน ผนังผลหนา มี 1 - 2 เมล็ด

ช่วงออกดอกและติดผล ออกดอกเดือนธันวาคม - มกราคม ติดผลเดือนกุมภาพันธ์ - มีนาคม
การกระจายพันธุ์ พบในพม่า ภูมิภาคอินโดจีน คาบสมุทรมลายู และสุมาตรา ในไทยพบทุกภาค ขึ้นตามป่าดิบเขา ป่าดิบแล้ง และป่าดิบชื้น ความสูงจากระดับทะเลปานกลางถึงประมาณ 1,200 เมตร
ประโยชน์ ปลูกเป็นไม้ให้ร่ม เจริญเติบโตเร็ว รากใช้เบื่อปลา
การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด





Sae

Tree 10 - 25 m tall. **Leaves** odd pinnate, petiole 10 - 17 cm long, base swollen; leaflets 3 - 5 pairs, obliquely oblong-elliptic or ovate-oblong, 7 - 11 by 2 - 4 cm, apex acute, base obtuse, margin entire, coriaceous. **Flowers** in terminal panicle; many-flowered, dark purplish red; calyx campanulate, unequally small lobes; petals papilionaceous flower, mid one with central longitudinally greenish yellow band inside; stamens 10, superior ovary, cylindrical, purple-red. **Fruit** a legume, obovoid, flattened, thick-walled; 1 - 2 seeded.





ฝาง

Biancaea sappan (L.) Tod.
ชื่อพ้อง *Caesalpinia sappan* L.
วงศ์ FABACEAE (LEGUMINOSAE)
ชื่ออื่น เสน ฝางส้ม; Sappan tree

ไม้พุ่มรอเลื้อย สูง 5 - 10 เมตร ลำต้นและกิ่งมีหนามโค้ง **ใบ** ประกอบแบบขนนก 2 ชั้น เรียงสลับ ใบย่อยรูปขอบขนานกว้าง 6 - 10 มิลลิเมตร ยาว 10 - 20 มิลลิเมตร ปลายมนเว้าตรงกลาง โคนเบี้ยว **ดอก** แบบช่อแยกแขนงหรือช่อกระจะออกที่ซอกใบและปลายกิ่ง กลีบเลี้ยง 5 กลีบ สีเขียว กลีบดอก 5 กลีบ ปลายกลีบสีเหลือง โคนกลีบสีแดงอมส้ม เกสรเพศผู้ 10 เกสร โคนเกสรมีขนสีขาว รังไข่เหนือวงกลีบ มี 1 ช่อง **ผล** แห้งแตกสองแนว รูปขอบขนาน แบน ส่วนบนกว้างออก ปลายตัด มีติ่งแหลมคล้ายหนาม สีน้ำตาล เมล็ดรูปรี มี 2 - 5 เมล็ด แบน สีน้ำตาลถึงดำ

ช่วงออกดอกและติดผล เดือนกรกฎาคม - ตุลาคม
การกระจายพันธุ์ พืชเฉพาะถิ่นของประเทศไทย พบทางภาคเหนือแถบจังหวัดเชียงใหม่ ลำปาง ตาก สุโขทัย กำแพงเพชร และภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่จังหวัดเลย และกาฬสินธุ์ พบตามที่ราบลุ่ม ป่าเต็งรัง และป่าผลัดใบ
ประโยชน์ ปลูกเป็นไม้ประดับ ใช้เป็นยาสามัญประจำบ้าน บำรุงโลหิต แก้ประจำเดือนมาไม่ปกติ และยาขับน้ำคาวปลา
การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด

Fang

Scandent shrub 5 - 10 m tall; stem and branches with curved thorns. **Leaves** bipinnate, alternate; leaflets oblong, 12 - 20 by 6 - 10 mm, base oblique, apex emarginate. **Flowers** in axillary or terminal, panicle or raceme; flower yellow; sepals 5, green; petals 5, obovate, upper part yellow, base orange with red streaks; stamens 10, free, basal part with white hairs; superior ovary. **Fruit** a legume, oblong with broaden truncate apex, mucronate, flattened, brown; seeds 2-5, ellipsoid, flattened, brown to black.



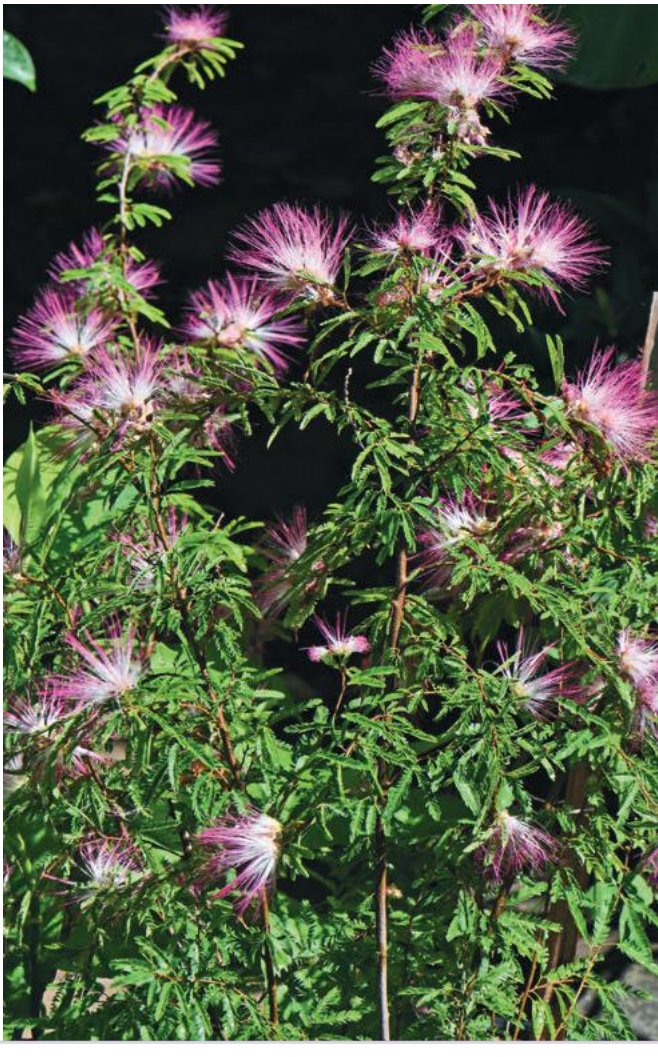
พุ่ชมพูใบฝอย

Calliandra 'Dixie Pink'

วงศ์ FABACEAE (LEGUMINOSAE)

ชื่ออื่น Powder puff tree 'Dixie Pink'





ไม้พุ่ม สูง 1 - 2 เมตร แตกกิ่งก้านแน่น **ใบ** ประกอบแบบขนนก 2 ชั้น เรียงสลับ ใบย่อย เรียงตรงข้าม รูปขอบขนานแคบ กว้างประมาณ 1 มิลลิเมตร ยาวประมาณ 0.5 - 1 เซนติเมตร **ดอก** แบบช่อกระจุกแน่น ออกที่ซอกใบใกล้ปลายยอด ก้านช่อดอกสีเขียวอ่อนอมแดง มีขนสั้นปกคลุม ดอกมี 2 แบบ ดอกกลาง 1 ดอก ขนาดใหญ่ ดอกรอบนอก 10 - 15 ดอก ขนาดเล็กกว่า ดอกรอบนอก กลีบเลี้ยงเชื่อมติดกันเป็นกรวยแคบ ปลายแยกเป็น 5 กลีบ สีเขียวอ่อน กลีบดอกเชื่อมติดกันเป็นกรวยแคบ ปลายแยกเป็น 3 - 4 กลีบ รูปรี ถึงสามเหลี่ยมแคบ สีขาวปลายสีชมพูอ่อน เกสรเพศผู้ 22 - 23 เกสร ส่วนโคนเชื่อมติดกันเป็นมัดเดียว ตอนปลายแยกเป็นอิสระ ก้านเกสรเพศผู้ด้านล่างสีขาว ด้านบนสีชมพู เกสรเพศเมียลดรูป ดอกกลาง กลีบเลี้ยงเชื่อมติดกันเป็นหลอด สีขาว ปลายแยกเป็น 5 กลีบ สีแดง กลีบดอกเชื่อมติดกันเป็นหลอด สีขาวอมเขียวอ่อน ปลายแยกเป็น 5 กลีบ สีแดง เกสรเพศผู้ประมาณ 30 เกสร อับเรณูสีม่วงแดง รังไข่เหนือวงกลีบ **ผล** แห้งแตกสองแนว รูปขอบขนาน

ช่วงออกดอกและติดผล ออกดอกและติดผลตลอดทั้งปี
การกระจายพันธุ์ นำเข้ามาปลูกในประเทศไทย
ประโยชน์ ปลูกเป็นไม้ประดับ
การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด ตอนกิ่ง

Phu chomphu bai foi

Shrub 1 - 2 m tall; densely branched. **Leaves** bipinnately, alternate; leaflets opposite, narrowly oblong, about by 0.5 - 1 cm. **Flowers** head, at leaf axils near end of twigs; peduncle reddish pale green, short hairy; flowers 2 types, central flower 1, large, calyx tubed white, 5-lobed, deltoid, red; corolla tube pale green-white, 5-lobed, pink; stamens 30, free, anther reddish purple, superior ovary; outer ray flowers 10 - 15, smaller, calyx narrowly conical, 5-lobed, pale green; corolla narrowly conical, 3 - 4-lobed, elliptic to narrowly deltoid, white with pale pink tip; stamens 22 - 23, filament white at base and connate into one group, upper part free, pinkish; pistil reduced. **Fruit** a legume, oblong.

คูนสายรุ้ง

Cassia x *nealiae* H. S. Irwin & Barneby

(*Cassia fistula* L. x *Cassia javanica* L.)

วงศ์ FABACEAE (LEGUMINOSAE)

ชื่ออื่น Rainbow shower tree





ไม้ต้น สูง 4 - 8 เมตร **ใบ** ประกอบแบบขนนกปลายคู่ เรียงสลับระนาบเดียว ใบย่อยเรียงตรงข้าม มีประมาณ 9 คู่ ใบย่อยรูปรี กว้าง 4 - 5 เซนติเมตร ยาว 11 - 12 เซนติเมตร ปลายและโคนแหลม **ดอก** แบบช่อกระจะ ออกที่ซอกใบโค้งลง ดอกย่อยจำนวนมาก กลีบเลี้ยง 5 กลีบ กลีบดอก 5 กลีบ โคนกลีบกลม ถึงเว้าเล็กน้อย สีชมพูอมส้ม แล้วค่อยเปลี่ยนเป็นเหลืองอมขาวเมื่อโรย เกสรเพศผู้เป็นหมัน สีเหลือง รังไข่เหนือวงกลีบ รูปกึ่งทรงกระบอก งอลงด้านล่าง ปลายโค้งขึ้น มีขนสั้นปกคลุม ไม่พบว่าติดผล

ช่วงออกดอกและติดผล ออกดอกเป็นระยะตลอดทั้งปี

การกระจายพันธุ์: พบลูกผสมในธรรมชาติครั้งแรกที่ฮาวาย หลังจากนั้น David Haughs (ค.ศ. 1861 - 1932) ใช้ pollen ของ *Cassia fistula* L. ผสมกับ *Cassia javanica* L. ได้เป็นพันธุ์ปลูก (cultivars) มีข้อดีกว่าคือ ดอกดกกว่า การที่เป็นหมันทำให้ดอกมีอายุยาวนานขึ้น ไม่ติดฝัก และเป็นไม้ผลัดใบระยะสั้นเฉพาะช่วงก่อนออกดอก เมื่อปลูกในที่หนาวเย็นช่วงฤดูหนาวก็ยังคงมีใบอยู่

ประโยชน์: ปลูกเป็นไม้ประดับ

การขยายพันธุ์: ตอนกิ่ง

Khun sai rung

Tree 4 - 8 m tall. **Leaves** even pinnate, distichous; leaflets opposite, about 9 pairs, elliptic, 11 - 12 by 4 - 5 cm, acute at both ends. **Flowers** recemose, at leaf axils; many-flowered; sepals 5; petals 5, base rounded or narrowly cordate, orange-pink, turning whitish yellow when old; sterile stamens yellow; superior ovary, subcylindrical, curved with erect tip, short hairy. **Fruits** not seen.





พะยูงหอม

Dalbergia odorifera T.C.Chen

วงศ์ FABACEAE (LEGUMINOSAE)

ชื่ออื่น พะยูงไหหลำ; Fragrant rosewood, Chinese rosewood

ไม้ต้นขนาดกลาง สูง 5 - 15 เมตร **ใบ** ประกอบแบบขนนก ปลายคี่ ใบย่อยรูปไข่หรือรูปรี กว้าง 2 - 3.5 เซนติเมตร ยาว 4 - 7 เซนติเมตร ปลายมนถึงเรียวแหลม โคนใบมน **ดอก** แบบช่อแยกแขนง ออกที่ซอกใบ มีขน กลีบเลี้ยงเชื่อมติดกันรูประฆัง ปลายแยก 5 แฉก กลีบดอก 5 กลีบ รูปดอกถั่ว สีขาวถึงสีเหลืองอ่อน เกสรเพศผู้ 10 เกสร ก้านชูอับเรณูเชื่อมติดกันเป็น 2 มัด มัดหนึ่ง 9 เกสร อีกมัด 1 เกสร รังไข่เหนือวงกลีบ **ผล** แห้งแตกสองแนว รูปใบหอกแกมขอบขนาน แบน สีน้ำตาล มี 1 - 2 เมล็ด

ช่วงออกดอกและติดผล ออกดอกเดือนกุมภาพันธ์ - มีนาคม
การกระจายพันธุ์ จีน (Fujian, Zhejiang to Hainan)
ประโยชน์ ปลูกเป็นไม้ให้ร่ม เนื้อไม้นำมาทำเครื่องเรือน
การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด



Pha yung hom

Medium-sized tree 5 - 15 m tall. **Leaves** odd pinnate; leaflets ovate or elliptic, 4 - 7 by 2 - 3.5 cm, apex obtuse to acute, base obtuse. **Flowers** in axillary panicle, hairy; calyx campanulate, 5-lobed; petals 5, papilionaceous flower; white to pale yellow; stamens 10, diadelphous; superior ovary. **Fruit** a legume, oblong-lanceolate, brown; 1 - 2 seeded.



ชะแมบทอง

Dendrolobium umbellatum (L.) Benth.

วงศ์ FABACEAE (LEGUMINOSAE)

ชื่ออื่น Horse bush





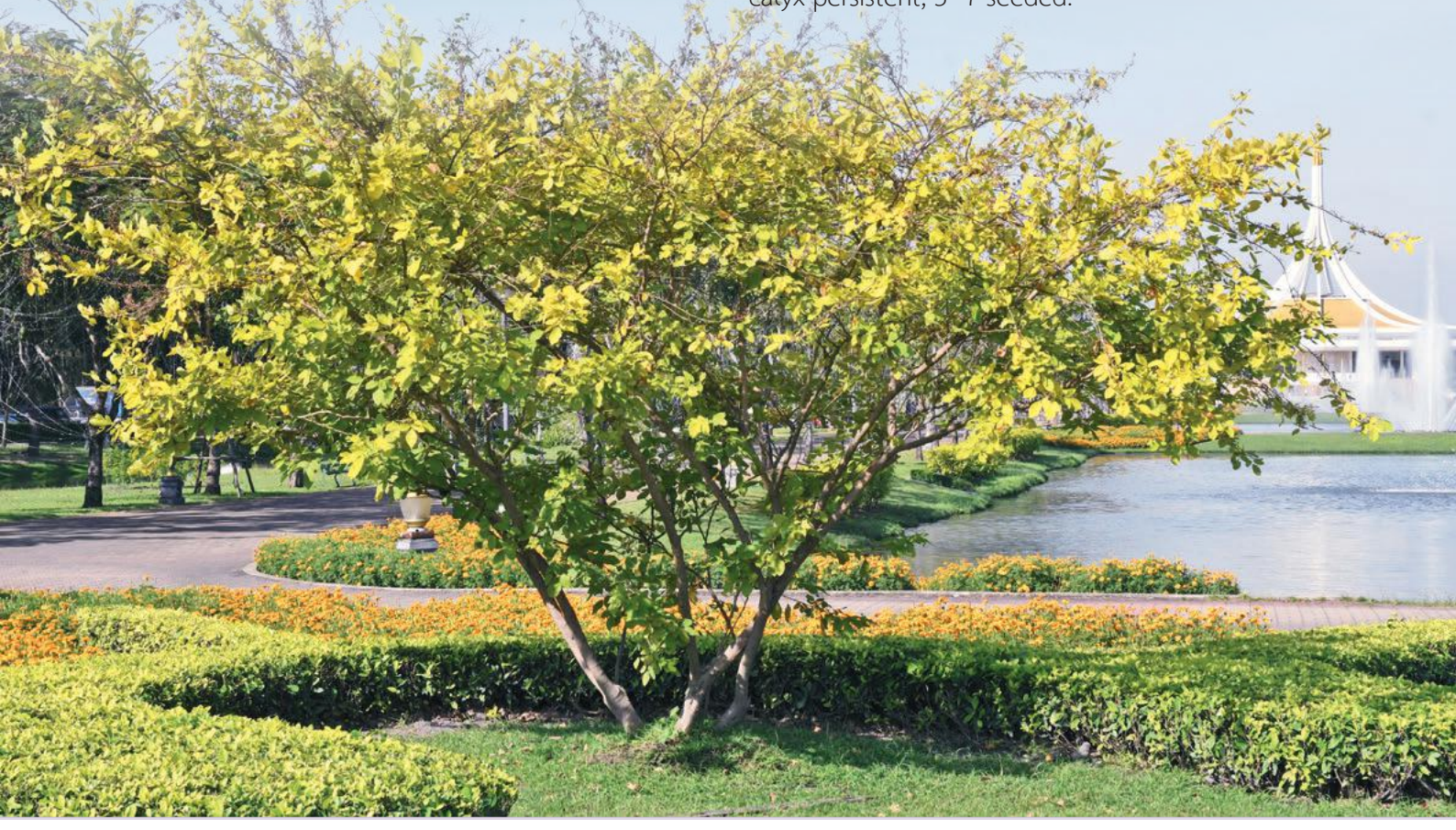


ไม้พุ่มหรือไม้ต้นขนาดเล็ก สูง 4 - 6 เมตร **ใบ** ประกอบแบบขนนกปลายคี่ เรียงสลับ ใบย่อยรูปรี มี 3 ใบย่อย ใบย่อยข้างมีขนาดเล็กกว่าใบย่อยปลาย กว้าง 2.8 - 4.5 เซนติเมตร ยาว 4.8 - 6.5 เซนติเมตร ปลายเว้าหรือแหลม โคนมน **ดอก** แบบช่อกระจุกสั้น ๆ ออกที่ซอกใบ 1 - 2 ช่อ กลีบเลี้ยงเชื่อมติดกันเป็นหลอด ปลายแยกเป็น 4 กลีบ ด้านนอกของกลีบเลี้ยงสีเหลืองอ่อน มีขนปกคลุม กลีบดอก 5 กลีบ รูปดอกถั่ว สีขาว เกสรเพศผู้ 10 เกสร ก้านชูอับเรณูเชื่อมติดกันเป็น 2 มัด มัดหนึ่ง 9 เกสร อีกมัด 1 เกสร รังไข่เหนือวงกลีบมีขนปกคลุม **ผล** แห้งแตกฝักหักข้อ กลีบเลี้ยงติดทน มี 5 - 7 เมล็ด

ช่วงออกดอกและติดผล ออกดอกเดือนตุลาคม - พฤศจิกายน
การกระจายพันธุ์ แอฟริกาเขตร้อนถึงแปซิฟิกตะวันตก
ประโยชน์ ปลูกเป็นไม้ประดับ
การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด ปักชำกิ่ง

Cha map thong

Shrub or small tree 4 - 6 m tall. **Leaves** odd pinnate, alternate; leaflets 3, elliptic, 4.8 - 6.5 by 2.8 - 4.5 cm, lateral leaflets smaller, apex retuse or acute, base obtuse. **Flowers** in axillary short 1 - 2 cymes; calyx tubed, 4-lobed, outside pale yellow, hairy; petals 5, papilionaceous flower, white; stamens 10, diadelphous; superior ovary, hairy. **Fruit** a lomentum; calyx persistent; 5 - 7-seeded.





ครามใหญ่

Indigofera suffruticosa Mill.

วงศ์ FABACEAE (LEGUMINOSAE)

ชื่ออื่น ครามเถื่อน ครามผี; Anil, Anil Indigo, Curi

ไม้พุ่ม อายุ 1 - 2 ปี สูง 1 - 1.2 เมตร กิ่งก้านมีขน **ใบ** ประกอบแบบขนนกปลายคี่ เรียงเวียน ใบย่อยเรียงตรงข้าม มี 13 - 15 ใบย่อย รูปรีกว้างประมาณ 1 เซนติเมตร ยาว 2.2 - 2.5 เซนติเมตร ปลายแหลม เป็นติ่งสั้น โคนป้านถึงแหลม แผ่นใบบาง ด้านบนสีเขียวหม่น ด้านล่างสีเขียวนวล มีหูใบ **ดอก** แบบช่อกระจะ ออกที่ซอกใบ ดอกย่อยจำนวนมาก กลีบเลี้ยงโคนเชื่อมติดกันเป็นถ้วยสั้น ปลายแยกเป็นกลีบสั้น สีเขียวอ่อน กลีบดอก 5 กลีบ รูปดอกถั่ว สีส้ม เกสรเพศผู้ 10 เกสร ก้านชูอับเรณูเชื่อมติดกันเป็น 2 มัด รังไข่เหนือวงกลีบ มีขนสั้นปกคลุม **ผล** แห้งแตกสองแนว รูปกึ่งทรงกระบอก สีน้ำตาลเข้ม ปลายโค้งขึ้น เมล็ดรูปกึ่งสี่เหลี่ยม สีน้ำตาลเข้ม จำนวนมาก

ช่วงออกดอกและติดผล ออกดอกเดือนตุลาคม - พฤศจิกายน

การกระจายพันธุ์ เขตร้อนและเขตกึ่งร้อนของอเมริกา นำเข้ามาปลูกในประเทศไทย

ประโยชน์ ปลูกเป็นพืชให้สีย้อม

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด

Khram yai

Shrub 1 - 1.2 m tall; branches hairy. **Leaves** odd pinnate, spirally arranged; leaflets 13 - 15, opposite, elliptic, 2.2 - 2.5 by about 1 cm, apex cuspidate, base broadly obtuse to acute, papery, dull green above, creamy green below. **Flowers** many, in axillary raceme; calyx short, cup-shaped, short 5-lobed, pale green; petals 5, papilionaceous flower, orange; stamens 10, diadelphous; superior ovary, short hairy. **Fruit** a legume, subcylindrical, dark brown, tip curved upwards; seeds quadrangular, numerous, dark brown.





ขยัน

Lysiphyllum strychnifolium (Craib) A. Schmitz

ชื่อพ้อง *Bauhinia strychnifolia* Craib

วงศ์ FABACEAE (LEGUMINOSAE)

ชื่ออื่น เครือขยัน สยาน หญ้านางแดง





ไม้เลื้อย เนื้อแข็ง มีมือเกาะ **ใบ** เดี่ยว รูปไข่แกมขอบขนาน กว้าง 3 - 7 เซนติเมตร ยาว 6 - 12 เซนติเมตร ปลายเรียวแหลมและมีติ่งหนาม โคนกลมถึงรูปหัวใจตื้น ก้านใบยาว 2 - 3.5 เซนติเมตร หูใบรูปเคียว **ดอก** แบบช่อกระจะ รูปทรงกระบอกแคบ สีแดง ออกที่ปลายกิ่ง ยาว 15 - 100 เซนติเมตร ดอกจำนวนมาก ใบประดับรูปลิ่ม ติดทน กลีบเลี้ยงเชื่อมติดกันเป็นรูปถ้วย ปลายแยก 5 กลีบ มีขนสั้นปกคลุม กลีบดอก 5 กลีบ สีแดงถึงแดงเข้ม เกสรเพศผู้ 3 เกสร ยื่นพ้นกลีบดอก เกสรเพศผู้เป็นหมัน 7 เกสร ยาวไม่เท่ากัน รังไข่เหนือวงกลีบ มีขนสั้นปกคลุม **ผล** แห้งแตกสองแนว รูปขอบขนาน ยาว 15 - 16 เซนติเมตร ปลายแหลม เปลือกแข็ง เมล็ดรูปขอบขนาน มี 8 - 9 เมล็ด

ช่วงออกดอกและติดผล เดือนกรกฎาคม - ตุลาคม

การกระจายพันธุ์ พืชเฉพาะถิ่นของประเทศไทย พบทางภาคเหนือแถบจังหวัดเชียงใหม่ ลำปาง ตาก สุโขทัย กำแพงเพชร และภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่จังหวัดเลย และกาฬสินธุ์ พบตามที่ราบลุ่ม ป่าเต็งรัง

ประโยชน์ ปลูกเป็นไม้ประดับ ลำต้นหรือราก ใช้เป็นยาบำรุงโลหิตสำหรับสตรี

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด ตอนกิ่ง

Khayan

Woody climber with curl tendril. **Leaves** simple, alternate, oblong-ovate, 6 - 12 by 3 - 7 cm, apex mucronate, base rounded to shallowly cordate, glabrous on both surfaces. **Flowers** narrowly raceme, red to crimson red, many-flowered, 15 - 100 cm long; calyx cup-shaped, 5-lobed petals 5; stamens 3 fertile and 7 sterile, fertile stamens protruding; superior ovary. **Fruit** a legume, hard, sword-shaped, apex acute, 15 - 16 cm long; seeds 8 - 9, oblong.







จักจั่น

Millettia xylocarpa Miq.

วงศ์ FABACEAE (LEGUMINOSAE)

ไม้ต้นผลัดใบขนาดกลาง สูง 5 - 7 เมตร เปลือกต้นสีน้ำตาลเทา เป็นร่องตื้น มีช่องอากาศกระจายเป็นแถวตามยาวทั่วลำต้น **ใบ** ประกอบแบบขนนกปลายคี่ เรียงสลับระนาบเดียว ใบย่อย เรียงตรงข้าม 5 - 7 คู่ รูปใบหอกกลับถึงใบหอกแกมขอบขนาน กว้าง 2.5 - 3 เซนติเมตร ยาว 6 - 7 เซนติเมตร ใบย่อยตรงปลายมีขนาดใหญ่สุด โคนมน หรือสอบเข้าเกือบรูปลิ่ม **ดอก** แบบช่อแยกแขนง ออกที่ปลายกิ่ง กลีบเลี้ยงเชื่อมติดกันคล้ายรูประฆัง ปลายแยกเป็น 5 แฉก สีน้ำตาลแดง กลีบดอก 5 กลีบ รูปดอกถั่ว สีเหลืองอ่อนหรือเขียวอ่อน เกสรเพศผู้ 10 เกสร ก้านชูอับเรณูเชื่อมติดกันเป็น 2 มัด รังไข่เหนือวงกลีบ **ผล** แห้งแตกสองแนว แข็งหนา สีน้ำตาล มีช่องระบายอากาศกระจายอยู่บริเวณขอบฝัก เมล็ดแบน สีน้ำตาล มี 2 - 3 เมล็ด

ช่วงออกดอกและติดผล เดือนมีนาคม - สิงหาคม
การกระจายพันธุ์ พบในป่าเบญจพรรณและเขาหินปูนที่ความสูง 50 - 350 เมตร กระจายพันธุ์ในอินเดีย ศรีลังกา พม่า ไทย ลาว กัมพูชา และเวียดนาม
ประโยชน์ ปลูกเป็นไม้ประดับ เจริญเติบโตเร็ว
การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด

Chakka chan

Medium-sized tree, 5 - 7 m tall, deciduous; bark greyish brown, shallowly fissured, with rows of lenticels. **Leaves** odd pinnate, alternate distichous; leaflets 5 - 7 pairs, lanceolate to oblong lanceolate, 6 - 7 by 2.5 - 3 cm, terminal ones largest, base obtuse or tapering. **Flowers** in terminal panicle; calyx campanulate, 5-lobed, reddish brown; petals 5, pale yellow or pale green; stamens 10, diadelphous; superior ovary. **Fruit** a legume, brown, thick and with scattered lenticels at edges; 2 - 3 seeded, brown, flattened.









หยีน้ำ

Pongamia pinnata (L.) Pierre

วงศ์ FABACEAE (LEGUMINOSAE)

ชื่ออื่น ปงจั่น; Indian beech, Pongame oiltree

ไม้ต้น สูง 15 - 25 เมตร **ใบ** ประกอบแบบขนนกปลายคี่ เรียงสลับ ใบย่อยเรียงตรงข้าม รูปรี กว้าง 6 - 9 เซนติเมตร ยาว 10 - 17 เซนติเมตร **ดอก** แบบช่อแยกแขนง ออกที่ซอกใบหรือตามกิ่งก้าน ดอกย่อยจำนวนมาก กลีบเลี้ยงเชื่อมติดกันเป็นถ้วยสั้น สีม่วงแดงคล้ำ ปลายหยักตื้น 5 กลีบ กลีบดอก 5 กลีบ รูปดอกถั่ว สีม่วงแดง เกสรเพศผู้ 10 เกสร ก้านชูอับเรณูเชื่อมติดกันเป็น 2 มัด รังไข่เหนือวง กลีบ **ผล** แห้งแตกสองแนว รูปรี เปลือกแข็งหนา สีน้ำตาล เมล็ดแบน สีน้ำตาล มี 2 - 3 เมล็ด

ช่วงออกดอกและติดผล ออกดอกกุมภาพันธ์ - มีนาคม
การกระจายพันธุ์ เขตร้อนและเขตกึ่งร้อนของเอเชียถึงแปซิฟิกตะวันตก
ประโยชน์ ปลูกให้ร่มเงา
การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด

Yi nam

Tree, 15 - 25 m tall. **Leaves** odd pinnately compound, alternate; leaflets opposite, elliptic, 10 - 17 by 6 - 9 cm. **Flowers** panicle, axillary or cauliflorous, numerous; calyx short cupular, dark purple-red, apex 5-shallowly lobed; petals 5, papilionaceous flower, reddish purple; stamens 10, diadelphous; superior ovary. **Fruit** a legume, ellipsoid, brown, thick and hard, 2 - 3 seeded, brown, flattened.







เหลืองออสเตรเลีย

Senna pallida (Vahl) Irwin & Barneby
วงศ์ FABACEAE (LEGUMINOSAE)
ชื่ออื่น Twin-flowered cassia



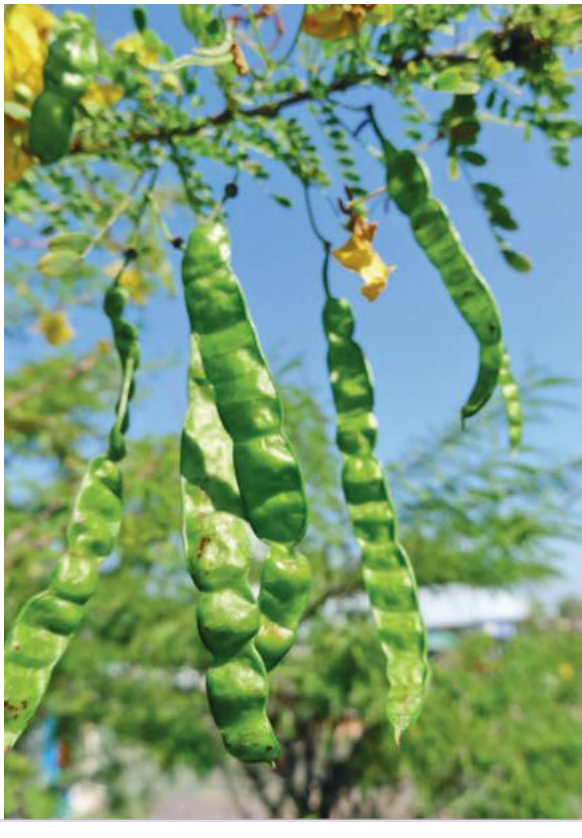
ไม้พุ่ม อายุหลายปี สูง 3 - 4 เมตร ลำต้นสีน้ำตาลอมเทา **ใบ** ประกอบแบบขนนกปลายคู่ เรียงสลับ ใบย่อย เรียงตรงข้าม 6 - 12 คู่ รูปรีกว้าง ปลายมน โคนมน ขอบเรียบ **ดอก** แบบช่อกระจะ ออกตามซอกใบและปลายกิ่ง กลีบเลี้ยง 5 กลีบ รูปรีกว้าง ปลายมน สีเขียวอมเหลือง กลีบดอก 5 กลีบ รูปไข่กลับ ขอบกลีบดอกเป็นคลื่นเล็กน้อย สีเหลือง เกสรเพศผู้ 6 เกสร รังไข่เหนือวงกลีบ **ผล** แห้งแตกสองแนว รูปขอบขนาน สีน้ำตาล มีหลายเมล็ด

ช่วงออกดอกและติดผล ออกดอกกุมภาพันธ์ - มีนาคม
การกระจายพันธุ์ เขตร้อนและเขตกึ่งร้อนของเอเชียถึงแปซิฟิกตะวันตก
ประโยชน์ ปลูกเป็นไม้ประดับ
การขยายพันธุ์ ปักชำ ตอนกิ่ง เพาะเมล็ด

Lueang Australia

Shrub 3 - 4 m tall; bark greyish brown. **Leaves** even pinnate, alternate; leaflets opposite; 6 - 12 pairs, terminal broadly elliptic, obtuse at both ends, margin entire. **Flowers** raceme, terminal and axillary; sepals 5, broadly elliptic, tip obtuse, yellowish green; petals 5, obovate, edge slightly wavy, yellow; stamens 6; superior ovary. **Fruit** a legume, oblong, brown; seeds many.



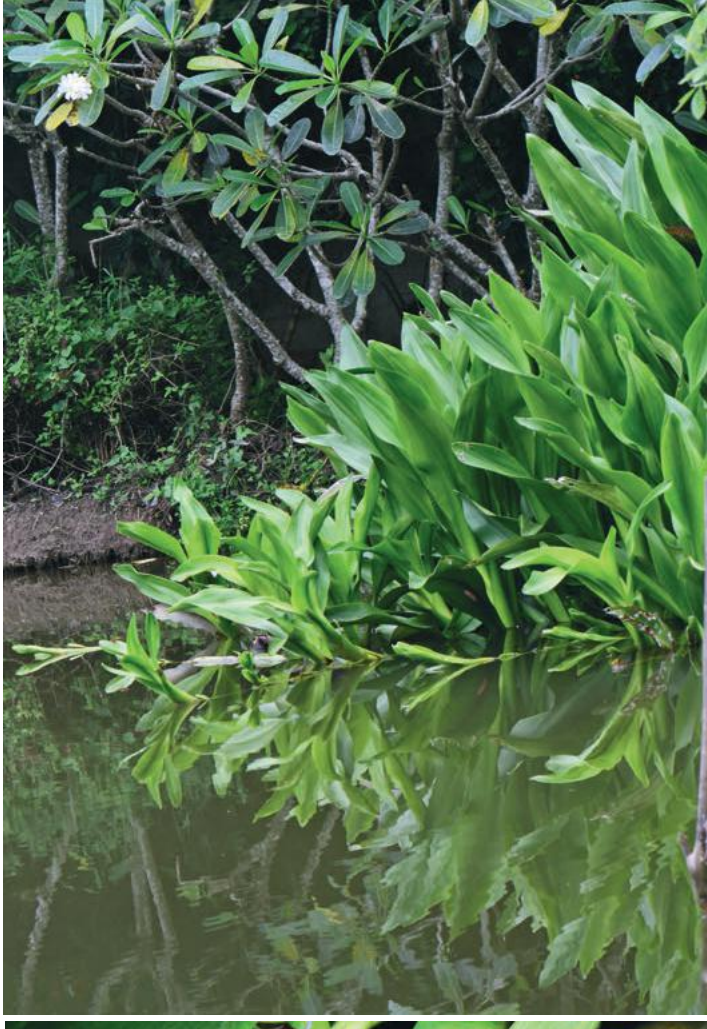


กง

Hanguana malayana (Jack) Merr.
ชื่อพ้อง *Veratrum malayanum* Jack
วงศ์ HANGUANACEAE
ชื่ออื่น ปรง กงน้ำ บากง

ไม้น้ำล้มลุก อายุหลายปี แตกกอแน่น สูง 1 - 2 เมตร มีเหง้าใหญ่ทอดไปตามพื้นน้ำ และรากแตกแขนงออกมายึดผิวดิน **ใบ** เดี่ยว รูปใบหอก กว้าง 5 - 9 เซนติเมตร ยาว 80 - 120 เซนติเมตร ปลายใบแหลม โคนใบแผ่เป็นกาบหุ้มลำต้น แผ่นใบหนา **ดอก** แบบช่อแยกแขนง ดอกแยกเพศอยู่ในช่อเดียวกัน ก้านช่อดอกแข็ง ช่อดอกย่อยแตกจากก้านช่อดอกเป็นชั้น ๆ จำนวนมาก ดอกจำนวนมาก สีเหลืองหรือสีน้ำตาลอ่อน กลีบรวม 6 กลีบ เรียงเป็น 2 ชั้น ชั้นละ 3 กลีบ ดอกเพศผู้มีเกสรเพศผู้ 6 เกสร รังไข่ไม่สมบูรณ์ ดอกเพศเมียมีเกสรเพศผู้เป็นหมัน 2 เกสร รังไข่เหนือวงกลีบ มี 3 พู ภายในมี 1 ช่อง **ผล** แบบผลผนังชั้นในแข็ง รูปไข่ เส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 2 เซนติเมตร เปลือกแข็ง ผิวเรียบเป็นมัน ผลสุกสีแดง มี 1 เมล็ด

ช่วงออกดอกและติดผล -
การกระจายพันธุ์ ออสเตรเลีย ปาปัวนิวกินี ศรีลังกา มาเลเซีย ประเทศไทยพบทางภาคใต้
ประโยชน์ ปลูกเป็นไม้ประดับ
การขยายพันธุ์ แยกหน่อ





Kong

Perennial sedge by edge of the pond, 1 - 2 m tall, underground part with stolon. **Leaves** simple narrowly lanceolate, 80 - 120 by 5 - 9 cm, apex acuminate, lower part enlarged enclosing the culm. **Flowers** panicle, monoecious, many, peduncle hard; male flower tepals 6, stamens 6; female flower with 2 sterile stamens, superior ovary, 3-loculed;. **Fruit** a drupe, ovoid, 2 cm in diameter, ripen red; 1 seed.







กระบก

Irvingia malayana Oliv. ex A.W.Benn.

วงศ์ IRVINGIACEAE

ชื่ออื่น มะมื่น หมากบก

ไม้ต้นขนาดใหญ่ สูงได้ถึง 30 เมตร **ใบ** เดี่ยว เรียงสลับ รูปรีแกมรูปขอบขนานหรือรูปไข่ กว้าง 2.5 - 9 เซนติเมตร ยาว 8 - 20 เซนติเมตร ปลายแหลมเป็นติ่ง โคนมน แผ่นใบหนาคล้ายแผ่นหนัง มีหูใบม้วนหุ้มยอด **ดอก** แบบช่อแยกแขนง ออกที่ซอกใบและปลายกิ่ง ดอกจำนวนมาก สีขาวแกมเหลือง กลีบเลี้ยง 5 กลีบ กลีบดอก 5 กลีบ เกสรเพศผู้ 10 เกสร รังไข่เหนือวงกลีบ **ผล** แบบผลผนังชั้นในแข็ง รูปกลมรีหรือค่อนข้างเป็นรูปไข่แบนเล็กน้อย มี 3 เมล็ด เนื้อในเมล็ดสีขาว มีน้ำมัน

ช่วงออกดอกและติดผล ออกดอกเดือนมกราคม - มีนาคม ผลแก่เดือนกุมภาพันธ์ - พฤษภาคม

การกระจายพันธุ์ ออสเตรเลีย ปาปัวนิวกินี ศรีลังกา มาเลเซีย ประเทศไทยพบทางภาคใต้

ประโยชน์ เนื้อในเมล็ดกินได้ น้ำมันที่ได้จากเนื้อในเมล็ดใช้ทำอาหาร สบู่ และเทียนไข

การขยายพันธุ์ แยกหน่อ

Kra bok

Large tree up to 30 m tall. **Leaves** simple, alternate, oblong-elliptic or ovate, 8 - 20 by 2.5 - 9 cm, apex mucronate, base obtuse, coriaceous; stipule enrolled enclosing terminal shoots. **Flowers** panicle, axillary and terminal, small, numerous, yellowish white; sepals 5; petals 5; stamens 10; superior ovary. **Fruit** a drupe, elliptic-rounded or subovoid, slightly flattened; 3-seeded, aril white, endosperm oily.





นางแย้มชวา

Clerodendrum speciosissimum Drapiez

วงศ์ LAMIACEAE (LABIATAE)

ชื่ออื่น Java glorybower

ไม้พุ่ม สูง 2 - 4 เมตร กิ่งก้านเป็นสี่เหลี่ยม มีขนสั้นปกคลุมทุกส่วน **ใบ** เดี่ยว เรียงตรงข้ามสลับตั้งฉาก รูปไข่กว้าง กว้างประมาณ 15 เซนติเมตร ยาวประมาณ 17 เซนติเมตร ปลายใบแหลมหรือเรียวแหลม โคนใบรูปหัวใจ ขอบใบหยักซี่เลื่อยห่างๆ มีขนนุ่มปกคลุมทั้งสองด้าน ก้านใบยาว 15 - 17 เซนติเมตร มีขนสั้นปกคลุม **ดอก** แบบช่อกระจุกประกอบ ออกที่ปลายยอด ช่อย่อยมีดอกข้างสองดอก กลีบเลี้ยงเชื่อมติดกันเป็นหลอดสั้น ปลายแยกเป็น 5 กลีบ สีแดง กลีบดอกเชื่อมติดกันเป็นหลอดแคบ ปลายแยกเป็น 5 กลีบ กลีบบนรูปกึ่งช้อนกลับ กลีบอีก 4 กลีบพลิกขึ้นด้านบน สีส้มแดง เกสรเพศผู้ 4 เกสร ติดบนหลอดกลีบดอก รังไข่เหนือวงกลีบ ก้านยอดเกสรเพศเมียสีแดงอ่อน ยอดเกสรเพศเมีย 2 แฉก **ผล** แบบผลผนังชั้นในแข็ง สีเขียวเข้ม

ช่วงออกดอกและติดผล ออกดอกเดือนตุลาคม - พฤศจิกายน
การกระจายพันธุ์ พืชพื้นเมืองมาเลเซียจนถึงวานูวาตู
ประโยชน์ ปลูกเป็นไม้ประดับ ชอบแสงแดดจัดหรือมีร่มเงาบ้าง
การขยายพันธุ์ ตัดกิ่งปักชำ หรือเกิดต้นใหม่จากราก

Nang yaem chawa

Shrub 2 - 4 m tall; branches and branchlets quadrangular, all parts short soft hairy. **Leaves** simple, decussate, broadly ovate, about 17 by 15 cm, apex acute to acuminate, base cordate, margin dentate, softly hairs on both sides; petiole 15 - 17 cm long. **Flowers** in terminal compound cymes; each cymule with 2 lateral flowers; calyx short tube, 5-lobed, red; corolla narrowly tube, 5-lobed, upper lobe spathulate-like, the rest 4 turned upwards, orange-red; stamens 4, attached on corolla tube; superior ovary, style pale red, stigma 2-lobed. **Fruit** a drupe, hard, dark green.







อรัญญิการ์

Oxera splendida (F.Muell.) Gâteblé & Barrabé
ชื่อพ้อง *Faradaya splendida* F. Muell.
วงศ์ LAMIACEAE (LABIATAE)
ชื่ออื่น Glory vine

ไม้เลื้อยขนาดใหญ่ **ใบ** เดี่ยว เรียงตรงข้าม พบบ้างที่เรียงเป็นวงรอบข้อมี 3 ใบ รูปใบหอกหรือใบหอกแกมรูปรี กว้างประมาณ 12 เซนติเมตร ยาวประมาณ 27 เซนติเมตร ปลายเรียวแหลม โคนกลม แผ่นใบด้านบนสีเขียวหม่น ด้านล่างสีเขียวอ่อน **ดอก** แบบช่อกระจุกเชิงประกอบสั้น ๆ ดอกข้าง 1 หรือ 2 ดอก ออกที่ซอกใบ ก้านช่อดอกยาว 1 - 2 เซนติเมตร ดอกสีขาว มีกลิ่นหอม กลีบเลี้ยงเชื่อมติดกัน รูปไข่แกมกระสวยแคบ ปลายเรียวแหลม สีเขียวอ่อน กลีบดอกเชื่อมติดกันเป็นกรวยแคบ สีเขียวอ่อนเกือบขาว ปลายแยกเป็น 4 กลีบ สีขาว เกสรเพศผู้ 4 เกสร ติดบนหลอดกลีบดอก สีขาว รังไข่เหนือวงกลีบ **ผล** แบบผลสด รูปไข่ สีขาว ผิวขรุขระเล็กน้อย มี 1 เมล็ด ยังไม่พบติดผลในไทย

ช่วงออกดอกและติดผล ออกดอกเดือนมกราคม - กุมภาพันธ์
การกระจายพันธุ์ ออสเตรเลีย นำเข้ามาปลูกในประเทศไทย
ประโยชน์ ปลูกเป็นไม้ประดับ ดอกสวยงาม มีกลิ่นหอม เปลือกใช้เบื่อปลา
การขยายพันธุ์ ปักชำ

Aran yika

Large woody climber. **Leaves** simple, opposite, sometimes whorled with 3 leaves, blade lanceolate or elliptic-lanceolate, about 27 by 12 cm, apex acuminate, base rounded. **Flowers** white, fragrant, in short compound cymes, axillary, lateral flowers 1 - 2; peduncle 1 - 2 cm long; calyx narrowly fusiform-ovate, apex acuminate, pale green; corolla narrow conical, whitish pale green, upper part expanded to 4 lobes; stamens 4, white, attached on collora tube; superior ovary. **Fruit** fleshy, ovoid, white rough surface; 1-seed.



ลำแพน

Sonneratia ovata Backer

วงศ์ LYTHRACEAE (SONNERATIACEAE)

ชื่ออื่น ลำพูต้น ลำแพนทะเล; Mangrove apple

ไม้ต้นขนาดเล็กถึงกลาง ไม่ผลัดใบ สูง 4 - 10 เมตร กิ่งก้านเหลี่ยม มีรากหายใจสูงจากพื้นดิน 15 - 30 เซนติเมตร **ใบ** เดี่ยว ออกตรงข้าม รูปไข่กว้างหรือเกือบกลม กว้าง 5 - 7 เซนติเมตร ยาว 7 - 8 เซนติเมตร ปลายมน โคนกลม ขอบเรียบ แผ่นใบหนา **ดอก** เดี่ยว หรือออกเป็นกลุ่ม 2 - 3 ดอก ก้านดอกสั้น กลีบเลี้ยงเชื่อมติดกันเป็นถ้วย ปลายแยกเป็น 6 แฉก ติดคงทน ไม่มีกลีบดอก เกสรเพศผู้จำนวนมาก เรียวยาว สีขาว รังไข่เหนือวงกลีบ ก้านเกสรเพศเมียเรียวยาว ยอดเกสรเพศเมียเป็นตุ่มกลม **ผล** แบบผลมีเนื้อหนึ่งถึงหลายเมล็ด ทรงกลม แบนตอนบนมีก้านเกสรเพศเมียยาวติดอยู่ เมล็ดขนาดเล็กจำนวนมาก

ช่วงออกดอกและติดผล ตลอดทั้งปี

การกระจายพันธุ์ ไทย กัมพูชา มาเลเซีย อินโดนีเซีย ถึงออสเตรเลีย

ประโยชน์ ผลสามารถนำมารับประทาน แก้กระหายน้ำ ยอดและใบแก่ตำให้ละเอียดผสมน้ำฉีดพ่นป้องกันยุงลาย

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด

Lam phaen

Small to medium evergreen tree, 4 - 10 m tall; branches and branchlets quadrangular; pneumatophores 15 - 30 cm above the ground. **Leaves** simple, opposite, broadly ovate to suborbicular, 7 - 8 by 5 - 7 cm, apex obtuse, base rounded, margin entire, coriaceous. **Flowers** solitary or in clusters of 2-3; pedicel short; calyx cup-shaped, 6-lobed, persistent; petal absent; stamens numerous, slender, white; superior ovary, style slender, stigma knob-shaped. **Fruit** a berry, depressed globose, green, with persistent style at tip; seeds minute, many.









เพลิงภาณุ

Brachychiton acerifolius (A. Cunn. ex G. Don) F. Muell.

วงศ์ MALVACEAE-STERCULIOIDEAE (STERCULIACEAE)

ชื่ออื่น Flame tree, Lilawara flame tree, Flaschenbaum

ไม้ต้น ผลัดใบ สูงประมาณ 35 เมตร **ใบ** เดี่ยว เรียงเวียน รูปสี่เหลี่ยมข้าวหลามตัดถึงรูปไข่ กว้าง 15 - 30 เซนติเมตร ยาว 10 - 30 เซนติเมตร ปลายเรียวแหลม โคนมน ขอบเรียบหรือแตกเป็น 3 - 5 พู เกลี้ยง ก้านใบยาว 10 - 20 เซนติเมตร **ดอก** แบบช่อกระจุกแยกแขนง ออกที่ปลายยอด ดอกย่อยจำนวนมาก เส้นผ่านศูนย์กลาง 1 - 2 เซนติเมตร สีแดงสด กลีบเลี้ยงเชื่อมติดกันเป็นรูประฆัง ปลายแยกเป็น 5 กลีบ ไม่มีกลีบดอก เกสรเพศผู้จำนวนมาก เชื่อมติดกันเป็นมัด รังไข่เหนือวงกลีบ มีขนปกคลุม ก้านเกสรเพศเมียสีขาว ยอดเกสรเพศเมียเป็นตุ่ม **ผล** กลุ่ม ผลย่อยแบบผลแห้งแตกแนวเดียว เปลือกแข็งสีดำเป็นมัน ยาวประมาณ 10 เซนติเมตร ปลายเป็นจะงอย ผนังผลชั้นในมีขนสั้นนุ่ม เมล็ดรูปไข่จำนวนมาก มีเยื่อหุ้มเมล็ดสีเหลือง

ช่วงออกดอกและติดผล ออกดอกเดือนตุลาคม - มีนาคม ติดผลเดือนเมษายน - พฤษภาคม

การกระจายพันธุ์ ออสเตรเลีย ในป่าดิบชื้นและป่าดิบแล้ง นำเข้ามาปลูกในประเทศไทย

ประโยชน์ ปลูกเป็นไม้ประดับ เมล็ดรับประทานได้

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด

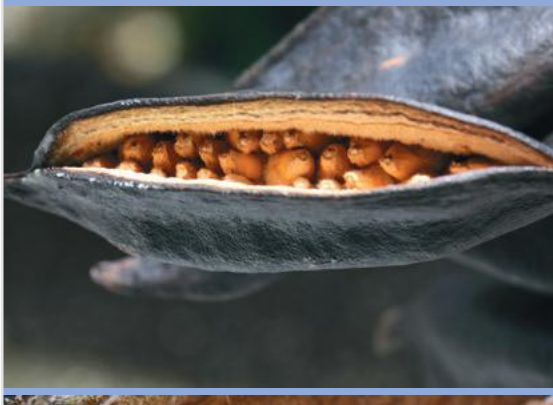
Phloeng pha nu

Deciduous tree up to 35 m tall. **Leaves** simple, spirally arranged, crowded at end of twig, varying in shape, blade trapezoid to ovate, 10 - 30 by 15 - 30 cm, apex acuminate, with 3 - 5 deeply lobes, glossy green and glabrous; petiole 10 - 20 cm long. **Flowers** panicle cyme, terminal, bright red, many, 1 - 2 cm in diameter, much branched; calyx campanulate-like, enlarged at tip forming 5 deltoid lobes; petal absent; stamens many, fused in a bundle; superior ovary, hairy, style white, stigma knob-shaped. **Fruits** aggregate, fruitlet follicle, boat-shaped, 10 cm long, leathery, dark brown; seed many, ovate, with yellow aril.











ไหมจุรี

Ceiba speciosa (A. St.-Hil., A. Juss. & Cambess.) Ravenna

ชื่อพ้อง *Chorisia speciosa* A. St.-Hil., A. Juss. & Cambess.

วงศ์ MALVACEAE (BOMBACACEAE)

ชื่ออื่น งิ้วชมพู นุ่นทิพย์; False silk tree, Silk floss tree

ไม้ต้น สูง 10 - 15 เมตร ต้นอ่อนมีหนามตามลำต้น **ใบ** ประกอบรูปนิ้วมือ เรียงเวียน ใบย่อย 5 - 7 ใบ รูปใบหอก กว้าง 2 - 6.5 เซนติเมตร ยาวประมาณ 6 - 16 เซนติเมตร ปลายเรียวแหลม โคนแหลม ขอบหยักฟันเลื่อย **ดอก** แบบช่อกระจะ ออกที่ซอกใบและปลายยอด ก้านดอกย่อยยาวประมาณ 2.5 เซนติเมตร กลีบเลี้ยงเชื่อมติดกัน รูปถ้วยปลายแคบ ปลายแยก 4 - 5 กลีบ สีเขียวอ่อนอมม่วงแดง กลีบดอก 5 กลีบ รูปใบหอกแคบ ครึ่งล่างสีขาว มีขีดสีม่วงแดง ครึ่งบนสีชมพู เกสรเพศผู้ 5 เกสร เกสรเพศผู้เป็นหมัน 5 เกสร อับเรณูเป็นหมันสีม่วงแดง มีขนยาวสีขาวปกคลุม ก้านชูอับเรณูเชื่อมติดกันเป็นมัดเดียว รังไข่เหนือวงกลีบ ก้านยอดเกสรเพศเมียสีขาว ยอดเกสรเพศเมียเป็นตุ่มสีชมพูอ่อน **ผล** แบบผลแห้งแตกเป็น 5 ซีก เส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 7 มิลลิเมตร เมล็ดฝังอยู่ในเนื้อผลที่เป็นเส้นใยคล้ายไหมสีขาว เมล็ดจำนวนมาก

ช่วงออกดอกและติดผล ออกดอกเดือนพฤษภาคม

การกระจายพันธุ์ บราซิล อาร์เจนตินา นำเข้ามาปลูกในประเทศไทย

ประโยชน์ ปลูกเป็นไม้ประดับ คนพื้นเมืองใช้เส้นใยจากผลยัดหมอนแบบเดียวกับนุ่น

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด

Mai churi

Tree 10 - 15 m tall; young stem with stout triangular spines. **Leaves** palmate, spirally arranged; leaflets 5 - 7, lanceolate 6 - 16 by 2 - 6.5 cm, apex acuminate, base cuneate, margin serrate. **Flowers** racemes, axillary and terminal; pedicels about 2.5 cm long; calyx cup-shaped, upper part expanded to 4 - 5 lobes, reddish purple-green; petals 5, narrowly lanceolate, lower part white with pink streaks, upper part pink; stamens 5 fertile and 5 sterile, 8 - 9 cm long, filament white, fused, sterile anthers reddish purple, white long hairy; superior ovary, style white, stigma pinkish knob. **Fruit** a capsule, spliting into 5 valves, ovoid-spherical, about 7 mm in diameter; seed many, black, surrounded by white silky hairy.







หงอนไก่ฟ้า

Ngon kai fa

Heritiera macrophylla Wall. ex Kurz

วงศ์ MALVACEAE (STERCULIACEAE)

ชื่ออื่น ปอขี้ตุ่น

ไม้ต้น สูง 12 - 20 เมตร มีลำต้นพอน **ใบ** เดี่ยว เรียงเวียน รูปรีแกมรูปขอบขนาน กว้าง 6 - 8 เซนติเมตร ยาว 10 - 20 เซนติเมตร ปลายแหลม โคนมนถึงกึ่งรูปหัวใจ ด้านบนสีเขียวเข้ม ด้านล่างสีเทาอมน้ำตาล ก้านใบยาว 2 - 4 เซนติเมตร **ดอก** แบบช่อแยกแขนง ออกที่ซอกใบ ดอกแยกเพศร่วมช่อ กลีบเลี้ยงเชื่อมติดกันรูประฆัง ปลายแยกเป็น 5 กลีบ สีชมพูเข้ม ไม่มีกลีบดอก เกสรเพศผู้ 6 - 8 เกสร รังไข่เหนือวงกลีบ **ผล** แบบผลเปลือกแข็ง รูปรี เบี้ยว ยาวประมาณ 5 เซนติเมตร สีน้ำตาล ปลายมีจะงอยคล้ายหางปลา ยาวประมาณ 1.5 เซนติเมตร มี 1 เมล็ด

ช่วงออกดอกและติดผล ธันวาคม - เมษายน

การกระจายพันธุ์ อินเดีย พม่า จีน (เกาะไหหลำ) และภูมิภาคอินโดจีน

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด

Tree 12 - 20 m tall; buttressed. **Leaves** simple, spirally arranged, oblong-elliptic, 10 - 20 by 6 - 8 cm, apex acute, base obtuse to subcordate, dark green, upper scattered short hairy, brownish grey, lower prominent veins; petiole 2 - 4 cm long. **Flowers** panicles, axillary, monoecious; calyx campanulate, 5-lobed in the upper part, dark pink; petals absent; stamens 6 - 8; superior ovary. **Fruit** a nut, obliquely ellipsoid, about 5 cm long, brown, fishtail-like beaked, about 1.5 cm long; 1 seed.









ชบาจิ๋ว

Hibiscus hirtus L.
วงศ์ MALVACEAE
ชื่ออื่น Lesser mallow

ไม้พุ่ม สูงประมาณ 1 เมตร **ใบ** เดี่ยว เรียงเวียน รูปไข่ กว้าง 4.5 - 5 เซนติเมตร ยาวประมาณ 7 เซนติเมตร ปลายเรียวแหลม โคนกลม ขอบหยักฟันเลื่อยห่าง ๆ แผ่นใบมีขนสั้นประปรายทั้งสองด้าน **ดอก** เดี่ยว ออกที่ซอกใบ ก้านดอกยาวประมาณ 3.5 เซนติเมตร เล็กเรียว มีขนสีขาวปกคลุม มีริ้วประดับรูปแถบ สีเขียวอ่อน กลีบเลี้ยงเชื่อมติดกันเป็นถ้วยสั้น ปลายแยก 5 กลีบ สีเขียวอ่อนเกือบขาว กลีบดอก 5 กลีบ รูปไข่กลับ สีส้ม เกสรเพศผู้จำนวนมาก เชื่อมติดกัน 1 มัด ก้านชูอับเรณูสีส้ม อับเรณูสีเหลืองสด รังไข่เหนือวงกลีบ ก้านยอดเกสรเพศเมีย 1 ก้าน ปลายแยกเป็น 5 ก้าน สีส้ม ยอดเกสรเพศเมียเป็นตุ่ม มีขนหนามปกคลุม **ผล** แบบผลแห้งแตกเป็น 5 ซีก รูปกลมแป้น เส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 7 มิลลิเมตร เมล็ดรูปเสี้ยว มีขนยาวสีขาว

ช่วงออกดอกและติดผล ตลอดทั้งปี
การกระจายพันธุ์ อินเดีย ไทย มาเลเซีย และอินโดนีเซีย
ประโยชน์ ปลูกเป็นไม้ประดับ เจริญเติบโตเร็ว ออกดอกง่าย นิยมปลูกเป็นแปลง
การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด

Chaba jiew

Shrub about 1 m tall. **Leaves** simple, spirally arranged, ovate, about 7 by 4.5 - 5 cm, apex acuminate, base rounded, margin remotely serrate, both surfaces short hairy. **Flowers** solitary, axillary; peduncle slender, about 3.5 cm long, white hairy; involucral bract linear, pale green; calyx short cupuliform, 5 - lobed, greenish white; petals 5, orange, obovate; stamens numerous, fused in a bundle, filament orange, anther bright yellow; superior ovary, 5 orange branches, stigma knob, papillate. **Fruit** a capsule, depressed globose, ca 7 mm in diameter, pale brown, splitting into 5 valves; seeds, falcate, white hairy.







สีเสียดเปลือก

Pentace burmanica Kurz

วงศ์ MALVACEAE (STERCULIACEAE)

ชื่ออื่น Burma mahogany, Malunak

ไม้ต้นไม่ผลัดใบ ขนาดใหญ่ สูง 30 - 40 เมตร **ใบ** เดี่ยว เรียงสลับระนาบเดียว รูปขอบขนาน กว้าง 4 - 6 เซนติเมตร ยาว 15 เซนติเมตร ปลายเรียวแหลม โคนกลมและเบี้ยว ด้านบนมีขนสั้นประปราย ด้านล่างมีขนสั้นนุ่ม **ดอก** แบบช่อแยกแขนง ออกที่ปลายกิ่งและซอกใบใกล้ปลายกิ่ง ช่อดอกย่อยแบบช่อกระจุกมีดอกข้างหนึ่งดอก มีขนสั้น ดอกย่อยมีกลิ่นหอม กลีบเลี้ยงเชื่อมติดกัน ปลายแยกเป็น 5 กลีบ ด้านนอกมีขนนุ่มสั้นปกคลุม กลีบดอก 5 กลีบ สีขาว เกสรเพศผู้จำนวนมาก รังไข่เหนือวงกลีบ **ผล** แบบผลมีปีก แผ่เป็นครีบตามยาว 5 ปีก เมล็ดรูปกระสวย

ช่วงออกดอกและติดผล เดือนธันวาคม - เมษายน
การกระจายพันธุ์ บังกลาเทศ พม่า ไทย ลาว กัมพูชา
ประโยชน์ ปลูกเป็นไม้ประดับ เปลือกสีเสียดนำมาเคี้ยวกับหมาก เนื้อไม้ใช้ทำเครื่องเรือน
การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด

Si sait plueak

Large evergreen tree 30 - 40 m tall. **Leaves** simple, distichous, oblong, about 15 by 4 - 6 cm, apex acuminate, base obliquely rounded, scattered short hairy above, soft short hairs below. **Flowers** panicles, fragrant, with 1 lateral flower, terminal or in leaf axils near end of twigs; calyx fused, 5-lobed, short soft hairy outside; petals 5, white; stamens numerous; superior ovary. **Fruit** samara, 5-winged; seeds spindle-shaped.





ตองเต่า

Pterospermum cinnamomeum Kurz

วงศ์ MALVACEAE (STERCULIACEAE)

ชื่ออื่น จ้าหลอด ตองเต่าขน

ไม้ต้น สูง 5 - 10 เมตร **ใบ** เดี่ยว เรียงสลับระนาบเดียว รูปขอบขนานแกมรูปใบหอก กว้าง 4.5 - 5.5 เซนติเมตร ยาว 10 - 12 เซนติเมตร ปลายเป็นติ่งแหลม โคนกลมและเบี้ยว ด้านล่างเส้นใบนูน สีน้ำตาลอ่อนอมเงิน มีขนสีน้ำตาลอมเหลือง ก้านใบยาวประมาณ 1.5 เซนติเมตร มีขนปกคลุมแน่น **ดอก** เดี่ยว ออกที่ซอกใบ กลีบเลี้ยง 5 กลีบ รูปแถบ ด้านนอกสีน้ำตาล มีขนสีทองปกคลุม กลีบดอก 5 กลีบ รูปแถบ สีขาวนวล เมื่อโรยเปลี่ยนเป็นสีเหลืองอมน้ำตาล เกสรเพศผู้ 15 เกสร สีขาวนวล รังไข่เหนือวงกลีบ **ผล** แบบผลแห้งแตกเป็น 5 ซีก รูปกระสวยถึงรูปไข่ มีร่องตื้นตามยาว 5 ร่อง ด้านนอกมีขนแน่น เมล็ดจำนวนมาก มีปีกบาง

ช่วงออกดอกและติดผล ออกดอกเดือนมีนาคม - เมษายน

การกระจายพันธุ์ อินโดจีน

ประโยชน์ ปลูกเป็นไม้ประดับ

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด

Tong tao

Tree 5 - 10 m tall. **Leaves** simple, distichous, lanceolate-oblong, 10 - 12 by 4.5 - 5.5 cm, apex mucronate, base obliquely rounded, veins silvery pale brown, raised below, yellowish brown hairy; petiole about 1.5 cm long. **Flowers** solitary; sepals 5, linear, brown outside, covered with golden hairs; petals 5, linear, creamy white, turning brownish yellow when old; stamens 15, creamy white; superior ovary. **Fruit** a capsule, splitting into 5 valves, spindle-shaped to ovoid, with 5 shallowly longitudinally grooves, densely hairy; seeds numerous, papery winged.





ขามคัวะ

Pterospermum semisagittatum Buch.-Ham. ex Roxb.

วงศ์ MALVACEAE (STERCULIACEAE)

ชื่ออื่น กะนวล กะนาน กะหนาน

ไม้ต้น สูง 5 - 15 เมตร กิ่งอ่อนมีขน **ใบ** เดี่ยว เรียงสลับระนาบเดียว รูปขอบขนานหรือรูปขอบขนานแกมรูปใบหอก กว้าง 4 - 7 เซนติเมตร ยาว 16 - 25 เซนติเมตร ปลายแหลมถึงเป็นติ่งแหลม โคนรูปหัวลูกศร **ดอก** เดี่ยว ออกที่ซอกใบ ใบประดับจักเป็นครุยยาว กลีบเลี้ยง 5 กลีบ รูปใบหอก มีขนทั้งสองด้าน กลีบดอก 5 กลีบ รูปใบหอกกลับหรือรูปช้อน สีขาว มีขนทั้งสองด้าน เกสรเพศผู้ 12 เกสร เกสรเพศผู้ที่เป็นหมัน 5 เกสร มีต่อมโปร่งแสงตลอดความยาวของก้านชูอับเรณู รังไข่เหนือวงกลีบ ก้านยอดเกสรเพศเมียมีขนที่ด้านล่าง ยอดเกสรเพศเมีย 5 แฉก **ผล** แบบผลแห้งแตก รูปทรงกระบอกหรือรูปรี กว้าง 3.5 - 5.5 เซนติเมตร ยาว 6 - 8 เซนติเมตร มีร่องตามยาว 5 ร่อง มีขนหนาแน่น กลีบเลี้ยงติดทน เมล็ดจำนวนมาก รูปไข่ มีปีกบาง

ช่วงออกดอกและติดผล ออกดอกเดือนเมษายน - มิถุนายน ติดผลเดือนพฤษภาคม - สิงหาคม

การกระจายพันธุ์ อินเดีย ศรีลังกา พม่า กัมพูชา ลาว ประเทศไทยพบตามบริเวณป่ารุ่นและป่าดิบ ที่สูงจากระดับทะเลปานกลาง 100 - 300 เมตร

ประโยชน์ ท่อนไม้ใช้ทำเชื้อเพลิงหรือฟืน

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด

Kham khua

Tree 5 - 15 m tall; young branches hairy. **Leaves** simple, alternate distichous, oblong or oblong-lanceolate, 16 - 25 by 4 - 7 cm, apex acute to mucronate, base sagittate. **Flowers** solitary, axillary; bracts long, laciniate; sepals 5, lanceolate, hairy on both sides; petals 5, oblanceolate or spathulate, hairy on both sides; stamens 12, sterile stamens 5, with translucent glands along length of filaments; superior ovary, style hairy at base, stigma 5-lobed. **Fruit** a capsule, cylindrical or oblong, 6 - 8 by 3.5 - 5.5 cm, with 5 longitudinal grooves, densely hairy; calyx persistent; seeds many, ovoid, papery winged.





สำโรง

Sterculia foetida L.

วงศ์ MALVACEAE-STERCULIOIDEAE (STERCULIACEAE)

ชื่ออื่น จำมะโฮง โหมโรง มะโรง; Bastard poon, Hazel sterculia, Wild almond tree



ไม้ต้น ผลัดใบ สูงประมาณ 30 เมตร เปลือกเรียบ สีเทาแกมน้ำตาล กิ่งมีขนสั้นนุ่ม **ใบ** ประกอบแบบนิ้วมือ เรียงเวียน ใบย่อย 5 - 7 ใบ รูปรีหรือรูปขอบขนานแกมรูปรี กว้าง 3.5 - 6 เซนติเมตร ยาว 10 - 20 เซนติเมตร ปลายแหลมหรือเป็นติ่งแหลม โคนรูปลิ่ม แผ่นใบหนาคล้ายแผ่นหนัง เกลี้ยงหรือเกือบเกลี้ยง ก้านใบยาว 13 - 20 เซนติเมตร ก้านใบย่อยสั้นมาก หูใบรูปลิ่มแคบ ร่วงง่าย **ดอก** แยกเพศร่วมช่อ แบบช่อแยกแขนงออกที่ปลายยอด ช่อดอกยาว 10 - 30 เซนติเมตร กลีบเลี้ยง 5 กลีบ รูปกรวย ปลายแยก 5 กลีบ มีขนที่ปลายกลีบ ดอกเพศผู้มีเกสรเพศผู้ 14 - 15 เกสร ดอกเพศเมียมีรังไข่เหนือวงกลีบ ยอดเกสรเพศเมีย 5 แฉก **ผล** กลุ่ม ผลย่อยแบบผลแห้งแตกแนวเดียว รูปไต กว้าง 6 - 9 เซนติเมตร ยาว 8 - 10 เซนติเมตร สีแดงสด เปลือกหนาแข็ง เมล็ด 10 - 15 เมล็ด รูปทรงกระบอก สีดำ

ช่วงออกดอกและติดผล เดือนธันวาคม - เมษายน

การกระจายพันธุ์ อินเดีย ศรีลังกา พม่า เวียดนาม กัมพูชา มาเลเซีย แอฟริกาตะวันออก ออสเตรเลียตอนเหนือ ประเทศไทยพบในภาคเหนือ ภาคตะวันออก และภาคใต้ บริเวณป่าดิบ ที่เปิดโล่ง ตามชายฝั่งทะเล พบที่สูงตั้งแต่ระดับทะเลปานกลางถึงประมาณ 300 เมตร

ประโยชน์ ปลูกเป็นไม้ประดับให้ร่มเงา สารสกัดด้วยเมทานอลจากเมล็ดมีฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระ

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด

Samrong

Deciduous tree, up to 30 m tall; bark smooth, brownish grey, soft hairy. **Leaves** palmate, spiral; leaflets 5 - 7, elliptic or elliptic-oblong, 10 - 20 by 3.5 - 6 cm, apex acute or mucronate, base cuneate, coriaceous, glabrous or subglabrous. **Flowers** panicles, terminal, unisexual, red to orange-red, 10 - 30 cm long; calyx 5, obconical, hairy at tip; male flower with 14 - 15 stamens; female flower with superior ovary, stigma 5-lobed. **Fruits** aggregate, fruitlet follicle, orbicular in outline, red when ripe, turning brownish black; seeds 10 - 15, black.









โกโก้

Theobroma cacao L.

วงศ์ MALVACEAE-BYTTNERIOIDEAE (STERCULIACEAE)

ชื่ออื่น โคโค่; Cocoa, Cocoa tree, Chocolate tree

ไม้ต้น สูงประมาณ 12 เมตร ลำต้นสีน้ำตาลแกมเทา กิ่งแขนงสีน้ำตาล มีขนละเอียด **ใบ** เดี่ยว เรียงเวียน รูปขอบขนานแกมรูปรีถึงรูปไข่กลับแกมรูปรี กว้าง 7 - 10 เซนติเมตร ยาว 17 - 30 เซนติเมตร ปลายเรียวแหลม โคนมนกลมถึงรูปหัวใจตื้น แผ่นใบหนาคล้ายแผ่นหนัง เกลี้ยงทั้งสองด้านหรือมีขนรูปดาวประปราย หูใบรูปแถบ ร่วงง่าย **ดอก** แบบช่อกระจุก ออกตามลำต้นและกิ่ง มี 1 - 7 ดอก ก้านช่อดอกมีขน เส้นผ่านศูนย์กลางดอกประมาณ 1.8 เซนติเมตร กลีบเลี้ยง 5 กลีบ รูปแถบแกมรูปใบหอก สีครีมหรือสีครีมแกมชมพู ติดทนด้านนอกมีขน กลีบดอก 5 กลีบ บาง เกสรเพศผู้เป็นหมัน 5 เกสร ตั้งตรง โคนกว้าง ปลายเรียว ไม่มีอับเรณู เกสรเพศผู้ 5 เกสร ก้านชูอับเรณูโค้งงอลงมาบนกลีบดอก รังไข่เหนือวงกลีบ รูปไข่ มีขน ยอดเกสรเพศเมีย 5 แฉก **ผล** แบบผลผนังชั้นในแข็ง รูปรีหรือรูปขอบขนานแกมรูปรี กว้างประมาณ 10 เซนติเมตร ยาวประมาณ 25 เซนติเมตร ผนังผลชั้นในหนา มีเนื้อแข็ง เมล็ด รูปไข่แบน เล็กน้อยจำนวนมาก

ช่วงออกดอกและติดผล เป็นช่วงตลอดปี
การกระจายพันธุ์ อเมริกาใต้ นำเข้ามาปลูกในประเทศไทย
ประโยชน์ เมล็ดนำมาทำช็อกโกแลต
การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด

Ko ko

Tree about 12 m tall; bark greyish brown, branchlets brown, fine hairy. **Leaves** simple, spirally arranged, elliptic-oblong to elliptic-obovate, 17 - 30 by 7 - 10 cm, apex acuminate, base obtuse or rounded to shallowly cordate, coriaceous, glabrous on both surfaces or sparsely stellate hairy; stipule linear, easily fallen off. **Flowers** cymoses, cauliflorous, 1-7 flowered, each about 1.8 cm across; peduncle hairy; sepals 5, lanceolate-linear, cream or pinkish cream, persistent, outside hairy; petals 5, papery; sterile stamens 5, acute and erect, base broaden, no anther, fertile stamens 5, filament curved; superior ovary, ovoid, hairy, stigma 5-lobed. **Fruit** a drupe, elliptic-oblong, about 25 by 10 cm; thick and hard pericarp, arillate; seed many, ovoid, slightly compressed.







ตาเสือ

Aphanamixis polystachya (Wall.) R. Parker
วงศ์ MELIACEAE
ชื่ออื่น Pithraj tree

ไม้ต้น สูง 5 - 10 เมตร เปลือกต้นหนา แตกเป็นสะเก็ด กิ่งอ่อนมีขนสีเหลือง **ใบ** ประกอบแบบขนนกปลายคี่ เรียงสลับ ใบย่อย 3 - 7 คู่ รูปรีแกมขอบขนาน กว้าง 3 - 7 เซนติเมตร ยาว 6 - 18 เซนติเมตร ปลายแหลม โคนกลมเบี้ยว ขอบเรียบเป็นคลื่น สีเขียวเข้ม **ดอก** แบบช่อแยกแขนง ออกที่ซอกใบใกล้ปลายกิ่ง ดอกเพศเดียวและดอกสมบูรณ์เพศร่วมต้น ดอกย่อยสีเหลืองอ่อน กลีบเลี้ยงเชื่อมติดกัน ปลายแยก 5 กลีบ สีเขียว มีขน กลีบดอก 3 กลีบ สีเหลือง เกสรเพศผู้ 6 เกสร รังไข่เหนือวงกลีบ มีขน ยอดเกสรเพศเมีย 3 พู **ผล** แบบผลแห้งแตก 2 - 3 ซีก ทรงกลม เส้นผ่านศูนย์กลาง 3 - 5 เซนติเมตร ผลสุกสีเหลือง มี 2 - 3 เมล็ด สีน้ำตาลดำ มีเยื่อหุ้มเมล็ดสีแดง

ช่วงออกดอกและติดผล ออกดอกเดือนพฤศจิกายน - มกราคม
การกระจายพันธุ์ จีน เอเชีย
ประโยชน์ ไม้นำมาทำเครื่องเรือน เปลือกต้นใช้เป็นยาสมานแผล
การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด

Ta suea

Tree 5 - 10 m tall; bark thick, scaly cracked; young branches yellow hairy. **Leaves** odd pinnate, alternate; leaflets 3 - 7 pairs, elliptic-oblong, 6 - 18 by 3 - 7 cm, apex acute, base obliquely rounded, margin undulate, dark green. **Flowers** panicle, in leaf axils near end of twig; unisexual and bisexual on the same plant; sepals 5-lobed, green, hairy; petals 3, yellow; stamens 6; superior ovary, hairy, stigma 3-lobed. **Fruit** a capsule, spheroid, splitting into 2 - 3 valves, 3 - 5 cm in diameter, ripening yellow; seeds 2 - 3, blackish brown, aril red.







ซีดาร์สเปน

Cedrela odorata L.

วงศ์ MELIACEAE

ชื่ออื่น West indian cedar, Spanish cedar

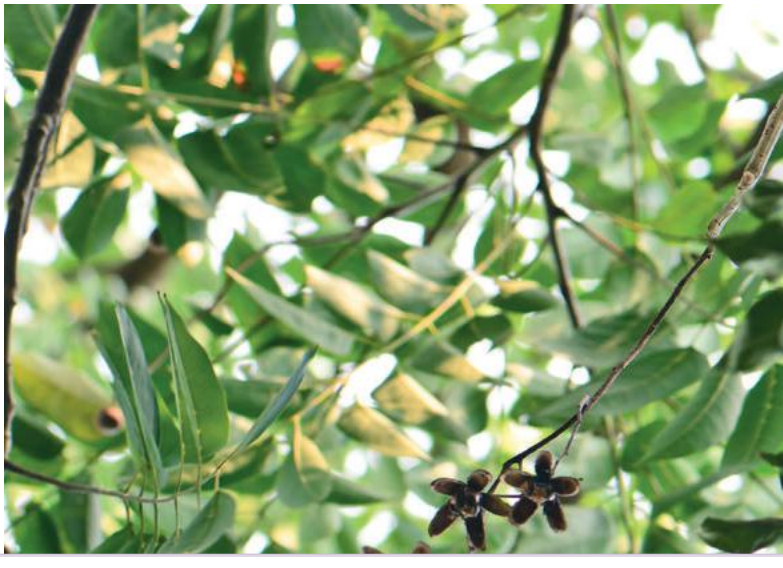
ไม้ต้น สูงได้ถึง 10 เมตร **ใบ** ประกอบแบบขนนกปลายคี่ เรียงเวียน ใบย่อย 13 - 19 ใบ รูปไข่ รูปไข่แกมใบหอก กว้าง 3.5 - 4 เซนติเมตร ยาว 8 - 12 เซนติเมตร ปลายแหลมถึงเรียวแหลม โคนกลมและเบี้ยว สีเขียวหม่น มีต่อม **ดอก** แบบช่อแยกแขนงขนาดใหญ่ ช่อดอกย่อยแบบช่อกระจุก ดอกจำนวนมาก สีขาวนวล กลีบเลี้ยงเชื่อมติดกันเป็นถ้วยสั้น ปลายแยกเป็น 5 กลีบ รูปสามเหลี่ยม สีเขียวอ่อน กลีบดอก 5 กลีบ รูปขอบขนาน เกสรเพศผู้ 10 เกสร ก้านชูอับเรณูเชื่อมติดกันเป็นหลอด รังไข่เหนือวงกลีบ **ผล** แบบผลแห้งแตก แยก 5 แฉก กว้างประมาณ 1.5 เซนติเมตร ยาวประมาณ 3 เซนติเมตร สีน้ำตาลอมดำ ผิวมีเลนติเซลสีน้ำตาลอ่อน เมล็ดจำนวนมาก รูปขอบขนาน ปลายแผ่เป็นปีกบาง

ช่วงออกดอกและติดผล ออกดอกเดือนมีนาคม - มิถุนายน ติดผลเดือนพฤศจิกายน - กุมภาพันธ์
การกระจายพันธุ์ เม็กซิโก ถึงเขตร้อนของอเมริกา
ประโยชน์ ปลูกเพื่อใช้เนื้อไม้ มีกลิ่นหอมคล้ายสนซีดาร์ ใช้ป้องกันแมลงและความชื้น ใช้ทำกล่อง หรือชิ้นส่วนของเครื่องดนตรี เช่น กีตาร์
การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด

Sida sapen

Tree up to 10 m tall. **Leaves** odd pinnate, spirally arranged; leaflets 13 - 19, ovate or lanceolate, 8 - 12 by 3.5 - 4 cm, apex acute to acuminate, base obliquely rounded, dull green, with glands. **Flowers** panicle, many; sepals short cupuliform, lobes 5, deltoid, pale green; petals 5, creamy white, oblong; stamens 10, filament united; superior ovary. **Fruit** a capsule, about 3 by 1.5 cm, brownish black, pericarp thick and hard, splitting into 5 valves; seeds many, oblong, winged at tip,





ขนุนสำปะลอ

Artocarpus altilis (Parkinson) Fosberg

วงศ์ MORACEAE

ชื่ออื่น สาเก; Breadfruit, Breadnut



ไม้ต้น สูง 25 - 40 เมตร **ใบ** เดี่ยว เรียงเวียน รูปคล้ายสี่เหลี่ยมข้าวหลามตัดถึงรูปไข่กลับ กว้าง 15 - 50 เซนติเมตร ยาว 20 - 80 เซนติเมตร ปลายแหลม โคนสอบ ขอบใบจักลึก แผ่นใบหนาคล้ายแผ่นหนัง **ดอก** แบบช่อแยกเพศ ออกที่ซอกใบ ก้านช่อดอกมีขนประปราย ช่อดอกเพศผู้แบบช่อเชิงลด รูปทรงกระบอก กลีบรวมเชื่อมติดกันเป็นหลอด ช่อดอกเพศเมียแบบช่อกระจุกแน่น ก้านช่อดอกมีขนประปราย รูปรีถึงคล้ายทรงกลม กลีบรวมเป็นหลอดสั้น สีขาวนวล รังไข่เหนือวงกลีบ ยอดเกสรเพศเมียแยก 2 แฉก **ผล** รวม รูปรีถึงคล้ายทรงกลม กว้าง 10 - 30 เซนติเมตร ยาว 15 - 30 เซนติเมตร ผลย่อยรูปรี มี 1 เมล็ด

หมายเหตุ สาเก (Breadfruit) เป็น seedless form ของขนุนสำปะลอ (Breadnut)

ช่วงออกดอกและติดผล เดือนกรกฎาคม - กันยายน

การกระจายพันธุ์ ฟิลิปปินส์ โมลุกกะ นิวกินี มาเลเซีย นำเข้ามาปลูกในประเทศไทย

ประโยชน์ บริโภคส่วนเมล็ดโดยนำมาต้ม รสชาติคล้ายเมล็ดขนุนหรือเกาลัดจีนรวมกัน นิยมทำไส้ขนม ดอกตากแห้งแล้วนำมาจุดไฟให้เกิดควันใช้ไล่ยุงได้

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด

Khanun sam palo

Tree 25 - 40 m tall. **Leaves** simple, spirally arranged; rhombic to obovate, 20 - 80 by 15 - 50 cm, apex acute, base cuneate, margin incised, thick, coriaceous. **Flowers** axillary, monoecious; male inflorescence cylindrical spiculate; female inflorescence head; peduncle sparsely hairy; tepals united into tube, creamy; superior ovary, stigma 2-lobed. **Fruits** multiple, ellipsoid to spheroid, 15 - 30 by 10 - 30 cm; fruitlet ellipsoid; 1 seed.









ฝรั่ง

Psidium guajava L.

วงศ์ MYRTACEAE

ชื่ออื่น มะก้วยกา มะมื่น มะก้วย สีดา; Guava, Yellow guava, Apple guava

ไม้พุ่มหรือไม้ต้นขนาดเล็ก เปลือกลอกออกเป็นแผ่น สีเทาอ่อนแกมสีเขียวแกมสีน้ำตาล กิ่งสี่เหลี่ยม มีขนสั้นนุ่ม มีต่อม **ใบ** เดี่ยว เรียงตรงข้าม รูปรีถึงรูปไข่กว้าง 4-6 เซนติเมตร ยาว 8-14 เซนติเมตร ปลายแหลมหรือมน เส้นกลางใบด้านล่างนูน มีขนสั้นนุ่ม ก้านใบสั้นมาก มีขนสั้นนุ่ม **ดอก** เดี่ยวหรือแบบช่อกระจุกออกที่ซอกใบ ใบประดับย่อยเป็นเส้น ร่วงง่าย ก้านดอกยาว 2-2.5 เซนติเมตร มีต่อมเป็นจุดโปร่งแสง มีขนสั้นนุ่ม ฐานดอกรูปถ้วย กลีบเลี้ยงโคนเชื่อมติดกัน ปลายแยก 4 กลีบ มีขนละเอียด กลีบดอก 4 กลีบ สีขาว มีขนละเอียด เกสรเพศผู้จำนวนมาก ก้านชูอับเรณูปกคลุมด้วยต่อมขนาดเล็กจำนวนมาก รังไข่ใต้วงกลีบ **ผล** แบบผลมีเนื้อหนึ่งถึงหลายเมล็ด ทรงกลมหรือรูปลูกแพร์ เนื้อหนา เส้นผ่านศูนย์กลาง 1-6 เซนติเมตร ผลสุกสีเหลือง เมล็ดขนาดเล็ก จำนวนมาก

ช่วงออกดอกและติดผล ตลอดปี

การกระจายพันธุ์ อเมริกา เม็กซิโก พบในทุกภาคของประเทศไทย

ประโยชน์ ผลรับประทานเป็นผลไม้ ใบระงับกลิ่นปาก

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด ตอนกิ่ง

Farang

Shrub or small tree; bark peeling off in thin pieces, greenish brown or pale grey; branches quadrangular, soft hairy, glandular. **Leaves** simple, opposite, elliptic to ovate, 8-14 by 4-6 cm, apex acute or obtuse, midrib raise lower, soft hairy. **Flowers** solitary or cymes, axillary; peduncle 2-2.5 cm long, translucent dots, hairy; receptacle cup-shaped; sepals 4, fuse at base, hairy; petals 4, white, hairy; stamens numerous, filament about 1 cm long, with small dots; inferior ovary. **Fruit** a berry, spheroid or pear-shaped, 1-6 cm in diameter, ripening yellow; seed small, many.







คริสตินา

Syzygium myrtifolium Walp.
ชื่อพ้อง *Syzygium campanulatum* Korth.
วงศ์ MYRTACEAE

ไม้พุ่มขนาดกลางถึงใหญ่ สูง 2 - 5 เมตร ลำต้นสีน้ำตาลอ่อน กิ่งอ่อนเป็นเหลี่ยม สีน้ำตาลแดง **ใบ** เดี่ยว เรียงตรงข้ามสลับตั้งฉาก รูปใบหอก กว้าง 2 - 3 เซนติเมตร ยาว 7 - 8 เซนติเมตร ปลายเรียวแหลม โคนสอบ ขอบเรียบ ใบอ่อนสีแดงเป็นมัน **ดอก** แบบช่อแยกแขนง ออกที่ปลายยอด มีดอกจำนวนมาก สีขาว ฐานดอกรูปถ้วย กลีบเลี้ยง 4 กลีบ กลีบดอก 4 กลีบ สีขาว เกสรเพศผู้จำนวนมาก รังไข่ใต้วงกลีบ **ผล** แบบผลมีเนื้อหนึ่งถึงหลายเมล็ด รูปรีหรือทรงกลม เส้นผ่านศูนย์กลาง 1 - 2 เซนติเมตร สีม่วงเข้ม

ช่วงออกดอกและติดผล เดือนสิงหาคม - ตุลาคม
การกระจายพันธุ์ พม่า ไทย มาเลเซีย สิงคโปร์
ประโยชน์ ปลูกเป็นไม้ประดับ
การขยายพันธุ์ ปักชำกิ่ง

Christina

Medium to large-sized shrub; stem pale brown, young shoots quadrangular, reddish brown. **Leaves** simple, opposite decussate, lanceolate, 7 - 8 by 2 - 3 cm, apex acuminate, base cuneate, margin entire, twig and young leaves red and shiny. **Flowers** panicles, terminal, many-flowered; receptacle cup-shaped; sepals 4; petals 4, white; stamens many; inferior ovary. **Fruit** a berry, ellipsoid or spheroid, 1 - 2 cm in diameter, dark purple.



หว้า

Syzygium cumini (L.) Skeels

วงศ์ MYRTACEAE

ชื่ออื่น หว้าขี้แพะ; Black plum, Java plum, Jambolan

ไม้ต้น สูง 10 - 25 เมตร **ใบ** เดี่ยว เรียงตรงข้าม รูปรีหรือรูปไข่กลับ กว้าง 5 - 10 เซนติเมตร ยาว 9 - 15 เซนติเมตร ปลายแหลม โคนมน แผ่นใบเป็นมัน เส้นกลางใบเห็นเด่นชัดด้านบน มีต่อมน้ำมันกระจายทั่วแผ่นใบ ใบอ่อนสีน้ำตาลแดง **ดอก** แบบช่อแยกแขนงออกที่ปลายยอดและซอกใบ ใบประดับรูปสามเหลี่ยม มีดอกจำนวนมาก มีกลิ่นหอม ฐานดอกรูปถ้วย กลีบเลี้ยง 4 กลีบ กลีบดอก 4 กลีบ สีขาว แต่ละกลีบมีต่อม 5 - 19 อัน เกสรเพศผู้จำนวนมาก รังไข่ใต้วงกลีบ มี 2 ช่อง ก้านเกสรเพศเมียสั้น **ผล** แบบผลมีเนื้อหนึ่งถึงหลายเมล็ด รูปไข่หรือรูปขอบขนาน แกมรี เส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 1 เซนติเมตร สีชมพู ม่วงอมแดงถึงม่วงอมดำ ผิวเป็นมันวาว มี 1 เมล็ด รูปขอบขนาน แข็ง

ช่วงออกดอกและติดผล เดือนตุลาคม - พฤศจิกายน

การกระจายพันธุ์ ภูมิภาคอินโดจีน ภูมิภาคมลายู พบในทุกภาคของประเทศไทย

ประโยชน์ ปลูกเป็นไม้ให้ร่มเงา ผลดิบใช้แก้ท้องเสีย ผลสุกรับประทานได้ ใช้เป็นสีย้อมให้สีน้ำเงินเข้ม เนื้อไม้ใช้ทำวัสดุก่อสร้าง

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด ตอนกิ่ง







Wa

Tree, 10 - 25 m tall. **Leaves** simple, opposite, elliptic or obovate, 9 - 15 by 5 - 10 cm, apex acute, base obtuse, coriaceous, glossy, midrib raised above, scattering with oily glands, young leaves reddish brown. **Flowers** in terminal and axillary panicles; many flowers, fragrant; receptacle cupuliform; sepals 4; petals 4, white, each with 5-19 glands; stamens many; inferior ovary, 2-loculed. **Fruit** a berry, oblong-ellipsoid, 1 cm in diameter; pink, reddish purple or blackish purple; 1 seed.





ชมพู่น้ำดอกไม้

Syzygium jambos (L.) Alston

วงศ์ MYRTACEAE

ชื่ออื่น ฝรั่งน้ำ มะซามุด มะน้ำหอม; Rose apple, Malabar plum

ไม้ต้นขนาดเล็กถึงขนาดกลาง สูงประมาณ 10 เมตร เปลือกต้นสีเทาแกมขาวนวลหรือน้ำตาล **ใบ** เดี่ยว เรียงตรงข้าม รูปขอบขนานแกมรูปใบหอก กว้าง 3 - 4.5 เซนติเมตร ยาว 12 - 17.5 เซนติเมตร ปลายแหลมถึงเรียวแหลม โคนรูปลิ่ม ก้านใบยาว 0.7 - 1.4 เซนติเมตร **ดอก** แบบช่อกระจุก ออกที่ปลายยอด มี 3 - 8 ดอก สีขาวหรือสีเหลือง ก้านดอกยาว 3 - 5 เซนติเมตร ฐานดอกรูปถ้วย กลีบเลี้ยง 4 กลีบ กลีบดอก 4 กลีบ แยกเป็นอิสระ รูปกลม โคนกลีบหนา เกสรเพศผู้จำนวนมาก สีขาว รังไข่ใต้วงกลีบ **ผล** คล้ายแบบผลผนังชั้นในแข็ง ทรงกลมแป้น ผลสุกสีเหลือง มีกลิ่นหอม เมล็ดทรงกลม

ช่วงออกดอกและติดผล เดือนตุลาคม - มกราคม
การกระจายพันธุ์ ภูมิภาคมลายู พบปลูกทั่วไปในทุกภาคของประเทศไทย
ประโยชน์ ผลสุกรับประทานได้
การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด ตอนกิ่ง

Chomphu nam dok mai

Tree up to 10 m tall; bark whitish gray or brown. **Leaves** simple, opposite, lanceolate-oblong, 12 - 17.5 by 3 - 4.5 cm, apex acute to acuminate, base cuneate; petiole 0.7 - 1.4 cm long. **Flowers** cymes, terminal, 3 - 8 flowered, white or yellow, fragrant; peduncle 3 - 5 cm long; receptacle cupuliform; sepals 4; petals 4, free, orbicular, thick base; stamens many; inferior ovary. **Fruit** a drupe-like, spheroid, fragrant when ripe; seed spheroid.



รักแรกพบ

Xanthostemon chrysanthus (F. Muell.) Benth.

วงศ์ MYRTACEAE

ชื่ออื่น Golden panda

ไม้ต้น สูง 5 - 12 เมตร **ใบ** เดี่ยว เรียงเวียน รูปใบหอก กว้าง 2 - 3 เซนติเมตร ยาว 8 - 9 เซนติเมตร ปลายแหลม โคนสอบ ขอบเรียบ แผ่นใบหนา ด้านบนสีเขียวเข้มเป็นมัน ด้านล่างสีเขียวอ่อน **ดอก** แบบช่อกระจุกเชิงประกอบ ออกที่ปลายยอด ดอกจำนวนมาก ฐานดอกรูปถ้วย สีเขียวอ่อน กลีบเลี้ยง 5 - 6 กลีบ รูปสามเหลี่ยม ด้านนอกสีเขียวอ่อน ด้านในสีแดงอ่อน กลีบดอก 5 - 6 กลีบ รูปรีหรือรูปไข่ สีเหลืองสด เกสรเพศผู้ 19 - 20 เกสร ติดบนปลายฐานดอกรูปถ้วย รังไข่เหนือวงกลีบ สีเขียวอ่อน ก้านเกสรเพศเมียสีแดง ยอดเกสรเพศเมียสีเหลือง **ผล** แบบผลแห้งแตก ปลายเป็นติ่ง มีรยางค์ ผลสุกสีน้ำตาลเข้ม เมล็ดจำนวนมาก

ช่วงออกดอกและติดผล ออกดอกเป็นช่วง ๆ ตลอดทั้งปี

การกระจายพันธุ์ ออสเตรเลีย

ประโยชน์ ปลูกเป็นไม้ประดับ

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด ตอนกิ่ง



Rak Raek Phop

Tree 5 - 12 m tall. **Leaves** simple, spirally arranged, lanceolate, 8 - 9 by 2 - 3 cm, apex acute, base cuneate, margin entire, coriaceous, glossy dark green. **Flowers** compound cymes, terminal and axillary; many-flowered, yellow with pale green hypanthium; sepals 5 - 6, triangular, pale green outside, pale red inside; petals 5 - 6, elliptic or ovate, bright yellow; stamens 19 - 20; superior ovary, pale green, style red, stigma yellow. **Fruit** a capsule, beaked at tip, appendaged, dark brown when ripe; seeds numerous.







มะลิเฉลิมนรินทร์

Jasminum bhumibolianum Chalermglin

วงศ์ OLEACEAE

ไม้เลื้อย กิ่งก้านมีขนสั้นปกคลุม **ใบ** เดี่ยว เรียงตรงข้าม รูปใบหอกแกมรูปรี กว้างประมาณ 2.5 เซนติเมตร ยาวประมาณ 5.5 เซนติเมตร ปลายเรียวแหลม โคนมนหรือแหลม ด้านบนสีเขียวเข้มเป็นมัน ด้านล่างสีเขียวอ่อน **ดอก** แบบช่อกระจุกเชิงประกอบ ออกที่ปลายยอดและซอกใบใกล้ปลายยอด ช่อย่อยเป็นช่อกระจุกมีดอกข้างสองดอก เส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 2 เซนติเมตร กลิ่นหอมอ่อน กลีบเลี้ยง 5 กลีบ เป็นสันรูปสามเหลี่ยมกลับ สีเขียว กลีบดอกเชื่อมติดกันเป็นหลอดแคบ ปลายแยกเป็น 5-6 กลีบ รูปใบหอก ปลายแหลม สีขาวนวล บางกลีบตั้งขึ้น บางกลีบม้วนกลับ เกสรเพศผู้ 2 เกสร ติดบนหลอดกลีบดอก ก้านชูอับเรณูสีขาว อับเรณูสีเหลืองนวล รังไข่เหนือวงกลีบ สีขาว ยอดเกสรเพศเมียรูปช้อน **ผล** แบบผลผนังชั้นในแข็ง ทรงกลมแกมทรงรี ผิวเรียบเป็นมัน เส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 1 เซนติเมตร สุกสีดำ

มะลิชนิดใหม่ของโลก สำรวจพบเมื่อปี พ.ศ. 2552 โดย ดร.ปิยะ เฉลิมกลิ่น ร่วมกับ “รัธ คิว” Ms. Ruth Kiew ผู้เชี่ยวชาญเรื่องมะลิ ซึ่งปฏิบัติงานอยู่ในหอพรรณไม้ของสถาบันวิจัยป่าไม้มาเลเซีย (Forest Research Institute of Malaysia: FRIM) และได้รับพระบรมราชานุญาตจากพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ให้ใช้ชื่อว่า “มะลิเฉลิมนรินทร์” โดยมีความหมายว่า “มะลิเฉลิมพระเกียรติพระเจ้าแผ่นดิน” เมื่อวันที่ 17 เมษายน พ.ศ. 2555 เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษาครบ 7 รอบ

ระยะเวลาออกดอก ออกดอกเป็นระยะตลอดทั้งปี ออกมากเดือนกรกฎาคม-กันยายน
การกระจายพันธุ์ พืชถิ่นเดียวของประเทศไทย
ประโยชน์ ปลูกเป็นไม้ประดับ
การขยายพันธุ์ ตัดกิ่งปักชำ เพาะเมล็ด

Mali Chaloem Narin

Climber; branches and branchlets short hairy. **Leaves** simple, opposite, elliptic-lanceolate, about 5.5 by 2.5 cm, apex acuminate, base obtuse or cuneate, glossy dark green above, pale green beneath. **Flowers** compound cyme, each cymule with 2 lateral flowers, terminal or at leaf axils near end of twigs; about 2 cm in diameter, fragrant; calyx obdeltoid, ridged; corolla narrowly tubular, 5-6 lobed, white, lanceolate, acute, some lobes erect, some rolled back; stamens 2, epipetalous, pale yellow; superior ovary, white, stigma spathulate. **Fruit** a drupe, ellipsoid-spheroid, about 1 cm in diameter, black when ripe; 1 seed.

หอมหมื่นลี้

Osmanthus fragrans Lour.

วงศ์ OLEACEAE

ชื่ออื่น สารภีฝรั่ง สารภีอ่างกา; Fragrant olive, Tea olive



ไม้พุ่มหรือไม้ต้น สูงประมาณ 7 เมตร **ใบ** เดี่ยว เรียงตรงข้าม รูปใบหอกถึงรูปขอบขนานแกมรูปรี กว้าง 2 - 4.5 เซนติเมตร ยาว 8 - 12 เซนติเมตร ปลายเรียวแหลม โคนแคบ ก้านใบแผ่เป็นครีบ **ดอก** แบบช่อกระจุก ออกที่ซอกใบ ก้านช่อดอกยาว 4 - 15 มิลลิเมตร ใบประดับเป็นติ่งแหลม ดอกย่อยจำนวนมาก สีขาวนวลถึงสีเหลือง มีกลิ่นหอมมาก กลีบเลี้ยงเชื่อมติดกัน กลีบดอกเชื่อมติดกันเป็นหลอด ปลายแยก 4 กลีบ เกสรเพศผู้ 2 เกสร ติดบนหลอดกลีบดอก อับเรณูปลายยอดเป็นรยางค์ รังไข่เหนือวงกลีบ ยอดเกสรเพศเมีย 2 พู **ผล** แบบผลผนังชั้นในแข็ง รูปรี เป็นสันเล็กน้อย เมล็ดแข็ง มี 1 เมล็ด

ช่วงออกดอกและติดผล ตลอดปี

การกระจายพันธุ์ อินเดีย เนปาล สิกขิม พม่า ญี่ปุ่น จีน ไต้หวัน เวียดนาม กัมพูชา ประเทศไทยพบในภาคเหนือ

ประโยชน์ ดอกมีกลิ่นหอมหวานมาก ใช้ผสมในน้ำดื่ม เช่น ชา

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด ตอนกิ่ง

Hom muean li

Shrub to small tree, up to 7 m tall. **Leaves** simple, opposite, lanceolate or elliptic-oblong, 8 - 12 by 2 - 4.5 cm, apex acuminate, base cuneate; petiole winged. **Flowers** cymes, axillary; peduncle 4 - 15 mm long; bracts subulate; flowers numerous, creamish or yellow, fragrant; calyx tubular; corolla short tububular, 4-lobed; stamens 2, epipetalous, appendage at tip of anther; superior ovary, stigma 2-lobed. **Fruit** a drupe, ellipsoid, slightly ridged; 1 seed, hard.







ชมพูแสนสวย

Oenothera lindheimeri (Engelm. & A. Gray) W. L. Wagner & Hoch

วงศ์ ONAGRACEAE

ชื่ออื่น ฟรุ้งฟริ้ง; Swirling butterflies, Butterfly gaura

ไม้พุ่ม สูง 40 - 60 เซนติเมตร แตกกิ่งก้านมาก กิ่งก้านสั้น สีแดงคล้ำหรือแดงอมเขียว **ใบ** เดี่ยว เรียงเวียน รูปใบหอกแคบ กว้างประมาณ 1 เซนติเมตร ยาว 7 - 8 เซนติเมตร ปลายแหลม โคนสอบ ขอบหยักฟันเลื่อยห่าง ๆ สีแดงคล้ำหรือแดงอมเขียว ด้านล่างใบสีแดง เส้นกลางใบนูน แผ่นใบมีขนสั้นปกคลุม **ดอก** แบบช่อกระจุกแยกแขนง ดอกสีชมพู ก้านดอกย่อยยาว 1 - 2 มิลลิเมตร กลีบเลี้ยง กลีบดอก และเกสรเพศผู้ติดอยู่บนขอบฐานดอกรูปถ้วย กลีบเลี้ยง 4 กลีบ รูปแถบ กลีบบาง สีชมพูอมแดง มักบิดกลับแนบกับก้านดอก กลีบดอก 4 กลีบ รูปช้อน ปลายกลีบกลม สีชมพูอ่อน เกสรเพศผู้ 8 เกสร รังไข่ใต้วงกลีบ สีเขียวอ่อนอมชมพู มีขนสั้นปกคลุม ยอดเกสรเพศเมีย 4 แฉก **ผล** แบบผลแห้งแตก รูปกระสวย มี 1 - 4 เมล็ด

ช่วงออกดอกและติดผล ตลอดปี
การกระจายพันธุ์ อเมริกากลาง นำเข้ามาปลูกในประเทศไทย
ประโยชน์ ปลูกเป็นไม้ประดับแปลงหรือกระถาง
การขยายพันธุ์ ปักชำกิ่ง

Chomphu saen suai

Shrub 40 - 60 cm tall; much branched, branches and branchlets short, dark red or greenish red. **Leaves** simple, spirally arranged, narrowly lanceolate, 7 - 8 by about 1 cm, apex acute, base cuneate, margin remotely serrate, dark red or greenish red, midvein red, raised below, blade hairy. **Flowers** panicle cymes, pink; pedicel 1 - 2 mm long; calyx, corolla and stamens attached on edge of hypanthium; sepals 4, reddish pink, linear, twisted backwards appressed to pedicel; petals 4, spatulate, rounded tip; stamens 8; inferior ovary, pale pinkish green, short hairy, stigma 4-lobed. **Fruit** a capsule, spindle-shaped; seed 1 - 4.

มะเฟือง

Averrhoa carambola L.

วงศ์ OXALIDACEAE

ชื่ออื่น เฟือง สะบือ; Carambola, Star fruit, Star pickle

ไม้ต้น สูงประมาณ 14 เมตร แตกกิ่งก้านสาขามาก **ใบ** ประกอบแบบขนนกปลายคี่ เรียงเวียน ใบย่อยรูปขอบขนานแกมใบหอก กว้างประมาณ 4 เซนติเมตร ยาวประมาณ 10 เซนติเมตร แผ่นใบสีเขียวเป็นมัน **ดอก** แบบช่อแยกแขนง ออกที่ซอกใบ มีดอกจำนวนมาก สีม่วง สีขาว หรือสีชมพู กลีบเลี้ยง 5 กลีบ รูปขอบขนาน สีเขียว กลีบดอก 5 กลีบ ด้านในมีต่อม เกสรเพศผู้ 10 เกสร รังไข่เหนือวงกลีบ มี 5 พู **ผล** แบบผลมีเนื้อหนึ่งถึงหลายเมล็ด กว้างประมาณ 6 เซนติเมตร ยาวประมาณ 12.5 เซนติเมตร หน้าตัดรูปดาว 5 แฉก สีเขียวอ่อน ผลสุกสีเหลืองอมส้ม เมล็ดขนาดเล็ก มีหลายเมล็ด มีเยื่อหุ้มเมล็ด

ช่วงออกดอกและติดผล ตลอดปี

การกระจายพันธุ์ อินโดนีเซีย อินเดีย จีน ปากีสถาน และศรีลังกา ประเทศไทยพบทางภาคเหนือ ภาคตะวันออก และภาคกลาง

ประโยชน์ ผลสุกรับประทานได้ ใบและราก แก้ไข้ ผล ขับเสมหะ ขับปัสสาวะ ขับเลือดเสีย

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด

Ma fueng

Tree about 14 m tall; much branched. **Leaves** odd-pinnate, spirally arranged, leaflet oblong-lanceolate, about 10 by 4 cm, dark green and glossy. **Flowers** panicles, axillary, many, purple, pink or white; sepals 5, oblong; petals 5, glandular inside; stamens 10; superior ovary, 5 lobed. **Fruit** a berry, about 12.5 by 6 cm, 5-ridged, star-shaped when cross section, pale green, turning yellowish orange when ripe; seeds small, many.





บานเช้าสีเหลือง

Turnera ulmifolia L.

วงศ์ PASSIFLORACEAE (TURNERACEAE)

ชื่ออื่น Ramgoatdashalong, Sage sundrops, Yellow buttercups



ไม้ล้มลุกหรือไม้พุ่ม อายุหลายปี สูงประมาณ 1.5 เมตร ลำต้นตั้งตรง แตกกิ่งก้านน้อย มีขนแข็งหนาแน่น **ใบ** เดี่ยว เรียงเวียน รูปใบหอกหรือรูปไข่แกมรูปใบหอก กว้าง 1 - 3.5 เซนติเมตร ยาว 4 - 15 เซนติเมตร ปลายแหลม โคนรูปลิ่ม ขอบหยักฟันเลื่อย แผ่นใบมีขน มีกลิ่นฉุนเนื่องจากมีต่อมน้ำมัน เส้นกลางใบนูนชัด **ดอก** เดี่ยว ออกที่ซอกใบและปลายกิ่ง ใบประดับรูปใบหอก ปลายแหลม ขอบจักฟันเลื่อย ดอกบานเส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 3 เซนติเมตร กลีบเลี้ยงเชื่อมติดกันเป็นหลอด ปลายแยก 5 กลีบ ติดทน กลีบดอก 5 กลีบ สีเหลือง เกสรเพศผู้ 5 เกสร รังไข่อยู่เหนือวงกลีบ **ผล** แบบผลแห้งแตก รูปไข่ เมล็ดขนาดเล็กจำนวนมาก รูปไข่กลับ โค้งเล็กน้อย มีขนสีขาว

ช่วงออกดอกและติดผล เป็นช่วงตลอดปี

การกระจายพันธุ์ อเมริกา อินโดนีเซีย ประเทศไทยพบบริเวณภาคกลาง

ประโยชน์ ปลูกเป็นไม้ประดับ

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด ปักชำกิ่ง

Ban chao si lueang

Shrub or perennial herb, about 1.5 m tall; stem erect, densely stiff hairy. **Leaves** simple, spirally arranged, lanceolate or lanceolate-ovate, 4 - 15 by 1 - 3.5 cm, apex acute, base cuneate, margin serrate, blade hairy, smell of the oil glands, midvein distinctly raised. **Flowers** solitary, axillary or terminal; involucral bracts linear, pale green; calyx short cupuliform, 5-lobed; petals 5, obovate, yellow; stamens 5; superior ovary. **Fruit** a capsule, ovoid; seeds mumerous, falcate, white hairy.





พลู

Piper betle L.

วงศ์ PIPERACEAE

ชื่ออื่น Betel pepper, Betel vine

ไม้เลื้อย ข้อมีรากสำหรับยึดเกาะ ข้อโป่งนูน **ใบ** เดี่ยว เรียงสลับ รูปหัวใจ กว้าง 8 - 12 เซนติเมตร ยาว 12 - 16 เซนติเมตร ปลายแหลมถึงเรียวแหลม โคนรูปหัวใจ มีกลิ่นเฉพาะ มีรสเผ็ด **ดอก** แบบช่อห้อยคล้ายหางกระรอก ออกที่ซอกใบ ดอกแยกเพศอยู่ร่วมต้นหรืออยู่ต่างต้น ไม่มีกลีบเลี้ยงและกลีบดอก ช่อดอกเพศผู้ยาว 7 - 9 เซนติเมตร ดอกเพศผู้ ใบประดับรูปกลม เกสรเพศผู้ 2 เกสร ช่อดอกเพศเมียยาว 3.3 - 3.7 เซนติเมตร ดอกเพศเมีย รังไข่เหนือวงกลีบ ค่อนข้างกลม เส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 0.8 มิลลิเมตร ยอดเกสรเพศเมีย 3 - 7 แฉก **ผล** แบบผลผนังชั้นในแข็ง ทรงกลม

ช่วงออกดอกและติดผล ตลอดปี

การกระจายพันธุ์ ทวีปแอฟริกา ทวีปเอเชีย บังกลาเทศ มาเลเซีย พบในทุกภาคของประเทศไทย บริเวณที่ชุ่มชื้น

ประโยชน์ น้ำคั้นใบสดกินเป็นยาขับลมและทาแก้ลมพิษ เป็นพลูที่นิยมรับประทานกับหมากเป็น “หมากพลู”

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด ปักชำกิ่ง

Phlu

Climber; nodes swollen, with supporting roots; plant aromatic. **Leaves** simple, alternate, cordate, 12 - 16 by 8 - 12 cm, apex acuminate or acute. **Flowers** catkin, axillary, monoecious or dioecious; sepal and petal absent; male inflorescence 7 - 9 cm long; male flower with 2 stamens; bract rounded; female inflorescence 3.3 - 3.7 cm long; female flower with superior ovary, subglobose, about 0.8 mm in diameter, stigma 3 - 7-lobed. **Fruit** a small drupe, globose.



พริกไทย

Piper nigrum L.

วงศ์ PIPERACEAE

ชื่ออื่น พริกน้อย; Pepper

ไม้เลื้อย ข้อมีรากสำหรับยึดเกาะ ข้อโป่งนูน **ใบ** เดี่ยว เรียงสลับ รูปไข่หรือรูปไข่แกมรูปขอบขนาน กว้าง 5 - 15 เซนติเมตร ยาว 8 - 20 เซนติเมตร ปลายแหลม โคนรูปหัวใจหรือรูปกลมและเบี้ยว **ดอก** แบบช่อเชิงลด ออกที่ซอกใบ มีทั้งดอกสมบูรณ์เพศและดอกแยกเพศ ไม่มีกลีบเลี้ยงและกลีบดอก เกสรเพศผู้ 2 เกสร เกสรเพศเมีย รังไข่เหนือวงกลีบ ค่อนข้างกลม เส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 0.8 มิลลิเมตร ยอดเกสรเพศเมีย 3 - 4 แฉก **ผล** แบบผล ผนังชั้นในแข็ง ทรงกลม สีเขียว เมื่อสุกสีแดง

ช่วงออกดอกและติดผล เดือนมิถุนายน - ตุลาคม

การกระจายพันธุ์ จีน ตะวันออกเฉียงใต้ของอินเดีย พบทั่วไปทุกภาคของประเทศไทย

ประโยชน์ ผลเป็นเครื่องเทศ ใช้เป็นยาขับลม แก้ท้องอืด ท้องเฟ้อ ยาขับน้ำคาวปลา

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด ปักชำกิ่ง

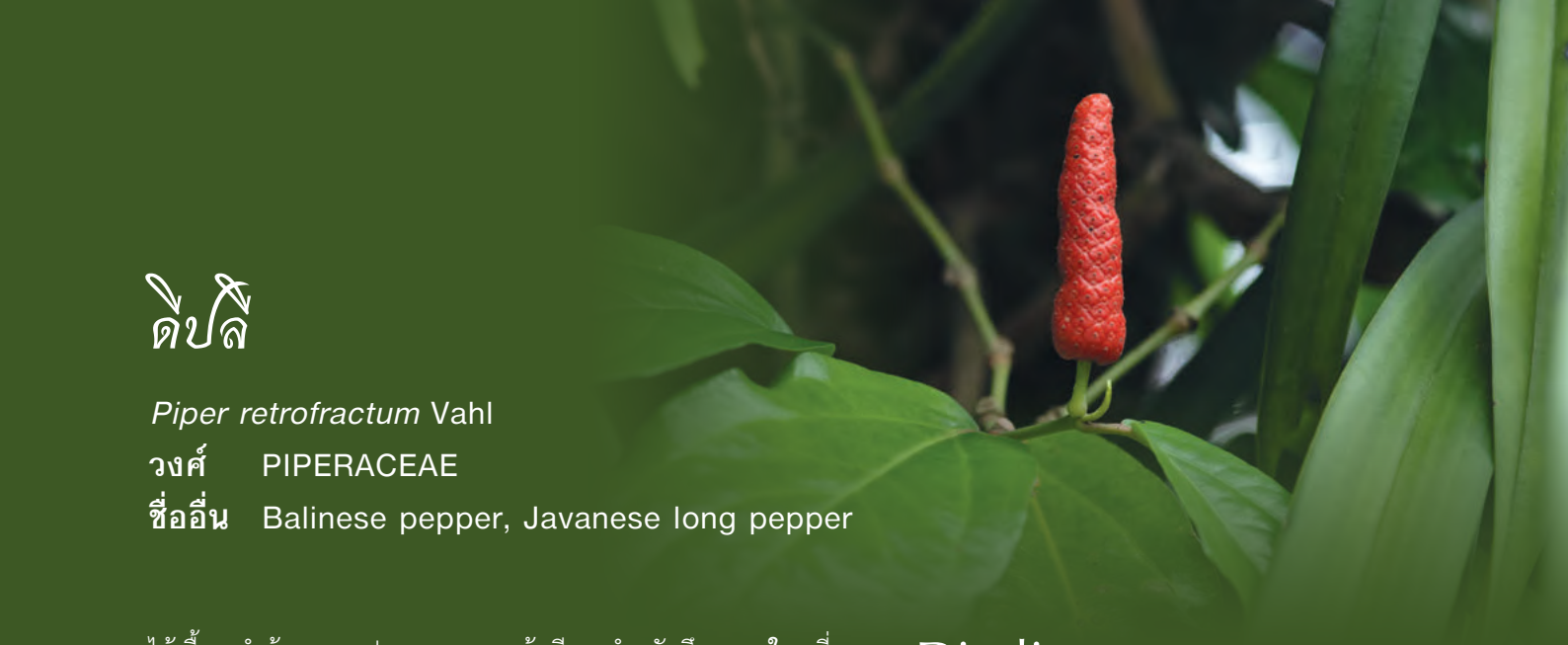




Phrik thai

Climber; nodes swollen, with supporting roots. **Leaves** simple, alternate, ovate to ovate-oblong, 8 - 20 by 5 - 15 cm, apex acute, base obliquely cordate or rounded. **Flowers** spike, axillary, bisexual and unisexual; sepal and petal absent; stamens 2; ovary superior, subglobose, about 0.8 mm in diameter, stigma 3 - 4-lobed. **Fruit** a small drupe, spherical, green and turn red when ripening.





ดีปลี

Piper retrofractum Vahl
วงศ์ PIPERACEAE
ชื่ออื่น Balinese pepper, Javanese long pepper

ไม้เลื้อย ลำต้นหนา รูปทรงกระบอก ข้อมีรากสำหรับยึดเกาะ **ใบ** เดี่ยว เรียงสลับ รูปรีแคบ รูปไข่แกมขอบขนาน หรือรูปรี กว้าง 3.2 - 7.5 เซนติเมตร ยาว 8.5 - 16 เซนติเมตร ปลายเรียวแหลมถึงแหลม โคนใบทั้งสองด้านกลมหรือเรียวด้านหนึ่ง แผ่นใบคล้ายแผ่นหนัง มีนวลเมื่อแห้ง มีต่อม **ดอก** แบบช่อคล้ายช่อเชิงลด ออกที่ซอกใบ ดอกแยกเพศอยู่ต่างต้น ไม่มีกลีบเลี้ยงและกลีบดอก ช่อดอกเพศผู้ยาว 1 - 2 เซนติเมตร ดอกเพศผู้ เกสรเพศผู้ 3 เกสร ช่อดอกเพศเมีย ยาว 0.9 - 1.8 เซนติเมตร ดอกเพศเมีย รังไข่เหนือวงกลีบ ยอดเกสรเพศเมีย 3 แฉก **ผล** แบบผลผนังชั้นในแข็ง ทรงกลม เปลือกแข็ง มี 1 เมล็ด

ช่วงออกดอกและติดผล ตลอดปี
การกระจายพันธุ์ เกาะโมลัคคาส ในมหาสมุทรอินเดีย และนำเข้ามาปลูกในประเทศไทย
ประโยชน์ ยาสามัญประจำบ้านใช้เป็นยาขับลม แก้ท้องอืด ท้องเฟ้อ ยาขับน้ำคาวปลา
การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด ปักชำกิ่ง

Di pli

Climber; stem stout, cylindric, with roots at nodes. **Leaves** simple, alternate, narrowly elliptic, oblong-ovate or elliptic, 8.5 - 16 by 3.2 - 7.5 cm, apex acute to acuminate, base rounded or oblique, coriaceous, glandular, glaucous when dry. **Flowers** spike-like, axillary, dioecious; sepal and petal absent; male inflorescence 1 - 2 cm long; male flower with 3 stamens; female inflorescence 0.9 - 1.8 cm long; female flower with superior ovary, stigma 3-lobed. **Fruit** a small drupe, spheroid; 1 seed.







ช้าพลู

Piper sarmentosum Roxb.

วงศ์ PIPERACEAE

ชื่ออื่น นมวา ผักปูนา ผักพลูนก พลูลิง; Wild pepper



ไม้เลื้อย ลำต้นตั้ง มีไหลทอดเลื้อยตามพื้นดิน เมื่อยังอ่อนอยู่ทุกส่วนมีขนสั้นนุ่ม **ใบ** เดี่ยว เรียงเวียน รูปหัวใจ กว้าง 5 - 10 เซนติเมตร ยาว 7 - 15 เซนติเมตร ปลายแหลม โคนรูปหัวใจ ก้านใบยาว 2 - 5 เซนติเมตร **ดอก** แบบคล้ายช่อเชิงลด ออกที่ซอกใบ ดอกแยกเพศอยู่ต่างต้น ดอกย่อย สีขาว อัดแน่นอยู่บนแกนช่อดอก ไม่มีกลีบเลี้ยงและกลีบดอก ช่อดอกเพศผู้ยาว 1.3 - 2 เซนติเมตร สีขาว ดอกเพศผู้ เกสรเพศผู้ 3 อัน ช่อดอกเพศเมียยาว 5 - 13 มิลลิเมตร ดอกเพศเมีย รังไข่เหนือวงกลีบ ค่อนข้างกลม ยอดเกสรเพศเมีย 3 แฉก **ผล** แบบผลผนังชั้นในแข็ง ทรงกลม แข็ง เรียงอัดกันแน่นบนแกนกลาง มี 1 เมล็ด

ช่วงออกดอกและติดผล เดือนเมษายน - พฤศจิกายน
การกระจายพันธุ์ จีน อินเดีย ภูมิภาคอินโดจีน มาเลเซีย พบในทุกภาคของประเทศไทย ในป่าหรือบริเวณที่ชุ่มชื้น
ประโยชน์ ใบนำมาประกอบอาหาร เป็นยาขับลม ทั้งต้นขับเสมหะ
การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด ปักชำกิ่ง

Cha phlu

Climber; stem erect, young shoots with short softly hairy. **Leaves** simple, spiral, cordate, 7 - 15 by 5 - 10 cm, apex acute, base subcordate; petiole 2 - 5 cm long. **Flowers** spike-like; axillary, white, dioecious; sepal and petal absent; male inflorescence 1.3 - 2 cm long; male flower with 3 stamens; female inflorescence 5 - 13 mm long; female flower with superior ovary, subglobose, stigma 3-lobed. **Fruit** a small drupe, spheroid, hard, densely fascicled on the axis; 1 seed.



อ้อ

Arundo donax L.

วงศ์ POACEAE (GRAMINEAE)

ชื่ออื่น อ้อลาย อ้อหลวง อ้อใหญ่; Giant reed

หญ้าขนาดใหญ่ อายุหลายปี แตกแขนงแบบมีเหง้า สูงได้ถึง 6 เมตร **ใบ** เดี่ยว รูปแถบแกมรูปขอบขนาน กว้าง 1 - 7 เซนติเมตร ยาวได้ถึง 80 เซนติเมตร ลิ้นใบเป็นเยื่อบางและปลายเยื่อบางเป็นแถบขน **ดอก** เป็นช่อแบบช่อแยกแขนง เกิดที่ปลายยอด ยาวได้ถึง 60 เซนติเมตร ช่อดอกย่อยเกิดเดี่ยว ๆ ช่อดอกย่อยแบนทางด้านข้าง รูปใบหอก ยาว 0.8 - 1.5 มิลลิเมตร กาบช่อย่อย 2 กาบ แต่ละช่อดอกย่อย มี 3 - 5 ดอกย่อย แคลลัสของดอกย่อยมีขนยาว เลมมารูปใบหอก ยาว 6 - 12 มิลลิเมตร ปลายแยกเป็น 2 แฉก ระหว่างแฉกเป็นรยางค์แข็งยาว 1 - 2 มิลลิเมตร ด้านหลังมีขนยาวคล้ายไหมปกคลุมหนาแน่น

ช่วงออกดอกและติดผล เดือนสิงหาคม - ธันวาคม
การกระจายพันธุ์ เอเชียจนถึงออสเตรเลีย
ประโยชน์ ลำต้นใช้ประโยชน์ได้หลากหลาย ทั้งทำตะกร้าและเครื่องดนตรี และปลูกเป็นหญ้าประดับ
การขยายพันธุ์ แยกกอ

Oo

Rhizomatous perennial grass, up to 6 m tall. **Leaves** simple, oblong - linear, up to 80 by 1 - 7 cm; ligules membranous with ciliate hairs at top. **Flowers** in terminal panicle, up to 60 cm long; spikelets solitary, laterally compressed, lanceolate, 0.8 - 1.5 mm long; glumes 2; florets 3 - 5; floret callus hairy; lemmas lanceolate, 6 - 12 mm long, apices bilobed with a hard awn in the sinus; awns 1 - 2 mm long, villous on the back.



หญ้าน้ำพุ

Cenchrus alopecuroides (L.) Thunb.

ชื่อพ้อง *Alopecurus indicus* L., *Pennisetum alopecuroides* (L.) Spreng.

วงศ์ POACEAE (GRAMINEAE)

ชื่ออื่น หญ้าน้ำพุแคระ; Chinese fountain grass, Chinese pennisetum, Fountain grass

หญ้าขนาดกลาง อายุหลายปี แตกกอแน่น สูงได้ถึง 1 เมตร **ใบ** เดี่ยว รูปแถบ กว้าง 0.3 - 1 เซนติเมตร ยาว 10 - 80 เซนติเมตร ลิ้นใบเป็นแถบขน หรือเป็นเยื่อบางและปลายเยื่อบางเป็นแถบขน **ดอก** เป็นช่อแบบช่อแยกแขนงเชิงประกอบแบบห่อ เกิดที่ปลายยอด ยาวได้ถึง 25 เซนติเมตร มีช่อแขนงจำนวนมาก ช่อแขนงมีก้านยาว 1 - 4 มิลลิเมตร ช่อแขนงลดรูปเป็นวงขนแข็งเรียงเป็นวงสองชั้น มีช่อดอกย่อย ส่วนมากมี 1 ช่อดอกย่อย บางครั้งมี 2 ช่อดอกย่อยเกิดภายในวงขนแข็ง ช่อดอกย่อยแบบคล้ายท่อ รูปใบหอก ยาว 5 - 8 มิลลิเมตร กาบช่อย่อย 2 กาบ แต่ละช่อดอกย่อยมี 2 ดอกย่อย ดอกย่อยล่างเป็นหมัน ดอกย่อยบนสืบพันธุ์ได้ เลมมารูปใบหอก ยาว 5 - 8 มิลลิเมตร

ช่วงออกดอกและติดผล เดือนมิถุนายน - พฤศจิกายน

การกระจายพันธุ์ เอเชียจนถึงออสเตรเลีย

ประโยชน์ ปลูกเป็นหญ้าประดับ

การขยายพันธุ์ แยกกอ

Ya nam phu

Perennial grass, up to 1 m tall; densely tufted. **Leaves** simple, linear, 10 - 80 by 0.3 - 1 cm; ligules membranous and ciliate. **Flowers** densely panicle, up to 25 cm long, much branched; basal stipe 1 - 4 mm; racemes contracted into short clusters of one or sometimes with two spikelets, subtended by an involucre of bristles; spikelets terete, lanceolate, 5 - 8 mm; glumes 2; florets 2; lower floret sterile; upper floret fertile, lemma lanceolate, 5 - 8 mm.







แฝกฝรั่ง

Chrysopogon elongatus (R. Br.) Benth.
ชื่อพ้อง *Holcus elongatus* R. Br.
วงศ์ POACEAE (GRAMINEAE)
ชื่ออื่น Tall tamil grass

หญ้าขนาดใหญ่ อายุหลายปี แตกกอแน่น สูงได้ถึง 2.5 เมตร **ใบ** เดี่ยว รูปขอบขนาน กว้าง 0.4 - 0.8 เซนติเมตร ยาวได้ถึง 50 เซนติเมตร ลิ้นใบเป็นแถบขน **ดอก** เป็นช่อแบบช่อแยกแขนง ออกที่ปลายยอด ยาวได้ถึง 30 เซนติเมตร แตกช่อแขนงเป็นวงรอบแกนกลางช่อดอกเป็นชั้น ๆ คล้ายฉัตร ช่อดอกย่อยเกิดเป็นคู่ของช่อดอกย่อยไม่มีก้านและช่อดอกย่อยมีก้าน แคลลัสของช่อดอกย่อยรูปลิ่ม ยาว 1.6 - 2.2 มิลลิเมตร มีขนยาวกระจายทั่วไป ช่อดอกย่อยไม่มีก้านแบนทางด้านข้าง รูปใบหอกแคบถึงรูปแถบ ยาว 5 - 7 มิลลิเมตร กาบช่อย่อย 2 กาบ แต่ละช่อดอกย่อยมี 2 ดอกย่อย ดอกย่อยล่างเป็นหมัน เลมมารูปขอบขนาน ยาว 5 - 7 มิลลิเมตร ไม่มีพาเลีย ดอกย่อยบนสืบพันธุ์ได้ เลมมาเนื้อบางคล้ายเยื่อ รูปขอบขนาน ยาว 4 - 6 มิลลิเมตร ปลายแยกเป็น 2 แฉก ระหว่างแฉกมีรยางค์ ยาว 4 - 7 มิลลิเมตร รยางค์งอ โคนรยางค์บิดเป็นเกลียว ช่อดอกย่อยมีก้านแบนทางด้านหลัง ก้านช่อดอกย่อยยาว 2 - 3 มิลลิเมตร

ช่วงออกดอกและติดผล เดือนมิถุนายน - พฤศจิกายน
การกระจายพันธุ์ เอเชียจนถึงออสเตรเลีย
ประโยชน์ ปลูกเป็นหญ้าประดับ
การขยายพันธุ์ แยกกอ

Faek farang

Perennial grass, up to 2.5 m tall; densely tufted. **Leaves** simple, oblong, up to 50 by 0.4 - 0.8 cm; ligules ciliate. **Flowers** paniculate, up to 30 cm long, each node with a whorl of slender racemes; spikelets paired; spikelet callus cuneate, 1.6 - 2.2 mm long, hairy; sessile spikelets laterally compressed, narrowly lanceolate to linear, 5 - 7 mm; glumes 2; florets 2; lower floret sterile, lemmas oblong, 5 - 7 mm, palea absent; upper floret fertile, lemmas membranous, oblong, 4 - 6 mm, apices bilobed with an awn in the sinus; awns 4 - 7 mm long, geniculated, with a twisted column; pedicelled spikelets dorsally compressed; pedicels 2 - 3 mm long.

ลำเอียก

Coix aquatica Roxb.

วงศ์ POACEAE (GRAMINEAE)

ชื่ออื่น ชายเฟือย, พง; Aquatic job's tears

หญ้าลอยน้ำ อายุหลายปี สูงได้ถึง 3 เมตร **ใบ** เดี่ยว รูปขอบขนาน กว้าง 0.8 - 2.5 เซนติเมตร ยาวได้ถึง 1 เมตร ออกตามข้อ กาบใบยาว 20 - 30 เซนติเมตร เกลี้ยงถึงมีขนประปราย และมีไขสีขาวปกคลุม ลิ้นใบเป็นเยื่อบาง **ดอก** เป็นช่อแบบช่อแยกแขนง ออกที่ซอกใบและปลายยอด ยาวได้ถึง 12 เซนติเมตร ช่อดอกแยกเพศออกบนช่อดอกเดียวกัน มีช่อแขนงเพศผู้อยู่ด้านบน ช่อแขนงเพศเมียอยู่ด้านล่าง เกิดภายในกระเปาะของกาบรองรับช่อแขนงสีเขียวถึงสีเหลืองอ่อน รูปไข่ถึงรูปกระสวย เปลือกแข็งและมันวาว กว้าง 7 - 10 มิลลิเมตร ยาว 10 - 14 มิลลิเมตร ช่อแขนงเพศเมียเป็นกลุ่มของช่อดอกย่อยไม่มีก้าน 1 ช่อและมีก้าน 2 ช่อ ช่อแขนงเพศผู้ยาว 2.5 - 7 เซนติเมตร แต่ละข้อมีกลุ่มของช่อดอกย่อย 2 - 3 ช่อ ช่อดอกย่อยมีก้านและไม่มีก้าน รูปร่างคล้ายกัน ยาว 8 - 12 มิลลิเมตร **ผล** แบบผลแห้งเมล็ดติด เจริญเติบโตภายในกระเปาะรองรับช่อแขนงรูปกระสวย

ช่วงออกดอกและติดผล เดือนตุลาคม - พฤศจิกายน
การกระจายพันธุ์ เอเชียใต้จนถึงเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
ประโยชน์ ผลนำมาทำเครื่องประดับ
การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด และปักชำไหล

Lam iak

Floating perennial grass, up to 3 m tall. **Leaves** simple, oblong, up to 100 by 0.8 - 2.5 cm; leaf-sheaths 20 - 30 cm long, glabrous to sparsely hairy, covered with white wax; ligules membrane. **Flowers** paniculate, terminal and axillary, up to 12 cm long; monoecious with male racemes distally and female racemes proximally, subtended by a spatheole; exserted (male) or enclosed (female); spatheole indurate, green to pale yellow, fusiform to ovate, 10 - 14 by 7 - 10 mm; female racemes bearing a triad of spikelets, one sessile and two pedicelled; male racemes 2.5 - 7 cm long, each node bearing 2 - 3 spikelets; spikelets 8 - 12 mm long. **Fruit** a caryopsis enclosed in a fusiform spatheole.





เดือยหิน

Coix lacryma-jobi L. var. *lacryma-jobi*
วงศ์ POACEAE (GRAMINEAE)
ชื่ออื่น เดือย, Job's tears



หญ้าขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ อายุหลายปี สูงได้ถึง 3 เมตร มีรากค้ำ **ใบ** เดี่ยว รูปใบหอกแกมรูปแถบ กว้าง 1.5 - 5 เซนติเมตร ยาว 10 - 50 เซนติเมตร กาบใบเกลี้ยงถึงมีขนประปราย ลิ้นใบเป็นเยื่อบาง **ดอก** เป็นช่อแบบช่อแยกแขนง เกิดที่ซอกใบ ยาวได้ถึง 20 เซนติเมตร ช่อดอกย่อยแยกเพศเกิดบนช่อดอกเดียวกัน มีช่อแขนงเพศผู้อยู่ด้านบน ช่อแขนงเพศเมียอยู่ด้านล่าง เกิดภายในกระเปาะของกาบรองรับช่อแขนง รูปไข่ถึงรูปไข่กว้าง กว้าง 7 - 10 มิลลิเมตร ยาว 7 - 11 มิลลิเมตร เปลือกแข็งและมันวาว สีเขียว สีเหลือง สีดำถึงสีขาว ช่อแขนงเพศเมียเป็นกลุ่มของช่อดอกย่อยไม่มีก้าน 1 ช่อและมีก้าน 2 ช่อ ช่อแขนงเพศผู้ยาว 1 - 3 เซนติเมตร แต่ละข้อมีกลุ่มของช่อดอกย่อยมี 2 - 4 ช่อ ช่อดอกย่อยมีก้านและไม่มีก้านรูปร่างคล้ายกัน ยาว 8 - 10 มิลลิเมตร **ผล** แบบผลแห้งเมล็ดติด เจริญเติบโตภายในกระเปาะรองรับช่อแขนงรูปกระสวย

ช่วงออกดอกและติดผล เดือนตุลาคม - พฤศจิกายน
การกระจายพันธุ์ เอเชียใต้จนถึงเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
ประโยชน์ ผลนำมาทำเครื่องประดับ
การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด และปักชำไหล

Dueai hin

Perennial grass, up to 3 m tall. **Leaves** simple, linear-lanceolate 10-50 by 1.5 - 5 cm; leaf-sheaths glabrous to sparsely hairy; ligules membrane. **Flowers** paniculate, axillary, up to 20 cm long; monoecious with a male and female racemes, subtended by a spatheole; exserted (male), or enclosed (female); spatheole indurate, green to yellow black and pearly white, ovate, 7 - 11 by 7 - 10 mm; female racemes bearing a triad of spikelets, one sessile and two pedicels; male racemes 1 - 3 cm, each nodes bearing 2 - 4 spikelets; spikelets 8 - 10 mm long. **Fruit** a caryopsis enclosed in fusiform spatheole.









หญ้าไม้กวาด

Thysanolaena latifolia (Roxb. ex Hornem.) Honda
ชื่อพ้อง *Thysanolaena maxima* (Roxb.) Kuntze
วงศ์ POACEAE (GRAMINEAE)
ชื่ออื่น หญ้ากาบไผ่ ตองกง; Bamboo grass, Tiger grass

หญ้าขนาดใหญ่ อายุหลายปี ขึ้นเป็นกอแน่น สูงได้ถึง 4 เมตร **ใบ** เดี่ยว รูปใบหอกถึงรูปใบหอกแกมรูปขอบขนาน กว้าง 3 - 7 เซนติเมตร ยาวได้ถึง 70 เซนติเมตร กาบใบยาว 20 - 30 เซนติเมตร ลิ้นใบเป็นเยื่อบาง **ดอก** เป็นช่อแบบช่อแยกแขนง เกิดที่ปลายยอด ยาวได้ถึง 70 เซนติเมตร ช่อดอกย่อยเกิดเดี่ยว หรือเกิดเป็นคู่ ช่อดอกย่อยแบนทางด้านข้าง รูปไข่ ยาว 1.5 - 2 มิลลิเมตร กาบช่อย่อย 2 กาบ แต่ละช่อดอกย่อย มี 2 - 4 ดอกย่อย ดอกย่อยล่างสุดเป็นหมัน เลมมารูปใบหอก ยาว 1.5 - 1.8 มิลลิเมตร ไม่มีพาเลีย ดอกย่อยบนสืบพันธุ์ได้ เลมมาเนื้อบางคล้ายเยื่อ รูปไข่ ยาวประมาณ 1.5 มิลลิเมตร ปลายแหลม ขอบมีขน **ผล** แบบผลแห้งเมล็ดติด

ช่วงออกดอกและติดผล เดือนมิถุนายน - พฤศจิกายน
การกระจายพันธุ์ เอเชียใต้จนถึงเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
ประโยชน์ ช่อดอกแห้งทำไม้กวาด ปลูกเป็นหญ้าประดับ ใบใช้ห่อของ
การขยายพันธุ์ แยกกอ

Ya mai kwat

Perennial grass, up to 4 m tall; tufted. **Leaves** simple, lanceolate to oblong-lanceolate, up to 70 by 3 - 7 cm; leaf-sheaths 20 - 30 cm long; ligules membrane. **Flowers** paniculate, terminal, up to 70 cm long; spikelets solitary or in pairs, laterally compressed, ovate, 1.5 - 2 mm long; glumes 2; 2 - 4 florets; lowermost floret sterile; lemmas lanceolate, 1.5 - 1.8 mm; palea absent; upper florets fertile; lemmas membranous, ovate, ca 1.5 mm, apex acute, margins ciliate. **Fruit** a caryopsis.







ไผ่กิมซุง

Bambusa beecheyana Munro

วงศ์ POACEAE (GRAMINEAE) - BAMBUSOIDEAE

ชื่ออื่น ไผ่ตงลืมแล้ง ไผ่บีเช; Beechey bamboo, Silk-ball bamboo

ไผ่ประเภทเหง้ากอ ขนาดกลาง สูงถึง 15 เมตร เส้นผ่านศูนย์กลางลำ 7 - 12 เซนติเมตร ปล้องยาว 25 - 45 เซนติเมตร เนื้อลำหนา 1.5 - 2 เซนติเมตร ลำอ่อนมีนวลสีขาวปกคลุม มีวงของขนสีน้ำตาลใต้ข้อ ลำแก่สีเขียวเข้ม ลักษณะซิกแซกกลาย ๆ ข้อล่าง ๆ มักมีรากอากาศ แตกกิ่งตั้งแต่กลางลำขึ้นไป การประกอบขึ้นเป็นกิ่งแบบมี 3 ถึงหลายกิ่งต่อข้อ มีกิ่งกลางเด่นเพียงกิ่งเดียวหรือมีกิ่งกลางเด่น 1 กิ่ง และมีกิ่งรองเด่นอีก 2 กิ่ง กิ่งที่เหลือเล็กกว่าและมีขนาดเท่า ๆ กัน **ใบ** เดี่ยว รูปใบหอกแกมรูปขอบขนาน กว้าง 1.5 - 5 เซนติเมตร ยาว 10 - 30 เซนติเมตร กาบหุ้มลำ สีเหลืองหรือสีเหลืองอมเขียว เกลี้ยงหรือมีขนกระจาย ใบยอดกาบรูปไข่หรือรูปใบหอกแกมรูปขอบขนาน ตั้งตรงถึงกางออก หูกาบเป็นพูเล็กไม่เด่นชัด ขอบมีขนเล็กน้อย ลิ้นกาบลักษณะเป็นแถบ สูง 0.5 - 1 เซนติเมตร ขอบจักซี่ฟัน

ช่วงออกดอกและติดผล -

การกระจายพันธุ์ ไผ่พื้นเมืองทางตอนใต้ของจีน นำเข้ามาทดลองปลูกในไทยเพื่อผลผลิตหน่อ

ประโยชน์ ลำใช้ก่อสร้าง หน่อกินได้

การขยายพันธุ์ แยกกอ และชำกิ่ง

Phai kim sung

Medium bamboo, with pachymorph rhizome system. Culms up to 15 m tall; internodes 25 - 45 cm long, 7 - 12 cm in diameter; walls 1.5 - 2 cm thick; young culms covered with white powder, below the node with a ring of brown hairs; mature culms dark green, more or less zigzag, lower nodes with aerial roots. Branch complements branching from mid-culm upwards, 3 to many branches per node, only the middle one dominant, or the middle one dominant and accompanied by 2 sub-dominant branches from its base, the rests smaller and similar in size. **Foliage leaves** oblong-lanceolate, 10 - 30 by 1.5 - 5 cm. Culm sheaths yellow or greenish yellow, glabrous or sparsely hairy. Culm-sheath blades ovate or oblong-lanceolate, erect to spreading. Culm-sheath auricles inconspicuous or small lobes with few bristles. Culm-sheath ligules about 0.5 - 1 cm high, margin dentate.

ไผ่ดำลาโก้

Bambusa lako Widjaja

วงศ์ POACEAE (GRAMINEAE) - BAMBUSOIDEAE

ชื่ออื่น Timor black bamboo

ไผ่ประเภทเห้าก่อ ขนาดกลาง สูง 10 - 15 เมตร ลำตรงเป็นกอหลวม ๆ ปลายลำโค้ง เส้นผ่าศูนย์กลางลำ 3 - 8 เซนติเมตร ปล้องยาว 25 - 35 เซนติเมตร เนื้อลำบาง ลำอ่อนสีเขียว ลำแก่สีม่วงดำหรือม่วงเขียว การประกอบขึ้นเป็นกิ่ง แตกกิ่งตั้งแต่กลางลำขึ้นไป กิ่งกลางเด่น 1 กิ่ง กิ่งที่เหลือเล็กกว่าและมีขนาดเท่ากัน **ใบ** เดี่ยว รูปใบหอก กว้าง 2.4 - 3 เซนติเมตร ยาว 14 - 25 เซนติเมตร แผ่นใบด้านล่างมีขนประปราย กาบหุ้มลำร่วงง่าย ด้านหลังปกคลุมด้วยขนสีดำหรือสีน้ำตาลดำ ขอบกาบด้านบนยกเป็นไหล่ และมีขนยาว 7 - 10 มิลลิเมตร ที่ไหล่กาบ ใบยอดกาบรูปสามเหลี่ยมตั้งขึ้น หูกาบยาว 4 - 8 มิลลิเมตร เกลี้ยง ลิ้นกาบลักษณะเป็นแถบ สูง 2 - 3 มิลลิเมตร ขอบจักซี่ฟัน

ช่วงออกดอกและติดผล -

การกระจายพันธุ์ เป็นไผ่พื้นเมืองของทางอินโดนีเซีย

ประโยชน์ ปลูกประดับ

การขยายพันธุ์ แยกกอ และชำกิ่ง

Phai dam lako

Medium bamboo with pachymorph. Culms erect, loose; drooping at tip, 10 - 15 m tall; internodes 25 - 35 cm long, 3 - 8 cm in diameter; walls thin; young culms green; mature culms greenish purple to purple; lower nodes rootless. Branch complements branching from mid-culm upwards, several branches per node, middle branch dominant, usually un-rooted. **Foliage leaves** lanceolate, 14 - 25 by 2.4 - 3 cm, sparsely hairy beneath. Culm-sheaths deciduous, hispid, with dark brown hairs or black hairs, shoulders with 7 - 11 mm long hairs. Culm-sheath blades triangular, erect, glabrous. Culm-sheath auricles 4 - 8 mm long. Culm-sheath ligule 2 - 3 mm high, dentate.





ไผ่น้ำเต้า

Bambusa vulgaris Schrad. ex J. C. Wendl. 'Wamin'
วงศ์ POACEAE (GRAMINEAE) - BAMBUSOIDEAE
ชื่ออื่น Buddha's belly bamboo

ไผ่ประเภทเหง้ากอ สูงได้ถึงประมาณ 5 เมตร ลำตรงรวมกันเป็นกอแน่นหรือหลวม ๆ ปลายลำโค้งออก เส้นผ่านศูนย์กลางลำประมาณ 5 - 10 เซนติเมตร ปล้องยาว 5 - 20 เซนติเมตร เนื้อลำหนาประมาณ 1 - 2 เซนติเมตร ลำสีเขียวเข้มเป็นมัน ด้านล่างของปล้องจะป่องหรือพองออกเป็นรูปคล้ายน้ำเต้าข้อล่าง ๆ ของลำอาจพบรากอากาศได้ การประกอบขึ้นเป็นกิ่ง แตกกิ่งค่อนข้างต่ำหรือจากประมาณกึ่งกลางลำขึ้นไป แต่ละข้อมีหลายกิ่ง โดยทั่วไปกิ่งอันกลางเด่น 1 กิ่ง มักไม่มีรากอากาศที่กิ่ง **ใบ** รูปแถบหรือรูปใบหอก กว้าง 1 - 3.5 เซนติเมตร ยาว 5 - 25 เซนติเมตร กาบหุ้มลำสีเขียว มีขนสีน้ำตาลเข้มจนถึงสีดำปกคลุมทั่วไป ใบยอดกาบเป็นรูปสามเหลี่ยมกว้าง ๆ ถึงรูปใบหอก ตั้งตรงถึงกางออกเล็กน้อย หูกาบเป็นพูกว้าง ๆ เด่น สูง 1 - 2 เซนติเมตร มีขนสีน้ำตาลอ่อนปกคลุม ขนาดซ้ายและขวามักต่างกันเล็กน้อยหรือไล่เลี่ยกัน ลิ้นกาบ ลักษณะเป็นแถบเตี้ย ๆ สูงประมาณ 5 มิลลิเมตร ขอบมีขนกระจายห่าง ๆ

ช่วงออกดอกและติดผล -
การกระจายพันธุ์ เอเชียเขตร้อนและกึ่งร้อน
ประโยชน์ นิยมปลูกประดับ
การขยายพันธุ์ แยกกอ และชำกิ่ง

Phai nam tao

Medium bamboo, with pachymorph rhizome system. Culms erect, dense or loose, usually 5 m tall, tips arched outwards; internodes 5 - 20 cm long, 5 - 10 cm in diameter; walls 1 - 2 cm thick; basally inflated; mature culms dark green and shiny; occasionally with rootlets at lower nodes. Branch complements branching low or from mid-culm upwards, several branches per node, middle one dominant, usually un-rooted. **Foliage leaves** linear or lanceolate, 5 - 25 by 1 - 3.5 cm. Culm sheaths green, covered with dark brown to black hairs. Culm-sheath blades broadly deltoid to broadly lanceolate, erect to slightly spreading. Culm-sheath auricles broadly conspicuous lobed, 1 - 2 cm high, covered with pale brown hairs. Culm-sheath ligules about 5 mm high, margin with scattered bristles.









ไผ่ยักษ์

Dendrocalamus giganteus Munro

วงศ์ POACEAE (GRAMINEAE) - BAMBUSOIDEAE

ชื่ออื่น ไผ่พม่า ไผ่เป๊าะ ไผ่เปาะ ไผ่โปก ไผ่หวาน; Giant bamboo

ไผ่ประเภทเหง้ากอ ขนาดใหญ่ สูงได้ถึง 40 เมตร ลำขนาดใหญ่ ตรง อัดกันเป็นกอแน่น เส้นผ่านศูนย์กลางลำ 20 - 30 เซนติเมตร ปล้องยาว 20 - 45 เซนติเมตร เนื้อลำหนา 1 - 3 เซนติเมตร ลำอ่อนมีนวลสีขาวปกคลุม ลำแก่สีเขียวอ่อนจนถึงเขียวอมเทา ปล้องล่าง ๆ ของลำไม่มีขนปกคลุม มักมีรากอากาศที่ข้อล่าง ๆ แตกกิ่งค่อนข้างต่ำหรือตั้งแต่กลางลำขึ้นไป การประกอบขึ้นเป็นกิ่งแบบมีหลายกิ่งต่อข้อ กิ่งเด่น 1 กิ่ง อยู่ตรงกลาง ที่เหลือขนาดไล่เลี่ยกัน บางครั้งอาจมีรากอากาศที่กิ่ง **ใบ** เดี่ยว รูปแถบหรือรูปขอบขนานแกมรูปใบหอก กว้าง 2 - 5 เซนติเมตร ยาว 15 - 35 เซนติเมตร กาบหุ้มลำโดยทั่วไปมีสองสี ช่วงล่างของกาบมักเป็นสีเขียวหรือเทาจนถึงเทาอมม่วง ช่วงบนมักเป็นสีส้ม มีขนสีน้ำตาลเข้มและไขสีขาวปกคลุมประปราย ใบยอดกาบรูปสามเหลี่ยมฐานกว้างจนถึงรูปสามเหลี่ยมคล้ายรูปใบหอก สีน้ำตาล สีม่วงอมส้มจนถึงสีม่วงดำ ตั้งตรงถึงกางออก หูกาบเป็นพูเด่น ขอบเป็นคลื่นชัดเจน เกลี้ยงเปราะ ลิ้นกาบลักษณะเป็นแถบ สูง 0.5 - 1 เซนติเมตร ขอบจักไม่สม่ำเสมอหรือเกือบเรียบ

ช่วงออกดอกและติดผล -

การกระจายพันธุ์ อินเดีย พม่า และจีน

ประโยชน์ ลำใช้ประโยชน์ได้กว้างขวาง ทั้งด้านการก่อสร้าง เฟอร์นิเจอร์ ทำรางน้ำ และกินหน่อ

การขยายพันธุ์ แยกกอ ชำเหง้า

Phai yak

Large bamboo with pachymorph rhizome system, clumps up to 40 m tall. Culms gigantic; internodes 20 - 45 cm long, 20 - 30 cm in diameter; walls 1 - 3 cm thick; young culms covered with white powder; mature culms light green to grayish green; with no hairs on lower internodes; nodes not swollen, with rootlets on lower nodes. Branching relatively low or from mid-culm upwards; branch complements with several branches per node, middle one dominant, the remainders smaller and similar in size, occasionally with aerial rooted. **Foliage leaves** linear or lanceolate-oblong, 15 - 35 by 2 - 5 cm. Culm sheaths green or gray to purplish gray on lower part and orange on upper part, covered with scattered dark brown hairs mixed with white wax. Culm-sheath blades deltoid to lanceolate, brown or purple, orange-purple to dark purple, erect to spreading. Culm-sheath auricles fleshy crisped lobes, wavy, glabrous. Culm-sheath ligule 0.5 - 1 cm high, margin lacerate to subentire.







ไผ่หมาจู่

Dendrocalamus latiflorus Munro

วงศ์ POACEAE (GRAMINEAE) - BAMBUSOIDEAE

ชื่ออื่น ไผ่หวานอ่างขาง ไผ่ซางคำ; Taiwan giant bamboo, Sweet giant bamboo

ไผ่ประเภทเหง้ากอ ขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ สูง 15 - 20 เมตร ลำตรง อัดกันเป็นกอแน่นหรือหลวม ๆ ปลายลำโค้ง เส้นผ่านศูนย์กลางลำ 8 - 15 เซนติเมตร ปล้องยาว 20 - 45 เซนติเมตร เนื้อลำหนา 1 - 2 เซนติเมตร ลำอ่อนมีนวลสีขาวปกคลุม ลำแก่สีเขียวอ่อนหรือสีเขียวอมเหลือง ปล้องล่าง ๆ ของลำเกลี้ยง มีรากอากาศที่ข้อล่าง ๆ ของลำ การประกอบขึ้นเป็นกิ่ง แตกกิ่งค่อนข้างต่ำหรือตั้งแต่กลางลำขึ้นไป แต่ละข้อมีหลายกิ่ง โดยทั่วไปกิ่งอันกลางเด่น 1 กิ่ง แต่ขนาดไม่แตกต่างไปจากกิ่งที่เหลือมากนัก บางครั้งพบรากอากาศที่กิ่ง **ใบ** เดี่ยว รูปขอบขนานหรือรูปแถบ กว้าง 2.5 - 5.5 เซนติเมตร ยาว 15 - 25 เซนติเมตร กาบหุ้มลำสีเหลืองอมเขียว ด้านหลังปกคลุมด้วยขนสีดำหรือเกลี้ยง ใบยอดกาบรูปไข่ถึงรูปใบหอก สีเขียวอมม่วงหรือสีเขียว กางออกถึงพับลง หูกาบไม่พัฒนา ลิ้นกาบลักษณะเป็นแถบ สูงประมาณ 0.5 เซนติเมตร ขอบจักซี่ฟัน

ช่วงออกดอกและติดผล -

การกระจายพันธุ์ จีน ไต้หวัน นำเข้ามาปลูกในประเทศไทยเพื่อผลิตหน่อและลำ

ประโยชน์ หน่อกินได้ ลำใช้ในการก่อสร้าง ไม้ค้ำยัน อุตสาหกรรมกระดาษและไม้อัด เฟอร์นิเจอร์

การขยายพันธุ์ แยกกอ และชำกิ่ง

Phai maju

Medium bamboo, with pachymorph rhizome system. Culms erect, dense or loose, 15 - 20 m tall, tips arching; internodes 20 - 45 cm long, 8 - 15 cm in diameter; walls 1 - 2 cm thick; young culms covered with white powder; mature culms light green to yellowish green; lower internodes hairless; lower nodes with rootlets. Branch complements branching low or from mid-culm upwards, several branches per node, middle branch dominant, but not so larger than the rest ones, usually un-rooted, occasionally present. **Foliage leaves** oblong or linear, 15 - 25 by 2.5 - 5.5 cm. Culm sheaths greenish yellow, covered with black hairs or glabrous. Culm-sheath blades ovate to lanceolate, purplish green or green, spreading to reflexed. Culm-sheath auricles not developed. Culm-sheath ligules about 0.5 cm high, margin dentate.

ไผ่เลี้ยง

×Thyrsocalamus liang Sungkaew & W. L. Goh

วงศ์ POACEAE (GRAMINEAE) - BAMBUSOIDEAE







ไผ่ประเภทเหง้ากอ ขนาดเล็กถึงขนาดกลาง สูง 7 - 12 เมตร ลำตรง อยู่รวมกันเป็นกอแน่นหรือหลวม ๆ ปลายลำโค้ง เส้นผ่านศูนย์กลางลำ 3 - 5 เซนติเมตร ปล้องยาว 15 - 35 เซนติเมตร เนื้อลำหนา ลำอ่อนมีนวลสีขาวปกคลุมบาง ๆ บริเวณเหนือและใต้ข้อมีวงของขนสีขาวผสมกับนวลสีขาว ลำแก่สีเขียวถึงสีเขียวอมเหลือง การประกอบขึ้นเป็นกิ่ง แตกกิ่งจากประมาณกิ่งกลางลำขึ้นไป แต่ละข้อมีหลายกิ่ง โดยทั่วไปกิ่งอันกลางเด่น 1 กิ่ง แต่ละขนาดไม่แตกต่างไปจากกิ่งที่เหลือมากนัก **ใบ** เดี่ยว รูปใบหอกหรือรูปแถบ กว้าง 0.7 - 1 เซนติเมตร ยาว 10 - 20 เซนติเมตร กาบหุ้มลำสีเขียวอมเหลืองถึงสีเหลือง มีขนสีน้ำตาลปกคลุม หรือเกลี้ยง ใบยอดกาบรูปสามเหลี่ยมถึงรูปใบหอก สีเขียวถึงสีเขียวอมม่วง ตั้งขึ้น หูกาบไม่พัฒนาหรือเกิดเป็นพูเตี้ย ๆ พับไปมาหรือเป็นคลื่น มีขนแข็งปกคลุมถึงเกลี้ยง ลิ้นกาบลักษณะเป็นแถบสูงประมาณ 0.5 เซนติเมตร ขอบจักไม่เป็นระเบียบ

ช่วงออกดอกและติดผล -

การกระจายพันธุ์ ถิ่นกำเนิดประเทศไทย

ประโยชน์ หน่อกินได้ ลำใช้ในการก่อสร้าง ทำไม้ค้ำยัน และทำเฟอร์นิเจอร์ นิยมปลูกประดับ

การขยายพันธุ์ แยกกอ และชำกิ่ง

Phai liang

Small to medium bamboo, with pachymorph rhizome system. Culms erect, dense or loose, 7 - 12 m tall, tips arching; internodes 15 - 35 cm long, 3 - 5 cm in diameter; walls thick; young culms with thin white powder, above and below node with rings of white hairs mixed with white powder; mature culms green to yellowish green; lower internodes hairy or glabrous; lower nodes usually without rootlets, sometimes present at the very low nodes near the ground. Branch complements branching from mid-culm upwards, several branches per node, middle branch dominant but not so larger from the rest ones, usually un-rooted. **Foliage leaves** lanceolate or linear, 10 - 20 cm by 0.7 - 1 cm. Culm sheaths yellowish green to yellow, covered with brown hairs or glabrous. Culm-sheath blades triangular to lanceolate, dull green to purplish green, erect. Culm-sheath auricles not well developed or presented as the small plicate or wavy lobes, bristly to glabrous. Culm-sheath ligules ca. 0.5 cm high, margin lacerate.

องุ่นทะเล

Coccoloba uvifera (L.) L.

วงศ์ POLYGONACEAE

ชื่ออื่น ครุฑทะเล หูกวางทะเล; Sea grape, Baygrape



ไม้พุ่มหรือไม้ต้น สูง 6 - 8 เมตร เปลือกเรียบ สีนวล **ใบ** เดี่ยว เรียงสลับ รูปค่อนข้างกลม กว้าง 6 - 20 เซนติเมตร ยาว 10 - 20 เซนติเมตร ปลายกลมถึงทู่หรือเว้าตื้น โคนรูปหัวใจ ขอบเรียบ แผ่นใบหนาคล้ายแผ่นหนัง เส้นกลางใบมีสีแดง ใบแก่เปลี่ยนเป็นสีแดง ก้านใบยาว 5 - 15 มิลลิเมตร มีขน **ดอก** แบบช่อแยกแขนง ออกที่ปลายกิ่ง ยาว 10 - 30 เซนติเมตร มีขนละเอียดหรือเกลี้ยง ดอกแยกเพศร่วมต้น ดอกย่อยจำนวนมาก สีขาวนวล มีกลิ่นหอม ดอกเพศผู้มีกลีบรวม 5 กลีบ เกสรเพศผู้ 8 เกสร ก้านชูอับเรณูรูปเกือบกลม สีเหลืองอ่อน ช่อดอกเพศเมียห้อยลงเมื่อติดผล ก้านช่อดอกยาว 1 - 5 เซนติเมตร กลีบรวม 5 กลีบ รูปกลมถึงรูปรีกว้าง ขอบเรียบ ปลายมน รังไข่เหนือวงกลีบ มี 1 ช่อง ยอดเกสรเพศเมียเป็นตุ่ม **ผล** แบบผลแห้งเมล็ดล่อน กลีบเลี้ยงติดทน ขยายใหญ่หุ้มไว้ รูปทรงกลม เส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 2 เซนติเมตร ผลสุกสีม่วงแดงคล้ำ มี 1 เมล็ด

ช่วงออกดอกและติดผล ตลอดปี

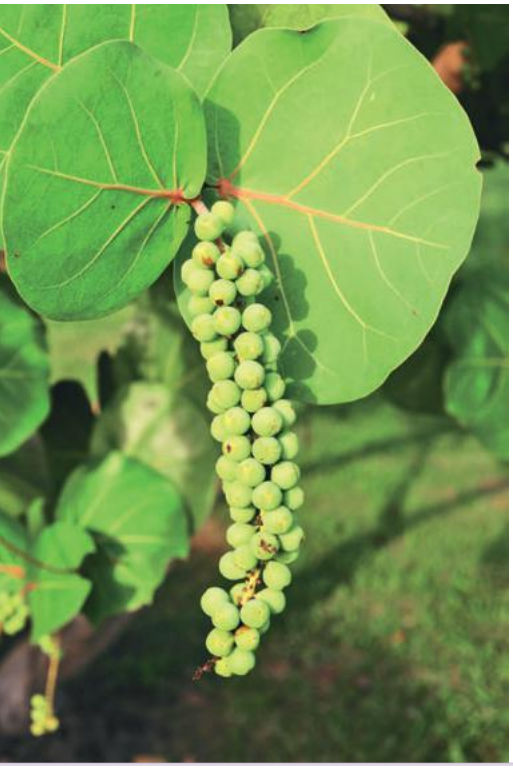
การกระจายพันธุ์ อเมริกาเขตร้อนและกึ่งร้อน และแถบทะเลแคริบเบียน

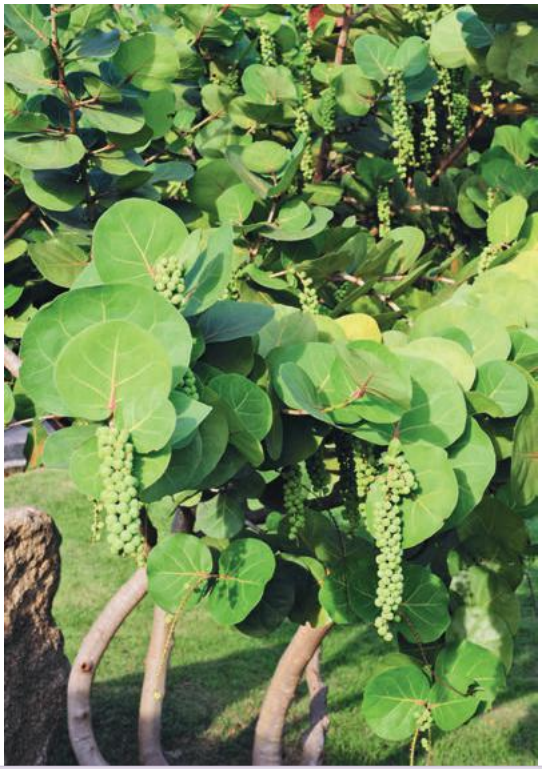
ประโยชน์ ปลูกเป็นไม้ประดับ ผลกินได้มีรสเปรี้ยวอมหวาน ใช้ทำไวน์และเยลลี่ เนื้อไม้ใช้ทำเครื่องเรือน เปลือกให้แทนนินใช้เป็นสีย้อม

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด ตอนกิ่ง ปักชำ

A-ngun thale

Shrub or small tree, 6 - 8 m tall, bark smooth. **Leaves** simple, alternate, orbiculate, 10 - 20 by 6 - 20 cm, margin entire, coriaceous, midrib red. **Flowers** panicle, terminal, monoecious, small, greenish white, fragrant superior ovary. **Fruit** achene, globular, 2 cm in diameter, calyx persistent, reddish purple when ripe; 1 seed.







ปาโลแซนโตส

Triplaris cumingiana Fisch. & C. A. Mey.

วงศ์ POLYGONACEAE

ชื่ออื่น แอ็นวูด; Palozantos, Long john ant tree



ไม้ต้นขนาดเล็กถึงขนาดกลาง สูง 10 - 20 เมตร ไม่ผลัดใบ เรือนยอดทรงกระบอก เปลือกต้นสีน้ำตาลอ่อน ลอกออกได้ **ใบ** เดี่ยว เรียงสลับ รูปขอบขนานหรือรูปรีแกมขอบขนาน กว้าง 5 - 10 เซนติเมตร ยาว 15 - 25 เซนติเมตร ปลายแหลม โคนสอบ ใบอ่อนมีหูใบสีชมพูอมเขียวหุ้มหลุดร่วงเมื่อใบคลี่ออก **ดอก** แบบช่อเชิงลด ออกที่ปลายกิ่ง ดอกแยกเพศต่างต้น ช่อดอกเพศผู้สีเขียว กลีบรวม 6 กลีบ เกสรเพศผู้ 9 เกสร ช่อดอกเพศเมียยาวกว่า ดอกเพศเมีย กลีบเลี้ยง 3 กลีบ สีแดง รังไข่เหนือวงกลีบ **ผล** คล้ายผลมีปีก รูปคล้ายเลนส์ เส้นผ่านศูนย์กลาง 1 - 2 เซนติเมตร กลีบรวมติดทนขยายใหญ่เป็นปีก 3 ปีก สีแดงอมชมพู มี 1 เมล็ด

ช่วงออกดอกและติดผล ตลอดปี

การกระจายพันธุ์ ทางเหนือของโคลัมเบีย ทางเหนือของเปรูและปานามา

ประโยชน์ ปลูกเป็นไม้ประดับ

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด ตอนกิ่ง ปักชำ

Palozantos

Small to medium-sized tree, 10 - 20 m tall; crown cylindrical; bark pale brown, peeled. **Leaves** simple, alternate, oblong to elliptic-oblong, 15 - 25 by 5 - 10 cm, apex acute, base cuneate; stipules greenish pink, enclosing young leaves, falling off when leaves grow. **Flowers** terminal spicate, dioecious; tepals 6; male inflorescence green; female inflorescence longer; male flower with 9 stamens; female flower red; superior ovary. **Fruit** samaroid, lenticular, 1 - 2 cm in diameter, tepals persistent and enlarging, 3-winged, pinkish red; 1 seed.





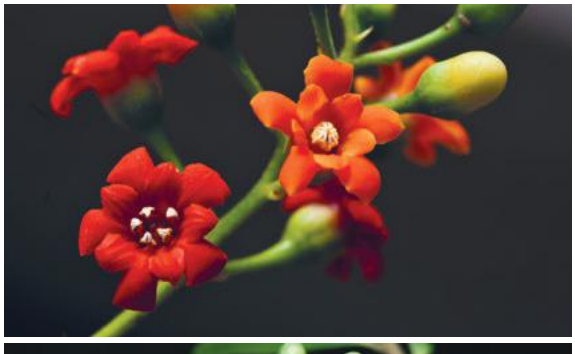
แสดเม็กซิกัน

Bonellia macrocarpa (Cav.) B.Ståhl & Källersjö

ชื่อพ้อง *Jacquinia pungens* A. Gray

วงศ์ PRIMULACEAE (THEOPHRASTACEAE)

ชื่ออื่น Kudjo





ไม้ต้นขนาดเล็ก สูง 2 - 3 เมตร **ใบ** เดี่ยว เรียงตรงข้าม เวียนหรือวงรอบข้อ รูปใบหอก กว้าง 2 - 2.5 เซนติเมตร ยาว 3 - 3.5 เซนติเมตร ปลายแหลมเป็นติ่งหนามสั้น ๆ โคนแหลมหรือสอบ แผ่นใบหนาคล้ายแผ่นหนัง สีเขียวเข้มเป็นมัน **ดอก** แบบช่อกระจะ ออกที่ปลายยอด ดอกมีเส้นผ่านศูนย์กลาง 6 - 7 มิลลิเมตร กลีบเลี้ยง 5 กลีบ สีเขียว ปลายสีเขียวอ่อน กลีบดอกเชื่อมติดกันเป็นกรวยสั้น ปลายแยกเป็น 5 กลีบ สีส้มแดง เกสรเพศผู้เป็นหมันคล้ายกลีบดอก เรียงสลับกับกลีบดอก มีขนาดเล็กกว่ากลีบดอกเล็กน้อย สีส้ม เกสรเพศผู้ 5 เกสร ติดบนหลอดกลีบดอก ก้านชูอับเรณูสีเหลือง รังไข่เหนือวงกลีบ ยอดเกสรเพศเมียสีส้ม **ผล** แบบผลมีเนื้อหนึ่งถึงหลายเมล็ด รูปกึ่งทรงกลม เปลือกค่อนข้างแข็ง ผลสุกสีส้มแดง

ช่วงออกดอกและติดผล ออกดอกหลายครั้งในแต่ละปี

การกระจายพันธุ์ พืชพื้นเมืองของเม็กซิโก นำเข้ามาปลูกในประเทศไทย

ประโยชน์ ปลูกเป็นไม้ประดับ ใบและดอกสวยงาม

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด

Saet mexican

Small tree, 2 - 3 m tall. **Leaves** simple, opposite, spiral, or whorled, lanceolate, 3 - 3.5 by 2 - 2.5 cm, apex mucronate, base cuneate, coriaceous, dark green, glossy. **Flowers** racemes, terminal; flower 6 - 7 mm in diameter; calyx 5, green, tip pale green; corolla 5, short tubular, reddish orange; sterile stamens orange, corolla-like but smaller, alternate to corolla; fertile stamens 5, epipetalous, filament yellow; superior ovary, stigma orange. **Fruit** a berry, subspherical, pericarp hard, orange-red when ripe.





เกล็ดกะให้แคระ

Jacquinia arborea Vahl.

วงศ์ PRIMULACEAE (THEOPHRASTACEAE)

ชื่ออื่น Bracelet wood, Torch wood

ไม้พุ่มขนาดเล็ก สูง 0.5 - 5 เมตร ลำต้นสีน้ำตาลอมเทา **ใบ** เดี่ยว เรียงเวียน รูปไข่กลับ กว้าง 3.5 - 4 เซนติเมตร ยาว 6 - 6.5 เซนติเมตร ปลายกลมเป็นติ่งหนามสั้น ๆ โคนแหลม แผ่นใบหนาคล้ายแผ่นหนัง สีเขียวหม่น **ดอก** แบบช่อกระจะ ออกที่ปลายยอด ดอกบานเส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 1 เซนติเมตร มีกลิ่นหอมคล้ายกลิ่นขนม กลีบเลี้ยง 5 กลีบ รูปกึ่งทรงกลม สีเขียว กลีบดอกเชื่อมติดกันเป็นกรวยสั้น ปลายแยกเป็น 5 กลีบ สีเหลืองอ่อน เกสรเพศผู้เป็นหมันคล้ายกลีบดอก เรียงสลับกับกลีบดอก สีขาวนวล เกสรเพศผู้ 5 เกสร ติดบนหลอดกลีบดอก รังไข่เหนือวงกลีบ ก้านเกสรเพศเมียสีเขียวอ่อน **ผล** แบบผลมีเนื้อหนึ่งถึงหลายเมล็ด รูปกึ่งทรงกลม ผลสุกสีเหลืองอมส้ม

ช่วงออกดอกและติดผล ออกดอกเดือนพฤศจิกายน - กุมภาพันธ์

การกระจายพันธุ์ พืชพื้นเมืองอเมริกาใต้ แคริบเบียน และนำเข้ามาปลูกในประเทศไทย

ประโยชน์ ปลูกเป็นไม้ประดับ ใบและดอกสวยงามดอกมีกลิ่นหอม แต่ผลเป็นพิษ

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด ปักชำกิ่ง

Klet kaho khrae

Small shrub 0.5 - 5 m tall; stem greyish brown. **Leaves** simple, spirally arranged, obovate, 6 - 6.5 by 3.5 - 4 cm, apex mucronate, base cuneate, coriaceous, dull green. **Flowers** racemes, terminal; 1 cm across when anthesis; sepals 5, orbicular like, green; corolla short tubular, funnel-shaped, 5-lobed, creamy white, sterile stamens creamy white, corolla-like, alternate to corolla; fertile stamens 5, epipetalous; superior ovary, style pale green. **Fruit** a berry, subspherical, orange-yellow when ripe.



ซิลค์โอ๊ค

Grevillea ‘Moonlight’

วงศ์ PROTEACEAE

ชื่ออื่น Silver oak, Silky oak, Australian silky oak, Southern silky oak

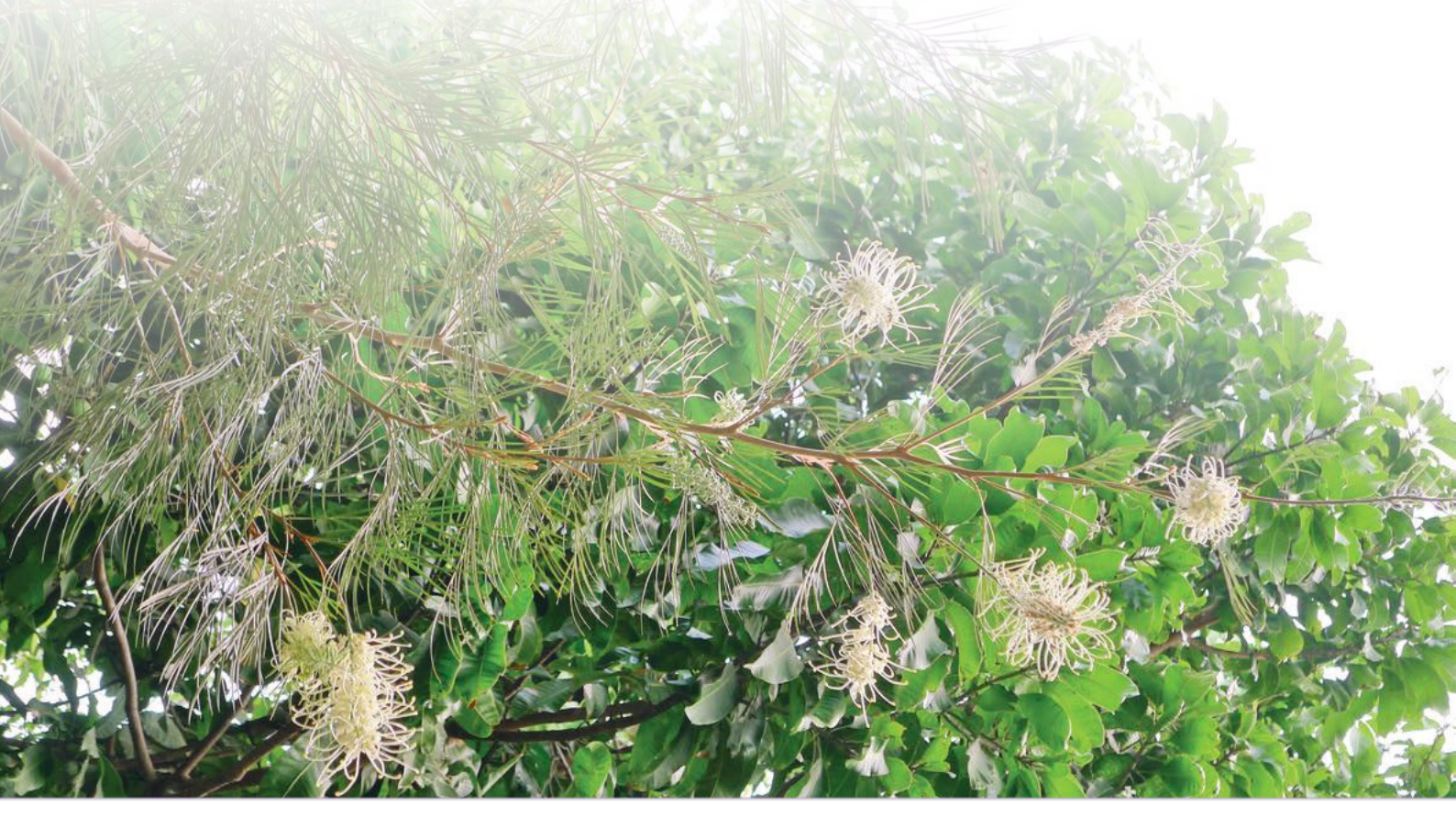
ไม้ต้นขนาดใหญ่ สูงประมาณ 10 เมตร เปลือกไม้เป็นร่องลึก สีแกมเทาถึงสีเขียวเข้ม **ใบ** ประกอบแบบขนนก เรียงสลับ กว้าง 4 - 7 เซนติเมตร ยาว 15 - 30 เซนติเมตร ขอบใบหยักลึก แผ่นใบด้านบนสีเขียว ด้านล่างสีเงิน แผ่นใบหนาคล้ายแผ่นหนัง **ดอก** แบบช่อกระจะ สีขาวนวล วงกลีบเลี้ยงปลายแยกเป็น 4 แฉก ไม่มีกลีบดอก เกสรเพศผู้ 4 เกสร รังไข่เหนือวงกลีบ มีขน **ผล** แห้งแตกแนวเดียว รูปไข่แกมรูปรี ยาว 1.5 - 2 เซนติเมตร ก้านเกสรเพศเมียติดทน มี 1 - 2 เมล็ด สีน้ำตาล มีครีบสีขาว

ช่วงออกดอกและติดผล เดือนมีนาคม - พฤษภาคม
การกระจายพันธุ์ ออสเตรเลีย อินเดีย ศรีลังกา แอฟริกา ฮาวาย มอริเชียส บราซิล นำเข้ามาปลูกในประเทศไทย
ประโยชน์ ปลูกเป็นไม้ประดับ เนื้อไม้ใช้ทำเฟอร์นิเจอร์ ทำเชื้อเพลิง ให้ร่มเงา
การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด



Silk oak

Tree up to 10 m tall; bark greyish to dark green, deeply fissures. **Leaves** pinnate, alternate 15 - 30 by 4 - 7 cm, margin deeply lobed, coriaceous, green above, silvery beneath. **Flowers** racemes, white, calyx-4 lobed; petal absent; stamens 4; superior ovary. **Fruit** a follicle, elliptic-ovate, 1.5 - 2 cm long; with remnant of style; 1-2 seeded, brownish with narrow white wing.





แมคคาดาเมีย

Macadamia integrifolia Maiden & Betche

วงศ์ PROTEACEAE

ชื่ออื่น Macadamia nut, Queensland nut tree

ไม้ต้นขนาดกลาง สูงประมาณ 10 - 20 เมตร **ใบ** เดี่ยว เรียงเป็นวงรอบข้อ รูปรีแคบถึงรูปขอบขนานแคบ กว้าง 2 - 4 เซนติเมตร ยาว 10 - 18 เซนติเมตร ปลายใบแหลมโคนใบสอบเรียว ขอบใบเป็นคลื่น เรียบหรือหยักแหลมคม แผ่นใบเหนียว สีเขียวเข้ม ใบต้นอ่อนขอบจักฟันเลื่อย ใบต้นแก่ขอบเรียบ **ดอก** แบบช่อกระจะ ออกที่ซอกใบ ดอกย่อยจำนวนมาก สีขาวปนชมพู กลีบเลี้ยงเชื่อมติดกัน ปลายแยกเป็น 4 กลีบ ไม่มีกลีบดอก เกสรเพศผู้ 4 เกสร รังไข่เหนือวงกลีบ **ผล** แบบผลแห้งแตกแนวเดียว เส้นผ่านศูนย์กลาง 2 - 4 เซนติเมตร เมล็ดทรงกลม แข็ง สีน้ำตาล

ช่วงออกดอกและติดผล ตลอดปี

การกระจายพันธุ์ ออสเตรเลียตะวันออกเฉียงใต้ นำเข้ามาปลูกในประเทศไทย

ประโยชน์ เมล็ดรับประทานได้

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด

Macademia

Tree 10 - 20 m tall. **Leaves** simple, whorled, narrowly elliptic to narrowly oblong, 10 - 18 by 2 - 4 cm, apex acute, base cuneate, margin undulate, seeding leaves serrate, mature leaves entire, blade coriaceous, dark green above. **Flowers** raceme, axillary, many, pinkish white; calyx 4-lobed; petal absent; stamens 4; superior ovary. **Fruit** a follicle, 2 - 4 cm in diameter; seed circular, brown, hard.





พังกาหัวสุมดอกแดง

Bruguiera gymnorhiza (L.) Lam.

วงศ์ RHIZOPHORACEAE

ชื่ออื่น โกงกางหัวสุมดอกแดง ประสักแดง; Black mangrove, Large-leafed mangrove

ไม้ต้นขนาดใหญ่ สูง 25 - 35 เมตร เรือนยอดเป็นพุ่มกลม มีลำต้นและรากพอน มีช่องอากาศขนาดใหญ่ มีรากหายใจที่พับงอคล้ายรูปหัวเข่า **ใบ** เดี่ยว เรียงตรงข้ามสลับตั้งฉาก รูปรีหรือรูปไข่แกมรูปรี กว้าง 4 - 9 เซนติเมตร ยาว 8 - 20 เซนติเมตร ปลายแหลม โคนคล้ายรูปลิ่ม แผ่นใบหนา ด้านบนสีเขียวเข้มเป็นมัน ด้านล่างสีอ่อนกว่า หูใบสีแดง ร่วงง่าย **ดอก** เดี่ยว ออกที่ซอกใบ ดอกตูมรูปขอบขนาน กลีบเลี้ยงเชื่อมติดกัน ปลายแยก 10 - 16 กลีบ สีแดงปนเขียว กลีบดอก 10 - 16 กลีบ รูปขอบขนาน สีขาวหรือเหลืองอมเขียว ปลายกลีบเว้าหยักลึกเป็น 2 แฉก มีรยางค์ 3 - 4 เส้น ขอบกลีบมีขนสีขาวเป็นมันคล้ายเส้นไหม เกสรเพศผู้จำนวน 2 เท่าของกลีบดอก รังไข่อยู่ใต้วงกลีบ ยอดเกสรเพศเมีย 3 - 4 แฉก **ผล** แบบผลมีเนื้อ เมล็ดเดียว ผิวเรียบ เมล็ดงอกตั้งแต่ติดอยู่บนต้น

ช่วงออกดอกและติดผล ออกดอกเดือนพฤศจิกายน - เมษายน
ติดผลเดือนธันวาคม - พฤษภาคม
การกระจายพันธุ์ แอฟริกาตอนใต้และตะวันออก เอเชีย ออสเตรเลียตอนเหนือ ประเทศไทยพบตามป่าชายเลนตามชายฝั่งทะเล
ประโยชน์ เปลือกต้นและผลใช้เป็นสมุนไพร เนื้อไม้ทำเสาเรือน เสาโป๊ะ ทำฟืน
การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด

Phangka huasum dok daeng

Large tree, 25 - 35 m tall; crown rounded; stem with large lenticels; buttressed at base and knee-like pneumatophores. **Leaves** simple, opposite decussate, elliptic or elliptic-ovate, 8 - 20 by 4 - 9 cm, apex acute, base cuneate, margin entire, thick coriaceous, dark green upper, glossy lower, paler; stipules red, caducous. **Flowers** solitary, axillary; floral buds cylindrical; calyx 10 - 16-lobed, red-green; petals 10 - 16, oblong, white or greenish yellow, bilobe at apex, appendages 3 - 4, margin white velutinous; stamens twice as much as petals; inferior ovary, stigma 3 - 4-lobed. **Fruit** a berry, smooth surface; viviparous.









พังกาหัวสุมดอกขาว

Bruguiera sexangula (Lour.) Poir.

วงศ์ RHIZOPHORACEAE

ชื่ออื่น ประสักดอกขาว

ไม้ต้นขนาดใหญ่ สูง 20 - 30 เมตร เรือนยอดเป็นพุ่มสามเหลี่ยม มีลำต้นและรากพอน มีรากหายใจที่พับงอคล้ายรูปหัวเข่า **ใบ** เดี่ยว เรียงตรงข้ามสลับตั้งฉาก รูปรีหรือรูปขอบขนานแกมรูปรี กว้าง 3 - 6 เซนติเมตร ยาว 8 - 16 เซนติเมตร ปลายแหลม โคนคล้ายรูปลิ่ม แผ่นใบหนา ด้านบนสีเขียวเป็นมัน ด้านล่างสีอ่อนกว่า หูใบสีเหลืองอ่อนหรือเขียว **ดอก** เดี่ยว ออกที่ซอกใบ ดอกตูมรูปขอบขนาน กลีบเลี้ยงเชื่อมติดกัน ปลายแยก 10 - 12 กลีบ สีเหลืองหรือเขียวอมเหลือง กลีบดอก 10 - 16 กลีบ รูปขอบขนาน สีขาวหรือเหลืองอมเขียว ปลายกลีบเว้าหยักลึกเป็น 2 แฉก ขอบกลีบมีขนสีขาว เกสรเพศผู้จำนวน 2 เท่าของกลีบดอก รังไข่อยู่ใต้วงกลีบ ยอดเกสรเพศเมีย 3 - 4 แฉก **ผล** แบบมีเนื้อ เมล็ดเดียว ผิวเรียบ เมล็ดงอกตั้งแต่ติดอยู่บนต้น

ช่วงออกดอกและติดผล ออกดอกผลเกือบตลอดปี

การกระจายพันธุ์ ประเทศไทยพบตามป่าชายเลนตามฝั่งทะเล

ประโยชน์ ลำต้นทำเสาเรือน เสาโป๊ะ ทำฟืน

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด

Phangka huasum dok khao

Large tree, 20 - 30 m tall; crown triangular; buttressed at base and knee-like pneumatophores. **Leaves** simple, opposite decussate, elliptic or elliptic-oblong, 3 - 6 by 8 - 16 cm, apex acute, base cuneate, margin entire, thick coriaceous, dark green upper and glossy lower, paler; stipules pale yellow or green, caducous. **Flowers** solitary, axillary; floral buds cylindrical; calyx 10-12-lobed, yellow or yellowish green; petals 10-16, oblong, white or greenish yellow, bilobe at apex, margin white velutinous; stamens twice as much as petals; ovary inferior, stigma 3 - 4-lobed. **Fruit** a berry, smooth surface; viviparous.



พุดภูเก็ต

Gardenia thailandica Tirveng.

วงศ์ RUBIACEAE

ชื่ออื่น คำมอกสงขลา พุดป่า รักนา









ไม้ต้นขนาดเล็ก สูง 5 - 6 เมตร **ใบ** เดี่ยว เรียงตรงข้ามสลับตั้งฉาก รูปใบหอกกลับแคบ กว้าง 7 - 8 เซนติเมตร ยาว 13 - 20 เซนติเมตร ปลายแหลมหรือเรียวแหลม โคนสอบ **ดอก** เดี่ยว ออกที่ซอกใบใกล้ปลายยอด มีกลิ่นหอม กลีบเลี้ยงเชื่อมติดกันเป็นหลอด กลีบดอกเชื่อมติดกันเป็นหลอดแคบ ปลายแยกเป็น 5 กลีบ รูปไข่กลับเบี้ยว สีเหลืองอ่อน บานวันแรกเป็นสีขาวนวล วันที่สองเปลี่ยนเป็นสีเหลืองอ่อน วันที่สามเป็นสีส้มอมเหลือง เกสรเพศผู้ 5 เกสร ติดบนหลอดกลีบดอก รังไข่ใต้วงกลีบ ยอดเกสรเพศเมียหยักเป็นสองแฉก มักแนบติดกัน **ผล** คล้ายผลผนังชั้นในแข็ง รูปไข่กลับแกมรี ปลายตัด โคนสอบ เป็นสันตื้นตามยาว 5 สัน ผิวหยาบเล็กน้อย ผลสุกสีเหลืองอมเขียว ผนังผลหนาแข็ง เมล็ดรูปค่อนข้างกลมแบน สีเหลืองแกมน้ำตาล จำนวนมาก

ช่วงออกดอกและติดผล ออกดอกเป็นระยะตลอดทั้งปี ผลสุกเดือนสิงหาคม

การกระจายพันธุ์ พืชถิ่นเดียวของไทย พบทางภาคใต้ เช่น ภูเก็ต สงขลา สตูล

ประโยชน์ ปลูกเป็นไม้ประดับ

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด ตอนกิ่ง

Phut Phuket

Small tree 5 - 6 m tall. **Leaves** simple, opposite decussate, narrowly lanceolate, 13 - 20 by 7 - 8 cm, apex acute or acuminate, base cuneate. **Flowers** solitary, axillary, fragrant; calyx tubular; corolla 5, pale yellow, obliquely obovate, blooming creamy white, then pale yellow to yellowish orange at maturity; stamens 5, epipetalous; inferior ovary, stigma 2-lobed. **Fruit** a drupe-like, elliptic-obovate, apex truncate, base contracted, 5 longitudinally ridges, greenish yellow when ripe, pericarp thick and hard; seeds many, orbicular, flattened, brownish yellow.





พุดผาใหญ่

Gardenia volkensii K. Schum.

วงศ์ RUBIACEAE

ชื่ออื่น Transvaal gardenia, Bushveld

ไม้ต้นขนาดเล็ก สูงประมาณ 10 เมตร แตกกิ่งก้านแน่น กิ่งมักโค้งลง **ใบ** เดี่ยว เรียงเป็นวงรอบข้อ มี 3 ใบ รูปไข่กลับ กว้าง 3 - 5 เซนติเมตร ยาว 8 - 9 เซนติเมตร ปลายกลม โคนสอบเรียวแคบ ด้านบนใบสีเขียวเป็นมัน ด้านล่างเส้นกลางใบสีขาวนูนเด่นชัด มีต่อมที่ระหว่างเส้นกลางใบกับเส้นใบย่อย หูใบอยู่ระหว่างก้านใบ **ดอก** เดี่ยว ออกที่ซอกใบ สีขาว มีกลิ่นหอม บานกลางคืน กลีบเลี้ยงเชื่อมติดกันเป็นหลอดแคบ ปลายแยกเป็น 6 - 9 กลีบ กลีบดอกเชื่อมติดกันเป็นหลอดแคบ ปลายแยกเป็น 6 - 9 กลีบ สีขาวเปลี่ยนเป็นสีขาวนวลและเหลืองในวันต่อไป เกสรเพศผู้ 6 - 9 เกสร ติดบนหลอดกลีบดอก รังไข่ใต้วงกลีบ **ผล** คล้ายผลผนังชั้นในแข็ง รูปไข่แกมทรงกลมหรือทรงกลม เส้นผ่านศูนย์กลาง 8 - 10 เซนติเมตร เปลือกผลแข็งหนา เมล็ดรูปกลมแบน จำนวนมาก

ช่วงออกดอกและติดผล เป็นระยะตลอดทั้งปี

การกระจายพันธุ์ เอธิโอเปียถึงแอฟริกาใต้

ประโยชน์ ปลูกเป็นไม้ประดับ

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด ตอนกิ่ง

Phut pha yai

Small tree about 10 m tall; branches many and bent downwards. **Leaves** simple, whorl of 3 leaves, obovate, 8 - 9 by 3 - 5 cm, apex rounded, base narrowed into the petiole, green and glossy above, midrib raised beneath, with domatia at the axils of midrib; interpetiolar stipules. **Flowers** solitary, axillary, white, fragrant, nocturnal; calyx narrow tubular, 6 - 9-lobed; corolla narrow tubular, 6 - 9-lobed, white to creamy white, then yellow; stamens 6 - 9, epipetalous; inferior ovary. **Fruit** a drupe-like, spheroid-ovoid, 8 - 10 cm in diameter, pericarp thick and hard; seeds many, orbicular, flattened.







ก้านเหลือง

Nauclea orientalis (L.) L.

วงศ์ RUBIACEAE

ชื่ออื่น กระทุ่มคลอง กระทุ่มน้ำ ตะกู; Leichhardt tree, Yellow cheesewood, Cheesewood



ไม้ต้นขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ สูงประมาณ 30 เมตร เปลือกสีเทาถึงน้ำตาลแดง **ใบ** เดี่ยว เรียงตรงข้าม รูปไข่กว้าง กว้าง 4 - 18 เซนติเมตร ยาว 7 - 30 เซนติเมตร ปลายมนหรือแหลม โคนมน ด้านบนสีเขียวเป็นมัน มีหูใบระหว่างก้านใบ ด้านในมีต่อมขนาดเล็กสีแดง **ดอก** แบบช่อกระจุกแน่น สีเหลืองอมสีส้ม ดอกย่อยขนาดเล็ก กลีบเลี้ยงเชื่อมติดกัน ปลายแยกเป็น 5 กลีบ กลีบดอกเชื่อมติดกันเป็นหลอด ปลายแยกเป็น 4 - 5 กลีบ เกสรเพศผู้ 5 เกสร ติดบนหลอดกลีบดอก สีขาว รังไข่ใต้วงกลีบ ก้านเกสรเพศเมียยาว 1 - 1.5 เซนติเมตร **ผล** รวม เมล็ดรูปไข่ถึงรูปกระสวยขนาดเล็กจำนวนมาก



ช่วงออกดอกและติดผล เดือนสิงหาคม - ตุลาคม

การกระจายพันธุ์ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ นิวกินี ออสเตรเลีย ประเทศไทยพบที่ภาคเหนือ ภาคตะวันออก ภาคกลาง และภาคใต้ บริเวณป่าที่ชุ่มชื้น ป่าพรุ ที่ระดับความสูง 500 เมตรจากระดับน้ำทะเล

ประโยชน์ ออสเตรเลียใช้เปลือกไม้และสารสกัดเป็นสมุนไพร ท่อนไม้ใช้ในการก่อสร้าง ผลรับประทานได้

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด



Kan lueang

Medium to large-sized tree about 30 m tall; bark grey to reddish brown. **Leaves** simple, opposite, broadly ovate, 7 - 30 by 4 - 18 cm, apex obtuse or acute, base obtuse, green and glossy above; interpetiolar stipules, erect, small glands inside. **Flowers** head, small, orange-yellow; calyx tubular, 5-lobed; corolla tubular, 4-5-lobed; stamens 5, white, epipetalous; inferior ovary, style 1 - 1.5 cm long. **Fruits** multiple; seeds small, many, ovoid to spindle-shaped.

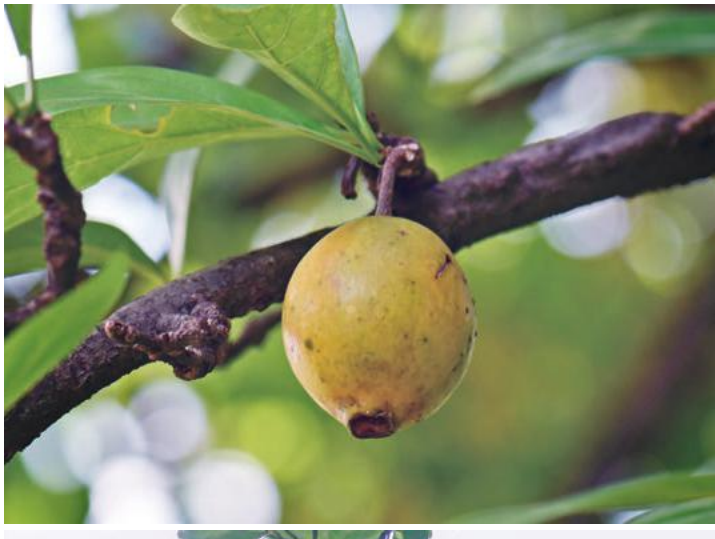
ตะลุมพุก

Tamilnadia uliginosa (Retz.) Tirveng. & Sastre

วงศ์ RUBIACEAE

ชื่ออื่น กระลำพุก มะคังขาว; Divine jasmine, Tamilnadia







ไม้ต้นขนาดเล็ก สูง 5 - 10 เมตร ลำต้นมีหนามแหลมยาว กิ่งก้านมีหนามออกตรงข้ามเป็นคู่ เปลือกต้นสีน้ำตาลหรือน้ำตาลคล้ำ **ใบ** เดี่ยว เรียงตรงข้าม รูปไข่กลับ กว้าง 5 - 10 เซนติเมตร ยาว 8 - 14 เซนติเมตร ปลายมน โคนสอบ แผ่นใบด้านล่างมีขน มีหูใบระหว่างก้านใบ **ดอก** เดี่ยว ออกที่ซอกใบ ดอกขนาดใหญ่ เส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 5 เซนติเมตร สีขาวเปลี่ยนเป็นสีเหลือง กลีบเลี้ยง 5 กลีบ กลีบดอกเชื่อมติดกันเป็นหลอด ปลายแยกเป็น 5 กลีบ เกสรเพศผู้ 5 เกสร ติดบนหลอดกลีบดอก รังไข่ใต้วงกลีบ ยอดเกสรเพศเมียแยกเป็น 2 แฉก **ผล** คล้ายผลผนังชั้นในแข็ง รูปไข่หรือรูปรี ยาวประมาณ 5 เซนติเมตร เมล็ดรูปไข่แบน ขนาดเล็ก จำนวนมาก

ช่วงออกดอกและติดผล ออกดอกเดือนธันวาคม - มีนาคม ติดผลเดือนมกราคม - พฤษภาคม

การกระจายพันธุ์ อินเดีย ศรีลังกา พม่า ภูมิภาคอินโดจีน ประเทศไทยพบที่ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ บริเวณป่าเต็งรังและป่าเบญจพรรณ

ประโยชน์ ปลูกเป็นไม้ประดับ ผลและรากมีรสฝาด แก้ท้องเสีย

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด

Talum phuk

Small tree 5 - 10 m tall; stem with sharp thorns; branches and branchlets with opposite spines; bark brown or dark brown. **Leaves** simple, opposite, obovate, 8 - 14 by 5 - 10 cm, apex obtuse, base cuneate, hairy below; interpetiolar stipules. **Flowers** solitary, axillary, about 5 cm in diameter, white turning yellow; calyx 5-lobed; corolla tubular, 5-lobed; stamens 5, epipetalous; inferior ovary, stigma 2-lobed. **Fruit** a drupe-like, ovoid or ellipsoid about 5 cm long; seeds small, many, ovoid, flattened.



มะตูม

Aegle marmelos (L.) Corrêa

วงศ์ RUTACEAE

ชื่ออื่น มะปิน กะทันตาเถร; Wood apple, Bael, Bael tree

ไม้ต้น สูง 10 - 15 เมตร ลำต้นมีหนาม **ใบ** ประกอบแบบนิ้วมือ เรียงเวียน ใบย่อยรูปรีหรือรูปไข่แกมใบหอก กว้าง 2 - 7 เซนติเมตร ยาว 4 - 13 เซนติเมตร ปลายเรียวแหลม โคนกลมถึงรูปลิ่มแคบ ขอบหยักมนถึงหยักมนถี่ **ดอก** แบบช่อกระจะ ออกที่ซอกใบและปลายกิ่ง สีขาวอมเขียว มีกลิ่นหอม กลีบเลี้ยง 5 กลีบ กลีบดอก 5 กลีบ ด้านนอกสีเขียวอ่อน ด้านในสีนวล เกสรเพศผู้จำนวนมาก รังไข่เหนือวงกลีบ ภายในมีหลายช่อง **ผล** แบบผลมีเนื้อหนึ่งถึงหลายเมล็ด ทรงกลม เส้นผ่านศูนย์กลาง 6 - 12 เซนติเมตร เนื้อในสีเหลืองแกมเขียว ผนังผลชั้นกลางหนา เมล็ดรูปรีแบน จำนวนมาก

ช่วงออกดอกและติดผล เดือนตุลาคม - ธันวาคม

การกระจายพันธุ์ อินเดีย เนปาล ศรีลังกา พม่า ภูมิภาคอินโดจีน อินโดนีเซีย มาเลเซีย ประเทศไทยพบที่ภาคใต้ บริเวณที่ราบ ป่าดิบแล้ง ป่าผลัดใบแล้ง

ประโยชน์ ผลดิบแห้งชงน้ำ แก้ท้องเสีย แก้บิด ผลสุกเป็นยาระบาย ช่วยย่อยอาหาร ใบสด เปลือกต้น ราก และลำต้น ใช้เป็นสมุนไพร

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด

Ma tum

Tree 10 - 15 m tall; stem with thorns. **Leaves** palmate, spiral; leaflets elliptic or lanceolate-ovate, 4 - 13 by 2 - 7 cm, apex acuminate, base rounded or cuneate, margin crenate to crenulate. **Flowers** raceme, axillary and terminal, greenish white, fragrant; calyx 5; corolla 5 outside pale green, creamy white inside; stamens numerous; superior ovary, many locules. **Fruit** a berry, spheroid, 6 - 12 cm in diameter, mesocarp thick, endocarp greenish yellow; seeds many, ellipsoid, flattened.





มะกรูด

Citrus hystrix DC.

วงศ์ RUTACEAE

ชื่ออื่น Kaffir lime, Leech lime

ไม้ต้นขนาดเล็ก สูง 2 - 8 เมตร เปลือกต้นเรียบ สีน้ำตาล มีหนามแหลมตามกิ่งก้าน **ใบ** ประกอบแบบนิ้วมือ เรียงสลับ ใบย่อย 1 ใบ กว้าง 5 - 7 เซนติเมตร ยาว 6 - 15 เซนติเมตร ปลายและโคนมน ขอบเรียบถึงหยักมน แผ่นใบเป็นมันสีเขียวเข้ม แผ่นใบมีต่อมน้ำมัน มีกลิ่นหอม ก้านใบมีปีกดูคล้ายใบ **ดอก** แบบช่อกระจะ ออกที่ซอกใบและปลายกิ่ง กลีบเลี้ยง 5 กลีบ กลีบดอกโคนเชื่อมติดกัน ปลายแยก 5 กลีบ สีขาว เกสรเพศผู้จำนวนมาก รังไข่เหนือวงกลีบ **ผล** แบบผลส้ม (ผลผนังชั้นในเป็นกลีบ) ทรงกลมหรือรูปไข่ ผิวขรุขระ มีต่อมน้ำมัน ผลสุกสีเหลือง มีรสเปรี้ยว เมล็ดรูปรี

ช่วงออกดอกและติดผล ออกดอกเดือนสิงหาคม - กรกฎาคม ผลสุกเดือนกันยายน - ตุลาคม

การกระจายพันธุ์ จีน เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ถึงนิวกีนี ประเทศไทยพบทุกภาค

ประโยชน์ ใบมีน้ำมันหอมระเหย นำมาประกอบอาหาร ผิวผลมะกรูดปรุงเป็นยาขับลม แก้ปวดท้อง

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด ตอนกิ่ง



Ma krut

Small tree 2 - 8 m tall; bark brown, smooth; spines scatter all over. **Leaves** palmate, alternate; leaflet 1, 6 - 15 by 5 - 7 cm, obtuse at both ends, margin entire or crenate, blade with translucent glands, fragrant; petiole winged, leaf-like. **Flowers** raceme, axillary and terminal; calyx tubular, 5-lobed; corolla tubular, 5-lobed, white; stamens numerous; superior ovary. **Fruit** a hesperidium, spheroid or ovoid, pericarp rough with oil glands, yellow when ripe, sour taste; seeds ellipsoid.





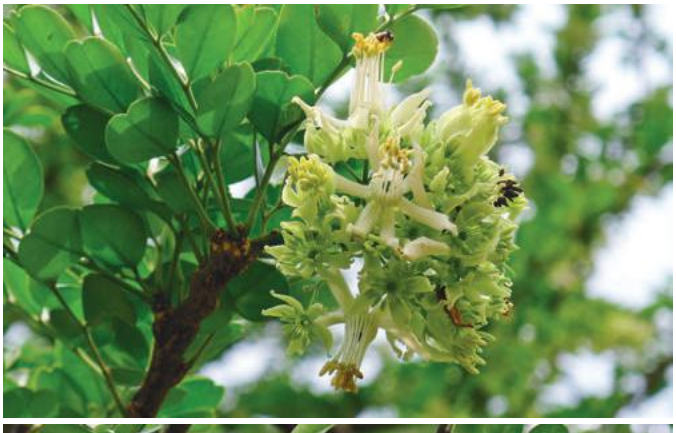


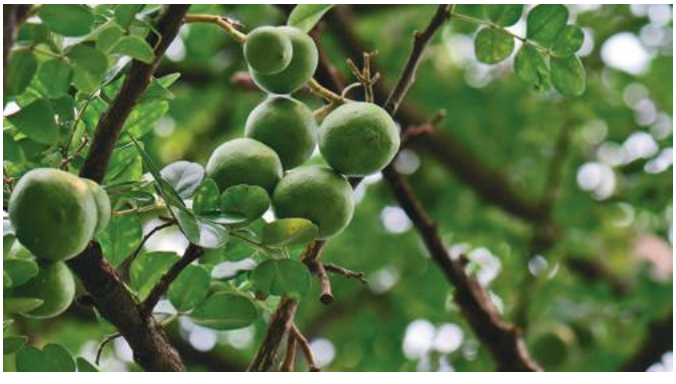
มะสัง

Feroniella lucida (Scheff.) Swingle

วงศ์ RUTACEAE

ชื่ออื่น กะสัง; Elephant apple, Wood apple, Monkey fruit





ไม้ต้น สูง 15 - 25 เมตร ลำต้นสีเทาดำ มีหนามแข็ง กิ่งอ่อนมีขนปกคลุม **ใบ** ประกอบแบบขนนกปลายคี่ เรียงสลับหรือเป็นกระจุก ใบย่อยรูปไข่กลับหรือรูปรี กว้าง 0.5 - 1.5 เซนติเมตร ยาว 1 - 3 เซนติเมตร ปลายแหลมหรือค่อนข้างมนหรือเว้าเข้าเล็กน้อย โคนแหลม ขอบเรียบ ด้านบนเรียบเป็นมัน ด้านล่างมีต่อมน้ำมัน **ดอก** แบบช่อแยกแขนง ออกที่ซอกใบหรือปลายกิ่ง มีกลิ่นหอม กลีบเลี้ยงเชื่อมติดกันเล็กน้อย ปลายแยก 5 กลีบ สีเขียวแกมเหลือง กลีบดอก 5 กลีบ สีขาว เกสรเพศผู้ 15 - 20 เกสร รังไข่เหนือวงกลีบ **ผล** แบบผลมีเนื้อหนึ่งถึงหลายเมล็ด ทรงกลม เปลือกผลหนา เส้นผ่านศูนย์กลาง 5 - 8 เซนติเมตร มีต่อมน้ำมันที่ผิว เมล็ดรูปรียาว สีเหลืองถึงสีเขียวอ่อน

ช่วงออกดอกและติดผล เดือนกุมภาพันธ์ - มีนาคม
การกระจายพันธุ์ ภูมิภาคอินโดจีน อินโดนีเซีย ประเทศไทยพบทางภาคกลาง ภาคตะวันตก และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ บริเวณป่าเต็งรังและป่าดิบแล้ง
ประโยชน์ ผลส่วนที่เป็นเนื้อรับประทานสดได้ ปลูกเป็นไม้ประดับ
การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด ตอนกิ่ง

Ma sang

Tree 15 - 25 m tall; bark blackish grey; branches with sharp spines; young shoots hairy. **Leaves** odd pinnate, alternate or crowded; leaflet obovate or elliptic, 1 - 3 by 0.5 - 1.5 cm, apex acute, obtuse or retuse, base cuneate, margin entire, glabrous and glossy above, with oily glands below. **Flowers** panicle, axillary or terminal, fragrant; calyx tubular, 5-lobed, yellowish green; petals 5, white; stamens 15-20; superior ovary. **Fruit** a berry, spheroid, 5 - 8 cm in diameter; pericarp thick, with oil glands; seeds elongate ellipsoid, yellow to pale green.





เขยตาย

Glycosmis pentaphylla (Retz.) DC.

วงศ์ RUTACEAE

ชื่ออื่น เขนทะ ส้มซ่น ประยงค์ใหญ่; Ash sheora, Jamaica mandarin orange

ไม้พุ่มหรือไม้ต้นขนาดเล็ก สูงประมาณ 3 เมตร เปลือกสีน้ำตาลอ่อน **ใบ** ประกอบแบบขนนก เรียงสลับ ใบย่อย 3 หรือ 5 ใบ ใบย่อยรูปรีแคบหรือรูปขอบขนานแกมรูปรี กว้างประมาณ 7 เซนติเมตร ยาว 6-24 เซนติเมตร ปลายและโคนเรียวแหลม ขอบเรียบถึงหยักมนถี่ แกมรูปจักฟันเลื่อย ด้านบนสีเขียวเข้ม ด้านล่างสีนวล มีต่อมน้ำมันเป็นจุดโปร่งใส ก้านใบย่อยขยายขนาดขึ้นเล็กน้อย **ดอก** แบบช่อแยกแขนง ออกที่ซอกใบ ดอกบานเส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 5 มิลลิเมตร กลีบเลี้ยง 5 กลีบ รูปไข่แกมรูปเกือบกลม ขอบบางและแห้ง เป็นขนครุยสั้น กลีบดอก 5 กลีบ รูปไข่กลับแกมรูปรี ขอบบาง มีต่อมเป็นจุด เกสรเพศผู้ 10 เกสร ก้านชูอับเรณูแผ่กว้าง มีต่อมที่ด้านล่าง รังไข่เหนือวงกลีบ **ผล** แบบผลมีเนื้อหนึ่งถึงหลายเมล็ด ทรงกลม สีขาวถึงชมพู เมล็ดกลมสีเขียว

ช่วงออกดอกและติดผล ตลอดปี

การกระจายพันธุ์ อินเดีย ศรีลังกา ภูมิภาคอินโดจีน มาเลเซีย ประเทศไทยพบทุกภาคบริเวณป่าดิบแล้ง ป่ารุ่นสอง พบที่ความสูงถึง 500 เมตร

ประโยชน์ ใบต้มน้ำดื่ม ลดระดับน้ำตาลในเลือด

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด

Khoei tai

Shrub or small tree about 3 m tall; bark pale brown. **Leaves** pinnate, alternate; leaflets 3 or 5, narrowly elliptic or elliptic-oblong, 6 - 24 by about 7 cm, acuminate at both ends, margin entire to serrate-crenulate, blade with translucent glands. **Flowers** panicle, axillary; about 5 mm at anthesis; calyx 5, orbicular-ovate, margin scarious, ciliate; petals 5, elliptic-obovate, margin thin, gland dotted; stamens 10, filament flattened, glands at base; superior ovary. **Fruit** a berry, spheroid, white to pinkish; seeds spheroid, green.

กรวยป่า

Casearia grewiifolia Vent.

วงศ์ SALICACEAE

ชื่ออื่น ก้วย





ไม้ต้นขนาดเล็ก ผลัดใบ สูง 5 - 15 เมตร กิ่งอ่อนมีขน **ใบ** เดี่ยว เรียงสลับ รูปขอบขนานหรือรูปขอบขนานแกมรูปไข่ กว้าง 3 - 6 เซนติเมตร ยาว 8 - 13 เซนติเมตร ปลายแหลม โคนมนกว้าง ขอบจักถี่ ด้านบนมีขนเล็กน้อยที่เส้นกลางใบ ด้านล่างมีขนนุ่ม มีต่อมเป็นจุดโปร่งแสงกระจาย **ดอก** แบบช่อกระจุก ออกที่ซอกใบ ดอกจำนวนมาก ดอกแยกเพศ ดอกบานเส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 1 เซนติเมตร สีขาวหรือเหลืองอมเขียว กลีบเลี้ยง 5 กลีบ มีขน ไม่มีกลีบดอก เกสรเพศผู้ 8 - 10 เกสร ก้านชูอับเรณูยาวไม่เท่ากัน รังไข่เหนือวงกลีบ **ผล** แบบผลแห้งแตกสามซีก รูปรี ผิวเรียบ ผนังหนา ผลสุกสีเหลือง เมล็ดมีเยื่อหุ้มสีส้มแดง

ช่วงออกดอกและติดผล มีนาคม - พฤษภาคม

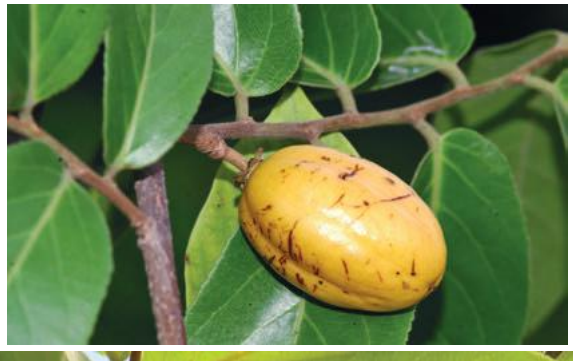
การกระจายพันธุ์ อินโดจีน มาเลเซีย อินโดนีเซีย จนถึงหมู่เกาะในภูมิภาคเมลานีเซีย (Melanesia) ประเทศไทยพบทุกภาค

ประโยชน์ ดอก ใบแก้ไข้ แก้โรคผิวหนังผื่นคัน เมล็ดแก้ริดสีดวงทวาร และเบื่อปลา

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด

Kruai pa

Small deciduous tree 5 - 15 m tall; young shoots hairy. **Leaves** simple, alternate, oblong or ovate-oblong, 8 - 13 by 3 - 6 cm, apex acute, base broadly obtuse, margin serrulate, sparsely hairy on upper midrib, lower pubescent, with translucent dots all over. **Flowers** cyme, axillary unisexual, many-flowered, about 1 cm in diameter, white or yellowish green; calyx hairy, 5-lobed; corolla absent; stamens 8 - 10, filaments unequal length; superior ovary. **Fruit** a capsule, ellipsoid, smooth, thick wall, yellow when ripe; seeds surrounded with reddish orange aril.





จันทน์ขาว

Santalum album L.

วงศ์ SANTALACEAE

ชื่ออื่น จันทน์หอมอินเดีย; Indian sandalwood



ไม้ต้นขนาดเล็ก สูง 3-4 เมตร กิ่งก้านมักโค้งลง **ใบ** เดี่ยว รูปรี กว้างประมาณ 2.5 เซนติเมตร ยาวประมาณ 7 เซนติเมตร ปลายและโคนแหลม ด้านบนสีเขียวหม่น ด้านล่างสีเขียวนวล **ดอก** แบบช่อแยกแขนง ช่อย่อยแบบช่อกระจุก มีดอกข้างสองดอกหรือหนึ่งดอก ออกที่ซอกใบใกล้ปลายยอด ดอกสีเหลืองอมเขียว เหลืองอมม่วงแดง เปลี่ยนเป็นสีแดงคล้ำ ฐานดอกรูปถ้วย สีเขียวอ่อน กลีบรวม 4 กลีบ รูปสามเหลี่ยม ปลายแหลม ด้านนอกสีเขียวอ่อน ด้านในสีเขียวอ่อนกว่า เมื่อบานวันต่อไปด้านในเปลี่ยนเป็นสีแดงคล้ำ รยางค์เรียงสลับกับกลีบรวม เป็นแผ่นแบนรูปกึ่งทรงกลมหรือรี สีแดงคล้ำ เกสรเพศผู้ 4 เกสร ติดบนขอบฐานดอกรูปถ้วย รังไข่ใต้วงกลีบ ยอดเกสรเพศเมียแยก 3 แฉก **ผล** แบบผลผนังชั้นในแข็ง รูปกึ่งไข่กลับเบี้ยว สีม่วงดำ

ช่วงออกดอกและติดผล ออกดอกเดือนเมษายน - พฤษภาคม

การกระจายพันธุ์ อินโดนีเซีย (ชวา) ถึงตอนเหนือของออสเตรเลีย

ประโยชน์ ปลูกเป็นพืชสมุนไพร เนื้อไม้มีกลิ่นหอม เป็นหนึ่งในไม้ที่ดีสำหรับการแกะสลัก น้ำมันหอมระเหยถูกกลั่นจากส่วนของแก่น (heartwood) ใช้ในอุตสาหกรรมน้ำหอมและเครื่องสำอาง

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด

Chan khao

Small tree 3-4 m tall; branches and branchlets usually drooping. **Leaves** simple, elliptic, about 7 by 2.5 cm, acute at both ends, dull green above, pale green below. **Flowers** in axillary panicle, yellow-reddish purple, turning dark red; tepals 4, deltoid, acute, pale green outside, paler inside and turning dark red when fully bloomed, appendages alternate with tepals; stamens 4, inserted on hypanthium; inferior ovary, stigma 3-lobed. **Fruit** a drupe, obliquely obovoid, blackish purple.



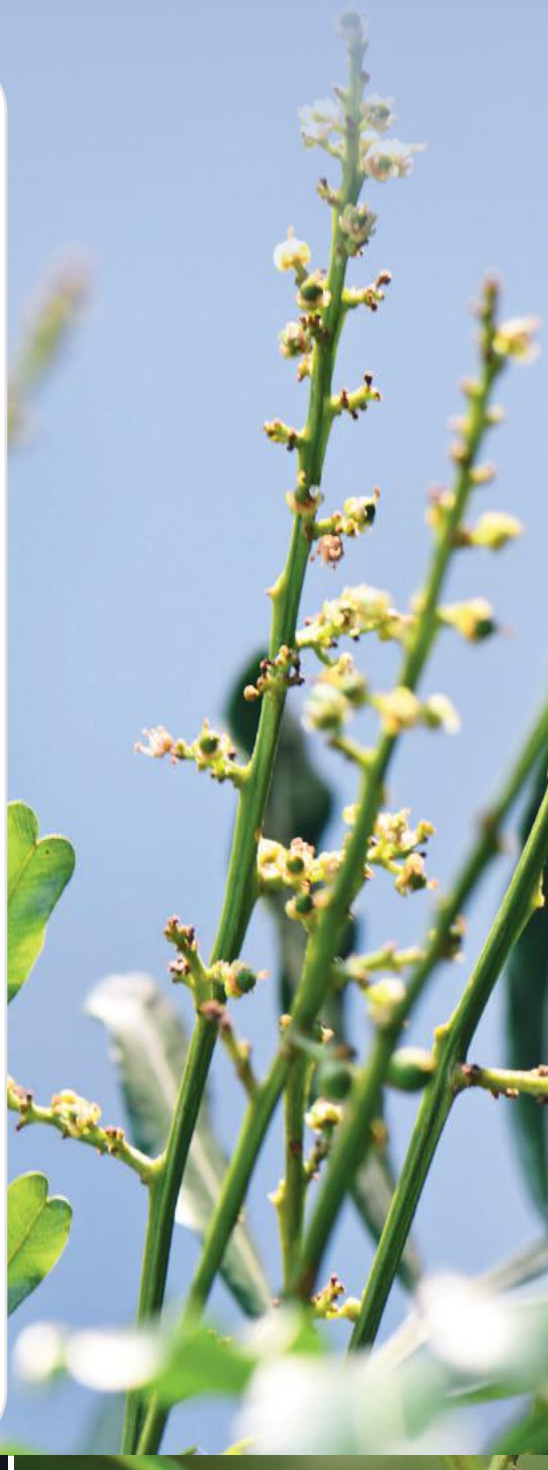


ตานเสี้ยน

Filicium decipiens (Wight & Arn.) Thwaites

วงศ์ SAPINDACEAE

ชื่ออื่น Fern tree



ไม้ต้น สูงประมาณ 11 เมตร เปลือกต้นสีน้ำตาลแกมเทา กิ่งเป็นร่องลึกตามยาว **ใบ** ประกอบแบบขนนก เรียงสลับ ใบย่อย 5 - 8 คู่ เรียงตรงข้าม รูปรีถึงรูปไข่กลับ กว้าง 1.5 - 2 เซนติเมตร ยาว 6 - 11 เซนติเมตร ปลายเว้าตื้นถึงเรียวแหลมเป็นติ่ง โคนยาวคล้ายหาง แผ่นใบหนาคล้ายหนัง ก้านใบและแกนกลางมีปีก **ดอก** แบบช่อแยกแขนงออกที่ซอกใบ ยาวประมาณ 20 เซนติเมตร ดอกย่อยจำนวนมาก ขนาดเล็ก ดอกแยกเพศร่วมต้น กลีบเลี้ยง 5 กลีบ กลีบดอก 5 กลีบ สีขาวแกมชมพู เกสรเพศผู้ 5 เกสร รังไข่เหนือวงกลีบ **ผล** แบบผลผนังชั้นในแข็ง รูปรี ยาว 1.3 - 1.6 เซนติเมตร มี 1 เมล็ด

ช่วงออกดอกและติดผล เดือนพฤศจิกายน - มกราคม
การกระจายพันธุ์ แอฟริกาตะวันออก อินเดีย ศรีลังกา และนำเข้ามาปลูกในประเทศไทย
ประโยชน์ ปลูกเป็นไม้ประดับ สารสกัดจากใบมีฤทธิ์ต้านอาการอักเสบ
การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด

Tan sian

Tree about 11 m tall; bark greyish brown; branches longitudinally and deeply fissured. **Leaves** pinnate, alternately arranged; leaflets 5 - 8 pairs, elliptic to obovate, 6 - 11 by 1.5 - 2 cm, apex retuse to acuminate, base caudate, coriaceous; petiole and rachis with longitudinally winged. **Flowers** panicle, axillary, about 20 cm long, monoecious; calyx 5; corolla 5, pinkish white; stamens 5; superior ovary. **Fruit** a drupe, ellipsoid, 1.3 - 1.6 cm long, thin-walled; 1 seed.







มะหวด

Lepisanthes rubiginosa (Roxb.) Leenh.
ชื่อพ้อง *Sapindus rubiginosus* Roxb.
วงศ์ SAPINDACEAE
ชื่ออื่น หวดลาว หวดคา

ไม้ต้น สูง 5 - 10 เมตร เปลือกสีน้ำตาล มีรอยแตกเป็นร่อง กิ่งก้านมีขนละเอียด **ใบ** ประกอบแบบขนนกปลายคี่ เรียงสลับ ใบย่อยรูปขอบขนานหรือรูปไข่แกมขอบขนาน กว้าง 3 - 6 เซนติเมตร ยาว 8 - 12 เซนติเมตร แผ่นใบมีขนทั้งสองด้าน **ดอก** แบบช่อแยกแขนง ออกที่ซอกใบหรือปลายกิ่ง ยาว 30 - 50 เซนติเมตร มีกลิ่นหอมอ่อน ดอกย่อยจำนวนมาก กลีบเลี้ยง 5 กลีบ สีเขียว กลีบดอก 4 - 5 กลีบ สีขาวหรือเหลืองอ่อน เกสรเพศผู้ 8 เกสร รังไข่เหนือวงกลีบ **ผล** แบบผลผนังชั้นในแข็ง รูปไข่ เมื่อแก่สีม่วงดำ เมล็ดสีน้ำตาลดำเป็นมัน

ช่วงออกดอกและติดผล ออกดอกเดือนมกราคม - มีนาคม
การกระจายพันธุ์ อินเดีย จีนตอนใต้ ออสเตรเลีย และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
ประโยชน์ ใบอ่อนและผลสุกรับประทานได้ ปลูกเป็นไม้ผลประดับสวน รากใช้แก้ไข้ ใบใช้รองพื้นและคลุมข้าวสำหรับทำขนมจีนเพื่อกันบูด
การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด ตอนกิ่ง

Ma huat

Tree 5 - 10 m tall; bark brown, shallowly cracked; branch and branchlets finely hairy. **Leaves** odd pinnate, alternately arranged; leaflets oblong or oblong-ovate, 8 - 12 by 3 - 6 cm, short hairy on both surfaces. **Flowers** panicle, axillary or terminal, 30 - 50 cm long; many, slightly fragrant; calyx 5, green, fused shortly at base, pubescent; petals 4 - 5, white or pale yellow; stamens 8; ovary superior. **Fruit** a drupe, ovoid, blackish purple when ripe; seeds blackish brown and glossy.













มะคำดีควาย

Sapindus trifoliatus L.

วงศ์ SAPINDACEAE

ชื่ออื่น Three-leaf soapberry

ไม้ต้น สูงประมาณ 40 เมตร **ใบ** ประกอบแบบขนนกปลายคู่ เรียงสลับ ใบย่อย 2 - 3 คู่ รูปรีแกมรูปใบหอก กว้าง 5 - 7.5 เซนติเมตร ยาว 8 - 18 เซนติเมตร ปลายแหลมโคนเบี้ยว ใบคู่บนใหญ่ที่สุด **ดอก** แบบช่อแยกแขนง ออกที่ปลายยอด สีขาวแกมเขียว มีขนสั้นนุ่ม ใบประดับย่อย 2 ใบ คล้ายรูปลิ่ม มีขนสั้นนุ่ม ก้านดอกย่อยมีขนสั้นนุ่ม กลีบเลี้ยง 5 กลีบ เชื่อมติดที่โคนเล็กน้อย มีขนสั้นนุ่ม กลีบดอก 5 กลีบ แยกกัน จานฐานดอก 5 พู มีขนหยาบแข็ง เกสรเพศผู้ 8 เกสร ก้านเกสรเพศผู้มีขน รังไข่เหนือวง กลีบ **ผล** แบบผลผนังชั้นในแข็ง มี 2 - 3 พู ผิวมีขนสั้นนุ่มเมื่อยังอ่อน เมล็ดแข็ง สีดำ

ช่วงออกดอกและติดผล ออกดอกเดือนเมษายน - พฤษภาคม ติดผลเดือนพฤษภาคม - พฤศจิกายน

การกระจายพันธุ์ อินเดียตอนใต้ ศรีลังกา และประเทศไทยพบในภาคกลางและภาคตะวันออก ตามป่าผลัดใบ ป่าดิบแล้ง บริเวณริมลำธาร

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด

ประโยชน์ แก้ร้อนใน ยาบรรเทาหวัด อีสุกอีใส

Ma kham di khwai

Tree about 40 m tall. **Leaves** even pinnate, alternate arranged; leaflets 2 - 3 pairs, oblanceolate-oblong, 8 - 18 by 5 - 7.5 cm, uppermost pairs longest, apex acute, base oblique. **Flowers** in terminal panicle; greenish white, pubescent; bractiole 2, subulate, pubescent; pedicels pubescent; calyx 5, fused shortly at base, pubescent; petals 5, free; receptacle 5-lobed, strigose; stamens 8, filaments hairy; superior ovary. **Fruit** a drupe, 2 - 3-lobed, hairy when young; seeds black, hard.





ตะคร้อ

Schleichera oleosa (Lour.) Merr.

วงศ์ SAPINDACEAE

ชื่ออื่น มะโจ้ก







ไม้ต้นผลัดใบ สูงประมาณ 25 เมตร **ใบ** ประกอบแบบขนนกปลายคู่ เรียงสลับ ใบย่อย 2 - 4 คู่ ใบย่อยคู่บนขนาดใหญ่กว่าคู่ล่าง รูปไข่หรือแกมรี กว้าง 4 - 12 เซนติเมตร ยาว 8 - 20 เซนติเมตร ปลายเรียวแหลม โคนไม่สมมาตรทู่ **ดอก** แบบช่อแยกแขนงออกที่ปลายกิ่งหรือซอกใบ ดอกย่อยแยกเพศขนาดเล็ก จำนวนมาก สีเขียวอ่อนหรือแกมเหลือง ดอกเพศผู้ กลีบเลี้ยงโคนเชื่อมติดกัน ปลายแยก 4 - 6 กลีบ มีขนหรือต่อม ไม่มีกลีบดอก เกสรเพศผู้ 5 - 9 เกสร ก้านชูอับเรณูมีขน ดอกเพศเมีย รังไข่เหนือวงกลีบ มีขนยาว **ผล** แบบผลมีเนื้อหนึ่งถึงหลายเมล็ด รูปรีหรือรูปไข่ เส้นผ่านศูนย์กลาง 1.5 - 2.5 เซนติเมตร สีเขียวสดแล้วเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาล ปลายเป็นติ่งแหลม มี 1 - 2 เมล็ด

ช่วงออกดอกและติดผล ออกดอกเดือนมกราคม - เมษายน ติดผลเดือนมีนาคม - กรกฎาคม

การกระจายพันธุ์ อินเดียถึงเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ประเทศไทยพบเกือบทุกภาค ตามป่าผลัดใบหรือป่าผลัดใบผสม ที่ระดับความสูงถึง 1,200 เมตร

ประโยชน์ เปลือกต้มน้ำดื่ม แก้ฝีหนอง ผลสุกรับประทาน มีรสหวานอมเปรี้ยว

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด ตอนกิ่ง

Ta khro

Deciduous tree up to 25 m tall. **Leaves** even pinnate, alternate; leaflets 2 - 4 pairs, upper pairs much larger, ovate to elliptic, 8 - 20 by 4 - 12 cm, apex acuminate, base oblique. **Flowers** panicle, axillary or terminal, monoecious, pale green or yellowish green, minute, numerous; male flower calyx fused at base, 4 - 6-lobed, hairy or glandular; corolla absent; stamens 5 - 9, filaments hairy; female flower superior ovary, long hairs. **Fruit** a berry, ovoid or ellipsoid, 1.5 - 2.5 cm in diameter, tip pointed, green turning brown when ripe; 1 - 2-seeded.

สตาร์แอปเปิ้ล

Chrysophyllum cainito L.
ชื่อพ้อง *Cainito pomiferum* Tussac,
Chrysophyllum bicolor Poir.
วงศ์ SAPOTACEAE
ชื่ออื่น หมากน้ำนม ลูกยาง; Star apple, Golden leaf tree

ไม้ต้นไม่ผลัดใบ สูงได้ถึง 30 เมตร ทุกส่วนมีน้ำยางสีขาว ยอดอ่อนมีขนสีน้ำตาล **ใบ** เดี่ยว เรียงสลับ รูปไข่หรือรูปขอบขนานแกมรูปไข่กลับ กว้าง 5 - 7 เซนติเมตร ยาว 12 - 15 เซนติเมตร ปลายและโคนแหลม ด้านบนสีเขียวเข้มเป็นมัน ด้านล่างมีขนคล้ายไหมสีน้ำตาลแกมสีทองปกคลุมหนาแน่น **ดอก** แบบช่อกระจุก ออกที่ซอกใบ ดอกย่อยจำนวนมาก สีเหลือง มีกลิ่นหอมหวาน กลีบเลี้ยง 5 กลีบ กลีบดอก 5 กลีบ สีเหลืองหรือขาวอมม่วงอ่อน เกสรเพศผู้ 4 - 8 เกสร รังไข่เหนือวงกลีบ **ผล** แบบผลมีเนื้อหนึ่งถึงหลายเมล็ด ทรงกลม เส้นผ่านศูนย์กลาง 5 - 10 เซนติเมตร เมล็ดแบน มี 3 - 10 เมล็ดแข็ง สีน้ำตาล

ช่วงออกดอกและติดผล เดือนมิถุนายน - กันยายน
การกระจายพันธุ์ อเมริกากลาง และหมู่เกาะเวสต์อินดีส นำเข้ามาปลูกในประเทศไทย
ประโยชน์ นิยมปลูกเป็นไม้ประดับ รับประทานผลสุกกันทางภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มี 2 พันธุ์ พันธุ์หนึ่งมีสีเขียว เมื่อสุกเปลี่ยนเป็นสีม่วงเข้มเกือบดำ ผิวเป็นมัน เนื้อหนานุ่มฉ่ำน้ำ มีรสหวาน ส่วนอีกพันธุ์สีน้ำตาลอมเขียว เนื้อบางฉ่ำน้ำกว่า เมื่อผ่าผลตามขวางและแคะเมล็ดออก จะเห็นร่องรอยของเมล็ดในเนื้อเป็นแฉกคล้ายรูปดาว จึงเป็นที่มาของชื่อว่า “Star apple”
การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด กิ่งตอน

Star apple

Evergreen tree up to 30 m tall; all parts with white latex; young shoots brown hairy. **Leaves** simple, alternate, ovate or obovate-oblong, 12-15 by 5 - 7 cm, acute at both ends, green and glossy above, densely golden-brown hairs below. **Flowers** cymes, axillary; brownish yellow, fragrant; sepals 5, petals 5; stamens 4-8; superior ovary. **Fruit** a berry, globose, 5 - 10 cm in diameter; greenish brown to dark purple, 5 - 10 cm in diameter; seeds 3-10, flattened, brown, hard.

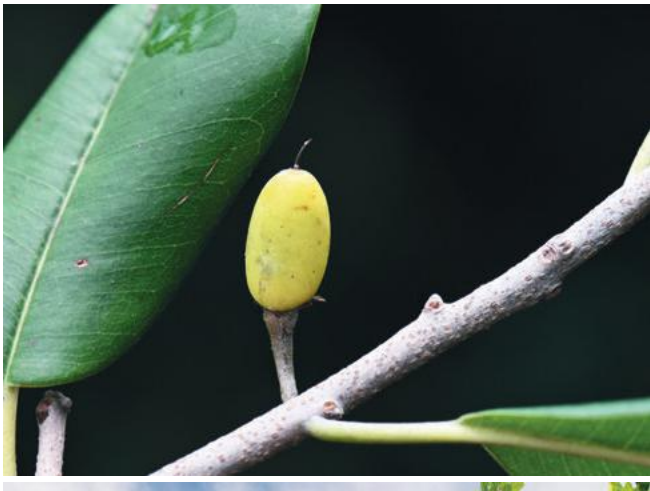




เกด

Manilkara hexandra (Roxb.) Dubard
ชื่อพ้อง *Kaukenia hexandra* (Roxb.) Kuntze,
Manilkara emarginata H. J. Lam.
วงศ์ SAPOTACEAE
ชื่อสามัญ Milky tree, Ceylon iron wood





ไม้ต้นขนาดเล็กหรือไม้พุ่ม สูง 3 - 12 เมตร ทุกส่วนมียางขาว **ใบ** เดี่ยว เรียงเวียนเป็นกลุ่มที่ปลายกิ่ง รูปไข่กลับหรือรูปรีแกมรูปไข่กลับ กว้าง 2.5 - 6 เซนติเมตร ยาว 5 - 12 เซนติเมตร ปลายมนกว้างและหยักเว้า โคนสอบเรียว แผ่นใบหนา ด้านบนสีเขียวเข้มเป็นมัน ด้านล่างสีนวล **ดอก** เดี่ยวหรือแบบช่อกระจุกสั้น ออกที่ซอกใบและเหนือรอยแผลที่เกิดเมื่อก้านใบร่วง สีนวลหรือสีเหลืองอ่อน มีกลิ่นหอมอ่อน กลีบเลี้ยง 6 กลีบ เรียงเป็น 2 วง วงละ 3 กลีบ กลีบดอกเชื่อมติดกัน ปลายแยก 6 กลีบ สีขาวหรือเหลืองอ่อน เกสรเพศผู้ที่สมบูรณ์และเกสรเพศผู้ที่เป็นหมันอย่างละ 6 เกสร เรียงสลับกัน รังไข่เหนือวงกลีบ **ผล** แบบผลมีเนื้อหนึ่งถึงหลายเมล็ด รูปรีหรือรูปไข่แกมรูปขอบขนาน ปลายผลมีติ่งแหลม ผลสุกสีเหลืองหรือเหลืองอมส้ม เมล็ดรูปไข่ มี 1 - 2 เมล็ด

ช่วงออกดอกและติดผล ออกดอกเดือนกรกฎาคม - ธันวาคม ติดผลเดือนตุลาคม - กุมภาพันธ์
การกระจายพันธุ์ อินเดีย ศรีลังกา ไทย
ประโยชน์ นิยมปลูกเป็นไม้ประดับ
การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด ตอนกิ่ง



Ket

Shrub or small tree, 3 - 12 m tall; all parts with white latex, **Leaves** simple, spirally arranged, crowded at end of twigs, obovate or elliptic, 5 - 12 by 2.5 - 6 cm, apex broadly obtuse and notched, base cuneate, blade thick coriaceous, dark green and glossy above, pale cream below. **Flowers** solitary or shortly cyme, axillary or above leaf scars; pale yellow or cream, slightly fragrant; sepals 6, arranged in two whorls of 3; petals united at base, upper part divided into 6 deltoid lobes; stamens 6 fertile and 6 sterile, superior ovary. **Fruit** a berry, ovoid-oblong to ellipsoid, pointed at tip, yellow or orange-yellow when ripe; seeds 1-2, ovoid.





ละมุดเขมร

Pouteria campechiana (Kunth) Baehni

วงศ์ SAPOTACEAE

ชื่ออื่น เซียนท้อ ม่อนไข่; Canistel, Egg fruit

ไม้พุ่มหรือไม้ต้น สูง 3 - 8 เมตร มีน้ำยางขาว **ใบ** เดี่ยว เรียงเวียน รูปรีแกมขอบขนานหรือรูปใบหอก กว้าง 4 - 7 เซนติเมตร ยาว 10 - 28 เซนติเมตร ปลายแหลม โคนสอบ ผิวด้านบนสีเขียวเข้มเป็นมัน **ดอก** แบบช่อกระจุกสั้นตามซอกใบ มีกลิ่นหอม กลีบเลี้ยง 5 กลีบ สีเขียว มีขน กลีบดอกเชื่อมติดกัน ปลายแยก 5 - 6 กลีบ สีขาวนวล เกสรเพศผู้ 5 เกสร รังไข่เหนือวงกลีบ มีขน **ผล** แบบผลมีเนื้อหนึ่งถึงหลายเมล็ด รูปไข่ กว้าง 5 - 7 เซนติเมตร ยาว 7 - 12 เซนติเมตร ปลายเรียวแหลม เนื้อมีรสหวาน ผลสุกสีเหลืองอมส้ม เมล็ดรูปไข่ถึงรูปรี มี 1 - 4 เมล็ด สีน้ำตาลเข้ม

ช่วงออกดอกและติดผล เดือนมกราคม - มิถุนายน

การกระจายพันธุ์ เม็กซิโก อเมริกาตอนกลาง นำเข้ามาปลูกในประเทศไทย

ประโยชน์ ปลูกเป็นไม้ประดับ ผลสุกสีเหลืองนำมารับประทาน

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด

Lamut kamen

Shrub or tree 3 - 8 m tall; with white latex. **Leaves** simple, spirally arranged, elliptic-oblong or lanceolate, 10 - 28 by 4 - 7 cm, apex acute, upper surface dark green and shiny. **Flowers** short cymes, axillary, fragrant; calyx 5-lobed, green, hairy; corolla creamy, fused at base, 5-6 lobed; stamens 5; superior ovary. **Fruit** a berry, ovoid, 7 - 12 by 5 - 7 cm, tapering to apex, sweet, orange-yellow when ripe; seeds 1 - 4, ovoid to ellipsoid, blackish brown.







มหัศจรรย์

Synsepalum dulcificum Daniell

วงศ์ SAPOTACEAE

ชื่ออื่น Miracle fruit, Miracle berry

ไม้พุ่มหรือไม้ต้นขนาดเล็ก ไม่ผลัดใบ สูง 2 - 5 เมตร **ใบ** เดี่ยว เรียงเวียน รูปไข่กลับหรือรูปใบหอกกลับ กว้าง 2 - 4 เซนติเมตร ยาว 4 - 10 เซนติเมตร ปลายแหลมหรือมนโคนสอบเรียว ขอบเรียบหรือเป็นคลื่นเล็กน้อย แผ่นใบสีเขียวเข้ม มีขน **ดอก** เดี่ยวหรือแบบช่อกระจุก สีขาว ออกที่ซอกใบ เส้นผ่านศูนย์กลาง 6 - 7 มิลลิเมตร กลีบเลี้ยงเชื่อมติดกันเป็นหลอด ปลายแยกเป็น 4 - 5 กลีบ สีน้ำตาล กลีบดอก 4 - 5 กลีบ สีขาว เกสรเพศผู้ 5 เกสร รังไข่เหนือวงกลีบ **ผล** แบบผลมีเนื้อหนึ่งถึงหลายเมล็ด รูปรี สีแดงเข้ม มี 1 เมล็ด

ช่วงออกดอกและติดผล เดือนมิถุนายน - สิงหาคม

การกระจายพันธุ์ แอฟริกาตะวันตก นำเข้ามาปลูกในประเทศไทย

ประโยชน์ ปลูกเป็นไม้ประดับ ผลเป็นส่วนประกอบในการปรับอาหารที่มีรสเปรี้ยวให้หวานมากขึ้น

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด

Mahat sa chan

Shrub to small evergreen tree, 2 - 5 m tall. **Leaves** simple, spirally arrange, obovate to oblanceolate, 4 - 10 by 2 - 4 cm, apex acute or obtuse, base cuneate, margin entire or slightly undulate, dark green, hairy. **Flowers** solitary or cymes, axillary, white, 6 - 7 mm in diameter; calyx brownish, connate into tube at base, 4-5-lobed; corolla white, fused at base, 4-5 lobed; stamens 5; superior ovary. **Fruit** a berry, ellipsoid, red at maturity; 1 seed.





โกลเด้นสตาร์

Juanulloa mexicana (Schltdl.) Miers.

วงศ์ SOLANACEAE

ชื่ออื่น ดาวทอง นิ้วทอง; Golden star, Gold fingers

ไม้เลื้อยขนาดใหญ่ ออกรากตามลำต้น **ใบ** เดี่ยว เรียงเวียน รูปรีแกมใบหอก กว้าง 7-9 เซนติเมตร ยาว 12-15 เซนติเมตร ปลายใบแหลม โคนใบกลม หรือเว้าเล็กน้อย ขอบใบเป็นคลื่น ด้านบนใบเกลี้ยง ด้านล่างใบมีขนรูปดาว **ดอก** แบบช่อกระจุก ออกที่ซอกใบใกล้ปลายยอด กลีบเลี้ยงเชื่อมติดกันเป็นรูปไข่แคบ มีสันตื้นตามยาว 5 สัน ปลายแยกเป็น 5 กลีบ ปลายแหลม สีส้ม กลีบดอกเชื่อมติดกันเป็นรูปทรงกระบอก ปลายแยกเป็น 5 กลีบ เกสรเพศผู้ 5 เกสร ติดบนหลอดกลีบดอก ต่อมรูปจานหยักเป็น 5 พู สีม่วงอมดำ รังไข่เหนือวงกลีบ **ผล** แบบผลมีเนื้อหลายเมล็ด รูปกรวยถึงรูปไข่

ช่วงออกดอกและติดผล ออกดอกเป็นระยะตลอดปี
การกระจายพันธุ์ ถิ่นกำเนิดในประเทศเม็กซิโกถึงโคลอมเบีย
ประโยชน์ ปลูกเป็นไม้ประดับ
การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด ตอนกิ่ง



Golden star

Large climber; stem with adventitious roots. **Leaves** simple, spiral, elliptic-lanceolate, 12-15 by 7-9 cm, apex acute, base rounded or obtuse, margin undulate, upper surface glabrous, lower surface with stellate hairs. **Flowers** axillary, cymes, orange; calyx tube with 5 longitudinal keels, 5-lobed, apex acute, orange; corolla tubular, 5-lobed; stamens 5, attached in corolla tube; superior ovary. **Fruit** a berry, conical to ovoid.



เวอร์บีนาพุ่ม

Verbena bonariensis L.

วงศ์ VERBENACEAE

ชื่ออื่น South American vervain, Brazilian vervain, Purpletop vervain

ไม้ล้มลุกอายุหลายปี สูง 1 - 1.5 เมตร กิ่งก้านมีหน้าตัดเป็นสี่เหลี่ยม มีขนหยาบปกคลุม **ใบ** เดี่ยว เรียงตรงข้ามสลับตั้งฉาก รูปใบหอกกลับแกมขอบขนาน หรือรูปรีแกมขอบขนาน กว้าง 0.5 - 1.5 เซนติเมตร ยาว 4 - 9 เซนติเมตร ปลายใบแหลม โคนใบกลม ขอบใบหยักแบบซี่ฟันห่าง ๆ มีขนประปราย **ดอก** แบบช่อแยกแขนง ช่อย่อยแบบช่อเชิงลดสั้น ๆ ดอกย่อยจำนวนมาก มีกลิ่นหอมอ่อน กลีบเลี้ยงเชื่อมติดกันเป็นหลอดสั้น ปลายแยกเป็น 5 กลีบ สีม่วงแดง กลีบดอกเชื่อมติดกันเป็นหลอดแคบ ปลายแยกเป็น 5 กลีบ สีม่วงอ่อนถึงม่วง เกสรเพศผู้ 4 เกสร ติดบนหลอดกลีบดอก รังไข่เหนือวงกลีบ **ผล** คล้ายผลเปลือกแข็งขนาดเล็ก

ช่วงออกดอกและติดผล ออกดอกติดผลเกือบตลอดปี
การกระจายพันธุ์ พืชพื้นเมืองอเมริกาใต้
ประโยชน์ ปลูกเป็นไม้ประดับ
การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด ปักชำ

Verbena pum

Perennial herb, 1 - 1.5 m tall, tetragonal, hirtellous. **Leaves** simple, opposite decussate, oblong lanceolate or elliptic oblong, 4 - 9 by 0.5 - 1.5 cm, apex acute, base rounded, margin dentate, puberulous. **Flowers** panicle of short spike, numerous, slightly fragrant; calyx tubular, 5-lobed, reddish purple; corolla tubular, 5-lobed, light purple to purple; stamens 4, attached in corolla tube; superior ovary. **Fruit** a nutlet-like.

ปีศาจทะเลทราย



Welwitschia mirabilis Hook.f.

วงศ์ WELWITSCHIACEAE

ชื่ออื่น Welwitschia, Tree tumbo

พืชเมล็ดเปลือย วงศ์นี้มีสมาชิก 1 ชนิด เป็นไม้พุ่มมีอายุหลายปี สูง 1-2 เมตร **ใบ** เดี่ยว ออกตรงข้าม รูปแถบ กว้างได้ถึง 1 เมตร ยาวประมาณ 4 เมตร ปลายใบแหลม แผ่นใบหนา เมื่อแก่มักปริแยกเป็นเส้นตามยาว ทำให้ดูเหมือนมีใบมากกว่าสองใบ แยกเพศต่างต้น ออกโคนที่ซอกใบ **cone เพศผู้** แบบช่อแยกแขนง ช่อย่อยเป็นช่อเชิงลด แต่ละ cone รูปไข่ถึงรูปรีแกมขอบขนาน ใบประดับเรียงตรงข้ามสลับตั้งฉากเรียงซ้อนกันแน่น **cone เพศเมีย** แบบช่อแยกแขนง แต่ละ cone รูปไข่ถึงรูปรี ใบประดับเรียงตรงข้ามสลับตั้งฉากซ้อนกันแน่น ใบประดับรูปกลมรีหรือสามเหลี่ยม สีน้ำตาลอ่อน แต่ละอันมี 1 ออวุล ขอบออวุลแผ่เป็นปีกบาง สีน้ำตาล มี 1 เมล็ด สีเหลืองอมน้ำตาล

ต้นปีศาจทะเลทรายของสวนหลวง ร.๙ ปลูกอยู่ในอาคารพรรณไม้ทนแล้งตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 จนถึงปัจจุบัน โดยต้นแรกได้ปลูกในกระถางตั้งแต่เป็นต้นอ่อน (seedling) ที่ยังมีใบเลี้ยงติดอยู่ ทางสวนหลวง ร.๙ สามารถปลูกเลี้ยงให้เจริญเติบโตได้เป็นอย่างดี จนขณะนี้มีจำนวน 3 ต้น ที่เจริญเติบโตและออก cone แล้ว เป็นต้นเพศเมียจำนวน 2 ต้น ต้นเพศผู้ 1 ต้น ได้เริ่มทำการผสมครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2560 ต่อมาในปี พ.ศ. 2561 จึงสามารถผสมติดและเพาะเมล็ดได้ นับได้ว่าสวนหลวง ร.๙ สามารถปลูกเลี้ยง ผสมพันธุ์ และทำการเพาะเมล็ดของต้นปีศาจทะเลทรายได้เองเป็นแห่งแรกในประเทศไทย

ช่วงออกดอกและติดผล ออก cone เป็นระยะตลอดปี
การกระจายพันธุ์ เป็นพืชโบราณ “living fossil” ขึ้นอยู่เฉพาะในทะเลทรายประเทศนามิเบียและแองโกลา ทวีปแอฟริกา
ประโยชน์ ปลูกเป็นไม้ประดับ เป็นพันธุ์ไม้หายากและเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ของโลก
การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด







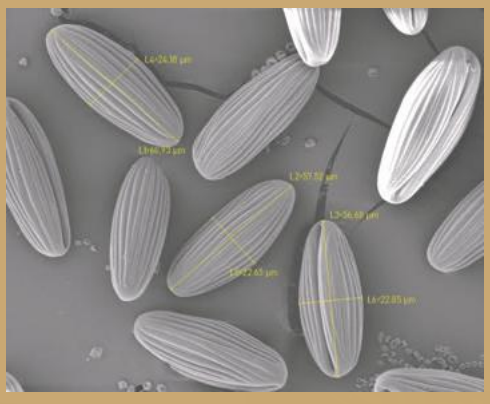




Pisat Thalesai

Gymnosperms, a monotypic genus, only one species in the Welwitschiaceae; perennial, 1-2 m tall. **Leaves** simple, opposite, linear, 4 by 1 m, apex acute, coriaceous, when getting older, leaves start to split longitudinally to looks like many leaves. Plants dioecious; **male cones** panicle, axillary; branching with small cones, ovate or elliptic oblong cones; **female cones** panicle, larger, ovate to elliptic; bracts opposite decussate, brown, with thin transparent wing margin; ovule 1; seed 1, yellowish brown.













ข่าลิง

Alpinia conchigera Griff.
วงศ์ ZINGIBERACEAE
ชื่ออื่น กูวะกือติง

ไม้ล้มลุกอายุหลายปี สูง 1 - 1.5 เมตร มีลำต้นใต้ดินเป็นเหง้าขนาดเล็ก **ใบ** เดี่ยว เรียงสลับระนาบเดียว รูปขอบขนาน หรือรูปใบหอกแคบ กว้าง 3 - 5 เซนติเมตร ยาว 15 - 20 เซนติเมตร ปลายใบเรียวแหลม โคนใบสอบหรือกลม **ดอก** คล้ายช่อเชิงลด ออกที่ปลายลำต้นเทียม ดอกสีเหลืองอ่อนอมม่วงแดง กลีบเลี้ยงเชื่อมติดกันเป็นหลอด กลีบดอกเชื่อมติดกัน ปลายแยกเป็น 3 กลีบ สีขาว เกสรเพศผู้เป็นหมันด้านข้างลดรูป เกสรเพศผู้เป็นหมันคล้ายกลีบปากสีขาวถึงเหลืองอมม่วงแดง เกสรเพศผู้ 1 เกสร รังไข่ใต้วงกลีบ **ผล** แบบผลแห้งแตก สีแดง เมล็ดน้อย เมล็ดมีเนื้อหุ้มเมล็ดสีขาว

ช่วงออกดอกติดผล ออกดอกเป็นระยะตลอดทั้งปี
การกระจายพันธุ์ บังกลาเทศถึงสุมาตรา ฟิลิปปินส์
ประโยชน์ ปลูกเป็นไม้ประดับ สมุนไพร พืชเครื่องเทศ
การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด แยกกอ

Kha ling

Perennial herb, 1 - 1.5 m tall, with small rhizome. **Leaves** simple, alternate distichous, oblong or narrowly lanceolate, about 15 - 20 by 3 - 5 cm, apex acuminate, base cuneate to rounded. **Flowers** spike-like, terminal, light yellow with purple veins; calyx tubular; corolla tube short, 3-lobed at apex, white; lateral staminodes reduced, labellum white to purplish yellow, fertile stamen 1; inferior ovary. **Fruit** a capsule; red; seeds with white aril.

ขิงแดง ขิงชมพู

Alpinia purpurata (Viell.) K.Schum.

วงศ์ ZINGIBERACEAE

ชื่ออื่น Red ginger, Pink cone ginger





ไม้ล้มลุกอายุหลายปี สูง 1.5 - 2.5 เมตร ลำต้นใต้ดินเป็นเหง้า **ใบ** เดี่ยว เรียงสลับระนาบเดียว ใบรูปใบหอกแกมขอบขนาน กว้าง 8 - 10 เซนติเมตร ยาว 30 - 45 เซนติเมตร ปลายใบแหลม โคนใบแหลมหรือกลม **ดอก** แบบช่อเชิงลด ออกที่ปลายลำต้นเทียม ช่อดอกรูปกระสวย ยาว 15 - 30 เซนติเมตร ใบประดับเรียงเวียน มีหลายสี เช่น แดง ชมพู ขาว ดอกสีขาว กลีบเลี้ยงเชื่อมติดกันเป็นหลอดแคบ กลีบดอกเชื่อมติดกัน ปลายแยกเป็น 3 กลีบ สีขาว เกสรเพศผู้เป็นหมันด้านข้างลดรูป เกสรเพศผู้เป็นหมันคล้ายกลีบปากสีขาว เกสรเพศผู้ 1 เกสร รังไข่ใต้วงกลีบ **ผล** แห้งแตก รูปกึ่งทรงกลม เมล็ดมักมีเนื้อหุ้มเมล็ดสีแดง แต่ติดผลยาก

ช่วงออกดอกและติดผล ออกดอกเป็นระยะตลอดทั้งปี
การกระจายพันธุ์ หมู่เกาะมาลูกู ถึงเขตแปซิฟิกตะวันตกเฉียงใต้ คาบสมุทรมลายู ชวา สุมาตรา ประเทศไทยพบทางภาคใต้ตอนล่าง ขึ้นตามป่าดิบชื้น
ประโยชน์ ปลูกเป็นไม้ประดับ ไม้ตัดดอก
การขยายพันธุ์ แยกกอ ชำต้นใหม่ที่ขึ้นจากซอกใบประดับ

Khing daeng, Khing chomphu

Perennial herb 1.5 - 2.5 m tall with underground rhizome. **Leaves** simple, distichous, oblong lanceolate, about 30 - 45 by 8 - 10 cm, apex acute, base acute or rounded. **Flowers** spike, terminal, fusiform, 15 - 30 cm long, bracts spirally arranged, red, pink or white; flowers white; calyx tubular; corolla tube short, 3-lobed at apex, white; lateral staminodes reduced, labellum (petaloid staminode) white, fertile stamen 1; inferior ovary. **Fruit** a capsule; ovoid; seeds surrounded with red aril.





ข่าด่าง

Alpinia vittata W.Bull

วงศ์ ZINGIBERACEAE

ชื่ออื่น Variegated ginger, Striped narrow-Leaf ginger, Sander's ginger

ไม้ล้มลุกอายุหลายปี สูง 1 - 1.5 เมตร ลำต้นใต้ดินเป็นเหง้าสั้น แตกเป็นกอแน่น **ใบ** เดี่ยว เรียงสลับระนาบเดียว รูปใบหอกแกมขอบขนาน กว้างประมาณ 5 เซนติเมตร ยาวประมาณ 32 เซนติเมตร ปลายเรียวแหลม โคนสอบ แผ่นใบสีเขียวเข้มมีแถบสีขาว ขนาดไม่เท่ากัน ลิ้นใบรูปกึ่งครึ่งวงกลม ก้านใบยาว 1 - 1.5 เซนติเมตร **ดอก** แบบช่อกระจุกแยกแขนง ช่อย่อยคล้ายช่อเชิงลด ออกที่ปลายลำต้นเทียม ช่อดอกยาว 4 - 6 เซนติเมตร ใบประดับสีขาว ปลายสีเขียวอ่อน กลีบเลี้ยงเชื่อมติดกัน ปลายหยักเป็น 2 กลีบ รูปสามเหลี่ยม กลีบดอกเชื่อมติดกัน รูปกรวยแคบ ปลายแยก 3 กลีบ กลีบบนรูปรี สีขาว เกสรเพศผู้เป็นหมันคล้ายกลีบปากลดรูปเป็นแผ่น 2 แผ่น สีขาว เกสรเพศผู้ 1 เกสร เนื้อเยื่อเหนืออับเรณูรูปโค้ง สีขาว รังไข่ใต้วงกลีบ สีเหลืองอ่อน ยอดเกสรเพศเมียรูปกึ่งกรวยหงาย ในประเทศไทยไม่ค่อยพบติดผล

ช่วงออกดอกและติดผล ออกดอกเป็นระยะในช่วงฤดูฝน
การกระจายพันธุ์ หมู่เกาะบิสมาร์ก ถึงเกาะโซโลมอน
ประโยชน์ ปลูกเป็นไม้ประดับแปลงหรือกระถาง
การขยายพันธุ์ แยกกอ

Kha dang

Perennial herb 1 - 1.5 m tall; rhizome short, pseudostems forming densely clumps. **Leaves** simple, distichous, lanceolate-oblong, about 32 by 5 cm, apex acuminate, base cuneate, dark green with unequal whitish stripes; ligule suborbicular; petiole 1 - 1.5 cm long. **Flowers** panicle cyme, terminal on leafy shoot, 4 - 6 cm long; bracts subtended flowers, white, pale green at tip; calyx connate at base, apex with 2 triangular lobes, pale green; corolla narrowly funnel-shaped, 3-lobed at apex, upper lobe elliptic, white; sterile stamens reduced into 2 sheaths, white, fertile stamen 1, tissue over anther curved; inferior ovary, pale yellow, stigma obconical. **Fruit** hard to found in Thailand.

ปทุมมา

Curcuma alismatifolia Gagnep.

วงศ์ ZINGIBERACEAE

ชื่ออื่น กระเจียวบัว ขมิ้นโคก; Siam tulip

ไม้ล้มลุกอายุหลายปี สูง 30 - 60 เซนติเมตร ลำต้นใต้ดินเป็นเหง้า **ใบ** เดี่ยว เรียงสลับระนาบเดียว รูปรีหรือรูปใบหอก กว้าง 4 - 8 เซนติเมตร ยาว 30 - 50 เซนติเมตร ปลายแหลม โคนสอบ **ดอก** แบบช่อเชิงลด ออกที่ปลายลำต้นเทียม ใบประดับเรียงเวียน สีเขียว ใบประดับปลายช่อสีชมพู กลีบเลี้ยงเชื่อมติดกันเป็นหลอด กลีบดอกเชื่อมติดกัน รูปกรวย ปลายแยก 3 กลีบ เกสรเพศผู้เป็นหมันคล้ายกลีบปาก สีม่วงโคนสีขาว ปลายแยก 2 กลีบ เกสรเพศผู้ 1 เกสร รังไข่ใต้วงกลีบ **ผล** แบบผลแห้งแตก

ช่วงออกดอกและติดผล ฤดูฝน

การกระจายพันธุ์ ลาว กัมพูชา ในไทยพบทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ประโยชน์ ปลูกเป็นไม้ประดับ มีการปรับปรุงพันธุ์ ทำให้ได้พันธุ์ใหม่ ๆ ที่มีลักษณะและสีสันหลากหลาย ช่อดอกอ่อนรับประทานได้

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด แยกกอ

Prathum ma

Perennial herb, 30 - 60 cm tall, underground rhizome. **Leaves** simple, alternate distichous, elliptic or lanceolate, about 30 - 50 by 4 - 8 cm, apex acute, base cuneate. **Flowers** spike, terminal, bracts spiral, subtended flowers, green, bracts near apex pink; calyx tubular; corolla connate, 3-lobed at apex; lip (petaloid staminode) purple, base white, apex 2-lobed, purple; fertile stamen 1; inferior ovary. **Fruit** a capsule.











ดาหลา

Etlingera elatior (Jack) R. M. Sm.

วงศ์ ZINGIBERACEAE

ชื่ออื่น กาหลา กะลา; Ginger flower, Red ginger lily, Torch ginger

ไม้ล้มลุกอายุหลายปี สูง 3 - 6 เมตร ลำต้นใต้ดินเป็นเหง้าสั้น แตกเป็นกอแน่น **ใบ** เดี่ยว เรียงสลับระนาบเดียว รูปใบหอกแกมขอบขนาน กว้าง 10 - 20 เซนติเมตร ยาว 50 - 85 เซนติเมตร ปลายแหลม โคนสอบ ก้านใบยาว 3 - 4 เมตร **ดอก** แบบช่อกระจุก ก้านช่อดอกยาว 0.8 - 2 เมตร ใบประดับสีชมพูหรือขาว เรียงซ้อนเหลื่อมที่โคน รูปรี ใบประดับย่อยยาว 2 - 2.5 เซนติเมตร กลีบเลี้ยงเชื่อมติดกัน ยาว 3 - 4 เซนติเมตร ปลายหยักเป็น 2 - 3 กลีบ กลีบดอกเชื่อมติดกัน รูปกรวยแคบ ปลายแยก 3 กลีบ สีชมพู แดง หรือสีขาวอมเหลือง เกสรเพศผู้เป็นหมันคล้ายกลีบปาก สีแดงเข้ม ขอบสีเหลืองหรือสีเหลือง ยาวประมาณ 2 เซนติเมตร เกสรเพศผู้ 1 เกสร รังไข่ใต้วงกลีบ **ผล** สด ทรงกลม เส้นผ่านศูนย์กลาง 2 - 2.5 เซนติเมตร ผิวมีขนละเอียด เมล็ดแบน สีดำ

ช่วงออกดอกและติดผล ออกดอกเป็นระยะในช่วงฤดูฝน
การกระจายพันธุ์ คาบสมุทรมลายู ชวา สุมาตรา ประเทศไทยพบทางภาคใต้ตอนล่าง ขึ้นตามป่าดิบชื้น
ประโยชน์ ปลูกเป็นไม้ประดับ ดอกนำมารับประทาน
การขยายพันธุ์ แยกกอ

Dala

Perennial herb 3 - 6 m tall; rhizome short. **Leaves** simple, lanceolate-oblong, 50 - 85 by 10 - 20 cm, apex acute, base cuneate; petiole 3 - 4 m long. **Flowers** cymose, more or less spherical or spindle-shaped; peduncle 0.8 - 2 m long, bracts pink or white, 2 - 2.5 cm long, imbricate at base; calyx tube 3 - 4 cm long, 2 - 3 lobed; corolla tube pink, red or yellowish white; petaloid staminode similar to lip, dark red with yellow edge, about 2 cm long; fertile stamen 1; inferior ovary. **Fruit** fleshy, globular, 2 - 2.5 cm in diameter, fine hairy; seed compressed, black.



ดาหลา

มหาหงสเหลือง

Hedychium flavescens Carey ex Roscoe

วงศ์ ZINGIBERACEAE

ชื่ออื่น Yellow ginger lily

ไม้ล้มลุกอายุหลายปี สูง 1.5 - 2 เมตร มีลำต้นเป็นเหง้าขนาดใหญ่ แตกกอแน่น **ใบ** เดี่ยว เรียงสลับระนาบเดียว ใบรูปใบหอกแกมรูปรี หรือรูปใบหอก กว้าง 4 - 10 เซนติเมตร ยาว 20 - 45 เซนติเมตร ปลายใบเรียวแหลม โคนใบสอบ ด้านล่างใบมีขนปกคลุม **ดอก** แบบช่อเชิงลด ออกที่ปลายลำต้นเทียม ใบประดับสีเขียว ดอกสีเหลือง บานตอนเย็น มีกลิ่นหอมมาก กลีบเลี้ยงเชื่อมติดกันเป็นหลอด กลีบดอกเชื่อมติดกันเป็นหลอดยาว ปลายแยกเป็น 3 กลีบ สีเหลืองอ่อน เกสรเพศผู้เป็นหมันคล้ายกลีบดอกด้านข้าง 2 กลีบ สีเหลือง เกสรเพศผู้เป็นหมันคล้ายกลีบปากสีเหลือง โคนสีเหลืองเข้ม เกสรเพศผู้ 1 เกสร รังไข่ใต้วงกลีบ **ผล** แบบผลแห้งแตก เมล็ดมีเนื้อหุ้มเมล็ด

ช่วงออกดอกและติดผล ออกดอกช่วงฤดูฝน
การกระจายพันธุ์ ตอนเหนือของเนปาลจนถึงจีน
ประโยชน์ ปลูกเป็นไม้ประดับ ไม้ตัดดอก
การขยายพันธุ์ แยกกอ เพาะเมล็ด



Maha hong lueang

Perennial herb 1.5 - 2.5 m tall, rhizome large, pseudostems forming densely clump. **Leaves** simple, alternate distichous, elliptic-lanceolate or lanceolate, about 20 - 45 by 4 - 10 cm, apex acuminate, base obtuse, lower surface hairy. **Flowers** spike, terminal, bracts subtended flowers, green; flowers yellow, very fragrant; calyx tubular; corolla long tubular, 3-lobed at apex, light yellow; lateral staminode 2, petaloid, yellow, lip (petaloid staminode) yellow, base dark yellow; fertile stamen 1; inferior ovary. **Fruit** a capsule; seeds surrounded with aril.

กะทือช้าง

Zingiber spectabile Griff.

วงศ์ ZINGIBERACEAE

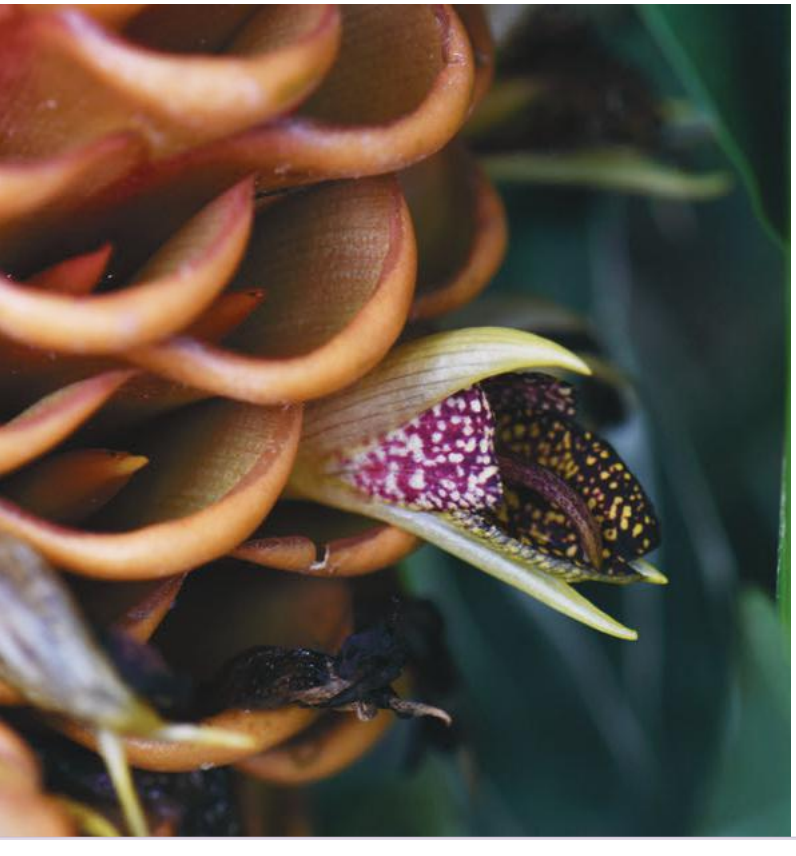
ชื่ออื่น ขิงลำปี: Golden-beehive ginger

ไม้ล้มลุกอายุหลายปี สูง 1 - 1.5 เมตร **ใบ** เดี่ยว เรียงสลับระนาบเดียว รูปขอบขนานแกมรูปใบหอก กว้าง 8 - 10 เซนติเมตร ยาว 40 - 45 เซนติเมตร ปลายเรียวแหลม โคนมน ลิ้นใบยาวประมาณ 1 เซนติเมตร ปลายหยักเป็น 2 พู **ดอก** คล้ายแบบช่อเชิงลด ทรงกระบอก ใบประดับเรียงเวียน รองรับดอกย่อย สีส้มอมน้ำตาลถึงสีเหลือง กลีบเลี้ยงเชื่อมติดกัน ปลายหยักตื้นเป็น 3 ซี่ สีเหลืองอ่อน กลีบดอกเชื่อมติดกัน รูปทรงกระบอก ปลายแยกเป็น 3 กลีบ สีเหลืองอ่อน เกสรเพศผู้เป็นหมันคล้ายกลีบปาก รูปกึ่งครึ่งวงกลม สีม่วงแดงคล้ำ มีแต้มสีเหลืองอ่อน เกสรเพศผู้ 1 เกสร รังไข่ใต้วงกลีบ มีขนสั้นปกคลุมแน่น **ผล** แบบผลแห้งแตก เมล็ดมีเนื้อหุ้มเมล็ดสีขาว

ช่วงออกดอกและติดผล ออกดอกช่วงฤดูฝน
การกระจายพันธุ์ ไทยถึงคาบสมุทรมาเลเซีย
ประโยชน์ ปลูกเป็นไม้ประดับ
การขยายพันธุ์ แยกกอ เพาะเมล็ด

Kathue chang

Perennial herb 1 - 1.5 m tall. **Leaves** simple, alternate distichous, lanceolate-oblong, about 40 - 45 by 8 - 10 cm, apex acuminate, base obtuse; ligule 1 cm long. **Flowers** spike-like, cylindrical; bracts spiral, subtended each flower, brownish orange to yellow; calyx connate at base, apex with 3 teeth, pale yellow; corolla cylindrical, 3-lobed at apex, pale yellow; lip (petaloid staminode) dark purplish red with pale yellow spots, fertile stamen 1; inferior ovary, pubescence. **Fruit** a capsule; seeds surrounded with white aril.







บรรณานุกรม

ราชบัณฑิตยสถาน. 2560. *พจนานุกรมศัพท์พฤกษศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสภา*. สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา, กรุงเทพฯ. 670 หน้า.

_____. 2562. *อนุกรมวิธานพืช อักษร ต (เล่ม 1) ฉบับราชบัณฑิตยสภา*. สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา, กรุงเทพฯ. 400 หน้า.

มณฑล นอแสงศรี และคณะ. 2565. *หญ้าในประเทศไทย*. สำนักวิชาการพิพิธภัณฑ์ธรรมชาติวิทยา องค์การพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์แห่งชาติ, ปทุมธานี. 384 หน้า.

สราวุธ สังข์แก้ว อัจฉรา ตีระวัฒนานนท์ และกิตติศักดิ์ จินดาวงศ์. 2557. *ไผ่ในเมืองไทย*. พิมพ์ครั้งที่ 2. บ้านและสวน, กรุงเทพฯ 263 หน้า.

สำนักงานหอพรรณไม้. 2557. *ชื่อพรรณไม้แห่งประเทศไทย : เต็ม สมิตินันทน์ ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2557*. สำนักวิจัยการอนุรักษ์ป่าไม้และพันธุ์พืช กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช, กรุงเทพฯ. 806 หน้า.

องค์การสวนพฤกษศาสตร์ สำนักนายกรัฐมนตรี. 2537. *สวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ เล่ม 1*. โอ.เอส. พริ้นติ้ง เฮาส์, กรุงเทพฯ. 112 หน้า

_____. 2538. *สวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ เล่ม 2*. โอ.เอส. พริ้นติ้ง เฮาส์, กรุงเทพฯ. 153 หน้า

_____. 2539. *สวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ เล่ม 3* (พิมพ์ครั้งที่ 3). โอ.เอส. พริ้นติ้ง เฮาส์, กรุงเทพฯ. 155 หน้า

_____. 2540. *สวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ เล่ม 4*. โอ.เอส. พริ้นติ้ง เฮาส์, กรุงเทพฯ. 156 หน้า.

_____. 2541. *สวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ เล่ม 5*. โอ.เอส. พริ้นติ้ง เฮาส์, กรุงเทพฯ. 206 หน้า

Barfod, Anders S. & John Dransfield. 2013. *Arecaceae (Palmae) In: T. Smitinand, & Larsen, K. (eds.), Flora of Thailand, 11(3)*: 498 p. Prachachon, Bangkok.

Chayamarit, K. 1994. *Preliminary Checklist of the Family Anacardiaceae in Thailand. Thai Forest Bulletin (botany). No. 22.* Rumthai press, Bangkok.

Chayamarit, K. & George Staples, 2010. *Anacardiaceae and Convolvulaceae. In: Smitinand, T. & Larsen, K. (eds.), Flora of Thailand, 10(3)* : 228 p. Prachachon, Bangkok.

Chayamarit, K. & Peter C. van Welzen, 2005. *Euphorbiaceae. In: T. Smitinand & K. Larsen (eds.), Flora of Thailand, 8(1)* : 303 p. Prachachon Co. Ltd. Bangkok.

Hedge, I. C. & Lamond, J. M. 1992. *Umbelliferae (Apiaceae). In: T. Smitinand & K. Larsen (eds.), Flora of Thailand, 5(4)* : 442-470. Chutima press, Bangkok.

Puff, Chistian. K. Chayamarit, V. Chamchumroon & Hans-Joachim Esser 2021. *Rubiaceae. In: K. Chayamarit & H. Balslev (eds.), Flora of Thailand, 15(1)* : 103-106. Prachachon, Bangkok.

Smitinand, T., Santisuk, T. and Phengklai, C. 1979. *The Manual of Dipterocarpaceae of Mainland South-East Asia. Thai Forest Bulletin (botany). No. 12*. The Secretariat of the Cabinet Printing office, Bangkok.

บรรณานุกรม

The Angiosperm Phylogeny Group. 1998. *An ordinal classification for the families of Flowering Plants*. Annals of the Missouri Botanical Garden 85(4): 531-553.

_____. 2009. *An update of the Angiosperm Phylogeny Group classification for the orders and families of flowering plants: APG III*. Botanical Journal of the Linnean Society 161(2): 105 - 121.

_____. 2016. *An update of the Angiosperm Phylogeny Group classification for the orders and families of flowering plants: APG IV*. Botanical Journal of the Linnean Society 181: 1 - 20.

Flora of China @ eFloras (2008). Facilitated by Missouri Botanical Garden, St. Louis, MO & Harvard University Herbaria, Cambridge, MA. Published on the internet: http://www.efloras.org/ (Accessed on August 2016).

POWO (2023). Plants of the World Online. Facilitated by the Royal Botanic Gardens, Kew. Published on the internet: http:///www.plantsoftheworldonline.org/(Accessed on 10 July 2023).

ดัชนีชื่อวิทยาศาสตร์

Acajuba occidentalis (L.) Gaertn. 20
Acanthus montanus (Nees) T. Anderson 14
Adinobotrys atropurpureus (Wall.) Dunn 86
Aegle marmelos (L.) Corrêa 155
Alopecurus indicus L. 131
Alpinia conchigera Griff. 175
Alpinia purpurata (Viell.) K.Schum 176
Alpinia vittata W.Bull 177
Alstonia scholaris (L.) R. Br. 28
Alyxia reinwardtii Blume 29
Anacardium micropum Ducke 20
Anacardium occidentale L. 20
Antidesma bunius (L.) Spreng. 78
Antidesma bunius (L.) Spreng. var. *bunius* 78
Antidesma ghaesembilla Gaertn. 79
Aphanamixis polystachya (Wall.) R. Parker 112
Argyreia nervosa (Burm. f.) Bojer 66
Artabotrys spinosus Craib 24
Artocarpus altilis (Parkinson) Fosberg 114
Arundo donax L. 129
Averrhoa carambola L. 123
Avicennia alba Blume 15
Baccaurea ramiflora Lour. 80
Bambusa beecheyana Munro 136
Bambusa lako Widjaja 137
Bambusa vulgaris Schrad. ex J. C. Wendl. 'Wamin' 138
Barleria lupulina Lindl. 16
Bauhinia strychnifolia Craib 93
Biancaea sappan (L.) Tod. 87
Bignonia serrulata Wall. ex DC. 58
Bismarckia nobilis Hildebrandt & H. Wendl. 47
Bonellia macrocarpa (Cav.) B.Ståhl & Källersjö 144
Borassus flabellifer L. 48
Brachychiton acerifolius (A. Cunn. ex G. Don) F. Muell. 103
Bruguiera gymnorhiza (L.) Lam. 148
Bruguiera sexangula (Lour.) Poir. 149
Caesalpinia sappan L. 87
Cainito pomiferum Tussac 166
Callerya atropurpurea (Wall.) Schot 86
Calliandra 'Dixie Pink' 88
Casearia grewiifolia Vent. 159
Cassia fistula L. x *Cassia javanica* L. 89
Cassia x *nealiae* H. S. Irwin & Barneby 89
Catharanthus roseus (L.) G. Don 31
Cedrela odorata L. 113
Ceiba speciosa (A. St.-Hil., A. Juss. & Cambess.) Ravenna 104
Cenchrus alopecuroides (L.) Thunb. 131
Centella asiatica (L.) Urb. 27
Ceropegia linearis E. Mey. subsp. *woodii* (Schltr.) H. Huber 32
Ceropegia woodii Schltr. 32
Chorisia speciosa A. St.-Hil. 104
Chrysophyllum bicolor Poir. 166
Chrysophyllum cainito L. 166
Chrysopogon elongatus (R. Br.) Benth. 132
Citrus hystrix DC. 156
Cleistanthus helferi Hook. f. 81
Cleistanthus hirsutulus Hook. f. 82
Clerodendrum speciosissimum Drapiez 99
Clusia retusa Poir. 62
Clusia rosea Jacq. 62
Cnidoscolus aconitifolius (Mill.) I. M. Johnst. 83
Coccoloba uvifera (L.) L. 142
Coix aquatica Roxb. 133
Coix lacryma-jobi L. var. *lacryma-jobi* 134
Crossandra infundibuliformis (L.) Nees 17
Curcuma alismatifolia Gagnep. 178
Dalbergia odorifera T.C.Chen 90

ดัชนีชื่อวิทยาศาสตร์

Decalobanthus eberhardtii (Gagnep.) Simoes & Staples	67
Dendrocalamus giganteus Munro	139
Dendrocalamus latiflorus Munro	140
Dendrolobium umbellatum (L.) Benth.	91
Diospyros areolata King & Gamble	72
Diospyros bantamensis Koord. & Valeton ex Bakh.	72
Diospyros blancoi A. DC.	74
Diospyros buxifolia (Blume) Hiern	73
Diospyros discolor Willd.	74
Diospyros mollis Griff.	76
Diospyros montana Roxb.	77
Dipterocarpus intricatus Dyer	70
Dischidia parasita (Blanco) Arshed, Agoo & Rodda	34
Dischidia pectenoides H. H. W. Pearsen	33
Dischidia vidalii Becc.	33
Dolichandrone serrulata (Wall. ex DC.) Seem.	58
Dracontomelon dao (Blanco) Merr. & Rolfe	21
Elwertia retusa Raf.	62
Etlingera elatior (Jack) R. M. Sm.	179
Euphorbia geroldii Rauh	84
Faradaya splendida F. Muell.	100
Feroniella lucida (Scheff.) Swingle	157
Filicium decipiens (Wight & Arn.) Thwaites	161
Garcinia lanceifolia Roxb. var. *lanceifolia*	63
Garcinia schomburgkiana Pierre	64
Gardenia thailandica Tirveng.	151
Gardenia volkensii K. Schum.	152
Glycosmis pentaphylla (Retz.) DC.	158
Gonatopus boivinii (Decne.) Engl.	43
Grevillea 'Moonlight'	146
Gymnema inodorum (Lour.) Decne.	35
Hanguana malayana (Jack) Merr.	97
Hedychium flavescens Carey ex Roscoe	181
Heptapleurum actinophyllum (Endl.) Lowry & G. M. Plunkett	44
Heritiera macrophylla Wall. ex Kurz	105
Hibiscus hirtus L.	106
Holcus elongatus R. Br.	132
Hoya kerrii Craib	36
Hoya multiflora Blume	37
Hydrocotyle umbellata L.	45
Hyphaene compressa H. Wendl.	49
Hyphaene coriacea Gaertn.	50
Impatiens sirindhorniae Triboun & Suksathan	57
Indigofera suffruticosa Mill.	92
Ipomoea carnea Jacq. subsp. *fistulosa* (Mart. ex Choisy) D. F. Austin	68
Ipomoea pes-caprae (L.) R. Br.	69
Irvingia malayana Oliv. ex A.W.Benn.	98
Jacquinia arborea Vahl.	145
Jacquinia pungens A. Gray	144
Jasminum bhumibolianum Chalermglin	120
Juanulloa mexicana (Schltdl.) Miers	170
Kaukenia hexandra (Roxb.) Kuntze	167
Lepisanthes rubiginosa (Roxb.) Leenh.	162
Leucoxylum buxifolium Blume	73
Livistona speciosa Kurz	51
Lysiphyllum strychnifolium (Craib) A. Schmitz	93
Macadamia integrifolia Maiden & Betche	147
Maerua siamensis (Kurz) Pax	61
Manilkara emarginata H. J. Lam.	167
Manilkara hexandra (Roxb.) Dubard	167
Metroxylon sagu Rottb.	52
Millettia atropurpurea (Wall.) Benth.	86
Millettia xylocarpa Miq.	94
Nauclea orientalis (L.) L.	153

ดัชนีชื่อวิทยาศาสตร์

Nypa fruticans Wurmb	53
Oenothera lindheimeri (Engelm. & A. Gray) W. L. Wagner & Hoch	122
Oncosperma tigillarium (Jack.) Ridl.	54
Oroxylum indicum (L.) Kurz	59
Osmanthus fragrans Lour.	121
Oxera splendida (F.Muell.) Gâteblé & Barrabé	100
Pennisetum alopecuroides (L.) Spreng.	131
Pentace burmanica Kurz	107
Pentalinon luteum (L.) B. F. Hansen & Wunderlin	38
Piper betle L.	125
Piper nigrum L.	126
Piper retrofractum Vahl	127
Piper sarmentosum Roxb.	128
Plumeria x stenopetala Urb.	39
Pongamia pinnata (L.) Pierre	95
Pouteria campechiana (Kunth) Baehni	168
Psidium guajava L.	115
Pterospermum cinnamomeum Kurz	108
Pterospermum semisagittatum Buch.-Ham. ex Roxb.	109
Rauwenhoffia siamensis Scheff.	26
Sampantaea amentiflora (Airy Shaw) Airy Shaw	85
Santalum album L.	160
Sapindus rubiginosus Roxb.	162
Sapindus trifoliatus L.	164
Schefflera actinophylla (Endl.) Harms	44
Schleichera oleosa (Lour.) Merr.	165
Senna pallida (Vahl) Irwin & Barneby	96
Sonneratia ovata Backer	101
Spathodea serrulata (Wall. ex DC.) DC.	58
Spondias bipinnata Airy Shaw & Forman	22
Spondias dulcis Parkinson	23
Sterculia foetida L.	110
Syagrus schizophylla (Mart.) Glassman	55
Synsepalum dulcificum Daniell	169
Syzygium campanulatum Korth.	116
Syzygium cumini (L.) Skeels	117
Syzygium jambos (L.) Alston	118
Syzygium myrtifolium Walp.	116
Tabebuia bahamensis (Northr.) Britton	60
Tabernaemontana cerifera Pancher & Sebert	40
Tamilnadia uliginosa (Retz.) Tirveng. & Sastre	154
Telosma cordata (Burm. f.) Merr.	41
Terminalia mantaly H.Perrier	65
Theobroma cacao L.	111
Thunbergia kirkii Hook. f.	18
Thunbergia laurifolia Lindl.	19
×*Thyrsocalamus liang* Sungkaew & W. L. Goh	141
Thysanolaena latifolia (Roxb. ex Hornem.) Honda	135
Thysanolaena maxima (Roxb.) Kuntze	135
Trevesia palmata (Roxb. ex Lindl.) Vis.	46
Triplaris cumingiana Fisch. & C. A. Mey.	143
Turnera ulmifolia L.	124
Uvaria siamensis (Scheff.) L. L. Zhou, Y. C. F. Su & R. M. K. Saunders	26
Vallaris solanacea (Roth) Kuntze	42
Vatica harmandiana Pierre	71
Veratrum malayanum Jack	97
Verbena bonariensis L.	171
Welwitschia mirabilis Hook.f.	172
Xanthostemon chrysanthus (F. Muell.) Benth.	119
Zingiber spectabile Griff.	182

ดัชนีชื่อไทย

กง	97
กงน้ำ	97
กรวยป่า	159
กระเจียวบัว	178
กระทุ่มคลอง	153
กระทุ่มน้ำ	153
กระบก	98
กระลำพุก	154
กล้วยไม้ฟันงู	37
ก้วย	159
กอกกัก	22
กอนี	82
กะโค	21
กะทันตาเถร	155
กะทือช้าง	182
กะนวล	109
กะนาน	109
กะลา	179
กะสัง	157
กะหนาน	109
กาแซะ	86
ก้านเหลือง	153
กาหลา	179
กำลังช้างเผือก	19
กูวะกือติง	175
เกด	167
เกล็ดกะโห้	62
เกล็ดกะโห้แคระ	145
เกล็ดกะโห้ด่าง	62
แกง	61
แก้วน้ำ	82
โกโก้	111
โกงกางหัวสุมดอกแดง	148
โกลเด้นสตาร์	170
ขจร	41
ขนุนสำปะลอ	114
ขมิ้นโคก	178
ขยัน	93
ขอบชะนาง	19
ขะเม่าผา	79
ขางแข้งแคะ	82
ข่าด่าง	177
ขามคัวะ	109
ข่าลิง	175
ขิงแดง ขิงชมพู	176
ขิงลำปี	182
ขี้หมี	80
เขนทะ	158
เขยตาย	158
คราม่เถื่อน	92
คราม่ผี	92
คราม่ใหญ่	92
คริสตินา	116
ครุฑทะเล	142
ค้อ	51
คำมอกสงขลา	151
คูนสายรุ้ง	89
เครือขยัน	93
เครือหนอนตาย	36
แคเก็ดถะหวา	58
แคขาว	58
แคนา	58
โคโค่	111
งิ้วชมพู	104
จักจั่น	94
จันทน์กะพ้อ	71
จันทน์ขาว	160
จันทน์หอมอินเดีย	160
จันทร์กระจ่างฟ้า	38
จาก	53
จ้าหลอด	108
จำมะโฮง	110
เจียงดา	35
แจง	61
ชบาจิ๋ว	106
ชมนาดเล็ก	42
ชมพูสิริน	57
ชมพูแสนสวย	122

ดัชนีชื่อไทย

ชมพู่น้ำดอกไม้	118
ช้องนางเล็ก	18
ชะมาง	63
ชะแมบทอง	91
ชะลูด	29
ชะโอน	54
ช้าพลู	128
ชายเฟือย	133
ชำมะนาดเล็ก	42
ซิลค์โอ๊ค	146
ซีดาร์สเปน	113
เซียนท้อ	168
แซะ	86
ดาวทอง	170
ดาหลา	179
ดิสคีเดียดอกแดง	34
ดีปลี	127
เดปกระเป๋า	33
เดือย	134
เดือยหิน	134
ตองกง	135
ตองเต่า	108
ตองเต่าขน	108
ตะกู	21, 153
ตะโก	21
ตะคร้อ	165
ตะเบดอกขาว	60
ตะลุมพุก	154
ต้าง	36
ต้างป่า	46
ต้างผา	46
ต้างหลวง	46
ตานดำ	77
ตานเสี้ยน	161
ตาล	48
ตาลกิ่ง	49, 50
ตาลโตนด	48
ตาลฟ้า	47
ตาลใหญ่	48
ตาเสือ	112
ตำหยาว	20
ตีนเป็ด	28
ตีนเป็ดดำ	28
โตมา	74
ท้ายล่อ	20
เทียนขโมย	36
เทียนสิรินธร	57
นกนอน	81
นมแมว	26
นมวา	128
นางแย้มชวา	99
นาวน้ำ	24
นิบง	54
นิ้วทอง	170
นุ่นทิพย์	104
นูด	29
บัวบก	27
บากง	97
บานเช้าสีเหลือง	124
บุกเข่ายีราฟ	43
ใบระบาด	66
ปงจั่น	95
ปทุมมา	178
ปรง	97
ประยงค์ใหญ่	158
ประสักดอกขาว	149
ประสักแดง	148
ปอขี้ตุ่น	105
ปาโลแซนโตส	143
ปีศาจทะเลทราย	172
โป๊ยเซียนใบมัน	84
โป๊ยเซียนมาดากัสการ์	84
โป๊ยเซียนไร้หนาม	84
ผักจินดา	35
ผักเชียงดา	35
ผักไชยา	83
ผักบุ้งต้น	68
ผักบุ้งทะเล	69

ดัชนีชื่อไทย

ผักบุ้งเท	69
ผักบุ้งฝรั่ง	68
ผักบุ้งรั้ว	68
ผักบุ้งเวียดนาม	67
ผักปอดบก	31
ผักปูนา	128
ผักพลูนก	128
ผักระบาด	66
ผักหนอก	27
ผักหนอกใหญ่	45
แผ่บารมี	65
ไผ่กิมซุง	136
ไผ่ซางคำ	140
ไผ่ดำลาโก้	137
ไผ่ตงลืมแล้ง	136
ไผ่น้ำเต้า	138
ไผ่บีเซ	136
ไผ่เปาะ	139
ไผ่เป๊าะ	139
ไผ่โปก	139
ไผ่พม่า	139
ไผ่ยักษ์	139
ไผ่เลี้ยง	141
ไผ่หมาจู๋	140
ไผ่หวาน	139
ไผ่หวานอ่างขาง	140
ฝรั่ง	115
ฝรั่งน้ำ	118
ฝาง	87
ฝางส้ม	87
แฝกฝรั่ง	132
พง	133
พญาสัตบรรณ	28
พระเจ้าห้าพระองค์	21
พริกไทย	126
พริกน้อย	126
พลับ	72
พลู	125
พลูลิง	128
พะยูงหอม	90
พะยูงไหหลำ	90
พังกาหัวสุมดอกขาว	149
พังกาหัวสุมดอกแดง	148
พิมเสนต้น	16
พีพีเล	15
พุดดาราราย	40
พุดป่า	151
พุดผาใหญ่	152
พุดภูเก็ต	151
พู่ชมพูใบฝอย	88
เพกา	59
เพลิงภาณุ	103
แพงพวยบก	31
แพงพวยฝรั่ง	31
ฟรุ้งฟริ้ง	122
เฟือง	123
มหัศจรรย์	169
มหาหงส์เหลือง	181
ม่อนไข่	168
มะกรูด	156
มะก้วย	115
มะก้วยกา	115
มะกอกป่า	22
มะกอกฝรั่ง	23
มะกอกหวาน	23
มะกัก	22
มะเกลือ	76
มะคังขาว	154
มะคำดีควาย	164
มะโจ้ก	165
มะซามุด	118
มะดัน	64
มะตูม	155
มะน้ำหอม	118
มะปิน	155
มะพร้าวแคระ	55
มะพลับ	72
มะเฟือง	123

ดัชนีชื่อไทย

มะไฟ 80
มะไฟกา 80
มะไฟป่า 80
มะม่วงหิมพานต์ 20
มะมื่น 98, 115
มะเม่า 79
มะเม่าไข่ปลา 79
มะเม่าดง 78
มะริด 74
มะโรง 110
มะลิเฉลิมนรินทร์ 120
มะลิดไม้ 59
มะลิ้นไม้ 59
มะสัง 157
มะหวด 162
มักเกลือ 76
มักแปม 63
เม่าไข่ปลา 79
เม่าช้าง 78
เม่าฤๅษี 78
เมืองมอน 66
แมคคาดาเมีย 147
แมงเม่าควาย 78
ไม้เลี่ยงไพร 82
ยางกราด 70
รักนา 151
รักแรกพบ 119
รางจืด 19
รางเย็น 19
ละมุดเขมร 168
ลิ่นทมเลื้อย 39
ลำซำ 73
ลำพูต้น 101
ลำแพน 101
ลำแพนทะเล 101
ลำเอียก 133
ลิดไม้ 59
ลูกยาง 166
ลูด 29
เวอร์บีน่าพุ่ม 171
แว่นแก้ว 45
สกาวจันทร์ 67
สตาร์แอปเปิ้ล 166
ส้มชื่น 158
ส้มไฟ 80
สยาน 93
สลิด 41
สะเดาปัก 71
สะบือ 123
สังกรณีใบมัน 17
สั่งทำ 73
สากู 52
สาเก 114
สาคู 52
สามปันตา 85
สามพันตา 85
สามพันสา 85
สายป่านดวงใจ 32
สารภีฝรั่ง 121
สารภีอ่างกา 121
สำโรง 110
สีดา 115
สีเสียดเปลือก 107
เสน 87
เสลดพังพอน 16
เสลดพังพอนตัวผู้ 16
แสดเม็กซิกัน 144
แสนตาล้อม 21
แสม 15
แสมขาว 15
หงอนไก่ฟ้า 105
หญ้ากาบไผ่ 135
หญ้านางแดง 93
หญ้าน้ำพุ 131
หญ้าน้ำพุแคระ 131
หญ้าไม้กวาด 135
หนวดปลาหมึก 44
หนวดปลาหมึกยักษ์ 44

ดัชนีชื่อไทย

หนุมานคาบแก้ว	83
หมักกัก	22
หมากน้ำนม	166
หมากบก	98
หมากแปม	63
หยีน้ำ	95
หลาวชะโอน	54
หลาวชะโอนทุ่ง	54
หวดคา	162
หวดลาว	162
หว้า	117
หว้าขี้แพะ	117
หอมหมื่นลี้	121
หัมกัง	80
หัวใจทศกัณฐ์	36
หัวชุม	24
หัสบรรณ	28
หูกระจง	65
หูกวางทะเล	142
หูหนู	73
เหงือกปลาหมอเทศ	14
เหลืองออสเตรเลีย	96
แหม	15
โหมโรง	110
ไหมจุรี	104
องุ่นทะเล	142
อรัญญิการ์	100
อ้อ	129
อ้อลาย	129
อ้อหลวง	129
อ้อใหญ่	129
อังกาบสีปูน	17
อัดต๊ะ	53
แอ็นวูด	143
โฮย่าลูกศร	37

ดัชนีชื่อภาษาอังกฤษ

Anil	92
Anil Indigo	92
Ant plant	33
Apple guava	115
Aquatic job's tears	133
Argus pheasant tree	21
Arikury palm	55
Ash sheora	158
Asian pennywort	27
Asiatic coinwort	27
Atap palm	53
Australian silky oak	146
Autograph tree	62
Bael	155
Bael tree	155
Balinese pepper	127
Balsam apple	62
Bamboo grass	135
Bastard poon	110
Baygrape	142
Beach morning glory	69
Bear's Breech	14
Beechey bamboo	136
Betel pepper	125
Betel vine	125
Bismarck palm	47
Black mangrove	148
Black plum	117
Blue sky shrub	18
Blue trumpet vine	19
Bracelet wood	145
Bread flower	42
Breadfruit	114
Breadnut	114
Broken bones plant	59
Buddha's belly bamboo	138
Burma Mahogany	107
Burmese grape	80
Bush Morning-glory	68
Bushveld	152
Butterfly gaura	122
Butter fruit	74
Canistel	168
Carambola	123
Cashew nut	20
Ceylon iron wood	167
Chain of hearts	32
Chaya	83
Cheesewood	153
Chinese fountain grass	131
Chinese laurel	78
Chinese pennisetum	131
Chinese rosewood	90
Chocolate tree	111
Cocoa	111
Cocoa tree	111
Curi	92
Currant tree	78
Devil's tree	28
Divine jasmine	154
Dollar weed	45
Doum palm	49, 50
East African doum palm	49
Egg fruit	168
Elephant apple	157
False silk tree	104
Fern tree	161
Firecracker flower	17
Five finger	60
Flame tree	103
Flaschenbaum	103
Fountain grass	131
Fragrant olive	121
Fragrant rosewood	90
Gerold's spurge	84
Giant bamboo	139
Giant reed	129
Ginger flower	179
Giraffe's knees	43
Glory vine	100
Goat's foot creeper	69
Gold fingers	170
Golden apple	23
Golden-beehive ginger	182
Golden leaf tree	166
Golden Panda	119
Golden star	170
Great hog plum	23
Guava	115
Hawaiian baby woodrose	66
Hazel sterculia	110
Hog plum	22
Hop-headed barleria	16
Horse bush	91
Ilala palm	50
Indian beech	95
Indian sandalwood	160
Indian trumpet flower	59
Jamaica mandarin orange	158
Jambolan	117
Java glorybower	99
Javanese long pepper	127
Java plum	117
Job's tears	134
Kaffir lime	156

ดัชนีชื่อภาษาอังกฤษ

Kangaroo pocket 33
Kudjo 144
Large-leafed mangrove 148
Laurel clock vine 19
Leech lime 156
Leichhardt tree 153
Lesser mallow 106
Lilawara flame tree 103
Long john ant tree 143
Lontar palm 48
Mabola-tree 74
Macadamia nut 147
Madagascar almond 65
Madagascar jasmine 29
Madagascar periwinkle 31
Malabar plum 118
Malunak 107
Mangrove Apple 101
Mangrove palm 53
Mayan spinach tree 83
Milkweed 37
Milky tree 167
Miracle berry 169
Miracle fruit 169
Monkey fruit 157
Mountain serdang 51
Mountain Thistle 14
Nibong palm 54
Nypa palm 53
Octopus tree 44
Palmyra palm 48
Palozantos 143
Paper gardenia 40
Pepper 126
Periwinkle 31
Pink cone ginger 176
Pithraj tree 112
Pongame oiltree 95
Powder puff tree 'Dixie Pink' 88
Purple Millettia 86
Queensland nut tree 147
Queensland umbrella tree 44
Rainbow shower tree 89
Ramgoatdashalong 124
Red ginger 176
Rose apple 118
Sage sundrops 124
Sago palm 52
Sagu 52
Sander's ginger 177
Sappan tree 87
Satra palm 47
Sea grape 142
Shooting stars 37
Siam tulip 178
Silk-ball bamboo 136
Silk floss tree 104
Silky oak 146
Silk oak 146
Snowflake aralia 46
Snowflake plant 46
Southern silky oak 146
Spanish cedar 113
Star apple 166
Star fruit 123
Star pickle 123
String of hearts 32
Striped narrow-Leaf ginger 177
Sweet giant bamboo 140
Sweetheart vine 32
Swirling butterflies 122
Taiwan giant bamboo 140
Tall tamil grass 132
Tamilnadia 154
Tea olive 121
Three-leaf soapberry 164
Tiger grass 135
Timor black bamboo 137
Torch ginger 179
Torch wood 145
Transvaal gardenia 152
Tree spinach 83
Tree tumbo 172
Twin-flowered cassia 96
Umbrella tree 44, 65
Variegated ginger 177
Velvet persimmon 74
Water-pennywort 45
Wax plants 37
Welwitschia 172
West indian cedar 113
White cheesewood 28
Wild almond tree 110
Wild pepper 128
Wine palm 48
Wood apple 155, 157
Woolly morning glory 66
Yellow buttercups 124
Yellow cheesewood 153
Yellow dipladenia 38
Yellow ginger lily 181
Yellow guava 115

รายพระนามและรายนามคณะกรรมการมูลนิธิสวนหลวง ร.๙

สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเป็นองค์ประธานกรรมการ
ประกอบด้วยคณะกรรมการ ดังนี้

นายสุเมธ ตันติเวชกุล	กรรมการ
นายกองเอกเปล่งศักดิ์ ประกาศเภสัช	กรรมการ
นายอภิชัย จันทรเสน	กรรมการ
ศาสตราจารย์พิเศษสันทัด โรจนสุนทร	กรรมการ
นายวีระวัฒน์ ชลายน	กรรมการ
ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร	กรรมการ
นายดนุชา สินธวานนท์	กรรมการ
ดร.วีระชัย ณ นคร	กรรมการ
ศาสตราจารย์ธีระ สูตะบุตร	กรรมการ
นายกรณินทร์ กาญจโนมัย	กรรมการ
ศาสตราจารย์สนิท อักษรแก้ว	กรรมการ
ศาสตราจารย์คลินิกเกียรติคุณ ทันตแพทย์หญิงธีรลักษณ์ สุทธเสถียร	กรรมการ
นายจงรัก วัชรินทร์รัตน์	กรรมการ
รองศาสตราจารย์นภาวรรณ นพรัตนราภรณ์	กรรมการ
ศาสตราจารย์เกียรติคุณมรกต ตันติเจริญ	กรรมการ
ผู้ว่าการการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย	กรรมการ
ผู้ว่าการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย	กรรมการ
ประธานเจ้าหน้าที่บริหารและกรรมการผู้จัดการใหญ่ บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน)	กรรมการ
ผู้ช่วยผู้จัดการใหญ่-การบริหารกลาง บริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน)	กรรมการ
เลขาธิการ สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.)	กรรมการ
นางสาวขัตติยา อินทรวิชัย	กรรมการและเหรัญญิก
รองศาสตราจารย์ ดร.คุณหญิงสุชาดา ศรีเพ็ญ	กรรมการและเลขาธิการ

รายนามคณะกรรมการบริหารสวนหลวง ร.๙

นายดนุชา สินธวานนท์	ประธานกรรมการบริหาร
ท่านผู้หญิงภรณี ล่ำซำ	รองประธานกรรมการ
ดร.วีระชัย ณ นคร	รองประธานกรรมการ
คุณหญิงกัญญา หงส์ลดารมภ์	รองประธานกรรมการ
นางจันทรา อาชวานันทกุล	กรรมการ
ดร.ก่องกานดา ชยามฤต	กรรมการ
คุณหญิงนิโลบล กระจ่างสนธิ์	กรรมการ
หม่อมราชวงศ์เบญจาภา ไกรฤกษ์	กรรมการ
นางจันทรา อินทรทูต	กรรมการ
นางพาสินี ลิ่มอติบูลย์	กรรมการ
นางอภิเพ็ญ พิทยชวาล	กรรมการ
รองศาสตราจารย์อภิวันท์ กำลังเอก	กรรมการ
ผู้ช่วยผู้ว่าการบริหารจัดการความยั่งยืน กฟผ. หรือ ผู้แทน นายชัยวุฒิ หลักเมือง	กรรมการ
ผู้อำนวยการฝ่ายออกแบบและบริหารงานก่อสร้าง กฟผ. หรือ ผู้แทน นางทิพวัลย์ อรุณมาศ	กรรมการ
ผู้อำนวยการฝ่ายสื่อสารและประชาสัมพันธ์องค์การ กฟผ. หรือ ผู้แทน นางสาวรัชดาพร เสียงเสนาะ	กรรมการ
ผู้อำนวยการสำนักสิ่งแวดล้อม กทม. หรือ ผู้แทน นายประพาส เหลืองศิรินภา	กรรมการ
ผู้อำนวยการสำนักงานสวนสาธารณะ กทม. หรือ ผู้แทน นายยงทวี โพธิษา	กรรมการ
หัวหน้าสวนหลวง ร.๙ หรือ ผู้แทน นายประเชิญ ร่วมกระโทก	กรรมการ
นางสาวตรีดาว อภัยวงศ์	กรรมการและเลขานุการ

รายนามคณะอนุกรรมการฝ่ายสวนพฤกษศาสตร์

รองศาสตราจารย์ ดร.คุณหญิงสุชาดา ศรีเพ็ญ	ที่ปรึกษา
ดร.วีระชัย ณ นคร	ที่ปรึกษา
ดร.ก่องกานดา ชยามฤต	ประธานฝ่าย
ศาสตราจารย์ ดร.ทวีศักดิ์ บุญเกิด	อนุกรรมการ
ศาสตราจารย์ ดร.วงศ์สถิตย์ ฉั่วกุล	อนุกรรมการ
รองศาสตราจารย์ ดร.มาลี ณ นคร	อนุกรรมการ
หัวหน้าสวนหลวง ร.๙	อนุกรรมการ
ดร.วรดลต์ แจ่มจำรูญ	อนุกรรมการ
รองศาสตราจารย์ ดร.สราวุธ สังข์แก้ว	อนุกรรมการ
รองศาสตราจารย์ ดร.สรัญญา วัชโรทัย	อนุกรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทยา เจนจิตติกุล	อนุกรรมการและเลขานุการ

บรรณาธิการ
ดร.ก่องกานดา ชยามฤต

กองบรรณาธิการ
รองศาสตราจารย์ ดร. คุณหญิงสุชาดา ศรีเพ็ญ
ศาสตราจารย์ ดร.ทวีศักดิ์ บุญเกิด
รองศาสตราจารย์ ดร.มาลี ณ นคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทยา เจนจิตติกุล
ดร.วรดลต์ แจ่มจำรูญ
นางสาววีรญา บุญเตี้ย
ดร.วีระชัย ณ นคร
ศาสตราจารย์ ดร.วงศ์สถิตย์ ฉั่วกุล
รองศาสตราจารย์ ดร.สรัญญา วัชโรทัย
รองศาสตราจารย์ ดร.สราวุธ สังข์แก้ว
ดร.อัจฉรา ตีระวัฒนานนท์
นางสาวจุฑามาส นีติวัฒนพงษ์

ภาพ
นางสาววีรญา บุญเตี้ย
ศาสตราจารย์ ดร.วงศ์สถิตย์ ฉั่วกุล
นายนพศรัณย์ แสงอินทร์
ดร.อัจฉรา ตีระวัฒนานนท์
ดร.วีระชัย ณ นคร

ภาพวาด
นายมาโนช กิตติชีวัน

ออกแบบและพิมพ์ที่
บริษัท อมรินทร์ คอร์เปอเรชั่นส์ จำกัด (มหาชน)
376 ถนนชัยพฤกษ์ แขวงตลิ่งชัน เขตตลิ่งชัน กรุงเทพฯ 10170
โทรศัพท์: 0 2422 9000, 0 2882 1010 โทรสาร: 0 2433 2742, 0 2434 1385
อีเมล: aprint@amarin.co.th
เว็บไซต์: www.amarin.co.th

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหอสมุดแห่งชาติ

พรรณไม้ในสวนหลวง ร.9 เล่ม 4.-- กรุงเทพฯ : มูลนิธิสวนหลวง ร.9, 2566.
200 หน้า.
1. พฤกษศาสตร์. I. ชื่อเรื่อง.

580.744593
ISBN 978-616-92365-3-5

ปีที่พิมพ์ พ.ศ. 2566
พิมพ์ครั้งที่ 1 จำนวน 2,000 เล่ม
จัดพิมพ์โดย มูลนิธิสวนหลวง ร.๙ ถนนเฉลิมพระเกียรติ ร.9 แขวงหนองบอน เขตประเวศ กรุงเทพฯ 10250
โทรศัพท์ 0 2106 2674
อีเมล: suanluanggarden@gmail.com
เว็บไซต์: www.suanluangrama9.or.th
พิมพ์ที่ บริษัท อมรินทร์ คอร์เปอเรชั่นส์ จำกัด (มหาชน)
376 ถนนชัยพฤกษ์ แขวงตลิ่งชัน เขตตลิ่งชัน กรุงเทพฯ 10170
โทรศัพท์: 0 2422 9000, 0 2882 1010 โทรสาร: 0 2433 2742, 0 2434 1385
อีเมล: aprint@amarin.co.th
เว็บไซต์: www.amarin.co.th

สนับสนุนโดย

สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการ
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.)

สงวนลิขสิทธิ์
ห้ามลอกเลียนไม่ว่าส่วนใดส่วนหนึ่งของหนังสือเล่มนี้
นอกจากจะได้รับอนุญาตจากมูลนิธิสวนหลวง ร.๙





